

วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์

Journal of Management Science Review

ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2563

ISSN 1513-1149

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

บทความวิจัย

การศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรส่วนออมทรัพย์กรุงธนบุรีของจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้ผลกระทบจากสถานการณ์
จริงศรี ธีระนันท์ จิตติภากร ศรีสุข และภูมิ ศรีสุข

Forecasting of Store Maintenance in Retail Chain Operation with Neural Network Method: The Case of True Corporation Public Company Limited

Sukit Sawatthasongon Eksiri Niyomsilp

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นธุรกิจการเลี้ยงสัตว์จากกระดาษของชุมชนบ้านเกษตรกรรมคลองสองวังใจ จังหวัดปทุมธานี
ศรวิภา ศรีทอง ชาคริต ศรีทอง

อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
ระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)*

อาจารี ดุทธิชัย เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นันท์ โกลินทร์ เทชะนิยม และอภิชาติ กิตติศักดิ์นันท์

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคสังเกตการฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 5

ชลเฉลา อ่อนพันธุ์ และวัชรินทร์ เทชะวันศิริดำรง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองทุ่งยา จังหวัดบุรีรัมย์

จรรยา วัฒนชัย นวภัทร สานต์ดิษฐ์ และสุภาพร ลอยวัฒนากุล

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้นำครอบครัวในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

ณภัทร จำเริญ และธีระวัฒน์ มงคลโรจน์

การสังเคราะห์มาตรการการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมและเครื่องใช้ไฟฟ้าในกลุ่มประเทศอาเซียน

อัศวรัตน์ ศานติพิทักษ์ สุทธิยา คงประสิทธิ์ จินดา ช่างอาจเจริญกุล

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมรรถนะของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในโรงเรียนสุพรรณภูมิปัญญานุกูล
พิมพ์ชญา อนุชาพรพงศ์ศักดิ์ และวัชรินทร์ เทชะวันศิริดำรง

ศึกษาการทางท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุพรรณบุรี ประเทศไทย

วีรพล น้อยคล้าย พยอบ ธรรมาบุตร

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแปรรูปทางการตลาด บ้านเมือง ตำบลโกลีดี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ณัฐพงศ์ ใจดีวงศ์

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา

สุกัญญา ตรีชัย อมรรดา ดอนไธ

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประเมินผลการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

อัญชลี เขียวราช

อิทธิพลขององค์ประกอบผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในฐานตำแหน่งที่กำกับบริหารของทุน
มนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย

ณัฐภา สันติชัย และจันทนา วัฒนาบุญจะ

รูปแบบใหญ่ : การตั้งชื่อและภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรม

สงวนสงวน วิธนาจิราณี ศาวพร ศรีม่วง

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ชุมชนในโรงงานของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาวณันท์ สอนานนท์

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2

นภุชา แสงพระอินทร์ พรเทพ ฐิณ

โยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

กอรวิ ศิริมาคาริมย์ ชาวนรงค์ ร้อยนาค และสัจจวรรณ ปราชญ์ศรี

บทความวิชาการ

โควิด - 19 : กับการเรียนรู้การสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ

สิริพร อินทร์นิตย์

กรณีศึกษาการดำเนินงานนโยบายการลงนามร่วมภาครัฐและเอกชนสำหรับกิจการทำเรื่องในต่างประเทศ

สุพจน์ ขวัญวรรณ

ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้สัญญา UPOV 1991

วันเฉลิม จันทร์นาค

แนวทางการพัฒนาองค์กรวิสาหกิจสาขาสถาปัตยกรรมของสำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

ณภัทร กิตติศรีวิชัย

พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อภิรักษ์ ชันตะนันท์ ชนพูนุช ช้างเจริญ

สารบัญ

บทความวิจัย	หน้า
การศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ <i>จรัสศรี ต๊ะนนท์ พัทธภกร ศรีสุข และภูมิ ศรีสุข</i>	1
Forecasting of Store Maintenance in Retail Chain Operation with Neural Network Method: The Case of True Corporation Public Company Limited <i>Sukit Sawathsangson Eksiri Niyomsilp</i>	13
การศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี <i>อรวีภา ศรีทอง ชาศิต ศรีทอง</i>	25
อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)* <i>อาจารย์ ฤทธิชัย เณลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน โกสินทร์ เตชะนิยม และอภิชาติ กิตติศักดิ์นาวิน</i>	37
การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 <i>ชลลดา อ่อนพันธุ์ และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง</i>	49
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมในการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food) ของประชากร ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี <i>จรรยา วังนิยม นรภัทร สถานสถิตย์ และสุพาพร ลอยวัฒนากุล</i>	59
แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง <i>ณภัทร ขำฉวี และธีระวัฒน์ มอนไธสง</i>	69
การสังเคราะห์มาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน <i>อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ สุกัลยา คงประดิษฐ์ จินดา อารังอาจริยกุล</i>	81
การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล <i>พิมพ์ชญา ธนาพรพงศ์สถิต และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง</i>	95
ศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย <i>วีรพล น้อยคล้าย พยอม ธรรมบุตร์</i>	109

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันทางการตลาด บ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุซันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ <i>ณัฐพงศ์ ใจซื่อตรง</i>	121
ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อุดรธา <i>ศุภลักษณ์ ศรีวิไลย์ อมรา ดอกไม้</i>	131
ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี <i>อัญชลี เยาวราช</i>	141
อิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย <i>สุมาลี รามัญ และจันทนา วัฒนกาญจนะ</i>	149
ร่ำแม่บทใหญ่ : การตั้งชื่อและภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรม <i>สุรางคนางค์ รัตนวิจารณ์ ดาราพร ศรีม่วง</i>	159
การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ขนมไทยโบราณของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา <i>ภาวินีย์ ธนาอนวัช</i>	169
การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 <i>นาฏยา แสงพระอินทร์ พรเทพ รู้แผน</i>	181
โยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง <i>กอรวิ ศิริโกคาภิรมย์ ชาญณรงค์ สร้อยนาค และสจ๊วต ปราชญ์ศรี</i>	195

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ	หน้า
โควิด - 19 : กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ สิริพร อินทสนธิ์	203
กรณีศึกษาการดำเนินนโยบายการลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชนสำหรับกิจการทำเรือในต่างประเทศ สุพจน์ ชววิวรรธน์	215
ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้อนุสัญญา UPOV 1991 วันเฉลิม จันทรากุล	223
แนวทางการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรของสำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ นภัทร ภักดีสรวิชัย	231
พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อภิรักษ์ จันทะนี ชมพูนุช ช่างเจริญ	241

วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์

สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์

Journal of Management Science Review

Humanities and Social Sciences

ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2563

ISSN:1513-1149

เจ้าของ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการพัฒนาผลงานทางวิชาการและวิจัย
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและวิจัย ศาสตร์ทางด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ บัญชี การเงิน การท่องเที่ยว ทรัพยากรมนุษย์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และศาสตร์อื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับบริหารธุรกิจ ของอาจารย์ นักวิจัย นักศึกษา และบุคคลทั่วไป
3. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารเปิดรับบทความวิจัยเต็มรูปแบบ (Full paper) และบทความวิชาการ (Academic Article) จากภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัย โดยบทความดังกล่าวจะต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และเป็นข้อคิดเห็นของผู้ส่งบทความเท่านั้น โดยบทความจะต้องผ่านการตรวจสอบการลอกเลียนวรรณกรรมทางวิชาการไม่เกิน 10%

เกณฑ์การพิจารณาบทความ

บทความจะผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาไม่น้อยกว่า 2 ท่าน ซึ่งกองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทรงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจตีพิมพ์ให้หรือไม่ก็ได้

ระยะเวลาเผยแพร่

วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นวารสารที่เผยแพร่เป็นประจำ ปีละ 2 ฉบับ คือ มกราคม – มิถุนายน และ กรกฎาคม – ธันวาคม

ประเภทของบทความที่จะรับ

บทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) โดยรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทความที่น่าสนใจในวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ ประกอบด้วย ศาสตร์ทางด้านบริหารธุรกิจ การจัดการ เศรษฐศาสตร์ บัญชีการเงิน การท่องเที่ยว ทรัพยากรมนุษย์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ และศาสตร์อื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับบริหารธุรกิจ

การนำเสนอบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ จะต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/msaru> เพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ กรณีที่บทความได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์บรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้นำเสนอตรวจสอบสถานะของบทความในการพิจารณาให้เผยแพร่ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการนำส่งดังนี้

1. สมัครสมาชิกในระบบออนไลน์วารสาร
2. จัดบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด
3. ส่งบทความผ่านระบบออนไลน์วารสาร
4. บรรณาธิการกลั่นกรองบทความ และส่งผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ
5. ตรวจสอบสถานะของบทความที่ส่งออนไลน์ เพื่อแก้ไขหลังผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
6. ตีพิมพ์เผยแพร่บทความในวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์
7. กำหนดการการตีพิมพ์

กำหนดการส่งบทความออนไลน์	
1 ก.ค. - 31 ส.ค. 2563	ส่งบทความออนไลน์
1 - 15 ก.ย. 2563	บรรณาธิการกลั่นกรองบทความ
1 - 15 ก.ย. 2563	รับบทความ (Received Date)
16 ก.ย. - 31 ต.ค. 2563	ส่งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ
1 - 30 พ.ย. 2563	ส่งผู้ทรงคุณวุฒิตรวจรูปแบบบทคัดย่อ/รูปแบบวารสาร
1 - 30 พ.ย. 2563	แก้ไขบทความตามผู้ทรงคุณวุฒิ (Revised Date)
1 - 15 ธ.ค. 2563	ตอบรับบทความ (Accepted Date)
1 - 15 ธ.ค. 2563	ตรวจคุณภาพของเล่มวารสารก่อนตีพิมพ์
15 - 31 ธ.ค. 2563	ตีพิมพ์เผยแพร่วารสาร

รูปแบบการพิมพ์บทความ

จัดบทความตามรูปแบบที่วารสารกำหนด ดาวน์โหลดได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/msaru>

ที่อยู่วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์

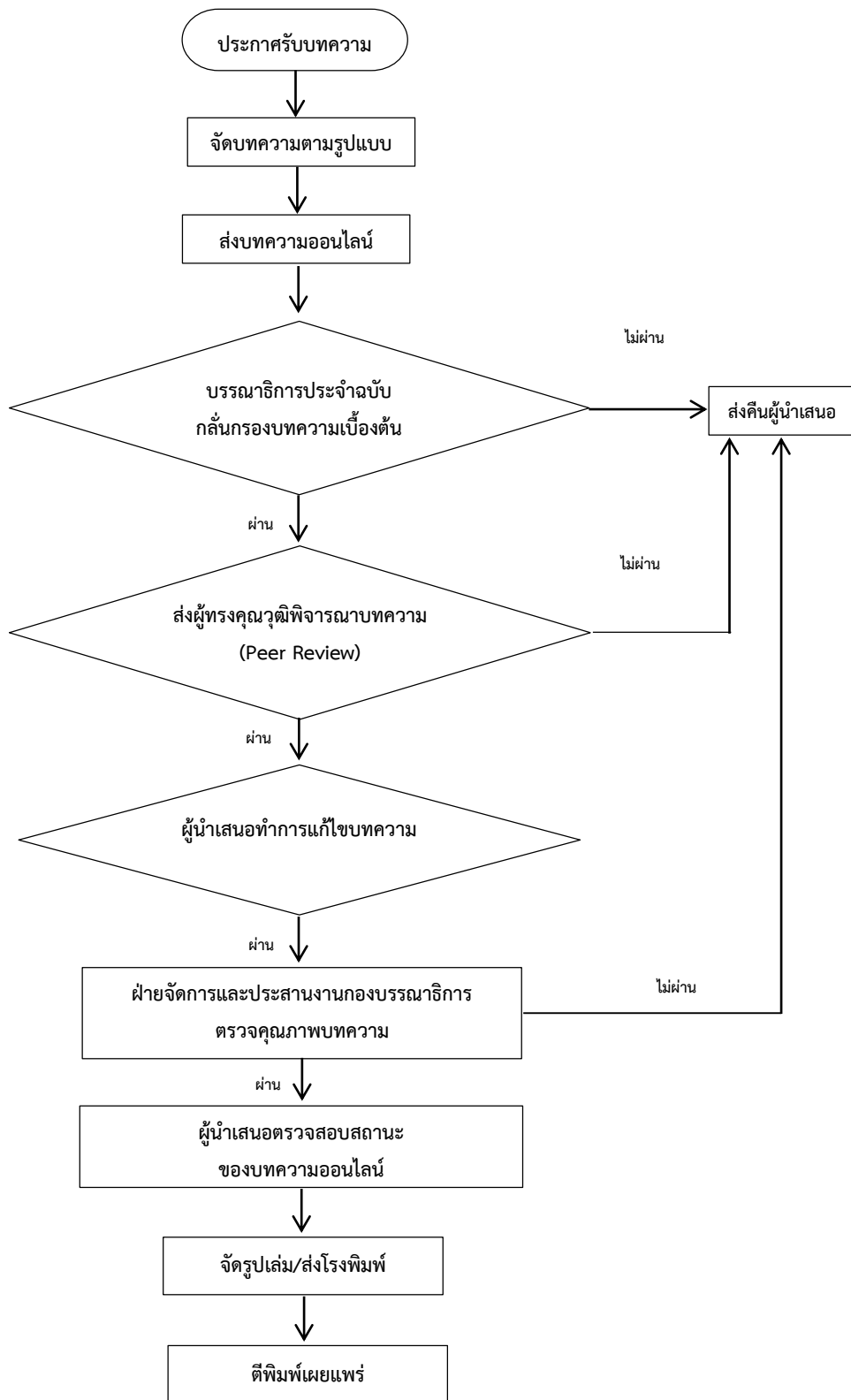
วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

96ตำบลประตูชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 โทรสาร/โทรศัพท์ 035-322-085

พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ที่ 20 กิโลเมตรที่ 48 ถนนพหลโยธิน ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 13180 โทรศัพท์ 02-529-1638, 02-529-4046 โทรสาร 02-529-1638 ต่อ 406 <http://grad.vru.ac.th>

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสาร แสดงดังรูปข้างล่าง

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
ศาสตราจารย์วัฒน์ จูฑะวิภาต	มหาวิทยาลัยรังสิต
ศาสตราจารย์เสนาะ ติเยาว์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลาหันนทน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ชินนทร์ ชุณหพันธ์รักษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนกาญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บรรณาธิการบริหาร

คณบดีคณะวิทยาการจัดการ

บรรณาธิการประจำฉบับ

ดร. เมธรัตน์ จันทะนี (Journal Manager)

กองบรรณาธิการ

อาจารย์สวิตา อยู่สุขชี	ดูแลระบบออนไลน์วารสาร (Journal Editor)
นางสาววรรณิศา ทองส่งโสม	ดูแลระบบออนไลน์วารสาร (Section Editor)
นางสาวทิพย์วรรณ คล้ายสังข์	ออกแบบปกและประชาสัมพันธ์วารสาร (Design)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ คณะวิทยาการจัดการ
ปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2563

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (ภายใน)

1. รองศาสตราจารย์จิตติมา อัครธิตินพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิสร ภู่อิสระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พานสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรนันท์ สุรชาตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธ์พสุตม์ สาธนูวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุมนา พูลผล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทยา เกตุสมบุญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณกษ เก็จพิรุฬห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันท์นภี เอ็บอัม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงรัตน์ โพธิ์เงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรพร จันตะนี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
15. ดร.กิตติมา ทามาลี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
16. ดร.อารมณ เอี่ยมประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
17. ดร.แสงจิตต์ ไต้แสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (ภายนอก)

1. ศาสตราจารย์ ดร.จ่านงค์ อดิวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์	สถาบันอนาคตศึกษาเพื่อการพัฒนา
3. ศาสตราจารย์วัฒน์ จูฑะวิภาต	มหาวิทยาลัยรังสิต
4. ศาสตราจารย์เสนาะ ตีเยาว์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กุลวดี โรจน์ไพศาลกิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิวิมล มีอำพล	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อนันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา เลาหนันท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
9. รองศาสตราจารย์ ดร.พนิตสุภา ธรรมประมวล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
10. รองศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์ ตระกูลชัย	มหาวิทยาลัยรังสิต
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี พิมพ์ช่างทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

12. รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณีต ม่วงนวล	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
13. รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนี แสนักดี	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
14. รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
15. รองศาสตราจารย์ธีรวัฒน์ ประกอบผล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
16. รองศาสตราจารย์ชนินทร์ ชุนพันธ์รักษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
17. รองศาสตราจารย์สุจิตรา จันทนา	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
18. รองศาสตราจารย์สุพจน์ ขววิวรรธน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
19. รองศาสตราจารย์รุ่งพร อิมผล	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
20. รองศาสตราจารย์ปราณี ต้นประยูร	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทนา วัฒนกาญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทอดศักดิ์ ศรีสุพล	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิญญาพัชญ์ นาคภิบาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ศิริโกศาภิรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล	มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต พระพินิจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกียรติมา เดชอุดม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกศกมล สุขเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ครรชิต มาระโกชน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน	ผู้พิพากษาประจำศาลฎีกา
28. ดร.วิจิต บุญสนอง	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
29. ดร.ธงไชย สุรินทร์วรังกูร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
30. ดร.ปรียา ผาติชล	รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารและ พัฒนาองค์ความรู้
31. ดร.ปรีชา วรรัตน์ไชย	วิทยาลัยโลจิสติกส์และซัพพลายเชน
32. ดร.วรรัตน์ สัมพัทธ์พงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
33. ดร.ประเสริฐ นิมท้วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

34. ดร.ปฐมพงศ์ ศุภเลิศ

อาจารย์พิเศษ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

35. ดร.ลวณกร มุกดาสนิท

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

36. ดร.สิริศิษฐ์ ชูรอด

กองกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวง

กระทรวงศึกษาธิการ

37. ดร.วรรณวิวัฒน์ รัตนลัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์นี้ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา พัฒนาและเผยแพร่มาอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 22 ปีแล้ว โดยได้รับการประเมินเป็นวารสารวิชาการระดับชาติ ที่อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2 คณะจัดทำวารสารขึ้นปีละ 2 ฉบับ เพื่อใช้เป็นแหล่งเผยแพร่บทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ฉบับนี้เป็นปีที่ 22 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2563 บทความแต่ละเรื่องที่น่าสนใจในวารสารฉบับนี้ เป็นความคิดเห็นของผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กลั่นกรองเบื้องต้น วารสารฉบับนี้มีการนำเสนอบทความวิจัยและบทความวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 18 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 5 เรื่อง จากผู้ส่งทั้งภายนอกและภายใน

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาให้คำชี้แนะในการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาอย่างถูกต้องเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้วารสารฉบับนี้มีคุณค่าสามารถนำไปใช้อ้างอิงและใช้ประโยชน์ในวงวิชาการได้

บรรณาธิการ

วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์

การศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษา

จังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์

A STUDY OF THE PERFORMANCE EFFECTIVENESS OF PERSONNEL IN LAMPANG PROVINCIAL GENERAL EDUCATION TEACHER'S SAVING AND CREDIT COOPERATIVE LIMITED UNDER GOOD GOVERNANCE

จรัสศรี ตีะนนท์¹ ทัดษกร ศรีสุข² และภุม ศรีสุข³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ และ 2) ศึกษาปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด จำนวน 400 คนโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติในการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยส่วนใหญ่เห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่สำคัญมากที่สุดคือคุณภาพการให้บริการ รองลงมาคือคุณภาพงาน 2) ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาพรวมของหลักธรรมาภิบาลทั้ง 9 หลักมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดโดยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลมากที่สุดคือหลักการมอบอำนาจ รองลงมาคือหลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผลและหลักความเสมอภาคตามลำดับ

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล ประสิทธิภาพ สหกรณ์ออมทรัพย์

¹หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น E-mail: jarussri2092@gmail.com

²หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจและรัฐประศาสนศาสตร์มหาวิทยาลัยเนชั่น E-mail : thatsaporn_sri@nation.ac.th

³สาขาการจัดการธุรกิจการบินและการท่องเที่ยว คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนครเชียงใหม่ E-mail : phoomsri@gmail.com

Abstract

This research aimed to study the performance effectiveness of personnel at Lampang Teacher's Savings and Credit Cooperative Limited who had been working under the principle of good governance as well as exploring the area of good governance effecting personnel performance effectiveness. Data were collected through distributed questionnaires among 400 cooperative members selected by Accidental Sampling. The acquired data were analyzed with statistical application of Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. The set hypothesis was tested using Pearson Correlation to analyze the correlation between variables. The findings suggested that the outcomes from performance effective analysis indicated overall results were at the highest level. Majority of samples agreed that service quality was the most important item effecting performance effectiveness, followed by work quality. As for testing hypothesis, the overall results from 9 good governance principles revealed that the work delegation effect the most on performance effectiveness, next, Responsiveness, Responsibilities, Transparency, Participation, Effectiveness, Efficiency and Equality, respectively.

Keyword: Good Governance, Performance Effectiveness, Savings Cooperatives

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 26 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

องค์กรจะมีความเจริญก้าวหน้าหรือพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศได้นั้น สิ่งสำคัญประการหนึ่งอยู่ที่ผู้ปฏิบัติงานมีคุณภาพ และสามารถทำงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดขณะเดียวกันการบริหารจัดการในองค์กรจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระบบคุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ประสบกับภาวะวิกฤติที่เกิดจากการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง ความไม่รับผิดชอบต่อสังคมหรือความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ค่านึงแต่ประโยชน์ส่วนตนเองและพวกพ้อง อันเป็นการบริหารจัดการที่ขาดคุณธรรมและจริยธรรม สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งเกิดจาก

กลไกและระบบการบริหารจัดการในระดับประเทศและระดับองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมีความบกพร่อง ขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการกระทำผิด ทุจริต และขาดจริยธรรมของบุคลากร ซึ่งการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีที่เรียกกันว่า "ธรรมาภิบาล" (Good Governance) นั้น เป็นการกำกับดูแลที่ดี หมายถึงการบริหารจัดการบ้านเมือง สังคม องค์กร สถาบัน หรือธุรกิจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) ความเปิดเผย โปร่งใส (Transparency) ความรับผิดชอบและรับรองที่ตรวจสอบได้ (Accountability) ความชอบธรรม ยุติธรรม (Fairness) ความมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ (Quality and Efficiency) และการมีมาตรฐาน คุณธรรม จริยธรรม

เป็นการทั่วไป (General Ethical and Moral Standard) เป็นหลักที่มีคุณค่าและสำคัญมาก จึงควรที่จะนำมาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทั้งด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ ธุรกิจ สังคม สาธารณสุข การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เพื่อนำพาให้สังคมไทย ธุรกิจไทยโดยรวมมีความเข้มแข็งมั่นคงและเจริญก้าวหน้า ธรรมาภิบาลจึงเป็นหัวใจในการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อทุกฝ่ายให้ได้รับผลประโยชน์ที่ยุติธรรม (สุนทรียะ โห้หล้า และภาวิน ชินะโชติ, 2561)

“ธรรมาภิบาลในสหกรณ์”ซึ่งหมายถึง การบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล คำนึงและโดยประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะศรัทธาจากสมาชิกของสหกรณ์หลักสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดีในสหกรณ์ หรือธรรมาภิบาลในสหกรณ์ คือ การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสหกรณ์ ความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงกำหนดหลักธรรมาภิบาลในสหกรณ์ จากเดิมซึ่งมี 6 หลัก ปัจจุบันเพิ่มมาเป็น 9 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค ซึ่งเป็นการพัฒนาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลที่เข้มข้นขึ้น รวมถึงปรับกระบวนการและวิธีการประเมินธรรมาภิบาลในสหกรณ์ขึ้นใหม่ ภายใต้โครงการสหกรณ์สีขาวด้วยธรรมาภิบาล เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเจริญ อย่างยั่งยืน กิจการสหกรณ์มีความมั่นคง สร้างความเชื่อมั่น และความศรัทธาให้เกิดขึ้นในระบบสหกรณ์สืบต่อไป (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561)

แต่ด้วยรูปแบบของ“สหกรณ์”เป็นองค์กรอิสระของบุคคล นิติบุคคล ซึ่งร่วมกันด้วยความสมัครใจเพื่อสนองความต้องการและมีจุดหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการดำเนินวิสาหกิจที่เป็นเจ้าของร่วมกัน และควบคุมตามแนวทางประชาธิปไตย โดยสหกรณ์ทุกประเภทตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งค่านิยมของการช่วยเหลือตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความเป็นประชาธิปไตย ความเสมอภาค ความเที่ยงธรรมและความเป็นเอกภาพ สมาชิกสหกรณ์เชื่อมั่นในคุณค่าทางจริยธรรมแห่งความสุจริต ความเปิดเผย ความรับผิดชอบต่อสังคมและความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น ซึ่งคำว่า “สหกรณ์” นี้รวมไปถึง “สหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด”ซึ่งเป็นสถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลที่มีอาชีพอย่างเดียวกัน หรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการออมทรัพย์ และให้กู้ยืมเมื่อเกิดความจำเป็นการดำเนินงานของสหกรณ์มักเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินเป็นสำคัญ และมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ โดยการรับฝากเงินและให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยอัตราเดียวกับธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่สหกรณ์ออมทรัพย์จะต้องมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใสมีประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกเกิดความเชื่อมั่นและพึงพอใจในการมารับบริการ อีกทั้งเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายประกอบกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีนโยบายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์เห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้สหกรณ์มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีการควบคุมภายในที่ดี ดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ บริหารจัดการด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติได้อย่างเคร่งครัด ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องสร้างบรรทัดฐานในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลให้กับสหกรณ์ให้เป็นแนวทางเดียวกัน อย่างเป็นรูปธรรม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลสหกรณ์ออมทรัพย์

ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและสร้างบรรทัดฐานที่ดีในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินกิจการสหกรณ์ที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคงและเป็นประโยชน์แก่มวลสมาชิกของสหกรณ์ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

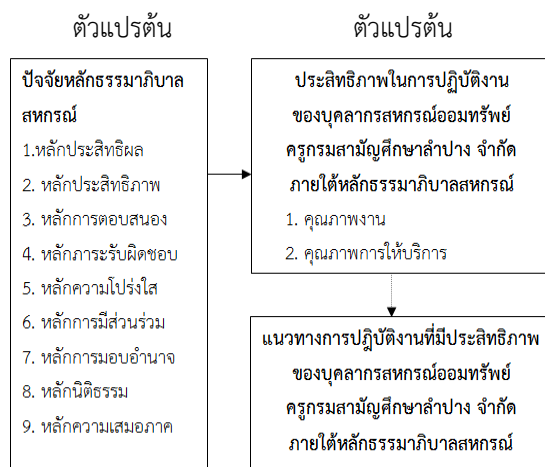
งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเฉพาะบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ เท่านั้น

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยหลักหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ 9 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการมอบอำนาจ หลักนิติธรรม และหลักความเสมอภาค มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและประยุกต์ใช้หลักการธรรมาภิบาลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (2561) และประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของ Peterson & Plowman (1989) และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: พัฒนาโดยผู้วิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 1,563 คน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดทำรายงานไว้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด โดยคำนวณจากสูตรที่ทราบจำนวนประชากรแน่นอนของ Taro Yamane (1973) ซึ่งได้ขนาดตัวอย่าง 318.49 ตัวอย่าง แต่เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากที่สุดเก็บจริง ผู้วิจัยจึงตัดสินใจเก็บข้อมูลจำนวน 400 ชุด

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยหลักธรรมาภิบาล 9 หลักที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ

หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรมและหลักความเสมอภาค ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ ประกอบด้วย คุณภาพงานและคุณภาพการบริการ ทั้งนี้ แบบสอบถามในส่วนที่ 2 และ ส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ท (Likert Rating Scales) และ ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดพัฒนาคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรง ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้เท่ากับ 0.99 และ นำแบบสอบถามทดลองใช้ (Try out) กับสมาชิกสหกรณ์ครูกรมสามัญศึกษาที่มีลักษณะเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ซึ่งคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.98

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเริ่มจากขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยเนชั่น เพื่อนำเรียนถึงผู้จัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ในการขอความอนุเคราะห์ให้สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ตอบแบบสอบถาม โดยที่ผู้วิจัยจัดส่งและรับกลับคืนด้วยตนเองเพื่อให้สามารถชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามให้เกิดความเข้าใจ และนำแบบสอบถามที่รับคืนทั้งหมดคัดเลือกเฉพาะที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์มาบันทึกข้อมูลเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมทางสถิติ

2.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) หรือค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลใช้หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วน

ที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยหลักธรรมาภิบาล 9 หลัก และแบบสอบถามส่วนที่ 3 เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นคือปัจจัยหลักธรรมาภิบาล 9 หลักที่มีผลต่อตัวแปรตามคือประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 67.3 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 40.3 สถานภาพสมรส ร้อยละ 58.5 ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 47.5 รายได้มากกว่า 30,000 ร้อยละ 63.0 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ : หญิง	269	67.3
2. อายุ: 51 ปีขึ้นไป	161	40.3
3. สถานภาพ : สมรส	232	58.5
4. ระดับการศึกษา : ปริญญาตรี	190	47.5
5. รายได้มากกว่า 30,000 บาท	252	63.0

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษา ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทั้งด้านคุณภาพงานและคุณภาพการให้บริการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา จังหวัดลพบุรี จำกัด

ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. คุณภาพการให้บริการ	4.31	0.56	มากที่สุด
2. คุณภาพงาน	4.28	0.52	มากที่สุด
รวม	4.30	0.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพงาน ซึ่งสามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพการให้บริการมีความสำคัญมากกว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพงาน โดยเฉพาะที่สำคัญมากที่สุดคือเรื่องการตอบสนองต่อสมาชิกสหกรณ์ผู้มารับบริการด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ไม่ให้รอคิวนานลักษณะการให้บริการเห็นภาพได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนที่ผู้รับบริการสามารถรับรู้ถึงความตั้งใจในการให้บริการ รองลงมาสองเรื่องคือการสร้างความมั่นใจต่อผู้รับบริการว่าจะได้รับบริการจากผู้มีทักษะ ความรู้ความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถตอบสนองความต้องการด้วยมนุษย์สัมพันธ์อันดี และการให้บริการด้วยความเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ เป็นกันเอง ให้การดูแลและแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตรงความต้องการ และที่สำคัญลำดับท้ายสุดคือมีความน่าเชื่อถือสามารถให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้

2) ประสิทธิภาพด้านคุณภาพงาน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพงานมีความสำคัญรองลงมาจากด้านคุณภาพการให้บริการ ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญมากที่สุดในด้านคุณภาพงานคือการที่

บุคลากรสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และ/หรือผิดพลาดน้อยที่สุด รองลงมาคือ ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรมีคุณภาพสอดคล้องกับมาตรฐานของสหกรณ์ และบุคลากรสหกรณ์สามารถปฏิบัติงานได้ทันเวลาที่และตรงต่อเวลา ส่วนอีกสองเรื่องที่สำคัญลำดับท้ายสุดคือบุคลากรสหกรณ์สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามเป้าหมายกับ คุณภาพงานของบุคลากร เป็นที่ยอมรับต่อองค์กรภายนอก

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา จังหวัดลพบุรี จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ พบว่า ผลโดยรวมนั้นหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ ทั้ง 9 หลัก มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสหกรณ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับที่สูงมาก แต่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพรายด้านทั้งในด้านคุณภาพงานและคุณภาพการให้บริการพบว่า มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับค่อนข้างสูง และมีประเด็นที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรฯ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยหลักประสิทธิผล ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์สามารถให้บริการแก่สมาชิกได้ตรงความต้องการและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือสามารถให้บริการแก่สมาชิกได้ตรงความต้องการและสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ปัจจัยหลักประสิทธิภาพ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้เป็นเครื่องมือในการให้บริการแก่สมาชิก ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือสามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่มาเป็นเครื่องมือให้บริการแก่สมาชิก

ปัจจัยหลักการตอบสนอง ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์สามารถสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลาย

และแตกต่างกันของสมาชิกผู้มาใช้บริการและผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือให้บริการแก่สมาชิกได้ตรงตามเวลาที่สมาชิกต้องการ

ปัจจัยหลักภาระรับผิดชอบ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์ควรตระหนักในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ได้อย่างซื่อสัตย์สุจริต ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือให้บริการด้วยความเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกและผู้มีส่วนร่วมในสหกรณ์

ปัจจัยหลักความโปร่งใส ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์มีการบริหารงานอย่างชัดเจนและโปร่งใสโดยยึดถือตามระเบียบเป็นเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือมีการบริหารงานที่ชัดเจนและโปร่งใส ยึดถือตามระเบียบตรวจสอบได้

ปัจจัยหลักการมีส่วนร่วม ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์มีส่วนร่วมกับสมาชิกในการรับรู้ เรียนรู้ ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือมีส่วนร่วมกับสมาชิกในการรับรู้ เรียนรู้ ทำความเข้าใจ แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกัน

ปัจจัยหลักการมอบอำนาจ ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่โดยสามารถตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและคล่องตัว ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือปฏิบัติหน้าที่โดยตัดสินใจภายในขอบเขตของอำนาจที่ได้รับมอบหมาย

ปัจจัยหลักนิติธรรม ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานเหมือนกันกับด้านคุณภาพการให้บริการคือบุคลากรสหกรณ์ปฏิบัติต่อสมาชิกตามหลักนิติธรรมภายใต้ข้อกำหนด กฎ ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับต่างๆ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

ปัจจัยหลักความเสมอภาค ที่มีผลต่อประสิทธิภาพด้านคุณภาพงานคือบุคลากรสหกรณ์ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องมากกว่าให้ความสำคัญต่อตัวบุคคล ส่วนเรื่องที่มีผลประสิทธิภาพด้านคุณภาพการให้บริการคือปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องมากกว่าให้ความสำคัญต่อตัวบุคคล

ทั้งนี้ เมื่อจัดลำดับความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานมากที่สุดคือ หลักการมอบอำนาจ รองลงมาคือ หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล และหลักความเสมอภาค

นอกจากนี้ สามารถแสดงรายละเอียดความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ 9 หลักที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสหกรณ์ทั้งในด้านคุณภาพงานและคุณภาพการให้บริการดังนี้

คุณภาพงาน

คุณภาพการให้บริการ

4. อภิปรายผล

ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมา ศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ พบว่าด้านคุณภาพงานมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรญา ชื่นวงศ์ (2560) เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษารัฐกิจกรขนส่งในจังหวัดเชียงราย ในประเด็นด้านการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย และมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มีแนวคิดการบริหารจัดการที่สร้างสรรค์ มีแรงขับเคลื่อนกระตือรือร้น และเป็นการบริหารที่ให้ความสำคัญต่อผู้ปฏิบัติงานที่มีศักยภาพมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การจัดการด้านบริหารทรัพยากรมนุษย์ถูกออกแบบเพื่อให้มีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ง่าย และให้ความสำคัญต่อการมุ่งสู่ความสำเร็จ สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพงานมีความสำคัญต่อหน่วยงานหรือองค์กร บุคลากรต้องปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้อง แม่นยำ และผิดพลาดให้น้อยที่สุด สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตรงตามเป้าหมาย ผลงานที่เกิดขึ้นต้องสอดคล้องกับมาตรฐานสหกรณ์ คุณภาพงานของบุคลากรเป็นที่ยอมรับต่อองค์กรภายนอก ส่วนด้านคุณภาพการให้บริการ พบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ นิลพัท (2561)

เรื่องคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการ โรงพยาบาลเปาโลรังสิต ในประเด็นคุณภาพการให้บริการด้านการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริกรมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการ รองลงมาคือคุณภาพให้บริการด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน ความพึงพอใจด้านการเข้าถึงแหล่งบริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสรจจะราช เถระพันธ์ (2561) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการบริการและการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการที่ส่งผลต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความภักดีของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษพบว่าคุณภาพการให้บริการด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ด้านความเอาใจใส่ และด้านการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการ ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพการให้บริการมีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์นครราชสีมาศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ด้านความเป็นธรรมในแง่มุมที่ชัดเจน ผู้รับบริการ รับรู้ถึงความตั้งใจในการให้บริการและสามารถเห็นภาพได้ชัดเจน ตอบสนองต่อผู้รับบริการด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้ใชับริการอย่างรวดเร็ว ไม่ให้รอคิวนาน สร้างความมั่นใจว่าจะได้รับบริการที่ดีจากความรู้ความสามารถของบุคลากรได้อย่างถูกต้อง มีทักษะและสามารถตอบสนองความต้องการด้วยมนุษย์สัมพันธ์อันดีให้บริการด้วยความเข้าใจและรู้จักผู้รับบริการด้วยความเอาใจใส่ เป็นกันเอง ให้การดูแลและแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ตรงความต้องการการบริการมีความน่าเชื่อถือสามารถให้บริการได้ตรงตามที่สัญญาไว้

ผลการศึกษาปัจจัยหลักธรรมาภิบาลที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมาภิบาลสหกรณ์

ปัจจัยหลักธรรมาภิบาล		ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	มีผลในระดับ	ลำดับ
รวมปัจจัยทุกด้าน	Pearson	0.858**	สูงมาก	
	sig.	0.000		
หลักประสิทธิผล	Pearson	0.816**	สูงมาก	8
	sig.	0.000		
หลักประสิทธิภาพ	Pearson	0.820**	สูงมาก	7
	sig.	0.000		
หลักการตอบสนอง	Pearson	0.872**	สูงมาก	2
	sig.	0.000		
หลักการะรับผิดชอบต่อ	Pearson	0.869**	สูงมาก	3
	sig.	0.000		
หลักความโปร่งใส	Pearson	0.852**	สูงมาก	5
	sig.	0.000		
หลักการมีส่วนร่วม	Pearson	0.826**	สูงมาก	6
	sig.	0.000		
หลักการมอบอำนาจ	Pearson	0.874**	สูงมาก	1
	sig.	0.000		
หลักนิติธรรม	Pearson	0.862**	สูงมาก	4
	sig.	0.000		
หลักความเสมอภาค	Pearson	0.691**	ค่อนข้างสูง	9
	sig.	0.000		

ผลโดยรวมของปัจจัยหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ทั้ง 9 หลัก มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสหกรณ์ โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันในระดับที่สูงมาก ซึ่งผลการศึกษาใกล้เคียงกับงานวิจัยของสุนนท์ทิพย์ โพธิ์หล้า และภาวิน ชินะโชติ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น ในประเด็นการนำเอาหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของกลุ่มวิจัยและพัฒนาสหกรณ์นอกภาคการเกษตร (2561) ที่กล่าวว่าสหกรณ์มีชาวด้วยธรรมาภิบาลด้านนิติธรรม จะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและ

การใช้สิทธิ พร้อมทั้งมีกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย การศึกษา ทบทวน กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับในการปฏิบัติงาน ความเท่าเทียมกันของการบังคับใช้ กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ ดุลพินิจในการปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพกรรมการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในการใช้อำนาจ กฎ ระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ กฎหมาย และกระบวนการพิจารณาความผิดและการกำหนดโทษ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวุฒิ เชมะรังสี (2561) เรื่องการศึกษาหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์ของสหกรณ์ ออมทรัพย์ ในประเทศไทย ในประเด็นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ดีของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นองค์กรที่มีหลักธรรมาภิบาล มีการส่งเสริมองค์ประกอบของสหกรณ์ทั้งด้านสมาชิก ผู้ให้บริการ คณะกรรมการบริหารจัดการ ธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ที่ประกอบด้วย 1) ด้านหลักนิติธรรม 2) ด้านหลักคุณธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ประกอบกันเป็นองค์รวม เพื่อให้สหกรณ์ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทุกภาคส่วนของสหกรณ์ ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับ มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมทั้งสองคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พัลลภ พันธ์สูง ช่อผกา วิสุทธิและอุทัย ปริญาสุทธินันท์ (2560) ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักธรรมาภิบาลสหกรณ์มีความสำคัญต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด มากที่สุด ในการส่งเสริมให้สหกรณ์มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมภายในที่ดี ดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ บริหารจัดการด้วยการนำหลักธรรมาภิบาล มาปฏิบัติใช้อย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดำเนินธุรกิจในรูปแบบสหกรณ์ จะทำให้สหกรณ์เป็นสหกรณ์ที่แท้จริง และเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงต้องส่งเสริม พัฒนาสหกรณ์ให้มีการบริหารจัดการ ด้วยการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติใช้อย่างเคร่งครัด และ

ดำเนินงานโดยยึดหลักความเป็นสหกรณ์ ให้สหกรณ์ตระหนักถึงคุณค่าและคุณประโยชน์ของ ธรรมนูญฉบับนี้ การปฏิบัติในทุกระดับ ทั้งสมาชิก กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) สหกรณ์ควรให้ความรู้ ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับสมาชิกสหกรณ์ตามหลักการสหกรณ์ทั้ง 9 หลัก ให้ถ่องแท้

2) คณะกรรมการในฐานะผู้บริหารงานของสหกรณ์ควรยึดหลักความเสมอภาค ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในทุกๆ ด้าน

3) สหกรณ์ควรนำเอาหลักธรรมนูญสหกรณ์มาใช้ควบคู่กับการบริหารกิจการของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลคุ้มค่าและประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนไปส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม

4) เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะความศรัทธาจากสมาชิกสหกรณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ครูกรมสามัญศึกษาจังหวัดลำปาง จำกัด ภายใต้หลักธรรมนูญสหกรณ์ ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของระยะเวลา ระยะทาง ดังนั้นในครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเปรียบเทียบการนำหลักธรรมนูญสหกรณ์ไปปฏิบัติในสหกรณ์ออมทรัพย์ประเภทอื่นๆ หรือสหกรณ์ประเภทอื่น ๆ เช่น สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์ร้านค้า สหกรณ์บริการ และสหกรณ์เครดิต

ยูเนียน เพื่อนำผลมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขและเปรียบเทียบให้เห็นถึงความแตกต่างของปัจจัยที่มีผลต่อการนำเอาหลักธรรมนูญสหกรณ์ไปปฏิบัติใช้กับสหกรณ์อื่นๆ ซึ่งจะทำให้สหกรณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการบริหารสหกรณ์ในอนาคตได้

6. เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2561). ส่วนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2561). **สหกรณ์สีขาวด้วย**

ธรรมนูญฉบับใหม่. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กมลพรรณ พิงด้วง. (2560, กรกฎาคม – ธันวาคม). การบริหารตามหลักธรรมนูญกับประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 15(2), 112-126.

กิตติ์วี เลชะกุล. (2561, มกราคม – มิถุนายน). ธรรมนูญฉบับใหม่ วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 6(1), 78-91.

ชัยวุฒิ เหมะรังสี. (2561). หลักธรรมนูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมนูญของสหกรณ์ออมทรัพย์ในประเทศไทย. **วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย**, 13(3), 353-377.

สุคนธ์ทิพย์ โพธิ์หล้า และภาวิน ชินะโชติ. (2561, พฤษภาคม – สิงหาคม). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักธรรมนูญไปปฏิบัติของสหกรณ์ออม

- ทรัพย์ในจังหวัดขอนแก่น. **วารสารราชพฤกษ์**, 16(2), 97-108.
- โสรัจจะราช เถระพันธ์. (2561). **คุณภาพการบริการ และการบริหารความสัมพันธ์กับผู้รับบริการที่ส่งผลต่อความไว้วางใจ ความพึงพอใจ และความภาคภูมิใจของผู้ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนในจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พิมพ์วัลย์ พันธ์จวงษ์ ช่อผกา วิสุทธิ์ และอุทัย ปริญญานุสสนันท์. (2560, พฤศจิกายน – ธันวาคม). ธรรมชาติของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอลำปำใหญ่ จังหวัดสงขลา. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 36(6), 143-156.
- พริญา ชื่นวงศ์. (2560, กรกฎาคม-ธันวาคม). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน: กรณีศึกษาธุรกิจการขนส่งในจังหวัดเชียงราย. **วารสารเศรษฐศาสตร์และกลยุทธ์การจัดการ**, 4(2), 92-100.
- รุ่งทิพย์ นิลพัท. (2561). **คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาลเปาโลรังสิต**. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป , มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรชัย สิงห์ฤกษ์ และประสพชัย พสุนนท์. (2559, มกราคม – มิถุนายน). ปัจจัยที่มีผลต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการของชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด. **วารสารการจัดการสมัยใหม่**, 14(1), 67-76.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2560, มกราคม – มิถุนายน). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. **วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี**, 5(1), 95-121.
- Taro Yamane (1973). **Statistics: An Introductory Analysis** (3rd Ed). New York: Harper and Row.
- Plowman, G. E & Peterson, E. (1989). **Business Organization and Management**. Illinois: Irwin.

Forecasting of Store Maintenance in Retail Chain Operation with Neural Network Method: The Case of True Corporation Public Company Limited

Sukit Sawathsangson¹ Eksiri Niyomsilp²

Abstract

This research aimed to study the repair data within the maintenance department of True Corporation Public Company Limited by using the repair period as a variable and measurement. The 236 branches and 3,103 total repair alerts in 2017 and 2018 were collected as the research data to perform the mathematical process in the form of artificial intelligence (AI: Neural network) in order to predict the repair in the future.

The process used in this research was based on the Neural Network, a basic model of machine learning that is popular in many industries. Most of them are used in forecasting and classified, including integrating with Image processing technology. By creating a single-layer Perception feed-forward neural network model using two large amounts of data from data collected from repair notifications of 3,103 repair notifications; namely, the date and time of the repair notification, the number of repair notifications comes through a mathematical process based on function x plus the randomized weight and through the training of the AI process to get results that are close to the actual values.

The results of this research may be used as a guideline for significant improvements and efficiency in stores in the maintenance process so that management can be made in terms of budget preparation, maintenance management costs each year. When adjust properly, it can adjust maintenance strategies from a passive strategy to an active strategy and can prevent preventive maintenance more efficiently.

Keyword : Artificial Intelligence, Neural Network, Forecasting Model, Retail Chain Operation.

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ : 7 ธันวาคม 2563

¹ Ph.D. Candidate, Management, School of Management, Shinawatra University
E-mail: sukit.saw@gmail.com

² Ph.D., Management, School of Management, Shinawatra University
Email: eksiri.n@siu.ac.th

1. Introduction

With this undeniable current trend, the issue of artificial intelligence has a greater impact on business operations. The artificial intelligence has been expanded from the subject of data science and has been applied in many areas of various industry. Business only view this as the tools used in science alone, the perspective of artificial intelligence that is only the tools of data sciences. It is undoubtedly from the lack of application skills to apply these effective tools into business sector. In this research, theories of artificial intelligence are used to measure and predict data for business.

The sample of the shop maintenance is used as the case study in this research, the store is considered the forefront of the business operation in terms of physical contact with its customer. It is the first thing that customers experience and it is the image of the organization. In terms of maintenance management, it is considered to be the cost center of an organization. It is the sector that come with expenditure on the organization rather than making profit. The researcher is well aware of the business operations, business owners want to increase revenue and reduce expenses. Therefore, reducing the burden of maintenance costs means gaining more profit.

This research is conducted to prove that the artificial intelligence theory can be applied in many areas of business. In order to use this as a tool to help in making various decisions. By doing this research, the data of the repair notification throughout the 2 years were used for the artificial

intelligence model. To analyze and learn from the information and brought to the forecast of the next 5 months repair in the future. Business will be able to check the data by comparing the errors that occurred if it is accurate or not. This is to conclude that the use of artificial intelligence in forecasting is useful and can help budgeting and implementing the preventive maintenance.

1.1. Objectives

1.1.1. To discover demand of repair requests through the forecasting model and to increase efficiency of the repair process.

1.1.2. To prove the principles and precision of artificial intelligence in applying to forecast repair work in-store transactions.

1.2. Research Process

1.2.1. Collect all repair records from 2017 to 2018 log file from maintenance records tracking system (N=3,097 records.)

1.2.2. Study information and format data to be able to enter into the mathematic model.

1.2.3. Check the result of the root mean square error and mean absolute percent error to measure the accuracy of the model.

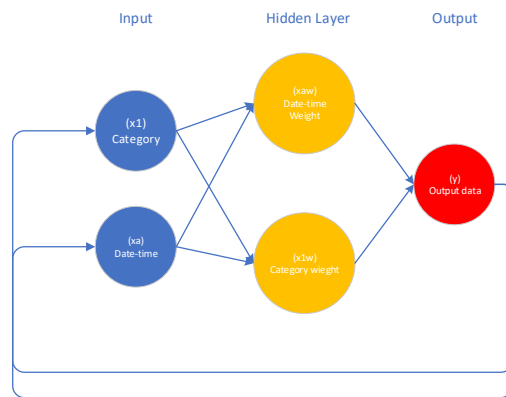

Figure 1. Conceptual framework show apply data with neural network methodology to forecasting maintenance demand

This artificial intelligence method is part of fuzzy logic, developed from the set theory of fuzzy implications, which is the approximate reasoning. This is different from the logical reasoning of right/wrong, yes/no, of classical logic. Ambiguous logic can be considered an application of fuzzy implications to simulate expert decisions to complex problems.

In this case, the data are taken and randomized to calculate the possibility of future calculations. To use in predicting the upcoming information and use it to prepare the prevention of maintenance work by using the repair workgroup and the date that the data flows in (Date of notification of repair).

2. Literature Review

2.1 Neural Network

Artificial neural networks (artificial neural networks) are mathematical models or computer models for processing information with connection-based calculations. (Connectionist)

The initial idea of this technique was obtained from the study of the bioelectric network in the brain, which consists of neurons and synapses. According to this model, the neural network is formed by the connection between nerve cells until it is a network that works together.

Neural Network is a branch of Artificial Intelligence technology that has been around since 1943. It is the development of the Algorithm network to work in the same way as the human nervous system. Or more specific, it copies the work of the human brain. Neural Network will use multiple Algorithms to work together as a network to work more diverse. There are 4 characteristics of the human brain that inspired the Neural Network.

Recalling the things that were seen in milliseconds, humans can see some images and understand what it is by connecting various information in the brain. For example, if you see a black silhouette of a bird, you will understand that this is a bird. This feature allows humans to perform tasks more quickly

and more accurately with objectives by referring to the article from Artificial Neural Networks. (*Thanawut Prakobphon*)

Human can understand various skills that are not related. Human can improve skills in many ways. For example, they can play many types of music while having coding skills or cooking skills, craft skills, understanding Calculus, or be good at sports at the same time. Having a variety of skills helps them to be creative in solving various problems.

Logic and rules are abstract subjects that humans can understand, even if never seen or touched. In which these issues are essential to co-existence and collaboration between human and a complex nervous system that helps us understand other people's logic and accept various rules.

Sometimes the problems are so complicated that we have to "throttle" the brain to understand and find a solution. This "throttle" is an attempt to connect many brain cells. Units to work together to support learning and synthesize new solutions. It is associated with the processor to solve complex problems.

Most researchers today agree that artificial neural networks have different structures than the brain networks. But still like the brain in the sense that the artificial neural network is a parallel grouping of sub-processors and this connection is an important part of the intelligence of the network. Considering the size the brain is much larger than the artificial neural network, including neurons are more

complex than the subordinate units of the network. However, the important function of the brain like learning can still be easily modeled with neural networks.

2.1.1 Model

Neural networks consist of a set of nodes that may be defined as input nodes, output nodes, or intermediate buffers, which are called hidden nodes. Buff (or neurons) by specifying weight on every welding line when the network starts working the value will be assigned to the input buffer. By these values may have been determined by humans from sensors that measure various values or results from other programs. Then buffering input will send the received value. Follow the connecting line in which the output will be multiplied by the weight of the connecting line Buffs in the next layer will get which is the sum from various buffs and then calculate the results easily. In general, it uses the sigmoid function and sends the value to the next layer. This calculation will occur step by step until the output buffers. In the first period (around 1970) the number of layers would be fixed but at present, there is a genetic algorithm to help design the structure of the work. (Neuroevolutionary).

2.1.2. Multi-layer perceptron

The MLP neural network is a type of artificial neural network that has a multi-layered structure used for complex tasks that work well. The training process is supervised and uses the process of returning

The principle of MLP is that in each layer of the hidden layer (Hidden Layer) there is a function for calculating when receiving signals (Output) from nodes in the previous layer, called the Activation Function. Each layer does not have to be the same function.

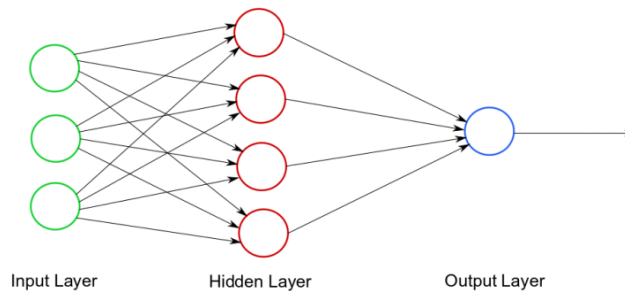

Figure 2. Show simple neural network diagram

values. (Backpropagation) for practicing the process of returning values consists of 2 sub-sections: Forward Pass, Backward Pass. For forwarding Data which will pass through the artificial neural network at the data layer and will pass from one layer to another until reaching the data layer. As for the reverse transmission, the connection weight value will be adjusted following the error correction rules. (Error-Correction) is the difference between the actual response (Actual Response) and the target response (Target Response) is an error signal (Error Signal), which will be sent back to the artificial neural network. In the opposite direction to the connection And the weight of the connection will be adjusted until the actual result approaches the target result

The hiding floor has an important function which is Will try to convert the information into that layer to be able to distinguish it using a single straight line (Linearly Separable) and before the data will be sent to the Output Layer sometimes more than 1 stealth layer is needed to transform data into linearity separable form.

To calculate the Output in the classification problem can be done by inserting the Input data into the artificial neural network that we have already searched. Then compare the output values in the Output Layer and select the higher Output values (the higher Neuron) and get the prediction values that match the selected Neuron and take the values of to compare with the acceptable values. If the value is in the acceptable range (Error is less than the error that we specify),

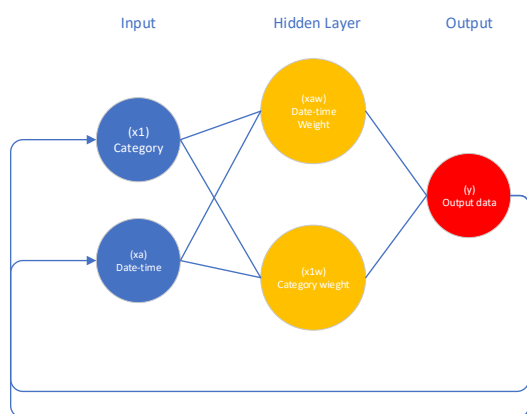

Figure 5. Process flow of neural network method

then we will receive the next set of data. But if the value of more than the acceptable value we adjust the weight and biased according to the steps mentioned above. When adjusting the weight to receive the next set of data and repeat the process until the last set of data. And when the final data set is completed, it is counted as 1 calculation cycle (1 Epoch). After that, the average total error will be determined. From the average of which has been kept to check that the value on average, in that classification, is it less than the acceptable error value? If so, then the artificial neural network can produce the correct results for every information. But if not, go back to take the first steps by starting to receive new data set 1.

3. Research result and discussion

Neural Network (NN) is a mathematical model or computer model for processing information with connection-based calculations. (Connectionist) The initial idea of this technique was obtained from the study of the bioelectric network in the brain, which consists of neurons

and synapses. According to this model, the neural network is formed by the connection between Nerve cells until it is a network that works together. It can be seen that the Neural network that we are starting to imitate from the bio itself.

3.1 Neurons (round balls)

Inside Neuron will differ according to the layer it is in. If it is an Input, inside it will have the data received, but if it is a Hidden Layer, there will be an equation that helps in calculating what class it is. Or regression can be calculated, but if it is an Output, it will indicate what class it is.

3.2 Input Layer (Green)

It is responsible for receiving data into the neural network, with only one input layer and a page to send data to the next layer (Hidden Layer).

3.3 Hidden Layer (Orange)

It is responsible for receiving data from the previous layer. Notice that the hidden layer

can be greater than 1 and basically If we need more precision, we will increase the number of hidden layers and the number of neurons. (Not always)

The researcher can prove from the trial of Tensor flow, which is the most descriptive and clear web site for the Hidden Layer.

$$f(x) = \sum_i^n (x_i x_{iw}) + \sum_i^n (x_a x_{aw})$$

x_i = Repair groups

x_{wi} = Weight Repair groups

x_a = Date-time

x_{aw} = Weight Date-time

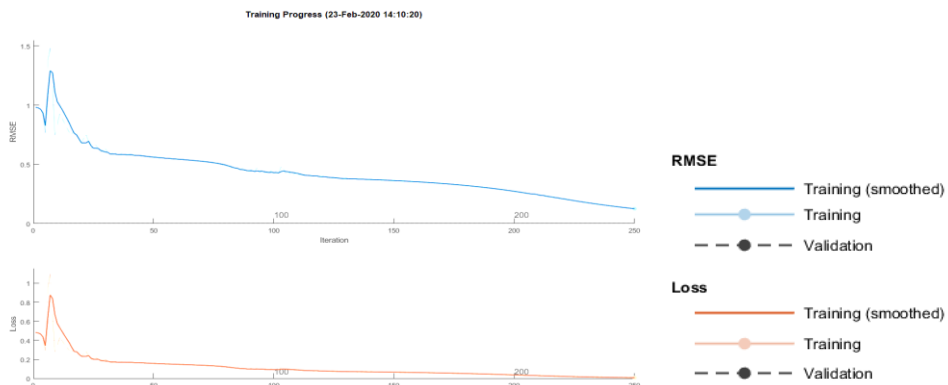

Figure 6. Graph show training process of neural network

4 Output Layer

It is the final output layer waiting to be received from the last hidden layer. In the output layer, each neuron weights the class. For example, we have all 2 types of output. Cats and dogs. So

our output layer will have 2 neurons. The first may be a dog and the second neurons will be cats. When the data are passed through the hidden layer to the output, both neurons have unequal values inside, where Which neuron has more weight? Denote that class and in the

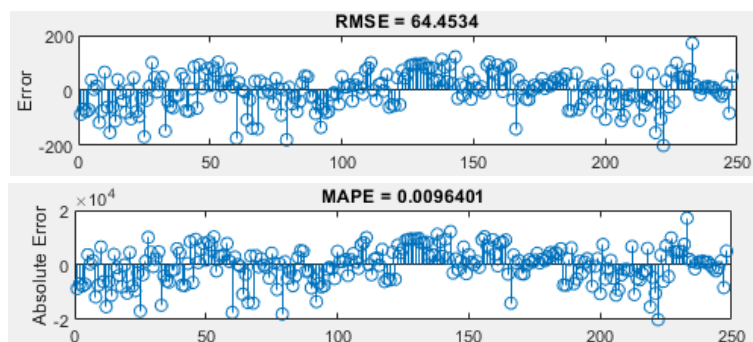

Figure 7. Root mean square error and Mean absolute percentage error of training result

hidden layer, there are two other hidden things: bias and weight.

under the figure training loop that is shown. In doing so, the root mean square error (RMS) was

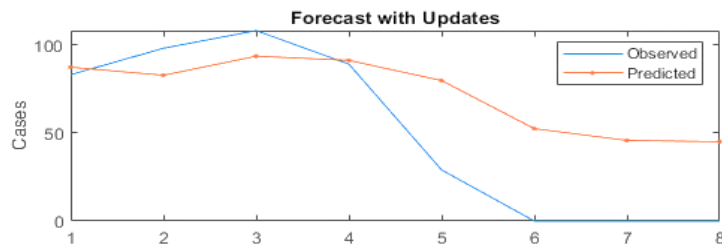

Figure 9. forecast data before adjust root mean square error

B_1 , B_2 , and W_x every hidden layer has bias connected so that all calculations for forwarding are equal. The simple interpretation is that every neuron in the hidden layer must have a bias in their calculations so that the decision boundary does not need to pass the origin. With reference to article of Manassakarn Sanayha., remaining useful life prediction machine used to enhance deep convolution neural network.

According to the figures above and the function equation using data of this process with random weight variables replaced by a matrix size 1 by 3169. Based on the number of n or population groups multiplied by the actual data variable. To follow the fuzzy logic guidelines and to adjust the weight variable to have an appropriate value. By doing 250 cycles

adjusted to get the smallest value as well, so that the result is as close to the probability as possible.

And the result as shown in the forecasting maintenance graph figure, with a downward repair trend in the next half of the year.

Results are adjusted according to the Root mean square error and created the Lower bound, and Upper bound of the forecast. It is found that when comparing the MAPE (Mean Absolute percentage error), it has an error of 9%, with the upper bound and the lower bound of 5%. Therefore, we can be confident that the model used in this forecast is reliable, and able to be applied to actual work in the actual maintenance work.

This method has another advantage: if there is more data in the part of artificial

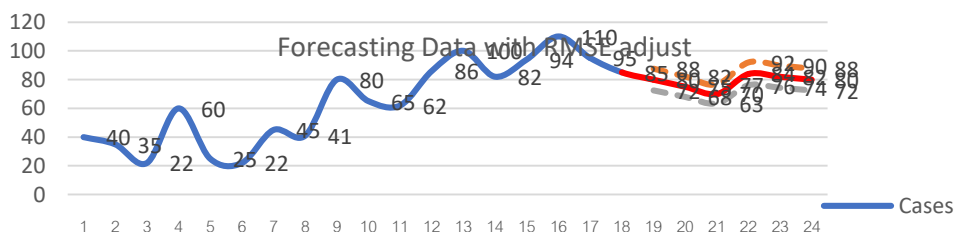

Figure 8. Graph show the result of forecasting by neural network process

intelligence, it will be able to predict the result with more accuracy. The greater the amount of initial data, the more the predictive capability will increase. It is a significant variation. This is because the initial data is only 1 and a half years, which may result in insufficient data to be obtained in other forms of forecasting. It should be enough for making seasonal predictions, but it may not be enough in this respect.

From figure 8, it shows that the forecast

Table 1. Table show forecasting data

<i>Month</i> <i>(2017)</i>	<i>Case</i>	<i>Month</i> <i>(2018)</i>	<i>Case</i>	Forecasting Data
<i>Jan-17</i>	40	<i>Jan-18</i>	100	
<i>Feb-17</i>	35	<i>Feb-18</i>	82	
<i>Mar-17</i>	22	<i>Mar-18</i>	94	
<i>Apr-17</i>	60	<i>Apr-18</i>	110	
<i>May-17</i>	25	<i>May-18</i>	95	
<i>Jun-17</i>	22	<i>Jun-18</i>	85	
<i>Jul-17</i>	45	<i>Jul-18</i>	80	
<i>Aug-17</i>	41	<i>Aug-18</i>	75	
<i>Sep-17</i>	80	<i>Sep-18</i>	70	
<i>Oct-17</i>	65	<i>Oct-18</i>	84	
<i>Nov-17</i>	62	<i>Nov-18</i>	82	
<i>Dec-17</i>	86	<i>Dec-18</i>	80	

3.5 BI implementation

Sharing is critical to the success of a BI project because everyone involved in the process must have the ability to access all the information to be able to change the way they work. BI projects should begin with top management. But the next group of users

should be salespeople because their job is to increase sales and because they tend to be rewarded for achievable sales. They will be more likely to accept tools that will help them make more sales. Of course, this tool is easy to use and they trust information. With the help of the BI system, employees will change the way individuals and teams work, leading to improvements in sales performance. When sales executives see performance differences from one team to another, they work to lead the team that follows to the leader level.

4. Conclusion

The experiment in this research showed the forecasting results and the neural network model. It found that the approximate root means square error = 64.5 and Mean Absolute Percentage error = 0.0094. Of the total data, 3,097 records have a +/- 64.5 forecast and a 0.94% forecast. This model can be used for actual maintenance. And this movement is acceptable if used as a tool for decision-making. By looking at the financial perspective, based on the actual budget spent for maintenance for the year 2017-2018, which is 26,792,126 baht and uses a MAPE of 0.94% to calculate the movement expectation is likely to occur. Of budget setting which costs only 25,318.56 baht

Therefore, it can be concluded that the use of artificial intelligence can be applied to many parts of various industries or businesses.

And is an effective machine if the application is and can also increase the effectiveness of this model in a variety of ways and also indicates that today the use of advanced

is possible that the cost can be reduced. It is very useful for the company to understand and develop appropriate strategies to reduce unnecessary costs. There are rooms of

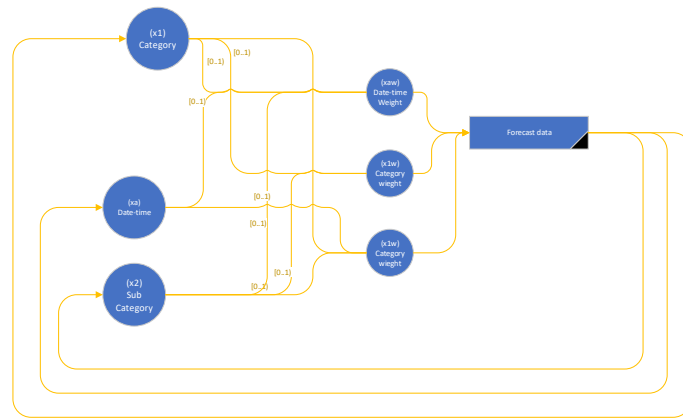

Figure 10. Classified neural network function

business intelligence technology is a necessary delivery in a lot of competition.

In summary, the integration of data between historical data and new data is now a fundamental component of advanced business intelligence (BI) systems as more and more businesses are added. The results from the said system will enable the development of administrative tools using factor analysis or predict trends to be used to make business and market decision-making decisions. Businesses that start using this concept today will be the most profitable organization before anyone else before it became commonplace soon.

4.1 Contribution

This study contributes to the cost reduction of the business. It is clear, based on the findings of this research, that the variable factors are controllable by the company and it

improvement for maintenance which is one of the main costs of the company.

4.2 Further research

It is an artificial intelligence process called **Machine learning**, which is the decision-making process for *data classification*. This method is often used in the field of surveillance cameras to separate the suspects that we want to know.

But in this process to separate the damaged data which can identify waste that is likely to occur in the future, is a prediction of the type deep down in each Item so that we can carry out preventive repairs beforehand. More clearly, to prevent unplanned damage that will occur. This is to **reduce the waiting time** for repairs, and to **reduce the cost of repairs** as well.

5. References.

- Zhang, J., Wanga, P., Yanb, R. and Gao, R. X.
(2018). Long short-term memory for machine remaining life prediction .Case Western Reserve University., Journal of Manufacturing Systems · 48, 78-86. Retrieved from, https://www.researchgate.net/publication/325564535_Long_short-term_memory_for_machine_remainin_g_life_prediction
- Intuanchayong, S. (2013, January-March). Business Intelligence. Journal of Business Administration Thammasat University. 36(137), 3-7. Retrieved from <http://www.jba.tbs.tu.ac.th/files/Jba137/Column/JBA137SrisomrukC.pdf>
- Prakobphon, T. (2009, January-June). Artificial Neural Networks. Journal of Huachiew University. 12(24), 73-87. Retrieved from <http://journal.hcu.ac.th/pdf/5.%20โครงข่าย%2073-87.pdf>
- Sanayha, M., (2016). Remaining useful life prediction machine using enhance deep convolution neural network., Master' thesis of Science, Chulalongkorn University.

การศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ
จังหวัดปทุมธานี

A Feasibility Study of Paper Packaging Business Start-up of Ruamjai Khlongsong Farm Women
Group, Pathum Thani

อรรวิกา ศรีทอง¹ ชาคริต ศรีทอง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลเอกสาร 2) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกที่ประกอบด้วยผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ผู้บริหารหรือตัวแทนกลุ่มแม่บ้าน จำนวน 2 ท่าน และนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการประกอบธุรกิจจำนวน 2 ท่าน ผลการวิจัยสามารถแบ่งออกเป็น 4 แผนดังต่อไปนี้

1) แผนการผลิต มีรูปแบบการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีจากเครื่องจักร สมาชิกกลุ่มแม่บ้านและคนในชุมชนเป็นหลักในการผลิตอัตราการผลิตอยู่ที่ 5,000 แผ่นต่อวัน การศึกษาด้านการตลาดโดยคาดการณ์ว่าผู้ซื้อจะมีกำลังซื้ออยู่ในระดับ 4,000 – 7,000 แผ่นต่อวัน 2) แผนการตลาด ทำการเลือกกลุ่มลูกค้าโดยใช้ลักษณะการมีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มลูกค้าเป็นลำดับแรกและใช้พนักงานขายที่เป็นสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านและชุมชนในการขายตรงโดยกลุ่มลูกค้าหลักอยู่ในตลาดไทและตลาดสี่มุมเมือง รวมไปถึงกลุ่มลูกค้าจากกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดปทุมธานี 3) แผนการเงิน พบว่ามีการลงทุนครั้งแรกประมาณ 6,350,000 บาท โดยได้แหล่งเงินลงทุนจาก 3 ส่วน ได้แก่ 1. เงินลงทุนจากกลุ่มแม่บ้าน 2. เงินลงทุนจากกองทุนหมู่บ้านและองค์กรต่าง ๆ จากภาครัฐ และ 3. เงินจากการกู้ยืมจากสถาบันทางการเงิน โดยรายได้จากการขายในปีแรกอยู่ที่ประมาณ 2,078,680 บาท ปีที่ 2 รายได้ประมาณ 2,359,615 บาท และปีที่ 3 รายได้ประมาณ 2,668,463 บาท สามารถคืนทุนได้ภายใน 2 ปีครึ่ง และ 4) แผนการจัดการ มีดำเนินการโดยใช้บุคลากรที่เป็นสมาชิกของกลุ่มแม่บ้านและกลุ่มชุมชนในท้องถิ่นเป็นหลัก โดยเลือกจากกลุ่มสมาชิกและชุมชนที่มีประสบการณ์ทำงานในแต่ละด้านจากภาคอุตสาหกรรมมาก่อน แต่ตงงานเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้นแล้วงานวิจัยนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับกลุ่มแม่บ้านรวมไปถึงสร้างรายได้ให้กับชุมชนจนเกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน

คำสำคัญ : การศึกษาความเป็นไปได้ การเริ่มต้นธุรกิจ การผลิตบรรจุภัณฑ์

Abstract

This research aimed to study a feasibility of paper packaging business start-up of Ruamjai Khlongsong Farm Women Group, Pathum Thani. The qualitative was conducted as the methodology of this study by employing the action research. Moreover, the research instruments consisted of 1) documentary research 2) participant observation and 3) in-depth interview which consisted of three entrepreneurs in the packaging business, two managers or representatives of Farm Women Group, and two academics or professionals in the business field. The research results were categorized into four part as follows;

1) Production plan: the production was mainly employed the technology of machines, the members of the Farm Women Group and the people in the community, which were the main manpower of production. The production rate was 5,000 sheets per day. The marketing study by forecasting found that the buyers had the purchasing power at 4,000 – 7,000 sheets per day. 2) Marketing plan: the customer group selection was firstly based on the relationship between the Farm Women Group and the customer groups, and then based on the salespeople who were the members of the Farm Women Group and the community members in direct selling by focusing on the customers in Talad Thai and Simummuang Market, and the customers from other Farm Women Groups and organizations in Pathum Thani as well. The financial plan study found that the first investment was about 6,350,000 Baht by the investment sources consisted of three parts which were the investment from the Farm Women Group, the investment from the community funds and other government organizations, and 3) Financial plan: the findings found that there were the loans from the financial institutions. In the first year, the sales revenue was about 2,078,680 Baht; in the second year was about 2,359,615 Baht; and in the third year was about 2,668,463 Baht. In addition, the payback period was within two and a half years. 4) Management plan: there were operated by the members of Farm Women Group and community which were mainly selected by focusing on the people who had the work experiences in each industrial type but unemployed due to the current economic conditions. Therefore, this study could generate the incomes for the Farm Women Group and the community where became a solid and sustainable community.

Keyword: Feasibility Study, Business Start-Up, Production Plan

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 1 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับหลักการพัฒนาโดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง และการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลไกบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการผ่านกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดที่เป็นการบูรณาการการทำงานระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ โดยยึดหลักพื้นที่ภารกิจ และการมีส่วนร่วม (Area - Function - Participation) (ข้อมูลการบริการยุทธศาสตร์ภาคกลาง, 2563) มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับมอบหมายให้ดูแลพื้นที่ในเขตจังหวัดปทุมธานีและจังหวัดสระแก้ว ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้ให้บริการวิชาการต่าง ๆ กับชุมชน โดยคณะผู้วิจัยมุ่งเน้น คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มรายได้ของชุมชนในเขตจังหวัดปทุมธานี เพื่อสร้างรายได้และมีความยั่งยืนของชุมชน ดังนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกับหลักสูตรเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ได้ทำการสำรวจพื้นที่ การให้บริการและพบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี มีศักยภาพและความพร้อมต่าง ๆ โดยในปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจมีสมาชิกกลุ่มทั้งสิ้น 23 คน (สำนักงานเกษตรอำเภอลองหลวง, 2563) มีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน รับจ้าง นอกจากนี้ยังมีการปลูกเห็ดชนิดต่าง ๆ เช่น เห็ดภูฐาน เห็ดนางฟ้าเพื่อจำหน่ายและมีอาชีพเสริมในการสร้างรายได้ให้กับสมาชิกคือการผลิตน้ำพริกมะขาม น้ำพริกปลาย่าง น้ำพริกเมล็ดบัว หมกหน่อไม้ น้ำส้มคั้น เป็นต้น (อรวีภา ศรีทอง, 2559) ทางคณะผู้วิจัยเห็นว่าทางกลุ่มแม่บ้านยังมีการสั่งซื้อบรรจุภัณฑ์ประเภทกล่องพลาสติกมาใส่สินค้าเพื่อจำหน่ายสินค้าอยู่จำนวนมาก และเป็นต้นทุนที่สูงพอสมควร แต่จากการสำรวจพบว่าทางกลุ่มแม่บ้านต้องการให้สินค้า

ของทางกลุ่มเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่กระบวนการผลิตตลอดจนถึงบรรจุภัณฑ์และต้องการให้มีการเพิ่มมูลค่าสินค้าด้วยการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จาตุยา คลังจันทร์ (2558) ที่ให้ความสำคัญกับบรรจุภัณฑ์ ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจเชิงพื้นที่ และพบว่าสินค้าที่ทางกลุ่มแม่บ้านผลิตเป็นสินค้าประเภทออร์แกนิกทั้งหมด เป็นสินค้าที่ปลอดภัยตั้งแต่การปลูกไปจนถึงการผลิตเป็นน้ำพริกหรือน้ำส้ม แต่บรรจุภัณฑ์ของทางกลุ่มยังเป็นพลาสติกชนิดที่มีขายอยู่ทั่วไป เช่น ถุงพลาสติกใสแบบไม่ย่อยสลายและไม่มีข้อมูลทางโภชนาการ ขวดพลาสติกที่ไม่บ่งบอกถึงวันหมดอายุ และบรรจุภัณฑ์ที่ยังไม่ได้มาตรฐาน ดังนั้นทางกลุ่มผู้วิจัยเห็นว่าทางกลุ่มแม่บ้านมีศักยภาพพอในการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษได้ และสามารถเพิ่มกำลังการผลิตต่อยอดไปเป็นธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษได้ ซึ่งข้อได้เปรียบของทางกลุ่มแม่บ้านคือ ทางกลุ่มมีความรู้จักกับผู้ขายส่งบรรจุภัณฑ์ในตลาดไทและตลาดสี่มุมเมืองเป็นอย่างดี ประกอบกับสถานที่ตั้งกลุ่มอยู่ใกล้ตลาดไทและตลาดสี่มุมเมือง ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะมีการเพิ่มรายได้จากการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษเพื่อใช้เองและส่งขายได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการทำแผนการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ

1.2.2 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการทำแผนการตลาดบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ

1.2.3 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการทำแผนการเงินบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ

1.2.4 เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการทำแผนการจัดการบรรจุภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแทนผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในด้านการทำธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์ที่ทำ

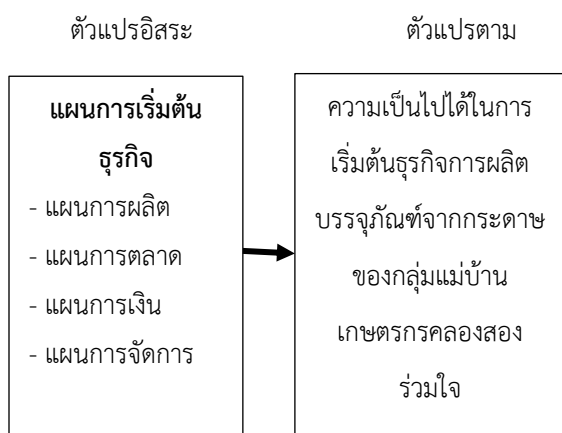
จากกระดาษจำนวน 3 ราย โดยการศึกษาจากแผนการผลิต แผนการตลาด แผนการเงิน แผนการจัดการ

ตัวแปรตาม คือ ความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

แผนการเริ่มต้นธุรกิจมีผลต่อการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: ประยุกต์จาก (พรรณราย แสงวิเชียรและคณะ, 2561 และ พงศ์สุภา เฉลิมกลิ่นและคณะ, 2562)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

สถานที่ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้ดำเนินการวิจัยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี พื้นที่ ตำบลคลองสอง อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ในพื้นที่ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการดำเนินงานการวิจัยโดยประยุกต์จากพงศ์สุภา เฉลิมกลิ่นและคณะ (2562) อรวิภา ศรีทอง (2559) และพรรณราย แสงวิเชียรและคณะ (2561) โดยใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยซึ่ง

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการพัฒนาแผนในการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยคณะผู้วิจัยมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยและค้นหาคำตอบร่วมกันในการได้รับข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มแม่บ้านผู้ประกอบการ และผู้เชี่ยวชาญ จากการเข้าไปสัมผัส ผัสกับข้อมูลโดยตรง และใช้เครื่องมือวิจัยที่ประกอบด้วย

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) คณะผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ เพื่อใช้เป็นกรอบดำเนินการวิจัยในการศึกษา โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากบทความและงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้อง

2. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participation Observation) คณะผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับกลุ่มแม่บ้าน และสถานประกอบการที่ผลิตบรรจุภัณฑ์กระดาษ โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการบันทึกในรูปแบบการจดบันทึก บันทึกภาพ และบันทึกวิดีโอ รวมไปถึงการซักถามเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

3.1 ผู้ประกอบการธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ ในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล ที่ประกอบกิจการไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 ท่าน

3.2 ผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 ท่าน

3.3 นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจจำนวน 2 ท่าน

หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแม่นยำตรงของข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบเส้าของแหล่งข้อมูล

(Data Triangulation) โดยข้อมูล 3 เล้าครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1) ข้อมูลจากแหล่งจากการสืบค้นบทวรรณกรรมต่าง ๆ
- 2) ข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3) ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก และใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเป็นระยะเวลา 3 เดือน

จากเครื่องมือการวิจัยทั้ง 3 ส่วน คณะผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากทั้ง 3 ส่วนร่วมกัน เพื่อให้ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค เทคนิคการบริหารและกลยุทธ์ต่าง ๆ ในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ และนำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จัดทำแผนการเริ่มต้นธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ ให้มีลักษณะการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ทางกลุ่มผู้วิจัยได้นำแผนการเริ่มต้นธุรกิจผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษที่ได้มานำเสนอต่อกลุ่มแม่บ้าน ผู้เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญด้านการเริ่มต้นธุรกิจบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ เพื่อทำการสรุปแผนการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษและสามารถนำไปสู่การใช้งานได้จริง

3. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ของคณะผู้วิจัยร่วมกับตัวแทนกลุ่มแม่บ้านและผู้เชี่ยวชาญด้านการเริ่มต้นธุรกิจบรรจุภัณฑ์จากกระดาษได้ตั้งวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) แผนการผลิต แผนการตลาด และแผนการจัดการ ในการเริ่มต้นธุรกิจบรรจุภัณฑ์จากกระดาษ ได้ดังนี้

3.1 ภูมิหลังธุรกิจ (Company Profile)

จากการศึกษางานวิจัยของ สมบัติ คชสิทธิ์ และคณะ (2546) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ เป็นกลุ่มแม่บ้านที่มีความเข้มแข็ง และมีเครือข่ายมากที่สุดในจังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันมีความพร้อมด้านวัตถุดิบ มีโรงสีข้าวในชุมชนของตนเองรวมถึงมีเครื่องบรรจุข้าวสารและเครื่อง

บรรจุกระป๋องเป็นของตนเอง มีใบประกอบการค้าข้าว อีกทั้งยังเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

สินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี เป็นสินค้าประเภทอาหารสด และอาหารแปรรูป อาทิ ผักปลอดสารพิษ น้ำพริกชนิดต่าง ๆ ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐานตราสัญลักษณ์ขององค์การอาหารและยาแล้ว ข้าวสารบรรจุถุงประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

การดำเนินธุรกิจของกลุ่มแม่บ้านจังหวัดปทุมธานี มุ่งที่จะแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิก และเป็นผู้ดำเนินการดำเนินธุรกิจแก่กลุ่มแม่บ้านอื่น ๆ ในจังหวัดปทุมธานี

3.2 วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจที่เป็นผู้นำการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษที่เติบโตอย่างมั่นคงยั่งยืน มุ่งเน้นพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ด้วยแรงงานจากสมาชิกที่เป็นคนในท้องถิ่นและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3.3 พันธกิจ (Mission)

เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการพัฒนาสินค้าทางด้านบรรจุภัณฑ์จากกระดาษที่มีความโดดเด่นทางด้านการใช้สมาชิกในกลุ่มที่เป็นคนในชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการ การผลิต และการตลาด รวมไปถึงการออกแบบที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อความเจริญเติบโตร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ

เป้าหมายระยะสั้น (2563-2566)

- ครอบคลุมส่วนแบ่งการตลาดในจังหวัดปทุมธานี โดยมุ่งเน้นที่ตลาดขายส่งได้แก่ตลาดไทและตลาดสี่มุมเมืองให้ได้ส่วนแบ่งทางการตลาดอย่างน้อย 5% ของตลาดปัจจุบันภายในปี 2564

- มีอัตราการเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นปีละ 10 % ภายในปี 2566

- สร้างผลกำไรให้สมาชิกในกลุ่มแม่บ้านอย่างน้อย 10% จากรายได้ปัจจุบัน

เป้าหมายระยะยาว (2566-2573)

- ขึ้นเป็นผู้นำทางการตลาดในธุรกิจบรรจุภัณฑ์กระดาษในเขตภาคกลางภายในปี 2573

- มีอัตราการเติบโตมีอัตราการเติบโตของยอดขายเพิ่มขึ้นปีละ 10 %

- เพิ่มการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความคงทน สวยงามและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยอาจเปลี่ยนวัสดุให้เหมาะสมกับสินค้าแต่ละประเภท โดยเน้นบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ของกลุ่มแม่บ้านเป็น 2 % ของยอดขายในแต่ละปี

ข้อค้นพบของการวิจัยโดยคณะผู้วิจัยได้จัดทำแผนธุรกิจโดยแบ่งเป็น 4 แผน หลักที่ส่งผลต่อการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ ได้ดังนี้

3.4 แผนการผลิต

จากการศึกษาของคณะผู้วิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับ สุภาพร พรหมะเรียง (2561) ที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับสินค้าที่ให้ความสำคัญกับการผลิตเป็นระดับแรกซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของคณะผู้วิจัยโดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. ที่ตั้ง: พื้นที่ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานีพื้นที่เป็นอาคารชั้นเดียว จำนวน 2 คูหา

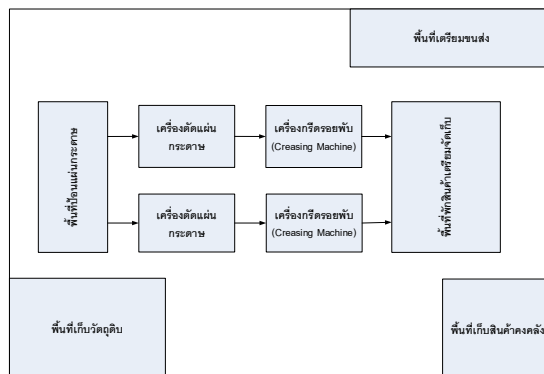
ขั้นตอนการผลิต

1) เขียนแบบและออกแบบลวดลายบรรจุภัณฑ์ตามขนาด

2) การตัดโครงบรรจุภัณฑ์

3) การกรีดทำรอยพับ

4) ทำการบรรจุหรือการส่งมอบลูกค้าการจัดวางผังการผลิต

ภาพที่ 2 แสดงการวางผังการผลิต

2. การดำเนินงานการผลิต

1) ประเมินการพยากรณ์การผลิตของตัวบรรจุภัณฑ์ : การประเมินจะมีผลต่อการผลิตอยู่ที่ประมาณ 5,000 ชิ้น / วัน

2) เครื่องจักร : การเริ่มต้นธุรกิจบรรจุภัณฑ์จำเป็นต้องใช้เครื่องจักรดังนี้

- เครื่องตัดแผ่นพลาสติกด้วยคอมพิวเตอร์ ขนาดกำลังการผลิต 2,500 แผ่น / วัน ดังนั้นจึงต้องใช้จำนวน 2 เครื่อง

- เครื่องกรีดรอยพับบรรจุภัณฑ์ (Creasing Machine) ขนาดกำลังการผลิต 2,500 แผ่น / วัน ดังนั้นจึงต้องใช้จำนวน 2 เครื่อง

- ในกรณีที่บรรจุภัณฑ์ต้องใช้ส่วนประกอบที่เป็นพลาสติกจำเป็นต้องมี Outsource ซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านได้จัดเตรียมหาบริษัท Outsource ไว้ ประมาณ 2-3 ราย ที่มีข้อตกลงร่วมกันก่อนล่วงหน้าการจัดตั้งธุรกิจ

3) การขนส่ง : การจัดส่งบรรจุภัณฑ์ เนื่องจากที่ตั้งอยู่ใกล้กับสถานที่ส่งได้แก่ ตลาดไทและตลาดสี่มุมเมือง ดังนั้นทางกลุ่มจึงเตรียมสมาชิกในกลุ่มเป็นผู้ขนส่ง

4) การจัดการทรัพยากรบุคคล: จากการพยากรณ์การผลิต ดังกล่าวทางกลุ่มแม่บ้านได้จัดเตรียมพนักงานฝ่ายต่าง ๆ คือ ฝ่ายผลิต, ฝ่ายขนส่ง, ฝ่ายขาย, ฝ่ายบัญชี, ฝ่ายจัดซื้อ, และฝ่ายวิศวกรรม โดยการใช้คนจากสมาชิกเป็นหลักและจ้างคนในพื้นที่ในกรณีที่สมาชิกไม่เพียงพอ

จากขั้นตอนการผลิตสามารถสรุปเป็นค่าใช้จ่าย
ได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงตารางค่าใช้จ่ายเริ่มต้นธุรกิจในส่วนของการผลิต

สรุปค่าใช้จ่าย	บาท/เดือน
1. ค่าเช่าโรงงาน 2 คูหา	70,000
2. ค่าวัตถุดิบ	1,800,000
3. เครื่องจักร	40,000
4. ค่าจ้าง	182,000
5. ค่าคอมมิชชั่น	9,600
6. ค่ารถกระบะ	13,334
7. ค่าน้ำมัน	14,400
8. ค่าสาธารณูปโภค	15,000
9. ค่าใช้จ่ายการตลาด	4,800
รวม	2,149,134

3.5 แผนการตลาด

จากผลของการศึกษาพบว่าผลที่ได้มีความสอดคล้องกับ อรวิกา ศรีทอง (2559) และ ณัฐรา ดาววิระกุล (2556) ซึ่งทำการศึกษากลยุทธ์การตลาดของกลุ่มที่มาจากชุมชน โดยมีผลการวิจัยที่สอดคล้องมีดังนี้

Segmentation แบ่งลูกค้าออกตามการใช้งานบรรจุภัณฑ์ โดยจะเน้นไปที่กลุ่มลูกค้าที่ใช้งานเพื่อจุดประสงค์ในการขนส่งขวดน้ำพริก ผลไม้ ดอกไม้ และสินค้าอื่น ๆ โดยเน้นการขนส่งในระยะสั้น ๆ และมีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวสินค้าแต่ละชนิดเพื่อสร้างจุดขายให้กับผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้าน

Target market กลุ่มลูกค้าเป้าหมายจะเลือกเน้นกลุ่มลูกค้า 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ลูกค้าที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มแม่บ้านในตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง ซึ่งกลุ่มลูกค้าที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มแม่บ้านมีอยู่ประมาณ 60-70 ร้าน ซึ่งเป็นลูกค้าที่มีกำลังซื้อสูง จัดเป็นลูกค้าชั้นเยี่ยมและทางกลุ่มแม่บ้านให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก

2. ลูกค้าทั่วไปที่อยู่ในตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง และลูกค้าจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านใช้

ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มแม่บ้านต่าง ๆ ที่อยู่ในจังหวัดปทุมธานี ในการเข้าถึงกลุ่มลูกค้า

Product positioning บรรจุภัณฑ์ที่ผลิตจากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านจะเน้นความทนทานของบรรจุภัณฑ์และน้ำหนักที่เบาทำให้ลูกค้าสามารถพกพาได้สะดวก ประกอบกับบลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชนิดสินค้าที่บรรจุในผลิตภัณฑ์

กลยุทธ์ด้านตัวสินค้า (Product strategy)

กลยุทธ์ด้านตัวสินค้าจะเน้นที่ความทนทานของบรรจุภัณฑ์เป็นหลัก โดยอาศัยการออกแบบที่ช่วยให้เกิดความแข็งแรงของโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้สามารถรองรับน้ำหนักและสามารถคงรูปอยู่โดยไม่กระทบกระเทือนสินค้าด้านในได้ และเน้นการใช้เทคโนโลยีด้านวัสดุศาสตร์ มาใช้งาน

กลยุทธ์ด้านราคา (Pricing strategy)

การตั้งราคาจะใช้กลยุทธ์การตั้งราคาแบบ value pricing ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมทางด้านราคาของบรรจุภัณฑ์กับความสามารถที่เพิ่มขึ้นของบรรจุภัณฑ์ โดยตั้งราคาไว้ที่ 20 บาทต่อ 1 แพคเกจบรรจุภัณฑ์ ซึ่งมีการเสนอส่วนลดให้กับร้านค้าที่มีจำนวนซื้อครั้งละมาก ๆ และมีการขายเชื่อให้กับผู้ประกอบการเพื่อเป็นการดึงดูดความสนใจของลูกค้าได้

กลยุทธ์ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel strategy)

กลยุทธ์การใช้ช่องทางในการจัดจำหน่ายของบรรจุภัณฑ์กระดาษ จะใช้ช่องทางในระดับ Level 0 คือการขายตรงไปสู่ร้านค้าในตลาดไท และตลาดสี่มุมเมือง โดยใช้ความสัมพันธ์ที่ดีกับร้านค้า เนื่องจากลักษณะของการทำธุรกิจเป็นแบบธุรกิจไปสู่ธุรกิจ ซึ่งจะทำให้เข้าใกล้กับร้านค้าและทำให้ร้านค้ามีความรู้เกี่ยวกับสินค้าในลักษณะที่สามารถเลือกบลวดลายและความคงทนที่เหมาะสมกับสินค้าที่ทำการบรรจุมากขึ้น

กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการขาย (Integrated Marketing Communication: IMC)

กลยุทธ์การส่งเสริมการขายของบรรจภัณฑ์ที่ผลิตจากกระดาษ จะสร้างความรับรู้และสื่อสารกับร้านค้าผ่านทาง แผ่นพับ แคตตาล็อก (Catalog) ระบบออนไลน์ เช่น ไลน์แอปพลิเคชัน เฟสบุ๊ก ที่ส่งให้กับร้านค้าหรือผู้ที่สนใจ และมีการให้ส่วนลดให้แก่ร้านค้าที่สั่งซื้อในจำนวนมาก ๆ

3.6 แผนการเงิน

ทางกลุ่มคณะผู้วิจัยได้จัดทำโปรแกรมทางการเงิน และบัญชี รวมไปถึงการจัดอบรมในการใช้งานให้กับกลุ่มแม่บ้านในการจัดทำแผนการเงินและบัญชี ซึ่งผลจากการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการเงิน และบัญชีสามารถแสดงผลได้ดังนี้

ประมาณการ กำไร/ขาดทุน (Profit & Loss) ดังแสดงในภาพที่ 3 และแสดงค่า IRR และ NPV ดังแสดงในภาพที่ 4

ลำดับที่	รายการ	ปี1	ปี2	ปี3	ปี4
1	กำไร(ขาดทุน) สุทธิ หลังหักภาษี	2,078,680.61	2,359,615.00	2,668,463.66	3,008,004.61
2	บวก ค่าเสื่อมราคา	669,999.40	669,999.40	669,999.40	669,999.40
3	บวก เงินอุดหนุนเพิ่ม(ลด)	0.00	0.00	0.00	0.00
4	บวก เงินเพิ่มค่าเพิ่ม(ลด)	1,800,000.00	180,000.00	198,000.00	217,800.00
5	หัก ลูกหนี้การค้าเพิ่ม(ลด)	3,600,000.00	360,000.00	396,000.00	435,600.00
6	เงินสดรับ (1+2+3+4+5)	948,680.01	2,849,614.40	3,140,463.06	3,480,204.01
7	เงินสดรับ (สะสม)	948,680.01	3,798,294.41	6,938,757.48	10,398,961.48
8	เงินลงทุน ณ ต้น โครงการ	6,350,000.00	6,350,000.00	6,350,000.00	6,350,000.00

ยังไม่คืนทุน	ยังไม่คืนทุน	คืนทุน	คืนทุน
--------------	--------------	--------	--------

ภาพที่ 3 แสดงประมาณกำไร/ขาดทุน ของธุรกิจบรรจภัณฑ์จากกระดาษ

คำนวณ IRR และ NPV ณ ปีที่	3
อัตราผลตอบแทนจากการคำนวณ NPV (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม)	10.0000%

(หน่วย : บาท)

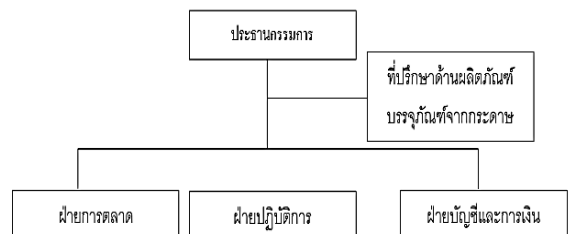
ปี	เงินสดรับสุทธิ	มูลค่าซาก	กระแสเงินสด	IRR	PV	NPV
0	ณ ต้นปีดำเนินงาน		-6,350,000.00		-6,350,000.00	
1	948,680.01		948,680.01			
2	2,849,614.40		2,849,614.40			
3	3,140,463.06	1,340,001.80	4,480,464.86	11.6859%	6,583,729.17	233,729.17

ภาพที่ 4 แสดงค่า IRR และ NPV

จากแผนการเงินการลงทุนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ พบว่าเงินลงทุนครั้งแรกประมาณ 6,350,000 บาท โดยได้แหล่งเงินลงทุนครั้งแรกของกลุ่มแม่บ้านได้มาจาก 3 ส่วนได้แก่ 1) เงินลงทุนจากกลุ่มแม่บ้าน 2) เงินลงทุนจากกองทุนหมู่บ้านและองค์กรต่าง ๆ จากภาครัฐ และ 3) เงินจากการกู้ยืมจากสถาบันทางการเงิน แต่จากผลการวิจัยพบว่ารายได้จากการขายในปีแรกอยู่ที่ประมาณ 2,078,680 บาท ปีที่ 2 รายได้ประมาณ 2,359,615 บาท และปีที่ 3 รายได้ประมาณ 2,668,463 บาท และปีที่ 4 ประมาณรายได้ 3,008,004 บาท ซึ่งจากภาพที่ 3 และ ภาพที่ 4 จะแสดงให้เห็นว่าการประมาณกำไร/ขาดทุนของธุรกิจบรรจภัณฑ์จากกระดาษ พบว่าปีที่ 1 ถึงปีที่ 2 กิจการของกลุ่มแม่บ้านยังไม่คืนทุนจากการลงทุนแต่จะคืนทุนในปีที่ 3 และในช่วงปีที่ 3 เป็นต้นไปจะได้กำไรจากการประกอบกิจการ

3.7 แผนการจัดการ

จากการศึกษาผลการจัดการด้านกลยุทธ์องค์กรพบว่าผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับ สันติ ทองแก้ว (2548), ชนิษฐ์ ชื่นอินมณี (2559), และภัทรศิริรินทร์ กลิ่นจันทร์ (2558) ที่ได้ทำการศึกษาแผนธุรกิจและได้มีการจัดทำแผนการจัดการซึ่งผลที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยซึ่งได้มีการจัดทำแผนการจัดการดังนี้ โครงสร้างกลุ่มผู้บริหาร ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 โครงสร้างกลุ่มผู้บริหาร

จากภาพที่ 5 สามารถอธิบายถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรหลัก ได้ดังต่อไปนี้

1. ประธานกรรมการ

กำหนดกลยุทธ์และนโยบายโดยรวมในการบริหาร รวมทั้งประสานงานระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ธุรกิจดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ที่ปรึกษาด้านผลิตภัณฑ์บรรจุภัณฑ์จากกระดาษ

ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ การจัดเตรียมวัตถุดิบ การออกแบบขวดลาย ความแข็งแรง และกระบวนการผลิต ตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการสื่อสารทางการตลาดให้ถูกต้องและเหมาะสม และตอบปัญหาที่ลูกค้าฝากไว้กับทางกลุ่มแม่บ้าน

3. ฝ่ายการตลาด

วางแผนกลยุทธ์ด้านการตลาด รวมถึงแนวปฏิบัติด้านต่าง ๆ ได้แก่

- 1) การกำหนดตลาดเป้าหมาย
- 2) การแสวงหาโอกาสทางการตลาด
- 3) การวางแผนการตลาด
- 4) การกำหนดกลยุทธ์ส่วนผสมทางการตลาด
- 5) การสื่อสารการตลาด
- 6) การติดตามและการวิเคราะห์

สถานการณ์การตลาดอย่างต่อเนื่อง

4. ผู้จัดการฝ่ายปฏิบัติการ

วางแผนกลยุทธ์ด้านการจัดหา ผลิต รวมถึงการส่งมอบสินค้าและบริการให้แก่ลูกค้า ดังนี้

1) การคัดสรร ผู้จัดการจำหน่ายวัตถุดิบ เพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานเข้าสู่กระบวนการผลิต รวมถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้จัดการจำหน่ายวัตถุดิบในชุมชน

2) ควบคุมให้การใช้วัตถุดิบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ควบคุมและตรวจสอบกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน รวมทั้งการหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกี่ยวข้อง

4) การจัดการด้านบุคลากร ได้แก่ การสรรหา คัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาค่าตอบแทน และการฝึกอบรม

5. ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน
วางแผนกลยุทธ์ทางการเงิน ดังนี้

1) จัดทำแผนงานและประมาณการทางการเงิน
2) วิเคราะห์ และควบคุมอัตราส่วนทางการเงินให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

3) วิเคราะห์และควบคุมต้นทุนสินค้า

4) วิเคราะห์และควบคุมต้นทุนทางการเงิน

6. แผนงานด้านบุคลากรและค่าใช้จ่าย

ธุรกิจบรรจุภัณฑ์จากกระดาษกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสอง จังหวัดปทุมธานี เป็นการผลิตด้วยเครื่องจักรผสมผสานกับการใช้แรงงานของคนในชุมชน และความรู้ความสามารถจากภูมิปัญญาของสมาชิกในกลุ่มฯ ดังนั้น การคัดเลือกพนักงานผู้ผลิตในระยะเริ่มแรก จะใช้สมาชิกกลุ่มฯ ที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละด้าน ทั้งด้านการออกแบบขวดลาย ด้านการคัดเลือกผลิตภัณฑ์จากกระดาษแต่ละชนิด การใช้เครื่องจักรในการผลิต การบรรจุ การขนส่ง รวมถึงการจำหน่ายและการให้ความรู้แก่ลูกค้า

ด้านการฝึกอบรมนั้นบริษัทจะมีการอบรมให้แก่สมาชิกใหม่ และมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมสมาชิกเป็นประจำทุกปีเพื่อปลูกฝังนโยบายขององค์กร และช่วยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความสามารถและแบ่งปันความรู้ให้แก่กัน เพื่อนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมในกรณีเหตุการณ์ฉุกเฉิน เช่น เกิดอุบัติเหตุในโรงงาน อีกด้วย

ในส่วนของการฝึกอบรมปฏิบัติการในส่วนการผลิตจะมีการคัดเลือกสมาชิกให้มีคุณสมบัติตรงตามคำบรรยายลักษณะงาน (Job description) ที่ได้กำหนดไว้ เพื่อให้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน และลดความ

ผิดพลาดในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด ทั้งนี้ในการรับสมาชิกใหม่จะมีการฝึกอบรมก่อนเข้าปฏิบัติการ

มีการจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ เพื่อให้สมาชิกสามารถเข้าถึงกิจการโดยการส่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพเข้ามาจำหน่ายในราคาที่ยุติธรรม และสามารถสมัครเข้ารับการอบรมในด้านการผลิต เพื่อให้เข้ามาช่วยผลิตด้วยได้ เป็นการช่วยเพิ่มรายได้ในครัวเรือน และยังทำให้สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจต่อองค์กร

ในเรื่องของผลตอบแทนที่ให้แก่งานสามารถสรุปได้ดังนี้

อัตราเงินเดือน : ในส่วนของพนักงานเดิมนั้น อัตราการเพิ่มขึ้นของเงินเดือนเท่ากับ 5% ต่อปี โดยเป็นการปรับขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ (ปรับเพิ่มขึ้นตามอัตราเงินเฟ้อ) อีกทั้งยังเป็นการจูงใจให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อเป็นการรักษานักงานที่มีความสามารถให้อยู่กับบริษัท

สวัสดิการอื่น ๆ เช่น ประกันสังคม ประกันสุขภาพ และประกันอุบัติเหตุส่วนบุคคล โครงการสำรองเลี้ยงชีพ นอกจากนี้พนักงานที่ต้องเดินทางไปบริการลูกค้านอกสถานที่ บริษัทยังให้เบี้ยเลี้ยงค่าน้ำมันในการติดต่อกับลูกค้าแก่งาน

4. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นธุรกิจการผลิตบรรจุภัณฑ์จากกระดาษของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองสองร่วมใจ จังหวัดปทุมธานี ทางคณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ร่วมกับนักวิชาการและตัวแทนกลุ่มแม่บ้านโดยพบว่าผลของการวิจัยในครั้งนี้ทางกลุ่มแม่บ้านสามารถขยายธุรกิจที่มาจากฐานทรัพยากรบุคคลของสมาชิกและชุมชนในท้องถิ่น โดยงานวิจัยนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับสมาชิกและชุมชนซึ่งสามารถคืนทุนได้ในระยะเวลา 3 ปี โดยเงินลงทุนในการก่อตั้งธุรกิจได้มาจาก 3 ส่วน ส่วนที่แรกได้มาจากเงินสะสมของกลุ่มแม่บ้านส่วนที่สองได้มาจากเงินสนับสนุน

ต่าง ๆ จากองค์กรภาครัฐเช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน เงินสนับสนุนจาก อบต. และส่วนที่สาม ได้มาจากการกู้ยืมจากสถาบันทางการเงินต่าง ๆ และในการบริหารงานทางกลุ่มแม่บ้านได้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานโดยใช้สมาชิกและชุมชนเป็นหลักในการบริหารงานประกอบกับสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น จากการสำรวจและทำการวิเคราะห์ร่วมกันของคณะผู้วิจัยพบว่าคนในท้องถิ่นส่วนมากเคยทำงานในโรงงานมาก่อนแต่หลังจากประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจทำให้คนในท้องถิ่นตกงาน ดังนั้นทางคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าสามารถดึงองค์ความรู้ของสมาชิกและชุมชนที่มีองค์ความรู้ในหลาย ๆ ด้านจากการทำงานในภาคอุตสาหกรรม เช่น ฝ่ายขาย ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาดและที่สำคัญคือฝ่ายออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ที่สามารถมาสร้างประโยชน์จากการประกอบธุรกิจกลับคืนสู่กลุ่มสมาชิกและชุมชนโดยตรงซึ่งจากแนวคิดของคณะผู้วิจัยร่วมกับสมาชิกและผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกับ ชุดมันต์ สะสอง และบุญทวรรณ วิวงอน (2559) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียและแผนธุรกิจที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ให้มีความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 จากการวิจัยในครั้งนี้ของคณะผู้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผลที่ได้เป็นมุมมองส่วนหนึ่งของงานวิจัยซึ่งการวิจัยในครั้งนี้อย่างขาดมุมมองด้านกว้างดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มในส่วนของการทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ทราบมุมมองเชิงกว้าง

5.2 จากผลการวิจัยพบว่าจุดอ่อนของกลุ่มแม่บ้านคือยังขาดผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นธุรกิจ ดังนั้นในช่วงแรกทางกลุ่มแม่บ้านอาจขอความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเพื่อขอคำแนะนำในการเริ่มต้นธุรกิจและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในช่วงเริ่มต้นได้

5.3 จากแผนธุรกิจที่ทำการเสนอในด้านการเงินและด้านบัญชี ทางคณะผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ ซึ่งในการประกอบธุรกิจจริงทางกลุ่มแม่บ้านควรหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาดูแลทางด้านการเงินและบัญชีเพื่อลดความผิดพลาด

6. เอกสารอ้างอิง

ข้อมูลการบริหารยุทธศาสตร์ภาคกลาง. (2563).

ทิศทางการแปลงยุทธศาสตร์ภาค เมือง
และพื้นที่เศรษฐกิจ. ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม
2563, จาก
[https://sites.google.com/site/
centralreg22/](https://sites.google.com/site/centralreg22/)

จาดุยา คลังจันทร์. (2558). **โครงการจัดตั้งธุรกิจเพิ่ม**

มูลค่าบรรจุกภัณฑ์. การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
สาระและการสร้างคุณค่า, มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.

ชุตินันต์ สะสอง และบุญพรพรรณ วิงวอน. (2559). ศึกษา
ความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียและแผนธุรกิจที่
มีบทบาทในการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจหนึ่ง
ตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์(OTOP) ให้มีความ
ได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน. **วารสาร
มหาวิทยาลัยนครพนม**. 6(1), 124-133.

ชนินทร์ ชื่นอินมณ. (2559). **แผนธุรกิจเพื่อขยายธุรกิจ**
โรงงานผลิตขนมบ้านปั้นแป้ง. การค้นคว้า
อิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม,
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ณัฐวรา ดาววีระกุล. (2558). **แผนธุรกิจน้ำพริกแกง**
แม่เสียน. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิสาหกิจขนาดกลางและ
ขนาดย่อม, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

พรรณราย แสงวิเชียร, มรกต กำแพงเพชร, แววมยุรา คำสุข,
บรรเจิดศักดิ์ สันหมักดี, ชรินทร์ งามมกล,
และกัณฑ์ติภมาฐ รัตนปริญญานุกูล. (2561).
แผนธุรกิจเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ปลาสด
แปรรูปตามความต้องการของผู้บริโภค. **วารสาร
ธุรกิจปริทัศน์**, 10(1), 191- 206.

พงศ์สฎา เฉลิมกลิ่น, อารยา ผิวนวนล, นิศารัตน์ จันทราสกุล,
และอะมิตา แผ่นสูงเนิน. (2562). การพัฒนา
แผนธุรกิจธุรกิจสวนเลมอน จังหวัดนครปฐม.
ใน **รายงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่
11 “วิจัยสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
และสังคมไทย สู่ Disruptive Society”**
(หน้า 785-793). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม,
นครปฐม.

ภัทรศิรินทร์ กลิ่นจันทร์. (2558). **แผนธุรกิจผลิตภัณฑ์**
หนอนไม้ไผ่ทอด Mr.Bug. การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม, มหาวิทยาลัย
กรุงเทพ.

สำนักงานเกษตรอำเภอคลองหลวง. (2563). **กลุ่ม**
แม่บ้านเกษตรกร. ค้นเมื่อ 8 กรกฎาคม
2563, จาก
[http://khloungluang.pathumthani.doe.
go.th/?page_id=19](http://khloungluang.pathumthani.doe.go.th/?page_id=19).

สมบัติ คชสิทธิ์, วัฒนีย์ บุญวิทยา, ธัญนันท์ ทองคำ, วรรณิภา
พานิชกรกุล, ทรงฤทธิ์ อินแปลง, สุภณิดา พัฒธ,
และวิมล จิโรจพันธ์. (2545). **การศึกษาแนวทางการ**
ยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษา
การผลิตน้ำพริก ปลาอย่าง โดยกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกรคลองสองร่วมใจ อำเภอคลองหลวง
จังหวัดปทุมธานี. ปทุมธานี: สถาบันราชภัฏ
เพชรบุรีวิทยาคลองกรณ.

สุภาพร พรหมะเริง. (2561). **แนวทางการยกระดับสินค้า**
หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านริมร่อง ตำบลมะเขือ

แจ้ อ่าเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วารสารสังคาสตร
มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ, 21, 248-258.

สันติ ทองแก้ว. (2548). แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนา
ธุรกิจบรรจภัณฑ์อาหาร กรณีศึกษาบริษัท
อาร์เอน จำกัด. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม
อาหาร, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

อรรวิกา ศรีทอง. (2559, กรกฎาคม). การพัฒนากลยุทธ์
การตลาดของผลิตภัณฑ์ข้าวเสริมสุขภาพกึ่ง
สำเร็จรูป: กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
คลองหลวง(คลองสอง). วารสาร
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลย
อลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(1),
208-219.

อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง
ที่มีผลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
(สำนักงาน ก.พ.ร.)*

THE INFLUENCE OF HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT AND READINESS TO CHANGE ON HIGH
PERFORMANCE ORGANIZATION OF OFFICE OF THE PUBLIC SECTOR
DEVELOPMENT COMMISSION (OPDC)

อาจารย์ ฤทธิชัย¹ เณลิ้มชัย กิตติศักดิ์นาวิน²
โกสินทร์ เตชะนิยม³ และอภิชาติ กิตติศักดิ์นาวิน⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง 2) อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมิน จากกลุ่มตัวอย่าง 170 คน และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยวิเคราะห์ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน และวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การ
2. ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

คำสำคัญ : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง องค์กรที่มีสมรรถนะ

¹ สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : RITTICHAJ_A@su.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : cknawin@gmail.com

³ อาจารย์ ดร. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : kosincoke@hotmail.com

⁴ นักวิชาการอิสระ E-mail : api88888@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study relations between human resource development, readiness for change, and high-performance organization, and 2) to investigate factors affecting high performance organization of Office of the Public Sector Development Commission. Mixed method was conducted as the methodology of this study, employing questionnaire to collect the quantitative data. The samples consisted of 170 employees. Pearson's product moment correlation coefficient and stepwise regression analysis were employed to analyze the data. In addition, 5 keys who selected by using purposive random sampling were collected by structured interview as the qualitative data. Content analysis was analyzed in this part. The results indicated as follow;

1. High performance organization had positive relationships between the readiness for change of human resource development in both of Individual and organizational level.

2. Readiness for change of organizational and human resource development were main factors affecting high performance organization.

Keyword: Human Resource Development, Readiness for Change, High Performance Organization

วันที่รับบทความ : 10 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ ส่งผลทำให้แต่ละประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับผลกระทบหลากหลายมิติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบและมีความท้าทายการพัฒนาในหลายมิติดังกล่าวกว่าทั้งในมิติเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และมิติของการบริหารจัดการภาครัฐ นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งโครงสร้างประชากร ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดความท้าทายในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงมี

นโยบายเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยตามแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ เพื่อมุ่งสู่ Thailand 4.0 ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มีเป้าหมายให้ประเทศก้าวออกจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยใช้นวัตกรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในหลายๆ ด้าน อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านความมั่นคงเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม โดยการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทำให้การเชื่อมโยงของธุรกิจมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น การแข่งขันในธุรกิจที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โครงสร้างองค์กรที่ใช้ในการดำเนินธุรกิจมาในอดีตจึงไม่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้หน่วยงานรัฐต่างๆ ต้องเร่งปรับตัว เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้องค์กรมีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย

โดยกลไกการทำงานของภาครัฐหรือระบบราชการต้องปรับเปลี่ยนจากการทำงานรูปแบบเดิมๆ มาสู่ระบบราชการ 4.0 เพื่อปรับตัวรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นปรับเปลี่ยนโครงสร้าง แนวคิดและวิธีการทำงานใหม่ เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง และเพื่อนำพาองค์กรให้สามารถดำเนินการต่อไปได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน องค์กรภาครัฐจึงให้ความสำคัญและจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization) หรือเรียกชื่อย่อว่า HPO ซึ่งการพัฒนาให้องค์การมีสมรรถนะสูง เป็นพื้นฐานสำคัญขององค์กรในการประสบความสำเร็จที่ยั่งยืนและยาวนาน (พสุ เดชะรินทร์, 2549 หน้า 3)

องค์กรที่มีสมรรถนะสูง (High Performance Organization : HPO) คือ องค์กรที่ประสบความสำเร็จมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและมีความสามารถตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างรวดเร็ว (De Waal , 2007 หน้า 180) มีขีดความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม และสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Linda Holbece, 2004) ปรับเปลี่ยนรูปแบบขององค์กรให้มีความยืดหยุ่น เน้นความคล่องตัวในการทำงาน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2549 หน้า 83) มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลาให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้เต็มที่ มีกระบวนการนำเทคโนโลยีและบุคลากรมาใช้ให้มีความประสานสอดคล้องกัน (คมกริช นันทะโรจพงษ์, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์ นาวิน และนลินธรรุ ตีสวัสดิ์, 2560 หน้า 27) เป็นองค์กรที่มีแผนรองรับกับสภาวะต่างๆ มีการวิเคราะห์สถานการณ์ที่กระทบต่อการทำงานจากรอบด้าน ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2551 หน้า 2)

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การจะเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้นั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจาก

บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนที่มีบทบาทและเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนให้องค์การบรรลุเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น เมื่อองค์กร มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงย่อมต้องคำนึงถึงบทบาทของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในฐานะที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงองค์กร และในฐานะที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงองค์กร (ชลภัศรณ สิทธีวรค์ชัย, จิราวรรณ คงคล้าย และ เฉลิมชัย กิตติศักดิ์ นาวิน, 2560) และอีกปัจจัยสำคัญ คือ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรและองค์กร โดยบุคลากรในองค์กรจะต้องมีแรงจูงใจและจุดมุ่งหมายต่อการเปลี่ยนแปลง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของบุคลากรในกิจกรรมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร นอกจากนั้นแล้ว องค์กรจะต้องมีการนำเอาเทคโนโลยีหรือวิธีการทำงาน กิจกรรมใหม่ๆ เข้ามาในองค์กรเพื่อการเปลี่ยนแปลงองค์กร เนื่องจากการสร้างความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคลากรและองค์กรจะทำให้บุคลากรสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ และทำให้องค์การประสบความสำเร็จและก้าวสู่การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (บวรนนท์ ทองกัลยา, อติศักดิ์ จันทรประภาเลิศ และ อิศระ สุวรรณบล, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาอิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงาน ก.พ.ร. เนื่องจากสำนักงาน ก.พ.ร. เป็นหน่วยงานที่มีการพัฒนาองค์กรและผลักดันให้องค์การภาครัฐเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง และเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาระบบราชการที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและดำเนินการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูงตลอดจนมีการเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการสะท้อนถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

ของสำนักงาน ก.พ.ร. เพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุง สำนักงาน ก.พ.ร. รวมถึงเป็นแนวทางและกรอบ ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตลอดจนเป็นการเตรียม ความพร้อมองค์การและบุคลากรเพื่อบริการเป็น องค์การที่มีสมรรถนะสูงให้กับองค์กรอื่นๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและ การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

1.2.2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงต่อ การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน สำนักงาน ก.พ.ร. รวมประชากรทั้งสิ้น 226 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน สำนักงาน ก.พ.ร. ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 170 คน

1.3.3 ผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นตัวแทนของประชากรที่สอดคล้องกับ การวิจัยและสามารถเป็นผู้ให้ข้อมูล (informant) ใน ระดับลึกได้ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงและผู้อำนวยการระดับ ตัน รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความรู้เกี่ยวข้องกับ องค์การสมรรถนะสูง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความ พร้อมในการเปลี่ยนแปลง รวมจำนวน 5 คน

1.3.4 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD)

1.2) ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง

ประกอบด้วย

- ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงใน

ระดับบุคคล (I Change)

- ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงใน

ระดับองค์การ (O Change)

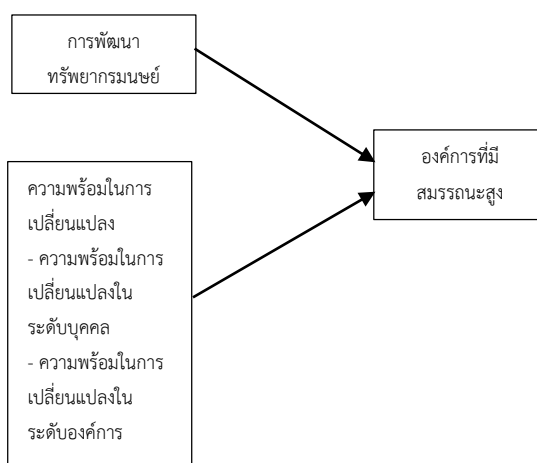
2) ตัวแปรตาม คือ องค์การที่มีสมรรถนะสูง (HPO)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมใน การเปลี่ยนแปลงและการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างกัน

1.4.2 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความ พร้อมในการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็น องค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.)

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูล เชิงปริมาณในการอธิบายประกอบกัน ผู้วิจัยได้กำหนด วิธีการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงาน ก.พ.ร. ประกอบด้วย ข้าราชการและลูกจ้าง จำนวน 226 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณสูตรของยาโมเน่ (Yamane) จากการแทนค่าจำนวนประชากร 226 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 144 คน ผู้วิจัยได้คำนึงถึงการกระจายให้ครอบคลุมและความน่าเชื่อถือของข้อมูล จึงเพิ่มจำนวนการแจกแบบประเมิออกไปเป็นจำนวนทั้งหมด 219 ชุด และได้รับแบบประเมินที่สมบูรณ์กลับคืน จำนวน 170 ชุด

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากเอกสารจากการศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และหาความเชื่อถือได้ประกอบด้วย แบบประเมินการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง จำนวน 21 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .932 แบบประเมินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 9 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .889 แบบประเมินความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง จำนวน 16 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .918

2.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบประเมินไปยังสังกัดต่างๆ ในหน่วยงาน โดยทำหนังสือขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดี และใช้วิธีการเวียนหนังสือเพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลภายในหน่วยงาน ผู้แจกแบบประเมินดำเนินการเก็บแบบประเมินในหน่วยงานด้วยตนเอง จำนวนแบบประเมินที่แจกไปทั้งสิ้น 219 ฉบับ ได้รับคืน 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.63 เป็นแบบประเมินที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.63 ของแบบประเมินที่ส่งไป

2.1.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติอ้างอิงใช้วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารระดับสูงและผู้อำนวยการระดับต้น รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความรู้เกี่ยวกับองค์กร

สมรรถนะสูง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง จำนวน 5 คน โดยใช้การคัดเลือกด้วยวิธีการเฉพาะเจาะจง

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างตามกรอบแนวคิดในการวิจัย มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด โดยมีประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึกในด้านต่างๆ ได้แก่ การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงาน ก.พ.ร. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสำนักงาน ก.พ.ร. และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรและสำนักงาน ก.พ.ร.

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.2.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้ข้อมูลอ้อมตัว และการวิเคราะห์เชิงพรรณนาทำการสังเคราะห์ทิศทางของข้อมูล โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาผนวกกับทฤษฎีตลอดจนงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องอิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงาน ก.พ.ร. สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง และการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง และการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

ตัวแปร	HRD	I Change	O Change
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (HRD)			
ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง	.557***		
ระดับบุคคล (I Change)			
ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง	.725***	.544***	
ระดับองค์กร (O Change)			
การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง (HPO)	.687***	.528***	.784***

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .528 ส่วนการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์กร มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .687 และ .784 ตามลำดับ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

3.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงของ สำนักงาน ก.พ.ร. พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง

ตัวแปร	B	Beta	t	R ² change
ค่าคงที่	.814		4.913***	
ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์กร	.550 (1)	.603	8.993***	.615
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	.221 (2)	.250	3.732***	.030
R	.803			
R ²	.644			
Adjust R ²	.640			
F	151.207***			

*** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุแบบมีขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) พบว่า ตัวแปรความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์กรสามารถอธิบายความผันแปรหรือมีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้ร้อยละ 61.5 หรือมีค่า R² เท่ากับ .615 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อเพิ่มตัวแปรการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะมีอำนาจพยากรณ์การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงร้อยละ 3.0 หรือมีค่า R² เท่ากับ .030 หน่วย โดยทั้งสองตัวแปรจะสามารถพยากรณ์การเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูงได้ร้อยละ 64.4 หรือมีค่า R² เท่ากับ .644 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน สรุปได้ดังนี้

1. อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในพัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะสูง โดยเฉพาะการให้องค์ความรู้กับ

บุคลากรและเพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากร ซึ่งบุคลากรต้องพร้อมจะเรียนรู้ตลอดเวลาและหน่วยงานจะต้องสนับสนุน

2. อิทธิพลของความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง

2.1 ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรส่งผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง โดยบุคลากรจะต้องพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเทคโนโลยีและผลกระทบต่างๆ หากความรู้ใหม่ๆ ทำให้เกิดประสบการณ์หลากหลายด้าน จะทำให้บุคลากรมีศักยภาพและองค์การมีประสิทธิภาพ

2.2 ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงขององค์การมีผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงมาก โดยองค์การจะต้องรับรู้ถึงแนวโน้มเพื่อเตรียมรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

3. ปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ ผู้นำองค์การและโครงสร้างขององค์การ

4. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง อิทธิพลของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของ สำนักงาน ก.พ.ร. สามารถอภิปรายได้ว่า

4.1 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง พบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .557 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .725 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้เกิดความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับบุคคลและองค์การได้ ตลอดจนเป็นสิ่งที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จซึ่งสุจิตรา ธนानันท์ (2552 หน้า 3) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นกลยุทธ์หลักที่องค์กรให้ความสำคัญ เนื่องจากโลกของการทำงานยุคใหม่ องค์กรส่วนใหญ่ต่างนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในการทำงาน ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรเกิดการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และทัศนคติ เพื่อให้สามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้ และสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ Gilley, Eggland and Maycunich (2002) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ การเพิ่มผลงานและการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร โดยผ่านกิจกรรมความคิดริเริ่มและกิจกรรมทางการบริหาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงาน ศักยภาพของบุคลากร รวมทั้งความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของชลภัสสรณ์ สิทธิวงศ์ชัย ,จิราวรรณ คงคล้าย และเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวัน (2560) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงองค์การกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ พบว่า คนหรือทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนที่มีบทบาทและเป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะขับเคลื่อนให้องค์การบรรลุเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงได้ โดยการพัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถของบุคคลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงเป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะเพิ่มความเข้มแข็งให้กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงองค์การ ดังนั้น เมื่อองค์การมีการเปลี่ยนแปลงย่อมต้องคำนึงถึงบทบาทของการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ทั้งในฐานะที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงองค์การ และในฐานะที่จะสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงองค์การ

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .687 สามารถอธิบายได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้องค์การอยู่รอดและเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ซึ่ง Linda Holbeche (2004) ได้กล่าวว่า องค์การที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์การที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และที่สำคัญคือการกระตุ้นให้บุคลากรรักษาความเป็นองค์การสมรรถนะสูงได้อย่างยั่งยืน ปัจจัยที่สามารถขับเคลื่อนให้องค์การสามารถเปลี่ยนแปลงได้คือการสร้างให้เป็นวัฒนธรรมองค์การ โดยกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คมกริช นันทะโรงษ์ชัย เกลิมชัย กิตติศักดิ์นวิน และ นลินณัฐ ตีสวัสดิ์ (2560 หน้า 27) ได้ศึกษาเรื่อง เครื่องมือการพัฒนางานองค์การในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลสำหรับการเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง กล่าวว่า องค์การที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์การที่ให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้เต็มที่ มีกระบวนการทำงานของเทคโนโลยีและบุคลากรที่มีความประสานสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ธนินันท์ สมบูรณ์รัตนโชค (2560) ได้ศึกษาเรื่อง องค์การสมรรถนะสูงรูปแบบใหม่ของประเทศไทยยุค 4.0 พบว่า รูปแบบขององค์การที่มีสมรรถนะสูงที่เหมาะสมกับประเทศไทยยุค 4.0 ต้องมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) เน้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ 2) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสมัยใหม่เพื่อขับเคลื่อนองค์การ 3) มีการกระจายอำนาจในองค์การ 4) รูปแบบองค์การเสมือนจริงหรือองค์กรไร้ผู้บริหาร และ 5) ใช้การบริหารองค์การเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับองค์การอื่น และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุขพงศ์ สุขพิพัฒน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารมหาวิทยาลัยรังสิตให้เป็นองค์การสมรรถนะสูง พบว่า องค์การสมรรถนะสูง

ต้องมีการบริหารที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรบุคคล ซึ่งองค์การจะต้องให้ความสำคัญกับการสรรหาคัดเลือก การดูแลและธำรงรักษาและยึดหลักคุณธรรมในการบริหาร อีกทั้งองค์การต้องมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .528 และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 กับการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ .784 สามารถอธิบายได้ว่าความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับองค์การ และในระดับบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้้องค์การประสบความสำเร็จและเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ซึ่ง พสุ เดชะรินทร์ (2549) กล่าวว่า องค์การที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์การที่มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ยึดระบบบังคับบัญชามากเกินไป และ นิสตารักษ์ เวชยานนท์ (2549 หน้า 10 - 14) ได้กล่าวว่า องค์การสมรรถนะสูงจะสามารถปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถจัดการปรับเปลี่ยนทั้งโครงสร้างและรูปแบบการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ คมกริช นันทะโรงษ์ชัย เกลิมชัย กิตติศักดิ์นวิน และ นลินณัฐ ตีสวัสดิ์ (2560 หน้า 27) ได้ศึกษาเรื่อง เครื่องมือการพัฒนางานองค์การในยุคเศรษฐกิจดิจิทัลสำหรับการเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง กล่าวว่า องค์การที่มีสมรรถนะสูงเป็นองค์การที่มีศักยภาพในการปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน มีความพร้อมอยู่ตลอดเวลา ให้ความสำคัญกับการใช้ศักยภาพของบุคลากรที่มีอยู่ให้เต็มที่ มีกระบวนการทำงานของเทคโนโลยีและบุคลากรที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

สุขพงศ์ สุขพิพัฒน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารมหาวิทยาลัยรังสิตให้เป็นองค์การสมรรถนะสูง พบว่าองค์การที่มีสมรรถนะสูงต้องมีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บวรนนท์ ทองกัลยา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง กรณีศึกษา บริษัทในธุรกิจอ้อยและน้ำตาลประเทศไทย สปป. ลาว และจีน ของกลุ่มมิตรผล พบว่า ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง

4.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง จากการศึกษาพบว่า ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับองค์การ และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงของสำนักงาน ก.พ.ร. สามารถอธิบายได้ว่า ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงองค์การและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (รายบุคคล) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับแนวคิดที่ Holbeche (2005) Buytendilk (2006) De Waal (2007) พสุ เดชะรินทร์ (2549) กล่าวว่า องค์การที่มีสมรรถนะสูงจะต้องมีการบริหารจัดการที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพราะเมื่อองค์การมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง จะทำให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนสามารถขับเคลื่อนให้เป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บวรนนท์ ทองกัลยา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง กรณีศึกษา บริษัทในธุรกิจอ้อยและน้ำตาลประเทศไทย สปป. ลาว และจีน ของกลุ่มมิตรผล พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง มีจำนวน 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านองค์กรและการจัดการ ปัจจัยด้านการเรียนรู้ของพนักงาน ปัจจัย

ด้านภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยด้านความสามารถของพนักงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เสน่ห์ จัยโต (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสู่องค์การสมรรถนะสูง พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง เทคนิคการบริหารการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยแห่งความสำเร็จการบริหารการเปลี่ยนแปลง การเป็นองค์การสมรรถนะสูงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การเป็นองค์การทริปเปิ้ลเอชที่ประกอบด้วย 3 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะที่ 1 การบริหารยุทธศาสตร์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (สมองดีเยี่ยม) สมรรถนะที่ 2 การบริหารองค์การสมัยใหม่ (เครื่องมือครบ) สมรรถนะที่ 3 การบริหารทุนมนุษย์ (ใจเกินร้อย) นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็เป็นอีกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง สอดคล้องกับที่ สุจิตรา ธนानันท์ (2552 หน้า 3) กล่าวว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรเกิดการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดความเข้าใจ และทัศนคติ เพื่อให้สามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์การได้ และสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จรัสศรี สุขป้อม (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการทรัพยากรมนุษย์และวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง พบว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อสมรรถนะองค์กร เมื่อองค์การมีการเตรียมบุคลากรให้มีความสามารถในอนาคตโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การศึกษาในสถาบันการศึกษา เรียนรู้ด้วยตนเองจากสื่อต่าง ๆ และการจัดบรรยายภาคแห่งการเรียนรู้ให้กับองค์กร เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิษณุ เทพสินธพ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็น

องค์การสมรรถนะสูงขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูงขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ ด้านการบริหารองค์การสมัยใหม่ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล และการบริหารยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ผลการวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์การมีอิทธิพลต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ซึ่งสรุปได้ว่า ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงขององค์การมีผลต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง โดยองค์การจะต้องรับรู้ถึงแนวโน้มเพื่อเตรียมรับมือกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้้องค์การเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง โดยองค์การที่มีการวางแผนการพัฒนาบุคลากรและมีการจัดอบรมให้บุคลากร จะส่งผลให้หน่วยงานประสบความสำเร็จ นอกจากนี้แล้วผู้ให้ข้อมูลสำคัญยังกล่าวว่า ความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงระดับบุคลากรมีความสำคัญต่อการเป็นองค์การสมรรถนะสูง ตัวบุคลากรต้องมีความพร้อมที่จะยอมรับและพร้อมจะเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กับ้องค์การ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บวรนนท์ ทองกัลยา (2559) กล่าวว่า องค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการผลักดันให้เกิดความเปลี่ยนแปลงตามท้อง้องค์การต้องการได้นั้น นอกจากต้องมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลง้องค์การแล้วต้องมีความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรใน้องค์การด้วย ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน้องค์การ การสร้างการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงถือเป็นความท้าทายสำหรับ้องค์การอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใดที่ไม่เกิดการต่อต้าน ้องค์การควรวางแผนในการรับมือที่ดีมีความชัดเจนและสามารถดำเนินการได้ โดยผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างการยอมรับให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับตัวบุคลากร

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ด้านความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับ้องค์การ สำนักงาน ก.พ.ร. จะต้องกำหนดแผนงานทิศทางการดำเนินงาน และเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง้องค์การให้ชัดเจน โดยผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและมีการเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของ้องค์การภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อให้้องค์การมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเพื่อผลักดันให้้องค์การเป็น้องค์การที่มีสมรรถนะสูง ดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารจะต้องแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนแปลง้องค์การและเป็นแบบอย่างในทุกๆ กิจกรรมที่กำหนดขึ้นในการเปลี่ยนแปลง้องค์การ

5.1.2 ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ ความรู้ สมรรถนะให้กับบุคลากรในทุกระดับได้มีความรู้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรมีการศึกษาปัญหาและสำรวจความต้องการเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากปัญหาและทิศทางของ้องค์การแล้ว ควรมีการนำปัจจัยส่งเสริมต่างๆ มามีส่วนในการวิเคราะห์ เพื่อหาช่องว่างการพัฒนาด้วย เช่น ความต้องการพัฒนาตามระดับการศึกษาและสังกัดหน่วยงานของบุคลากร มีการสร้างรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการพัฒนา เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการทำงานจริงและตอบสนองต่อเป้าหมายของ้องค์การและสร้างแรงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเองของบุคลากร นอกจากนี้เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใน้องค์การได้ และสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ้องค์การ

5.1.3 ด้านความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคล สำนักงาน ก.พ.ร. ควรสร้างความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร โดยการทำให้บุคลากรมีความเข้าใจสภาวะการณ์ที่องค์กรกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งองค์กรจะต้องประชาสัมพันธ์ข้อมูลในการเปลี่ยนแปลงองค์การให้บุคลากรรับรู้มากขึ้น โดยผู้บริหารระดับสูงต้องชี้แจงเหตุผลหรือปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์การให้แก่บุคลากรทุกระดับในองค์การทราบ และชี้แจงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นหากการเปลี่ยนแปลงองค์การเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงให้การสนับสนุนในเรื่องอื่นๆ เช่น ผู้บริหารกำหนดเวลาในการให้คำปรึกษาแก่บุคลากรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในองค์การ การให้รางวัลใจเมื่อบุคลากรสามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงตามที่องค์การวางแผนไว้ได้สำเร็จ เป็นต้น เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรศึกษาปัจจัยหรือตัวแปรด้านอื่นๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง โดยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยอื่นๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การที่มีสมรรถนะสูง ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ของพนักงาน การนำองค์การการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในด้านอื่น เช่น การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาองค์การ เป็นต้น

5.2.2 ควรศึกษากลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น หน่วยงานภาครัฐอื่น หน่วยงานภาคเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น เพื่อขยายขอบเขตการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

5.2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการเป็นองค์การสมรรถนะสูงของทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อเป็นการวิเคราะห์และปรับปรุงการพัฒนาองค์การ

6. เอกสารอ้างอิง

- คมกริช นันทะโรจวงศ์, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และ นลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560, กรกฎาคม – ธันวาคม). เครื่องมือการพัฒนากองการในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล สำหรับการเป็นองค์การที่มีขีดสมรรถนะสูง. **วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์และการสื่อสาร**, 12(2), 23 – 34.
- จรัสศรี สุขป้อม. (2555). **การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และวัฒนธรรมองค์การที่มีผลต่อสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ชลภััสสรณ์ สิทธิวงศ์ชัย, จิราวรรณ คงคล้าย และ เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน. (2560, มกราคม-มิถุนายน). ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงองค์การกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์. **วารสารวิจัยและพัฒนา ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. 9(1), 202 – 212.
- ถิรยา สุวรรณรัตน์. (2553). “**ความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การของพนักงานธนาคารซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)**.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2549). **การบริหารราชการแนวใหม่ : บริบทและเทคนิควิธี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- ทิวาวรรณ ปิ่นสุวรรณ. (2550). **การรับรู้การเปลี่ยนแปลงองค์การกับขวัญในการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงาน ของพนักงาน ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของ บริษัท บางซื่อโรงสีไฟเจียเม้ง จำกัด**. สารพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา

- จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ธัญนันท์ สมบูรณ์รัตน์โชค. (2560, ตุลาคม – ธันวาคม).
องค์การสมรรถนะสูงรูปแบบใหม่ของประเทศไทยยุค 4.
วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 14(2), 32 – 41.
- นิสตาร์ก เวชยานนท์. (2549).
Competency Based Approach.
กรุงเทพฯ: กราฟิโกซิสเต็มส์.
- บวรนันท์ ทองกัลยา. (2559). การศึกษาระดับความ
พร้อมในการเปลี่ยนแปลงเพื่อการเป็นองค์กร
สมรรถนะสูง กรณีศึกษา บริษัทในธุรกิจอ้อยและ
น้ำตาลประเทศไทย สปป. ลาว และจีน ของกลุ่ม
มิตรผล. คุชฎินิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การพัฒนาองค์กรและการจัดการสมรรถนะมนุษย์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระเอกราช กิจดิธโร (สมเฝ้า). (2556). การพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอกันทร
ลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.
- พสุ เดชะรินทร์ และคณะ. (2549). การพัฒนาองค์กรให้มี
ขีดสมรรถนะสูง. กรุงเทพฯ: วิชั่น พรินท์ แอนด์
มีเดีย.
- สฤณธรณ์ พูลสวัสดิ์. (2556). การจัดการทรัพยากร
มนุษย์สำหรับพนักงานมหาวิทยาลัยในจังหวัด
สงขลา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สุจิตรา ธนนันท์. (2552). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.
(พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุขพงศ์ สุขพิพัฒน์. (2558). การบริหารมหาวิทยาลัย
รังสิตให้เป็นองค์กรสมรรถนะสูง. คุชฎินิพนธ์
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
- สถาบันรัฐประศาสนศาสตร์วิทยาลัยรัฐกิจ
มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551).
คู่มือการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร. กรุงเทพฯ:
ส เจริญการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.
2561 – 2580. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- อ้อยใจ สมณะ. (2558). **ความเป็นองค์กรสมรรถนะสูงของ
บริษัท อิบิสโก้ (ประเทศไทย) จำกัด.** การศึกษา
ค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Buytendijk, F. (2006). Five key to Building High
Performance Organization. **Business
Performance Management Magazine,**
4(1), 24-47.
- De Waal, A.A. (2007). The Characteristics of high
Performance Organization. **Business
Strategy Series,**
8(3), 179-185.
- Gilley, J. W., Eggland, S. A., & Gilley, A. M. (2002).
**Principles of human resource
development.** Reading, Mass: Perseus.
- Holbeche, L. (2004). HR and the high
performance Organization. **Strategic HR
Review,** 3(2), 32-35
- Holbeche, L. (2005). **The High Performance
Organization : Creating Dynamic Stability
and Sustainable Success.** Oxford: Elsevier
Butterworth Heineman.

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

The Development of Social Study Subject Lesson Plan by Using Graphic Organizer Technique
of Matthayom 1 students under the Secondary Education Service Area Office 5.

ชลลดา อ่อนพันธุ์¹ และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประชากร ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 64 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 326 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 8 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 83 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก 2) แบบประเมินความสอดคล้อง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 3) แบบประเมินความเหมาะสม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก มีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด (2) สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) (3) สาระการเรียนรู้ (4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) (5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (7) สื่อแหล่งเรียนรู้ และ (8) บันทึกหลังการสอน และ 2) ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกโดยภาพรวมมีความสอดคล้องเท่ากับ 0.74 และมีความเหมาะสมอยู่ระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.49)

คำสำคัญ : การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ ผังกราฟิก สังคมศึกษา

¹ สาขาวิทยาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : gi_bzy@hotmail.com

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : anan_xisu@163.com

Abstract

The purposes of this study were 1) to develop the social study subject lesson plan by using graphic organizer technique of Matthayom 1 students, and 2) to investigate the effectiveness of the social study subject lesson plan by using the graphic organizer technique of Matthyom 1 students. The population consisted of teachers from Social Studies, Religion and Culture Department under the Secondary Education Service Area Office 5 from 64 schools, with a total Of 326 people. The sample included the teacher from the Social, Religion and Culture Department under the Secondary Education Service Area office 5, Academic year 2020 form 8 schools. With a total of 83 people. The sample were obtained by purposive sampling method, using the schools as the variable. The research instruments composed of 1) the social study subject lesson plan by using the graphic organizer technique, 2) the conformity assessment form with the reliability of 0.90, and 3) the suitability assessment form with the reliability Of 0.75. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The research results indicated that 1) the social study subject lesson plan using the graphic organizer technique consisted of 8 components: (1) learning standard and indicators, (2) main point (concept), (3) learning content, (4) workload (reflecting activities), (5) measurement and evaluation of learning outcome, (6) five steps of learning activities, (7) learning materials, and (8) post-teaching notes, and 2) the effectiveness of the social study subject lesson plan using the graphic organizer technique were correlated to 0.74 and were appropriate at an excellent level ($\bar{X} = 4.57$, S.D.= 0.49).

Keywords: Development, Lesson Plan, Graphic Organizer, Social Study

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 27 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 (ฉบับที่ 20) ที่กล่าวไว้ใน มาตรา 45 เกี่ยวกับการศึกษาว่ารัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐต้องดำเนินการ

ให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่ง เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกัน

ระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษา ดังกล่าวมี คุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อย ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับ การจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและ ตรวจสอบการดำเนินการ ให้เป็นไปตามแผนการศึกษา แห่งชาติด้วย การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น คนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ ตามความ ถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 14)

ครูเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ ซึ่งเป็นประชากรที่สำคัญของโลก ผู้สอน ต้องเป็นตัวทวีคูณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของครูจึงเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้ (telling, talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ(process)คิดค้นความรู้ ด้วยตนเอง ตลอดจนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนจึงเปลี่ยน บทบาทจากผู้สอน(teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) คือ เป็นผู้เตรียมประสบการณ์ สื่อการเรียน การสอนให้ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2561, หน้า 60)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา หรือสาระสังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ครูผู้สอนนับว่ามีบทบาท สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนดังที่ พิบูลศรี วาสนสมลสิทธิ์ (2547, หน้า 98) ได้เสนอ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาว่า การจัดการเรียนรู้ ในวิชาสังคมศึกษาควรเน้นเรื่องกิจกรรมเพื่อพัฒนาความ เป็นพลเมืองดี กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะ ทางสังคมศาสตร์ กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแสวงหาความรู้ และ กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด โดยมี ครูผู้สอนทำหน้าที่คอยให้แรงเสริม และคอยแก้ปัญหาใน ส่วนที่เกิดขึ้น ในส่วนของสมพร โตนวล (2551, หน้า 123) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาว่า การจัดการ เรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษานั้นครูจำเป็นต้องฝึกให้ผู้เรียน

รู้จักใช้พลังความนึกคิด (Power of mind) อย่างมี วิจารณญาณ (Critical Thinking) ผสมผสานในเรื่องของ นามธรรม การจัดการเรียนการสอนต้องเป็นความร่วมมือกัน ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ความสนใจความอยากรู้อยากเห็น ของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนจะสามารถตอบสนอง ความต้องการ ทำให้ผู้เรียนได้ข้อเท็จจริง แนวคิดและหลักการ ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เมื่อผสมผสานเข้ากับความสามารถและทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ย่อมทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วย การสร้างความคิดรวบยอด (Concepts) (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560, หน้า 78-80)

ผังกราฟิก (Graphic Organizers) นับเป็น เครื่องมือสำคัญที่มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทาง ความคิดของผู้เรียน โดยนำหลักการทำงานของสมองมา ใช้ประโยชน์เพราะการใช้ผังกราฟิกจะเกิดขึ้นได้จากการทำงาน ของสมองทั้ง 2 ซีก คือ สมองซีกซ้ายและสมองซีกขวา โดยซีกซ้ายทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อความ สัญลักษณ์ ตรรกะ เหตุผล ส่วนสมองซีกขวาจะทำหน้าที่สังเคราะห์รูปแบบ รูปร่าง สี ศิลปะ สุนทรียะ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดย การใช้ผังกราฟิก จึงเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในเนื้อหาสาระนั้นได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นและจดจำ ได้ยาวนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเนื้อหาสาระนั้นอยู่ใน ลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ ผู้เรียนจัดข้อมูลเหล่านั้นให้เป็นระบบระเบียบอยู่ในรูปแบบ ที่อธิบายให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย นอกจากการใช้ในการ ประมวลความรู้หรือสร้างความคิดขึ้น ผังกราฟิกยังเป็น เครื่องมือทางความคิดที่ดีเนื่องจากการสร้างความคิดริเริ่ม หรือสร้างความคิดขึ้น ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ผังกราฟิก เป็นรูปแบบของการแสดงออกของความคิดที่สามารถมองเห็น และอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจน (ทิศนา ขัมมณี, 2557, หน้า 388) อีกทั้งการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังกราฟิกสอดคล้อง กับทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ของออสซูเบล (Ausubel, 1963 อ้างถึงใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553, หน้า 216) กล่าวว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้เรียน

หรือเชื่อมโยง (Subsumme) สิ่งที่เราเรียนรู้ใหม่ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด(Concepts)หรือความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง สามารถจดจำไปได้แม้ช่วงเวลาผ่านไป และผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (อิทธิเดช น้อยไม้, 2560, หน้า 148-149)

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าครูยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบัน จึงสะท้อนให้เห็นว่าครูควรได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ในการจัดการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีสอนที่แปลกใหม่จะช่วยให้ครูได้มีการพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและพัฒนามลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในการจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้พัฒนามรรคนะของครูในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิค ผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

Sampling) ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 รวมทั้งสิ้น 326 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 83 คน

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้ และส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ส่วนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

ส่วนที่ 2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

1.3.3 ตัวแปรในการศึกษา

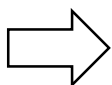
ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา
โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 5

ตัวแปรตาม

1. ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผัง
กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่ง
ออกเป็น 2 ส่วนประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนา
แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผัง
กราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 และระยะ
ที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้
วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 รายละเอียดมีดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้
ตัวชี้วัดการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
ระดับชั้นมัธยมศึกษา

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 ศึกษาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
และสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผัง
กราฟิกซึ่งมีขั้นตอน 5 ขั้นตอน

1.4 ดำเนินการจัดสร้างแผนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก จำนวน 20 แผน ซึ่งแต่ละ
แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

- มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
- สารสำคัญ
- จุดประสงค์การเรียนรู้
- ภาระงาน
- การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- กิจกรรมการเรียนรู้
- สื่อ/แหล่งการเรียนรู้
- บันทึกหลังสอน

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น
เสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

2. การประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการ
เรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างแบบ
ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้จากเอกสาร
หนังสือตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 สร้างแบบประเมินแผนการจัดการ
เรียนรู้

2.3 นำแบบประเมินประสิทธิภาพของ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเสนอต่ออาจารย์
วิทยานิพนธ์

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้ว
เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบและประเมิน

ความถูกต้องความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาหาค่าความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรการหาค่าความสอดคล้อง ซึ่งค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1) เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 และข้อที่ 2) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5

ได้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ในหน่วยการเรียนรู้ 2 หน่วยคือจำนวน 15 แผน และหน่วยการเรียนรู้ศาสนาปัญญา จำนวน 5 แผน

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนเพื่อตรวจสอบและประเมินความถูกต้อง ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา สื่อ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล พบว่ามี แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60-1.00 สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5

แผนการจัดการเรียนรู้	IOC	แปลผล
1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการสังคายนา	0.76	ใช้ได้
2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องความสำคัญของพระพุทธศาสนา	0.75	ใช้ได้
3. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องพุทธประวัติ	0.83	ใช้ได้
4. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องพุทธสาวก	0.65	ใช้ได้
5. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องพุทธสาวก	0.69	ใช้ได้
6. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่องศาสนิกชนตัวอย่าง	0.71	ใช้ได้
7. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่องวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	0.83	ใช้ได้
8. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่องศาสนสัมพันธ์	0.71	ใช้ได้
9. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่องการเรียนรู้ศาสนาอื่น	0.66	ใช้ได้
10. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่องการปฏิบัติตามคำสอน	0.68	ใช้ได้
11. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่องพระรัตนตรัย	0.68	ใช้ได้
12. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่องอริยสัจ 4	0.74	ใช้ได้
13. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13 เรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	0.75	ใช้ได้
14. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14 เรื่องการคิดแบบโยนิโสมนสิการ	0.69	ใช้ได้
15. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15 เรื่องหลักธรรมเพื่อชีวิตพอเพียง	0.75	ใช้ได้
16. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 16 เรื่องศาสนพิธี	0.72	ใช้ได้
17. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 17 เรื่องมารยาทชาวพุทธ	0.72	ใช้ได้
18. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 18 เรื่องการบริหารจิตและเจริญปัญญา	0.74	ใช้ได้
19. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 19 เรื่องการคบเพื่อนตามหลักทศ 6	0.83	ใช้ได้
20. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 20 เรื่องการบำเพ็ญประโยชน์และการดูแลรักษาวัด	0.92	ใช้ได้
รวม	0.74	ใช้ได้

นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 แผน โดยผลการประเมินประสิทธิภาพของแผน

การจัดการเรียนรู้ พบว่ามีความถูกต้องและเหมาะสมในระดับมากที่สุด สามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนได้ รายละเอียด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนด	4.60	0.49	มากที่สุด
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน	4.59	0.50	มากที่สุด
3. ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	4.62	0.49	มากที่สุด
4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	4.62	0.49	มากที่สุด
5. สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาในการจัดการเรียนรู้	4.56	0.50	มากที่สุด
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด	4.59	0.49	มากที่สุด
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.52	0.50	มากที่สุด
8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับตัวชี้วัดและกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.57	0.50	มากที่สุด
9. การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดไว้อย่างชัดเจน	4.50	0.50	มากที่สุด
10. การวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัด	4.57	0.50	มากที่สุด
รวม	4.57	0.49	มากที่สุด

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 ผู้วิจัยได้นำข้อสรุปผลมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

1) จากผลการศึกษาทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 5 จำนวน 20 แผน โดยมี 2 หน่วยการเรียนรู้ คือหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องรอยดวงใจตามรอยพระพุทธศาสนา มีแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผนและหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องศาสนานำปัญญามี

แผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอนนี้ 1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน ขั้นนี้เป็นขั้นดึงความรู้ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมของตน 2) ชี้นำเสนอองค์ความรู้ใหม่ ขั้นนี้เป็นกระบวนการแสวงหาข้อมูลความรู้ใหม่ ที่ผู้เรียนไม่มีจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งครูอาจจะเตรียมมาให้ผู้เรียน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนไปแสวงหาก็คได้ 3) ชี้นำฝึกทักษะ ขั้นนี้เป็นขั้นที่ผู้เรียนจะต้องศึกษา และทำความเข้าใจกับข้อมูลที่ได้รับมาได้ ผู้เรียนจะสร้างความหมายของข้อมูล หรือหาประสบการณ์ใหม่ โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ด้วย

ตนเองในการฝึกทักษะ เช่น การใช้กระบวนการคิด และกระบวนการกลุ่มในการอภิปราย และสรุปความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดนั้น ๆ 4) ชั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชั้นนี้เป็นชั้นที่ผู้เรียนอาศัยกลุ่มเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนให้กว้างขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้แบ่งปันความรู้ความเข้าใจของตนเองและประโยชน์จากความรู้ความเข้าใจของผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน ผู้เรียนมีโอกาสดแสดงผลงานสร้างความรู้ของตนในรูปแบบผังกราฟิก 5) ชั้นสรุปองค์ความรู้ ชั้นนี้เป็นชั้นของการสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับทั้งหมด ทั้งความรู้เดิม และความรู้ใหม่และจัดสิ่งที่เรียนรู้ให้เป็นระเบียบเพื่อช่วยให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรึกษาหารือและขอคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์โดยตลอด จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อบกพร่องและข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมล ทองผิว, 2556 หน้า 106) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับดีมากขึ้นไปสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ผลการประเมินประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่ามีความสมบูรณ์ ถูกต้องและเหมาะสมมากที่สุดเพราะในขั้นตอนของการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีกระบวนการและครอบคลุม โดยศึกษาจากหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ, 2551) การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกเป็นรูปแบบของการสื่อสารเพื่อให้ผู้เรียนนำข้อมูลมาจัดเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัย (วิทวัส อินทมนานท์, 2554, หน้า 114) พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก กับ

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติพัฒนา

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

5.1 ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

5.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคผังกราฟิก ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกจากจะมีการประเมินประสิทธิภาพจากผู้เชี่ยวชาญแล้วควรมีการทดลองใช้จริงกับผู้เรียนด้วย

5.1.2 ครูควรศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

5.1.3 ควรมีการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิก โดยให้นักเรียนตรวจสอบกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในระดับชั้นอื่นๆ

5.2.2 ควรมีการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกร่วมกับกระบวนการเรียนรู้รูปแบบอื่นเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

5.2.3 ควรมีการนำเทคนิคผังกราฟิกไปใช้ในการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. เอกสารอ้างอิง

พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์. (2547). เอกสารการสอนชุด

วิชาการสอนสังคมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). แนวคิดการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสู่แผนการสอน.

กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมจเนจเม้นท์.

วิทวัส อินทมานนท์. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้สังคมศึกษาและความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกกับ

การจัดการเรียนรู้แบบซินดิเคท. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิมล ทองผิว. (2556). การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

โดยใช้รูปแบบการสอนผังกราฟิกสำหรับนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและ

พัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ธัญบุรี.

สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา.

(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

อิทธิเดช น้อยไม้. (2560). หลักสูตรและการจัดการ

เรียนรู้สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง

เฮ้าส์.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากร ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

Factors Affecting Clean Food Purchase Behavior of the Population

In the area Pattaya Municipality, Chonburi province

จรรยา วังนิยม¹ นรภัทร สถานสถิตย์² และสุภาพร ลอยวัฒนากุล³

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาถึงปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณเขตพื้นที่เขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่เคยบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ จำนวน 400 คน ในส่วนของการทดสอบสมมติฐานใช้ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square)

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 265 คน มีอายุระหว่าง 18-39 ปี ส่วนสูงระหว่าง 161-170 เซนติเมตร น้ำหนักระหว่าง 51-60 กิโลกรัม อาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท ระดับปริญญาตรี สถานภาพโสด ส่วนใหญ่เคยซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) เลือกซื้อมาเพื่อรับประทานเอง และเลือกซื้อแบบสำเร็จรูป ซื้อบ่อยมากที่สุด คือ 1-4 ครั้ง/เดือน และซื้อจำนวนมื่อเดียวมากที่สุด เฉลี่ยที่ซื้อต่อครั้งมากกว่า 100 บาท ส่วนใหญ่ซื้อจากตลาดสด/ตลาดนัด สาเหตุหลักที่ซื้อคือต้องการลดน้ำหนัก และการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ตนเอง และในอนาคตจะซื้อต่อไป ในด้านส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ มีสารอาหารครบ 5 หมู่ มีระดับความสำคัญมากที่สุด ด้านราคา ราคาเหมาะสม มีระดับความสำคัญมากที่สุด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เลือกซื้อได้สะดวกง่ายมีระดับความสำคัญมากที่สุดและด้านส่งเสริมการตลาด มีส่วนลด ระดับความสำคัญมากที่สุด และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และด้านพฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, อาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food), พฤติกรรมการซื้อ, พฤติกรรมผู้บริโภค

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิทยาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
E-mail : air_care123@hotmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิทยาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
E-mail : norrapat.sat@gmail.com

³ อาจารย์ประจำสาขาวิทยาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
E-mail : pa.learner@gmail.com

Abstract

The study of factors causing the behaviors of consuming healthy food (Clean Food) of people in the Pattaya Municipality, Chonburi province. There were 400 samples who used to consume healthy food and were living in that area. The statistics were used as percentage, frequency, mean, standard deviation and chi-square test.

The results of research found that the majority of single 265 female respondents aged between 18-39 years old, with height between 161-170 centimeters, with weight between 51-60 kilograms working as employees of a private company with monthly income around 10,001 - 30,000 baht and with a bachelor's degree. The results show that most of them used to buy healthy food (Clean Food) for themselves with the instant package approximately 1-4 times per month which mostly it was for one meal with the price of 100 baht. In addition, they bought from the local market and the main purpose was for themselves such as to reduce the weight, also they would keep continuously buying.

In terms of marketing mix, the products with the five food groups, with reasonable prices, with the convenience to buy, with the marketing promoting were the most important factors. All in all, the results showed that the factors of demography and consuming behaviors significantly influenced on healthy food purchasing at a level of 0.05 and the factors of marketing mix significantly influenced on healthy food purchasing at a level of 0.05.

Keyword: Marketing Mix, Clean Food, Purchasing behavior, Consumer behavior

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 2 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ปัจจุบันการมีสุขภาพที่สมบูรณ์และแข็งแรงยังคงเป็นที่ต้องการของคนทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2557 ระบุว่า โรคอ้วนทำให้เป็นสาเหตุเจ็บป่วยได้ง่ายทำให้โรคร้ายต่างๆ ตามมา ความอ้วนสามารถทำให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเข้ามาได้หลายโรคพร้อมกัน ได้แก่ ไขมันภายในเลือดมีปริมาณมาก โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน อัมพาตอัมพฤกษ์ โรคหัวใจ และยังเป็นต้นเหตุ

ของโรคมะเร็ง โดยกองทุนวิจัยมะเร็งโลกโดยคนอ้วนมีโอกาสเป็นโรคเหล่านี้มากกว่าปกติ 2-3 เท่า สาเหตุของโรคมะเร็งร้อยละ 24 เกิดมาจากความอ้วน นอกจากนี้ความอ้วนยังส่งผลกระทบยาวต่อข้อเข่า ทำให้ข้อเข่าเสื่อมเร็ว สมรรถนะร่างกายจะไม่แตกต่างจากผู้สูงอายุ และจะเป็นผู้สูงอายุที่ช้าโง่เมื่ออายุมากขึ้น เข้ารับน้ำหนักตัวไม่ไหว เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) คาดการณ์ว่า ในปี 2558 ทั่วโลกจะมีคนที่มีน้ำหนักเกินมาตรฐานถึง 2,300 ล้านคน ก่อให้เกิดการเสียชีวิตจาก

โรคเรื้อรังต่างๆ กว่า 2.8 ล้านคน ประเทศไทยในยุคปัจจุบันภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนเกิดขึ้นมาก โดยเฉพาะการไม่ออกกำลังกายเป็นประจำและการรับประทานอาหารที่ส่งผลเสียต่อสุขภาพ เช่น เหล้า เบียร์ อาหารที่ไม่มีประโยชน์หรืออาหารขยะ น้ำอัดลม และอาหารที่ขาดโภชนาการ การเคลื่อนไหวลดลงเช่น นั่งอยู่กับโต๊ะทำงานเป็นส่วนมากทำให้มีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงสมบูรณ์เพราะพฤติกรรมบริโภคนั้นเป็นส่วนสำคัญอย่างมาก ดังนั้นการดูแลร่างกายให้แข็งแรงไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสิ่งสำคัญมากและผู้บริโภคเริ่มให้ตระหนักถึงความสำคัญเพิ่มขึ้นในการดูแลตนเองให้ร่างกายแข็งแรงอยู่เสมอ (นฤทัย กาญจนจิตรา, 2557)

จากรายงานตลาดอาหารโลกปี 2558 ผู้บริโภคหันมาสนใจรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพกันมากขึ้น โดยเน้นผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมมาจากธรรมชาติอาหารที่ให้โปรตีนสูง คาร์โบไฮเดรตเชิงซ้อนและควบคุมน้ำหนัก ลดปริมาณความหวานและความเค็มที่ใช้ในการปรุงอาหาร และรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยไขมันดีและอาหารนั้นต้องมีส่วนช่วยในระบบทางเดินอาหาร จากข้อมูลสมาคมคัควัวในสหรัฐอเมริกา ระบุว่าในปี 2014 ชาวอเมริกันกว่า 60% ส่วนใหญ่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคอายุ 15-30 ปีและผู้บริโภคอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่จะเป็นผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อ หันมานิยมรับประทานอาหารประเภท สเปเชียลตีฟู้ด (Specialty Food) หรือ คลีนฟู้ด (Clean Food) นั่นคืออาหารที่มีจำนวนการผลิตที่เน้นใช้วัตถุดิบและเครื่องปรุงที่มีคุณภาพสูงมาก และเป็นอาหารที่ให้ประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่าอาหารทั่วไป ทำให้มูลค่าตลาดอาหารที่เน้นวัตถุดิบที่มีคุณภาพสูงมีมูลค่าสูงถึง 88, 300 ล้านบาทและคาดว่าจะการเติบโตขึ้นอีกในปีนี้ (Food navigator USA, 2558)

กระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food) กำลังเป็นที่นิยมในตลาดเติบโตอย่างต่อเนื่องทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยด้วยจากผลสำรวจของ Euromonitor International ล่าสุดพบว่ามูลค่าตลาดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 6-7 ต่อปี

และคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ.2560 มูลค่าตลาดอาจสูงถึง 1 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐหรือราว 33 ล้านล้านบาทโดยที่ประเทศยักษ์ใหญ่อ่างจีน บราซิล และสหรัฐอเมริกาครองอันดับ 1-3 ของประเทศที่มีการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพสูงที่สุดตามลำดับขณะที่ไทยอยู่ในอันดับ 19 แต่ที่น่าสนใจคือประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงอย่างเวียดนามและกัมพูชา ก็มีมูลค่าตลาดอาหารเพื่อสุขภาพรองจากไทยเพียงเล็กน้อย โดยอยู่ในอันดับที่ 20 และ 21 ตามลำดับนอกจากนี้ยังมีประเทศอื่นๆได้แก่ อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และซาอุดีอาระเบีย ที่มีมูลค่าตลาดอาหารเพื่อสุขภาพติดอันดับต้นๆของเอเชียขณะที่ข้อมูลจากสถาบันอาหารกระทรวงอุตสาหกรรมสำรวจไว้พบว่า นับตั้งแต่ปี 2553 เป็นต้นมา ตลาดอาหารและเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของไทย มีมูลค่าเติบโตขึ้นอย่างน่าสนใจคือตัวเลขปี 2553 อยู่ที่ 9 หมื่นล้านบาทและมีการเติบโตต่อเนื่อง โดยในปี 2558 ตัวเลขมูลค่าตลาดน่าจะอยู่ที่ 2 แสนล้านบาท ในขณะที่ผู้ประกอบการด้านนี้ยังมีจำนวนน้อยมาก (บัญญัติ คำคุณวัฒน์, 2559)

ปัจจุบันอาหารเพื่อสุขภาพในไทยได้รับความนิยมและมีความต้องการบริโภคเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันมีสาเหตุมาจากกระแสการใส่ใจสุขภาพและความต้องการมีรูปร่างที่ดีของผู้บริโภคโดยมุ่งหวังให้อาหารมาสร้างสมดุลให้ร่างกายและช่วยลดความเสี่ยงจากการเป็นโรคต่างๆส่งผลให้ผู้ประกอบการแข่งขันกันสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ต่อร่างกายออกมามากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคดังกล่าวผนวกกับการผลักดันจากภาครัฐที่มุ่งหวังให้ผู้ประกอบการสร้างมูลค่าเพิ่มและความได้เปรียบในการแข่งขันด้วยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการผลิต (นโยบายไทยแลนด์ 4.0) จึงเป็นอีกแรงกระตุ้นหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าเพื่อสุขภาพที่ตอบสนองไลฟ์สไตล์สมัยใหม่ออกสู่ตลาดเพิ่มมากขึ้นสะท้อนผ่านมูลค่าตลาดอาหารเพื่อสุขภาพของไทยในปี 2558 ที่มีมูลค่าประมาณ 170,000 ล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.5 จากปี 2553 ที่มีมูลค่าประมาณ 119,311 ล้านบาท

ดังนั้น ย่อมเป็นโอกาสทางธุรกิจอันดีสำหรับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอาหารเพื่อสุขภาพ ที่จะวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเพื่อรองรับแนวโน้มการเติบโตของตลาดอาหารเพื่อสุขภาพ (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560)

อาหารเพื่อสุขภาพจะยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นจากความต้องการของผู้บริโภคในแต่ละกลุ่มที่ต้องการมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงด้วยการมุ่งบริโภคอาหารที่มีประโยชน์ ดังนั้นทางผู้จัดทำวิจัยมองว่าสถานการณ์ดังกล่าวเป็นโอกาสทางธุรกิจที่สำคัญต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับอาหารเพื่อสุขภาพเพื่อทราบถึงปัจจัยในการเลือกซื้ออาหารสุขภาพของผู้บริโภคและเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจอาหารด้านสุขภาพไปเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food)

1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food)

1.2.3 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food)

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

ขอบเขตพื้นที่วิจัย

สถานที่ศึกษาที่ผู้วิจัยใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ เขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นคนที่เคยหรือบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษาเลือกจากประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่าง ในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2550 หน้า 28) ดังนี้ $n = \frac{Z^2}{4E^2}$

ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัย 3 เดือน (กันยายน พ.ศ. 2562 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. 2562)

ขอบเขตด้านตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ ด้านประชากรศาสตร์ (ประกอบด้วย เพศ, อายุ, ส่วนสูง, น้ำหนัก, อาชีพ, รายได้ และระดับการศึกษา) พฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาด(ประกอบด้วยด้านผลิตภัณฑ์(Product), ด้านราคา(Price), ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)และด้านการส่งเสริมการตลาด(Promotion)

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

1.4.2 พฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

1.4.3 ส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ(Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี การทบทวนวรรณกรรมทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยสามารถแบ่งเนื้อหาการทบทวนได้ดังนี้ คือ

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับด้านประชากรศาสตร์
2. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับเรื่องส่วนประสมทางการตลาด
3. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประชากรในงานวิจัย

ผู้บริโภคที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่เคยหรือบริโภค อาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชากรที่อยู่ในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่เคยหรือบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) และเนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้การกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่าง ในกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (กัลยา วาณิชย์ บัญชา. 2550 หน้า 28) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประมาณ 385 คน และได้มีการสำรองตัวอย่าง เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนไว้ อีก จำนวน 15 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 400 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการเก็บกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากผู้วิจัยเอง โดยที่เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่เป็น ระบบแบบแผน ได้จากการลงพื้นที่ สํารวจเลือกเฉพาะผู้ตอบแบบสอบถามที่เคยหรือบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) เท่านั้น

ขั้นตอนที่ 2 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ในการเลือก สถานที่ในการเก็บแบบสอบถาม โดยในการเก็บแบบสอบถามนั้น จะเจาะจงเลือกเก็บแบบสอบถามบริเวณ ห้างสรรพสินค้า ตลาด และสถานที่ออกกำลังกาย ที่ผู้บริโภคนิยมไป

จ่ายใช้สอย และออกกำลังกาย เนื่องจากสถานที่นั้นเป็นจุดที่มีประชากรหนาแน่น มีความหลากหลายทางลักษณะประชากรศาสตร์ ซึ่ง สามารถเป็นตัวแทนประชากรที่ดีได้ และกลุ่มเป้าหมายที่ทำการตอบแบบสอบถาม เจาะจงเฉพาะผู้ที่เคย หรือบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) เท่านั้น

2.3 เครื่องมือวิจัย

ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาเพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และสถานภาพสมรส

1) คำถามปลายปิด (Closed Ended Questionnaires) ได้แก่ เพศ อาชีพ และสถานภาพสมรส ใช้การวัดข้อมูลประเภทนามกำหนด (Nominal Scale)

2) คำถามเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ใช้การวัดข้อมูลประเภทจัดลำดับ (Ordinal Scale)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมผู้บริโภค (6W1H) มีตัวแปร ได้แก่ ความถี่ในการซื้อ ผลภักดิ์ และค่าใช้จ่ายในการซื้อแต่ละครั้ง ส่วนคำถามข้ออื่นในส่วนนี้ ได้แก่ ใครคือลูกค้า ลูกค้า ต้องการอะไร ซื้อเมื่อไหร่ ทำไมถึงตัดสินใจซื้อ ซื้อที่ไหน ใครมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ และซื้ออย่างไร ไม่นำมาใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน แต่จะถามเพื่อบ่งบอกข้อมูลส่วนบุคคลเพียงเท่านั้น โดยแต่ละข้อใช้ ระดับการวัดข้อมูลโดยใช้คำถามดังนี้

1) คำถามปลายปิด (Closed Ended Questionnaires) ใช้การวัดข้อมูล ประเภทนามกำหนด (Nominal Scale) ได้แก่ “ท่าน เคยซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) หรือไม่”, “ลักษณะการเลือกซื้อแต่ละครั้งเป็นแบบใดมากที่สุด”, “การเลือกซื้ออาหารสุขภาพ (Clean food) ของท่านเป็นอย่างไรมากที่สุด” และ “ท่าน

คิดว่าในอนาคต ท่านจะเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) หรือไม่”

2) คำถามเลือกตอบ (Check List) ได้แก่ “ท่านเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) จากสถานที่ใด”, “สาเหตุหลักที่ทำให้ท่าน ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) มาทาน คืออะไร” และ “กลุ่มหรือบุคคลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของท่านมากที่สุด”

3) คำถาม “ท่านซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) บ่อยเพียงใด” และ “โดยเฉลี่ยจำนวนเงินที่ท่านจ่ายในการซื้อต่อครั้ง” ใช้ระดับวัดข้อมูลแบบอัตราส่วน (Ratio Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการขาย ซึ่งเป็นคำถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถาม โดยให้เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 5 ระดับ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี โดยมีแหล่งข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลวารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ บทความทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแหล่งข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต

2.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) อธิบายลักษณะทางประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภค และ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด

2) การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยการนำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป (SPSS) เพื่อหาความสัมพันธ์ของ ลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาด ตามสมมติฐาน ดังนี้

2.1) ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อศึกษา ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ค่าสัดส่วนร่างกาย (BMI) สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พฤติกรรมผู้บริโภค และพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี

2.2) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด

2.3) สถิติการทดสอบไค-สแควร์ (Chi-square) ใช้ในการทดสอบความเป็นอิสระ หรือวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัว และตัวแปร มีสเกลการวัดแบบแบ่งประเภท ซึ่งมี ข้อมูลเป็นจำนวนนับ เพื่อทดสอบข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภคและส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพญา จังหวัดชลบุรี

3. สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการศึกษาศึกษาสามารถจำแนกออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 265 คน มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 18-39 ปี ส่วนสูงระหว่าง 161-170 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มีน้ำหนักระหว่าง 51-60 กิโลกรัม มีอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่สถานภาพโสด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) เลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มาเพื่อรับประทานเอง และเลือกซื้อแบบสำเร็จรูปอาหารพร้อมทาน ส่วนการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) บ่อยมากที่สุด คือ 1-4 ครั้ง/เดือน และซื้อจำนวนมือน้อยที่สุด เฉลี่ยจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อต่อครั้งมากกว่า 100 บาท ส่วนใหญ่การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากตลาดสด/ตลาดนัด สาเหตุหลักที่ทำให้ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มาทานคือต้องการลดน้ำหนักมากที่สุด และกลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ตนเอง ส่วนใหญ่การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ซื้อตามสะดวกไม่สนใจว่าเป็นร้านใด และในอนาคตจะซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

ตอนที่ 3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ในด้านส่วนประสมทางการตลาด

สรุปได้ว่า ข้อมูลด้านการตลาด แบ่งออกเป็น ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

และด้านส่งเสริมการตลาด โดยรวมมีความสำคัญมากที่สุด โดยสรุปปัจจัยแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมได้ให้ระดับความสำคัญมากที่สุด คือ มีสารอาหารครบ 5 หมู่ มีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือบรรจุภัณฑ์สะอาด/มิดชิด ปลอดภัย สินค้าระบุวันเดือนปีผลิต/หมดอายุ บรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม สินค้ามีคุณภาพและมีสัดส่วนไขมันต่ำ ตามลำดับ

ด้านราคา โดยภาพรวมได้ให้ระดับความสำคัญมากที่สุด ราคาเหมาะสม มีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือราคาถูก ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมได้ให้ระดับความสำคัญมาก เลือกซื้อได้สะดวกง่ายมีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีตัวแทนจำหน่ายสินค้าและสถานที่ขายใกล้บ้าน ตามลำดับ

ด้านส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมได้ให้ระดับความสำคัญมากที่สุด มีส่วนลด ระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆให้รับรู้ได้โดยง่าย และได้รับคำแนะนำจากผู้มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ตามลำดับ

ตอนที่ 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่บุคคลที่มีความสำคัญต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ คือ ตัวเอง และต้องการมีสุขภาพร่างกาย/รูปร่างดี

ผลการทดสอบสมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาตัวแปรอิสระ คือ ประชากรศาสตร์ พฤติกรรมผู้บริโภค ส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมในการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ การวิจัยครั้งนี้ผู้ทำวิจัยกำหนดสมมติฐานไว้ 3 ข้อ คือ

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากผลการทดสอบพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ เพศ อายุ น้ำหนัก อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา

และสถานภาพ ส่วนปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ ส่วนสูง ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

สมมติฐานที่ 2 พฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากผลการทดสอบพบว่า พฤติกรรมผู้บริโภคมีส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ จำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อต่อครั้ง การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากสถานที่ใด สาเหตุหลักที่ทำให้ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มาทาน กลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) เป็นอย่างไร และการคิดว่าเป็นอนาคตจะเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) หรือไม่ ส่วนพฤติกรรมผู้บริโภคที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ เคยซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) หรือไม่ การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) โดยมากซื้อมาเพื่อตนเอง/ผู้อื่น การเลือกซื้อแต่ละครั้งเป็นแบบใดมากที่สุด การซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) บ่อยเพียงใดและ จำนวนที่ซื้อเพียงพอสำหรับกี่มื้อ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

สมมติฐานที่ 3 ส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากผลการทดสอบพบว่า ส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ ราคา (Price) และช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ในส่วนของ ส่วนประสมทางการตลาดที่ไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) คือ ผลิตภัณฑ์ (Product) และการส่งเสริมการตลาด (Promotion) ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด ด้านราคาและด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)

4. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ของประชากรในเขตเทศบาลเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 18-39 ปี ส่วนสูงระหว่าง 161-170 เซนติเมตร ส่วนใหญ่มีน้ำหนักระหว่าง 51-60 กิโลกรัม มีอาชีพพนักงานหรือลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,001 - 30,000 บาท มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่สถานภาพโสด ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุวสา ชัยสุรัตน์ (2537) เกี่ยวกับการเป็นส่วนตัวในครัวเรือนที่ได้กล่าวไว้ว่า ด้านปัจจัยส่วนบุคคล แต่ละประเภทที่ใช้แตกต่างกันตามอายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนสมาชิกในครอบครัว และมีการนำส่วนประสมทางการตลาดของผู้บริโภคทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด มาประกอบใช้ให้กับผู้บริโภคด้านการตัดสินใจซื้อน้ำดื่มบรรจุขวด ผู้บริโภคจะได้ประโยชน์ในลักษณะที่มีความคงทนถาวรหรือไม่ตามแบบการซื้อโดยคำนึงถึงความสะดวกสบายในการเปรียบเทียบด้านต่างๆ ในการแข่งขันของตลาด

โดยจากการวิเคราะห์แบบสอบถามสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) เลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มาเพื่อรับประทานเอง และเลือกซื้อแบบสำเร็จรูปอาหารพร้อมทาน ส่วนการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มากที่สุด คือ 1-4 ครั้ง/เดือน และซื้อจำนวนมือน้อยที่สุดเฉลี่ยจำนวนเงินที่จ่ายในการซื้อต่อครั้งมากกว่า 100 บาท ส่วนใหญ่การเลือกซื้อ

อาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จากตลาดสด/ตลาดนัด สาเหตุหลักที่ทำให้ซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มาทานคือต้องการลดน้ำหนักมากที่สุด และกลุ่มหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ตนเอง ส่วนใหญ่การเลือกซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ซื้อตามสะดวกไม่สนใจว่าเป็นร้านใด และในอนาคตจะซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) และเมื่อ วิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) ในด้านส่วนประสมทางการตลาด จากแบบสอบถามพบว่า โดยรวมมีความสำคัญมากที่สุด โดยสรุปปัจจัยแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ โดยภาพรวมได้ระดับความสำคัญมากที่สุด มีสารอาหารครบ 5 หมู่ มีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือบรรจุภัณฑ์สะอาด/มิดชิด ปลอดภัย สินค้าระบุวันเดือนปีผลิต/หมดอายุ บรรจุภัณฑ์สวยงาม สินค้ามีคุณภาพและมีสัดส่วนไขมันต่ำ ตามลำดับ ด้านราคา โดยภาพรวมได้ระดับความสำคัญมากที่สุด ราคาเหมาะสม มีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือราคาถูก ตามลำดับ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยภาพรวมได้ระดับความสำคัญมาก เลือกซื้อได้สะดวกง่ายมีระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีตัวแทนจำหน่ายสินค้าและสถานที่ขายใกล้บ้าน ตามลำดับ ด้านส่งเสริมการตลาด โดยภาพรวมได้ระดับความสำคัญมากที่สุด มีส่วนลด ระดับความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือมีการโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ ให้รับรู้ได้โดยง่าย และได้รับคำแนะนำจากผู้มีความรู้หรือผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพันธ์ อมรประเสริฐชัย (2554) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด บริการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหาร บุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่างสุกี้และชาบูชาบูของผู้บริโภคในพื้นที่ฝั่งธนบุรีกรุงเทพมหานคร ที่ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนผสมทางการตลาดมีต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการต่าง ๆ

เมื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการตัดสินใจซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) พบว่า ส่วนใหญ่บุคคลที่มี

ความสำคัญต่อการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ คือ ตัวเอง และต้องการมีสุขภาพร่างกาย/รูปร่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สง่า ดามาพงษ์ (2557) ผู้เชี่ยวชาญด้านโภชนาการและผู้จัดการโครงการโภชนาการสมวัย สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) จะส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้รับประทานเอง

5. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) พฤติกรรมผู้บริโภคส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) และส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรทำการศึกษาในเขตพื้นที่อื่นๆ เพื่อศึกษาความแตกต่างของผู้บริโภคในแต่ละพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลหลากหลายมารวมกัน และการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food)
2. ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องเช่น ตัวแปรความต้องการของผู้บริโภค เป็นต้น เพื่อทราบว่าความต้องการที่แท้จริงของผู้บริโภคต้องการอะไรบ้าง
3. ทำการวิจัยความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่ออาหารเพื่อสุขภาพ (Clean Food) เพื่อขยายข้อมูลและนำผล มาเพื่อประโยชน์ของธุรกิจ

6. เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤทัย กาญจนจิตรา. (2557). สุขภาพคนไทย 2557.

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ
แห่งชาติ.

บัญญัติ คำณวนวัฒน์. (2559). คลื่นฟู้ด...ธุรกิจอนาคตไกล.

ค้นเมื่อ 28 สิงหาคม 2559, จาก

<http://www.komchadluek.net/news/economic/232612>

ศิริพันธ์ อมรประเสริฐชัย. (2554). ปัจจัยส่วนประสมทาง

การตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

การใช้บริการร้านอาหารบุฟเฟต์ประเภทปิ้งย่าง

สุกี้และชาบูของผู้บริโภคในพื้นที่ฝั่งธนบุรี

กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). โอกาสทำเงินเกาะกระแส

อาหารสุขภาพ. ค้นเมื่อ เมื่อ 28 สิงหาคม

2559, จาก

<https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEknowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/HealthyFoodBusinessGrowth.pdf>

สง่า ตามาพงษ์. (2557). คลื่นฟู้ด อีกมิติการกินเพื่อ

สุขภาพ. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม2562,

จาก <https://www.thaithealth.or.th>

สุวสา ชัยสุรัตน์. (2537). หลักการตลาด. กรุงเทพฯ:

ภูมิบัณฑิตการพิมพ์.

Food navigator USA. (2558). จับเทรนด์อาหารเพื่อ

สุขภาพมาแรงปี 58. ค้นเมื่อ 30 ตุลาคม2562,

จาก <http://www.now26tv/view/41369>.

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

GUIDELINES TO PROMOTE THE ROLE OF PARENTS IN ENHANCING THE WELL-BEING OF CHILDREN
AT THE CHILD DEVELOPMENT CENTER IN ANG-THONG PROVINCE.

ณภัทร ขำณิ¹ และธีระวัฒน์ มอนไธสง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก 2) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก การวิจัยมี 2 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาบทบาทของผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 346 คน ซึ่งได้มาโดยการ สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. แนวทางส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครอง โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อบทบาทการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นตามลำดับดังต่อไปนี้ ได้แก่ บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก บทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 2) แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทองประกอบด้วย 5 ด้าน 23 แนวทาง ดังนี้ ด้านที่ 1 ด้านบทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร มี 5 แนวทาง เช่น ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญและรับบทบาทของตนเองในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนเอง ด้านที่ 2 บทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา มี 5 แนวทาง เช่น ต้องให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือกันหาแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาร่วมกัน ด้านที่ 3 บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ มี 4 แนวทาง เช่น ต้องให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านที่ 4 บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก มี 4 แนวทาง เช่น ต้องให้มีการประชุมผู้ปกครองให้รับทราบถึงบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งด้านพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ด้านที่ 5 บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก มี 5 แนวทาง เช่น ต้องให้ผู้ปกครองทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก เป็นผู้มีจิตเมตตา ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี

คำสำคัญ : แนวทางการส่งเสริม บทบาทของผู้ปกครอง

¹ นักศึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : phat7031@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาสาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : teerawat_1974@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study the role of parents in enhancing the well-being of children and to study the guidelines of promoting the role of parents in enhancing the well-being of children. There were 2 steps of the research method. Firstly, to use 0.94 reliable questionnaires with 346 parents from Child Development Center in Ang-Thong Province who were from stratified random sampling. Secondly, to study the guidelines of promoting the role of parents by interviewing five samples of parents who were from purposive sampling. The research instrument of this process was the interview forms which were based on content analysis.

The results were presented in two parts. The first part was the parents' opinion on enhancing the well-being of children including the role of promoting ethics on children, the role of public relations and communication, the role of child development, the role of cooperating and the role of educational resource mobilization. The second part was Child Development Center in Ang-Thong Province consisted of 5 aspects and 23 guidelines including, the role of public relations and communication which had 5 guidelines such as the awareness of parents on caring their children, the role of educational resource mobilization which had 5 guidelines such as the parent conference for any idea inclusion on educational resource mobilization, the role of cooperating which had 4 guidelines such as the parent conference to settle the parent network, the role of child development which had 4 guidelines such as the parent conference to understand the role of Child Development Center and to keep working with 4 aspects of child development and the role of promoting ethics on children which had 5 guidelines such as a role model of parents for their children.

Keyword : Process to Promote, the Role of Parents

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 ได้ระบุว่า การจัดระบบโครงสร้าง และ กระบวนการจัดการศึกษาตาม (6) ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น รวมทั้ง ในมาตรา 41 ได้ระบุว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545, หน้า 4,12)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550 - 2559 โดยสรุปสาระสำคัญของนโยบายไว้ดังนี้ ให้พัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ 0 - 5 ปี ทุกคนอย่างมีคุณภาพ และเต็มศักยภาพ มีครอบครัวเป็นแกนหลัก อีกทั้งผู้มีหน้าที่ดูแลเด็กและทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการ และสิ่งแวดล้อมที่ดี เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นและการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 ก, หน้า 1) ในด้านนโยบายการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล พัทธยา และกรุงเทพมหานคร มีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยหน้าที่การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งต้องดำเนินการ คือ การดำเนินงานจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นในตำบล หมู่บ้าน เพื่อจัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 3 - 6 ปี และส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้การสนับสนุน และมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กในเขตพัฒนาได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้ท้องถิ่นช่วยตัวเอง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเด็กโดยเผยแพร่วิทยาการแผนใหม่ไปสู่บิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน (บังอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, 2550, หน้า 123 - 124) เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ด้วยการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งหกของตน จากบิดา มารดา จากคนรอบข้าง และจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดพัฒนาการที่เป็นรากฐานของบุคลิกภาพ อุปนิสัย และการเจริญเติบโตของสมองเด็กนั้นมีผลอย่างยิ่งต่อสติปัญญาและความสามารถของเด็ก ดังนั้นถ้าเด็กได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้อง เด็กจึงจะมีพัฒนาการสมวัย แต่ในทางตรงข้ามหากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกต้อง

เมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้วโอกาสทองเช่นนี้ก็จะไม่ย้อนกลับมาอีก ดังนั้นการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงมีความสำคัญต่อการทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อย่างเหมาะสมและเต็มศักยภาพ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชนร่วมกันจัดการศึกษา และส่งเสริมการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ (มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ, 2543, หน้า 2)

ขณะเดียวกัน ปัญหาพฤติกรรมในเด็กปฐมวัยก็เป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม เพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมอย่างรอบด้านตามวัย โดย ดร.สุภาภักดิ์ เกตุราสุวรรณ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เผยว่า ปัญหาด้านพฤติกรรมที่พบบ่อยในเด็กเล็กก็คือ ภาวะออทิซึม ร้องอาละวาด ขนอยุ่ไม่นิ่ง ดื้อต่อต้าน และเกรี้ยวกราด เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังเป็นวัยที่พัฒนาการทางอารมณ์ สังคม จะยึดตนเองเป็นหลัก ขาดการควบคุมอารมณ์ตนเอง หรือเด็กบางคนมีพื้นเพ ทางอารมณ์ที่เป็นเด็กเลี้ยงยาก ปรับตัวยาก จึงเกิดความคับข้องใจและแสดงออกโดยการอาละวาดได้บ่อย

ด้วยสภาพและปัญหาดังกล่าว พบว่าบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากยังไม่ปรากฏแนวทางที่ชัดเจนในการให้ผู้ปกครองเข้าไปมีบทบาทในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1) หน่วยการศึกษา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 113 แห่ง

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1) ประชากรเป็นผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 3,401 คน (สถิติข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2562)

2.2) กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง จำนวน 346 คน

3) ตัวแปรที่ศึกษา

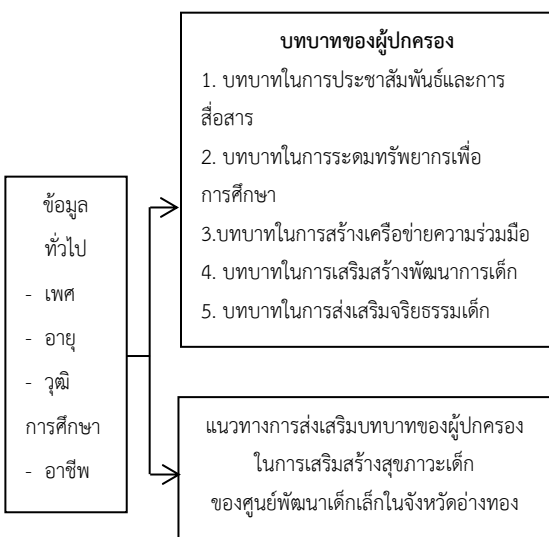
- ตัวแปรต้น

บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก วิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มารวมเป็นตัวแปรย่อย ประกอบด้วยบทบาทของผู้ปกครอง ดังนี้ 1) บทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร 2) บทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 3) บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 4) บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก 5) บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก

- ตัวแปรตาม

แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง (สถิติข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน แล้วทำการสุ่มผู้ปกครองเด็กเล็กในแต่ละศูนย์ให้กระจายไปตามสัดส่วนตารางแบบชั้นภูมิ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ตามกรอบบทบาทของผู้ปกครอง ได้แก่

1. บทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร
2. บทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
3. บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ
4. บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก
5. บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก

แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดเกณฑ์น้ำหนักสภาพการเข้ามามีบทบาท ดังต่อไปนี้

ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

การสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย โดยอาศัยหลักการทฤษฎีการสังเคราะห์และคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมตามกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ การวัดในแต่ละเรื่องจำนวน 40 ข้อ และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา และนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และโครงสร้าง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 5 ท่าน

6. นำแบบสอบถามมาหาค่าความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence) ซึ่งค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครอง จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.90- 0.95 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

8. ทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการนำแบบสอบถามที่รวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างวิเคราะห์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบ และคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์

2. นำแบบสอบถามที่มีสมบูรณ์มาลงเลขที่ ตัดตารางลงคะแนนรายข้อให้ตรงกับเลขที่ของฉบับ

3. วิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามโดยแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของประชากร

4. วิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทองโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) รายข้อ รายด้าน และภาพรวม

ขั้นตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน และนักวิชาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยผู้วิจัยนำประเด็นหลักที่มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด ที่ได้จากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นแนวคำถามในการสัมภาษณ์

3. สรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 สภาพบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมาคือ เพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2 ส่วนใหญ่ มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาคือมีอายุ 41-50 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 93.4

รองลงมาคือศึกษาอยู่ในระดับ ปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมาคือประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5

2. การวิเคราะห์บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง พบว่า ทุกด้านภาพรวมมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก บทบาทในการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสาร บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก ตามแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิของจังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 1 คน และนักวิชาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 1 คน รวมทั้งหมดจำนวน 5 คน ในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งผู้วิจัยนำหัวข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในแต่ละด้านมาจัดทำแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติดังกล่าว สรุปแบบสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

ผู้ปกครองต้องให้ความสำคัญและรู้บทบาทของตนเองในการดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตนเอง ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นต่างๆ ทุกคนต้องรับฟังความคิดเห็นของแต่ละคนด้วย ควรจัดให้มีการจัดกิจกรรมร่วมกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อรับข้อมูลข่าวสารและทราบทิศทางการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ในการพัฒนาการศึกษา ในการประชุมแต่ละครั้งจะต้องได้ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกันในการพัฒนา

เด็ก รวมทั้งมีการสรุปผลจากการดำเนินการเรื่องต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางการปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2. ด้านบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

ผู้ปกครองกับคณะกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาาร่วมกัน เช่น การทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา หากผู้ปกครองมีเพื่อนที่มีฐานะเราก็กช่วยพูดคุยว่าทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเรายังขาดอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเด็ก จึงขอความร่วมมือที่จะบริจาคหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่างๆ เป็นต้น และให้ผู้ปกครองเสนอแนวความคิดเห็นต่างๆ ร่วมกัน ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ปกครองเพื่อความร่วมมือหรือประสานความร่วมมือและดำเนินการด้านต่างๆ ที่จะเป็นเครื่องช่วยในการดำเนินงานขององค์กรให้สำเร็จ และชี้แจงบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาดำเนินการความรู้ความเข้าใจ และร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งของหรือเงินเสมอไป อาจจะมาในรูปแบบของการออกแรงช่วยเหลือก็ได้

3. ด้านบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

ผู้ปกครองควรเข้าร่วมประชุมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางการจัดตั้งกลุ่มไลน์ผู้ปกครอง และรู้ถึงประโยชน์ของการจัดตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกันหากเด็กเกิดปัญหาารวมทั้งได้รับทราบข่าวสารจากทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถึงเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีการดำเนินการจัดตั้งเครือข่ายของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการสร้างกลุ่มไลน์ผู้ปกครองควรทำอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ กลุ่มไลน์ที่ถูกต้องและเหมาะสม มีการอัปเดตข่าวสารในทุกวัน การสร้างกลุ่มไลน์นั้นสะดวกสบายต่อผู้ใ้มากที่สุด หากผู้ปกครองคนใดมีปัญหาก็สามารถแจ้งมายังกลุ่มไลน์ได้ เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ จากผู้ปกครองด้วยกัน หากเด็ก มี ปัญหาทางด้านพัฒนาการด้านโภชนาการและด้านสุขภาพ คุณครูก็ควรมีการแจ้ง

กับทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือโรงพยาบาล เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมาให้ความรู้กับผู้ปกครอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อที่จะได้แก้ไขรวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน เพื่อจะได้พัฒนาเด็กต่อไป

4. ด้านบทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก

ผู้ปกครองควรเข้าร่วมประชุมเพื่อให้รับทราบถึงบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ รวมทั้งด้านพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ให้ผู้ปกครองสังเกตพฤติกรรมของเด็กและมาพูดคุยกับคุณครู เมื่อพบว่าเด็กมีปัญหา ด้านพัฒนาการ คุณครูต้องมีการแจ้งกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง หลังจากที่แจ้งเจ้าหน้าที่แล้วผู้ปกครองและคุณครูควรมีการแก้ไขปัญหาการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กร่วมกัน ผู้ปกครองควรมีกิจกรรมเสริมให้กับเด็กในช่วงวันหยุด เช่น การทำกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง การช่วยเหลือพ่อแม่ได้ตามวัย และผู้ปกครองควรส่งเสริมให้ความรู้ในด้านการเรียน เช่น การอ่านเขียน ก.ไก่ การวาดภาพระบายสี เป็นต้น

5. ด้านบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก

ผู้ปกครองควรเข้าร่วมประชุมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อจะได้ทราบถึงกิจกรรมประจำวันที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ปฏิบัติ เช่น กิจกรรมหน้าเสาธงที่ปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ การเข้าแถวเคารพธงชาติ การสวดมนต์ไหว้พระ และควรมีการดำเนินการส่งเสริมบทบาทผู้ปกครองให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก เป็นผู้มีจิตเมตตา ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ส่งเสริมให้เด็กรู้จักเคารพผู้ปกครองให้เด็กปฏิบัติจนเป็นนิสัย ควรเสริมสร้างความประพฤติและการปฏิบัติตนของเด็ก เช่น การพาเด็กเข้าวัดทำบุญ สวดมนต์ไหว้พระก่อนนอน และส่งเสริมกิจกรรมทุกด้านให้ต่อเนื่องและจัดกิจกรรมที่แสดงออกถึงความกตัญญูรู้คุณ การตอบแทนคุณผู้ปกครอง เมื่อมีเหตุการณ์ข่าวสารต่างๆ รวมทั้งการดูแลครรภ์วิ ผู้ปกครองควรอธิบาย และแนะนำให้เด็กได้เข้าใจมากขึ้นมีการสรุปผลจากการที่ผู้ปกครองร่วมกันส่งเสริมจริยธรรมเด็กรวมทั้งข้อเสนอแนะต่างๆ

4. อภิปรายผล

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 บทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กในจังหวัดอ่างทอง

บทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก

จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองได้มีการวางแผนการส่งเสริมจริยธรรมเด็กได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก รวมทั้งยังแสดงออกถึงความรัก ความเมตตาต่อบุตรในปกครอง ซึ่งการกระทำดังกล่าวมีผลทำให้เด็กมีจิตใจที่อ่อนโยน ไม่แข็งกระด้างและที่สำคัญผู้ปกครองยังปฏิบัติตามข้อตกลงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สำรวย เรืองศรีมัน (2557) ที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมคุณธรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการส่งเสริม คุณธรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยสรุปได้ดังนี้ 1) ควรมีการบูรณาการการเรียนการสอน จัดให้มีบรรยากาศของคุณธรรมที่เด็กสามารถเรียนรู้และถือเป็นแบบอย่างได้ด้วยตนเอง 2) ควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับหลักการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็ก 3) ควรจัดอบรมอย่างต่อเนื่องและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม และ 4) ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัยแก่ผู้ปกครอง

บทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร

จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารเป็นอย่างดี นอกจากนั้นผู้ปกครองยังมีการแจ้งข้อมูลพื้นฐานรวมทั้งพฤติกรรมของเด็กให้กับคุณครูได้ทราบ และผู้ปกครองยังมีการติดตามข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆที่ทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แจ้งให้ทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้ปกครองยังให้ความร่วมมือกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสารภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐา แก้วลี (2557) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสื่อสารกับครูอนุบาล ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสื่อสารกับครูอนุบาล ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยมีรายละเอียดในแต่ละด้าน คือ (1) ด้านการใช้ไลน์ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ การให้คำแนะนำหรือแจ้งเตือนข้อมูลเกี่ยวกับการบ้านและใบงาน การให้กำลังใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครู (2) ด้านการใช้เฟสบุ๊ก รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดการเรียนรู้ของครู ได้แก่ การให้คำแนะนำเพื่อเตรียมความพร้อมของบุตรหลานก่อนเปิดเทอม การนำเสนอข้อมูล ภาพถ่ายหรือคลิปเกี่ยวกับกิจกรรมที่พัฒนาเด็กทั้ง 4 ด้าน

บทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก

จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองได้มีส่วนในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้อาสาสมัครเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ร่วมกับคุณครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และยังช่วยจัดกิจกรรมเสริมสร้างเด็กร่วมกัน รวมทั้งมีการวัดผลประเมินผลและปรับปรุงพัฒนา เมื่อพบปัญหาเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กก็จะช่วยกันแก้ไข ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก (2559) ที่ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 1-3 ปี โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ผลการวิจัยพบว่า การสร้างรูปแบบมี 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชนและคัดเลือกแกนนำชุมชน 2) การสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การทำงานร่วมกัน 3) การระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาสำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน 4) การวางแผนการดำเนินงาน 5) การดำเนินงานตามแผนงาน และ 6) สรุปประเมินผลรูปแบบ ผลจากกระบวนการส่งผลให้ครอบครัวเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีระดับความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในระดับสูง มีการปฏิบัติในระดับดี และเด็กอายุ 1-3 ปี ร้อยละ 92.50 มีพัฒนาการโดยรวมสมวัย เงื่อนไขและปัจจัยสนับสนุนการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 1-3 ปี โดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำของกลุ่มแกนนำ วิสัยทัศน์ของชุมชน ความสนใจและความร่วมมือของชุมชน และกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม เงื่อนไขและปัจจัยอุปสรรค คือ ภาระงานของกลุ่มแกนนำ และการจัดสรรงบประมาณ

บทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ ผู้ปกครองทั้งหมดได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกัน เพื่อสะดวกต่อการติดต่อและยังทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และถ้าเด็กคนใดมีปัญหาผู้ปกครองก็จะร่วมมือในการเสนอแนะและแก้ไขปัญหาร่วมกัน นอกจากนี้ผู้ปกครองยังต้องช่วยกันรักษาเครือข่ายให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลธิดา ภูมั่ง (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การจัดการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า 1. เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการประสานเชื่อมโยงเครือข่าย 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายร่วมพัฒนาระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเครือข่ายสนับสนุนความต้องการของการจัดการเครือข่าย พบว่า ผู้บริหารต้องการให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนงบประมาณและส่งเสริมการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูผู้ดูแลเด็กต้องการได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมในการเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต้องการให้ต้นสังกัดบรรจุแผนยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป็นยุทธศาสตร์หลัก ผู้ปกครองต้องการให้มีการจัดทำหลักสูตรและจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็ก สอดคล้องกับบริบทของชุมชน จัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการเรียนรู้ปลอดภัย และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารวิชาการ กิจกรรมและการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน 2. แนวทางปฏิบัติที่ดีในการจัดการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จมี 4 ด้านได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ 3. จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก สามารถพัฒนากลยุทธ์การจัดการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประกอบด้วย 11 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การพัฒนาก้าวหน้าเชิงกลยุทธ์ 2) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะครูให้มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ 3) กลยุทธ์สร้างวัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 4) กลยุทธ์พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล 5) กลยุทธ์เสริมสร้างและพัฒนาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการในการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) กลยุทธ์ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และสร้างความไว้วางใจสู่สังคม 7) กลยุทธ์พัฒนาการสื่อสารประชาสัมพันธ์ 8) กลยุทธ์ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยพัฒนาเทคโนโลยี สื่อ นวัตกรรม การจัดประสบการณ์

จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 9) กลยุทธ์เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและพัฒนาความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ภาคีรัฐ ภาคเอกชน และภาคองค์กรพัฒนาเอกชน 10) กลยุทธ์การระดมทุนและทรัพยากรเพื่อการบริหารจัดการศูนย์ 11) กลยุทธ์ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนา

บทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

จากการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองมีการวางแผนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาด้วยกัน ผู้ปกครองซึ่งมาจากหลายๆที่จึงเป็นไปได้ว่าเวลาที่ขอการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจึงเป็นไปได้ง่าย และในการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาแต่ละครั้งต้องมีการประเมินผลการทำงานและปรับปรุงรวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินการครั้งต่อไป ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐ ภูรอด (2559) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กของรัฐ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการระดมทรัพยากรทางการศึกษามีแนวคิดในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 1) ความสำคัญของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 2) การอำนวยความสะดวก 3) การสร้างความสัมพันธ์ 4) การสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและครูมีหลักการระดมทรัพยากร 3 หลักการ คือ 1) หลักความร่วมมือ ประกอบด้วยการรับรู้ถึงปัญหาของทุกฝ่ายที่จะร่วมกันคิด ตัดสินใจและให้ข้อเสนอแนะการตัดสินใจลงมือกระทำตามกระบวนการและตัดสินใจ เป็นการนำข้อตกลงที่ได้ตัดสินใจเลือกตามแผนที่วางไว้มาลงมือกระทำตามเป้าหมายร่วมกัน หลังจากนั้นจะดำเนินการติดตามตรวจสอบผลงานที่ทำร่วมกันรวมทั้งการร่วมกันประชุมปรึกษาหารือหรือปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานให้ดีขึ้น และการรับผลประโยชน์เป็นเจ้าของร่วม เกิดความภาคภูมิใจ

ที่ได้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม

2) หลักภาวะผู้นำแบบเพื่อนแท้ของผู้บริหารสถานศึกษา

3) หลักการบริหารแบบบ้านแขวงกลั่นที่มีลักษณะเฉพาะของโรงเรียน ประกอบด้วย การศึกษาถึงพฤติกรรมการระดมความคิด เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจและร่วมกันวางแผนใช้องค์ความรู้ที่เกิดจากการร่วมกันศึกษา ค้นคว้า ของผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในโรงเรียนมาสร้างให้เกิดองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและกำหนดกฎแห่งความสำเร็จและกำหนดกฎแห่งความสำเร็จของคณะทำงานที่ร่วมกันดำเนินการ และเกิดแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 2 แนวทาง คือ 1) คณะกรรมการดำเนินงาน และการบริหารจัดการในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตอนที่ 2 อภิปรายผลแนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดอ่างทอง

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองในการเสริมสร้างสุขภาวะเด็ก สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางที่ 1 ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับครูที่ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรพร้อมที่จะแนะนำ สนับสนุนช่วยเหลือ แสดงความรัก ความเมตตาต่อเด็กอย่างจริงใจ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก อบรม สั่งสอน และปลูกฝังให้เด็กเป็นคนดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และสิ่งต่างๆ รอบตัว พร้อมทั้งการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน โดยใช้ความคิดในการพิจารณาการกระทำของตนเองว่าจะเกิดผลดี หรือผลเสีย และแก้ปัญหาได้ ในขณะที่กระทำนั้น ต้องทำด้วยความจริงใจ ใส่ใจ อยากทำ และลงมือทำอย่างสบายใจ จึงจะพัฒนาความเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ กรมวิชาการ ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ปกครอง ไว้ดังนี้ เป็นแบบอย่างที่ดีของลูก ให้ความรักและความเข้าใจ เรียนรู้ร่วมกับเด็ก ยอมรับอารมณ์และความรู้สึกของลูก ไม่ปิดกั้นความรู้สึกของลูก ฝึกให้ลูกรู้จักการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

แนวทางที่ 2 การประชาสัมพันธ์และการสื่อสารกับผู้ปกครอง ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก เป็น การส่งเสริมการศึกษาของเด็ก รวมทั้งปัญหาหรือพฤติกรรมต่างๆ เพราะในขณะที่ครูทำการเรียนการสอน และสังเกตเห็นพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กแสดงออกมา ขณะปฏิบัติกิจกรรม ภายในโรงเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองก็เป็นบุคคลที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมที่อาจจะเหมือน หรือแตกต่างของเด็กเมื่อพวกเขาอยู่ที่บ้าน ดังนั้นครูจึงไม่ควรตัดสินพฤติกรรมและความสามารถของเด็กเฉพาะด้านที่เห็นแต่ที่โรงเรียนเพียงอย่างเดียว การได้พูดคุยสื่อสารกับผู้ปกครองเป็นประจำ จึงเป็นแนวทางที่ดี ที่ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมหรือความสามารถของเด็กในอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อที่จะสามารถค้นหาสาเหตุของปัญหาหรือส่งเสริมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม การส่งเสริมการสื่อสารระหว่างครูกับผู้ปกครองให้เกิดขึ้นในโรงเรียนนั้น นับเป็นแนวทางที่ดีในการสร้างโอกาสให้ครูและผู้ปกครองได้พูดคุยปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับตัวเด็ก รวมถึงช่วยให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงข่าวสารต่าง ๆ ทางโรงเรียน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กอีกด้วย

แนวทางที่ 3 ผู้ปกครองต้องอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก โดยต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้ารับการศึกษที่โรงเรียน โดยการฝึกเด็กให้ช่วยเหลือตัวเอง อบรมเลี้ยงดูสอนเด็ก นำเด็กมาเยี่ยมโรงเรียนก่อนเข้าเรียน แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่ ผู้ปกครองชอบ เด็กก็จะเกิดเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา ควรพัฒนาความพร้อมในการเรียนรู้ให้ การสนับสนุน คอยกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็น และจัดหาอุปกรณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้ประสบการณ์การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ รอบตัว พาเด็กไปสถานที่ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ และควรส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กอย่างมีความสุข ควรแบ่งเวลาให้กับเด็ก คอยรับฟังเรื่องราวต่างๆ ให้กำลังใจเมื่อเด็กประสบปัญหา และพยายามให้เด็กไปเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง

แนวทางที่ 4 ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญในการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือ ผู้ปกครองทั้งหมดได้เข้าร่วมเป็น

สมาชิกเครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกัน เพื่อสะดวกต่อการติดต่อและยังทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และถ้าเด็กคนใดมีปัญหาผู้ปกครองก็จะร่วมมือในการเสนอแนะและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

แนวทางที่ 5 ผู้ปกครองมีการวางแผนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาร่วมกัน ผู้ปกครองซึ่งมาจากหลายๆที่ จึงเป็นไปได้ว่าเวลาที่ขอการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจึงเป็นไปได้ง่าย เช่น การทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา และการให้ความช่วยเหลือด้านภูมิปัญญา ซึ่งทรัพยากรที่ได้มานั้นไม่จำเป็นต้องเป็นเงินเสมอไป อาจมาในรูปแบบของแรงงาน ความรู้สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะมีดังนี้

5.1 ด้านบทบาทในการส่งเสริมจริยธรรมเด็ก ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก เพราะเด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ผู้ปกครองควรมีพฤติกรรมที่ดีทั้งทางกาย และทางวาจา เพราะเมื่อเด็กซึมซับสิ่งที่ดีเด็กก็จะเติบโตมาอย่างมีคุณภาพและสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ผู้ปกครองต้องแสดงความรัก ความเมตตาต่อกับเด็ก

5.2 ด้านบทบาทในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร ผู้ปกครองควรเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการรับฟัง และเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ ได้ เพื่อช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตและพัฒนาความเจริญในด้านต่างๆให้กับเด็กอย่างต่อเนื่อง

5.3 ด้านบทบาทในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการวางแผนในการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งผู้ปกครองต้องเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของลูกหลานอย่างใกล้ชิด โดยร่วมมือกันระหว่างคุณครู เจ้าหน้าที่ ผู้คัดกรอง และผู้ปกครอง หากสงสัยล่าช้าก็สามารถแก้ไขส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยได้ทันเวลาเพื่อช่วยกันพัฒนาเด็กต่อไป

1.4 ด้านบทบาทในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ผู้ปกครองควรมีการจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือเพื่อรับทราบปัญหาของเด็ก เนื่องจากในยุคปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์มีประโยชน์มากมาย และสะดวก รวดเร็ว นอกจากนั้นยังช่วยให้แก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างทันท่วงที ผู้ปกครองควรร่วมมือ ร่วมรับรู้ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจแก้ปัญหา และเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาเด็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

1.5 ด้านบทบาทในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ผู้ปกครองควรเข้ามามีบทบาทในการวางแผนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา เพื่อประสานความร่วมมือจากแหล่งต่างๆ เพื่อขอรับบริจาค การทอดผ้าป่าเพื่อการศึกษา ทรัพยากรที่ได้อาจไม่ได้มาในรูปแบบของตัวเงินอาจมาในรูปแบบของแรงงาน ภูมิปัญญา ความรู้สื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องแต่งกาย วัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นต้น เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา และเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับชุมชน

6. เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษา (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ.2550-2559. กรุงเทพฯ.
- กุลธิดา ภูมิง. (2558). กลยุทธ์การจัดการเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2). กรุงเทพฯ .
- ณัฐภา แก้วลี. (2550). การวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการสื่อสารกับครูอนุบาลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ในโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บ้งอร เทพเทียน และปิยฉัตร ตระกูลวงษ์. (2550).

การดูแลเด็กปฐมวัยของประเทศไทย. วารสาร
สาธารณสุขและการโฆษณา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช.

พิสิษฐ ภู่ออด. (2559). รูปแบบการระดมทรัพยากรทาง

การศึกษาของโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็กของรัฐ.
ดุชนินิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มานี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ. (2543). การเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย :

บทบาทของสถานเลี้ยงดูเด็ก.กรุงเทพฯ:เสมาธรรม.

ศิริกัญญา ฤทธิ์แปลก. (2559). รูปแบบการส่งเสริม

พัฒนาการเด็ก 1-3 ปี โดยการมีส่วนร่วมของ
ครอบครัวและชุมชน. **วารสารวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. คณะพยาบาล
ศาสตร์, มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น : บุรีรัมย์.**

สำรวย เรื่องศรีมัน. (2557). การศึกษาสภาพปัญหาและ

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมเด็กปฐมวัยของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. หลักสูตร
อิงมาตรฐานการพัฒนาสู่คุณภาพ. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.

สุภาภัก เภตราสุวรรณ. (2559). สุขภาวะเด็กปฐมวัย

คุณภาพที่สร้างได้. คณะพยาบาลศาสตร์,
มหาวิทยาลัยมหิดล. : กรุงเทพฯ.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970).

Determining Sample Size for Research
Activities. Educational and
Psychological Measurement. 30 (3),
pp.607-610.

การสังเคราะห์มาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

The Synthesis of Limiting Alcohol Drinking Access in the Group of ASEAN Countries

อัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์¹ สุกัลยา คงประดิษฐ์² จินดา อารังอาจริยกุล³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษามาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน และ 2) เปรียบเทียบมาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอาศัยการวิจัยเอกสาร ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ประกอบด้วย บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ผลการวิจัยพบว่าประเทศในกลุ่มอาเซียนมีมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประกอบด้วย 1) การควบคุมการลงทุนจากต่างชาติ 2) การควบคุมการนำเข้า 3) มาตรการทางภาษี 4) การควบคุมความปลอดภัยในผู้บริโภค 5) การจำกัดอายุผู้บริโภค 6) การควบคุมการค้าปลีก 7) การควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในขณะขับขี่ 8) การควบคุมการโฆษณา และ 9) การควบคุมเชิงพื้นที่ อย่างไรก็ตามมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ แต่ละประเทศได้นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทของแต่ละประเทศ ส่งผลให้ความเข้มงวดในการกำหนดนโยบายตามมาตรการมีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ : อาเซียน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มาตรการ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Abstract

The aims of this research were to study of the policy measurement to limit an alcohol drinking access in the group of ASEAN countries and to compare the policy measurement to limit an alcohol drinking access in the group of ASEAN countries. The research employed qualitative paradigms. It was a documentary research studying related information about measurement of limiting an alcohol drinking access in the group of ASEAN countries including 10 countries were Brunei, Cambodia, Indonesia, Laos, Malaysia, Myanmar, Philippines, Singapore, Thailand, and Vietnam. The research result demonstrated that the group of ASEAN countries had the measurement of limiting an alcohol drinking access including the foreign investment controlling, the import controlling, the tax measurement, the consumer safety controlling, the age limitation, the retailing controlling, the driver drinking controlling, the advertising controlling and the area controlling. Nevertheless, the ten ASEAN countries had the

¹ สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : akarawins@gmail.com

² สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail: sukanlayak@hotmail.com

³ สาขาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail: jindath.j@gmail.com

measurements employed in individual country. These measurements were adjusted to suit for its environment and context. These affected the differences of the extreme of the policy formation.

Keyword: ASEAN, Alcohol Drinking, Measurement, Alcohol drinking consumption

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 2 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

ในสังคมของทุก ๆ ประเทศต่างรับรู้กันเป็นอย่างดีว่าการบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อเชิงลบในหลายมิติ ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของปัญหาต่าง ๆ จึงทำให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งที่รัฐต้องเข้ามาควบคุม อย่างไรก็ตาม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงดำเนินอยู่ภายใต้มาตรการที่แต่ละประเทศกำหนดขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดนักดื่มหน้าใหม่ และลดปริมาณการดื่มของผู้ที่ดื่มแอลกอฮอล์เดิม (นพพล วิทย์วรพงศ์ และคณะ, 2559) โดยมาตรการในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีทั้งมาตรการความร่วมมือ (Voluntary Measure) ซึ่งเป็นมาตรการที่มีได้ผลบังคับเป็นกฎหมาย แต่เป็นมาตรการของภาคประชาชนสร้างขึ้นมาควบคุมโดยให้ประชาชนปฏิบัติตามโดยใจสมัคร มาตรการประเภทนี้ได้แก่ การรณรงค์ในท้องถิ่น หรือการจัดกิจกรรมลดการบริโภคแอลกอฮอล์ เป็นต้น ส่วนมาตรการในการควบคุมอีกรูปแบบหนึ่งคือมาตรการทางกฎหมาย (Mandatory Measure) ซึ่งเป็นมาตรการที่รัฐใช้ออกกฎหมายหรือนโยบายในการควบคุมการดื่มอย่างเป็นรูปธรรม และอาจมุ่งจำกัดการเข้าถึงของประชาชนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มเสี่ยง เป็นต้น

สำหรับ ประเทศไทยมี มาตรการในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาเป็นระยะเวลายาวนาน ตั้งแต่ในสมัยรัชกาลที่ 1 โดยมี

การออกกฎหมายเรื่องน้ำสุรา พ.ศ. 2329 ด้วยการห้ามราษฎรดื่มกลั่นสุราโดยมิได้รับอนุญาต (บัณฑิต ศรไพศาล และคณะ, 2548) จนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายเฉพาะเพื่อการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คือ “พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551” ซึ่งได้กำหนดมาตรการการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในหลายลักษณะ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) อย่างเต็มตัวเมื่อ พ.ศ.2558 ซึ่งมีประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศคือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ เมียนมา สปป.ลาว เวียดนาม กัมพูชา อินโดนีเซีย บรูไน และฟิลิปปินส์ โดยมีหลักความร่วมมือใน 3 เรื่องคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน(ASEAN Political - Security Community:APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio- Cultural Community:ASCC) (ประภัศร์ เทพชาตรี, 2554)

ในความร่วมมือในด้านสุดท้ายคือประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนนี้มีความเกี่ยวข้องกับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน กล่าวคือกรอบความร่วมมือประชาคมสังคมและวัฒนธรรมได้กำหนดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในหลาย ๆ ด้าน โดยหนึ่งในนั้นคือการ

คุ้มครองและสวัสดิการสังคม เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงการรักษาสุขภาพ การบริการทางการแพทย์ การปลอดจากยาเสพติด และการเป็นประชาคมที่มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมยังให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมทั้งส่งเสริมโอกาสอย่างเท่าเทียม และยกระดับคุณภาพชีวิต มาตรฐานการดำรงชีวิตสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (ประภัสสร เทพชาตรี, 2554) โดยในปัจจุบันประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ยังมิได้กล่าวถึงหรือมีความร่วมมือเพื่อควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่อย่างใด

จากรายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบในประเทศไทย พ.ศ. 2556 (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา, 2556) แสดงให้เห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับปัญหาความรุนแรงในครอบครัวไทย ซึ่งผู้ที่ได้รับผลกระทบหลักคือสตรีและเยาวชน ส่งผลทำให้ระดับคุณภาพชีวิตตกต่ำลง สอดคล้องกับสถิติของผู้หญิงและเด็กที่ถูกกระทำรุนแรงในครอบครัวของบ้านพักฉุกเฉิน ซึ่งพบว่ร้อยละ 89 ของผู้ที่กระทำรุนแรงกับสตรีและเด็กคือสามี และปัจจัยที่นำไปสู่ความรุนแรงต่อสตรีและเด็กคือการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี, 2553) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อคนทุกระดับ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐในประเทศต่าง ๆ จึงมีมาตรการเพื่อจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียนย่อมมีมาตรการเหล่านี้อย่างแน่นอน เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมแห่งอาเซียน (ASCC)

การวิจัยในครั้งนี้จึงนำไปสู่องค์ความรู้ที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างไร อันอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนมาตรฐานการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ของประเทศไทยให้เกิดความทันสมัยและสอดคล้องต่อการเป็นหนึ่งในบริบทของประชาคมอาเซียน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษามาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบมาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยอาศัยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) กล่าวคือดำเนินการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ในส่วนของการสังเคราะห์มาตรการการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะประกอบด้วย 9 มาตรการคือ การควบคุมการลงทุนจากต่างชาติ การควบคุมการนำเข้า มาตรการทางภาษี การควบคุมความปลอดภัยในผู้บริโภค การจำกัดอายุผู้บริโภค การควบคุมการค้าปลีก การควบคุมการดื่มในขณะขับขี การควบคุมการโฆษณา และการควบคุมเชิงพื้นที่ โดยมีระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่ 1 พ.ย. 2559 – 31 ก.ค. 2560

3. สรุปผลการวิจัย

มาตรการเชิงนโยบายในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียนประกอบด้วย 9 มาตรการโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1) การควบคุมการลงทุนจากต่างชาติ

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับได้ว่าเป็นวัฒนธรรมในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ยาวนาน โดยอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ผสมผสานกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่บริเวณนี้ จนไม่สามารถแยกออกจากสังคมได้ ดังนั้น ประเทศส่วนใหญ่จึงยอมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลยินยอมให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยปราศจากการควบคุมด้านการลงทุนธุรกิจจากต่างชาติแล้ว อาจส่งผลเสียต่อประเทศนั้นคือจำนวนผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้นเนื่องจากประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย และประเทศอาจเสียดุลทางการค้าเนื่องจากการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากต่างชาติโดยปราศจากมาตรการทางภาษี

มาตรการควบคุมการลงทุนจากต่างชาติจึงเป็นมาตรการที่เลือกใช้ในประเทศกลุ่มอาเซียนด้วยเช่นกัน โดยแต่ละประเทศมีวิธีการที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น มาเลเซียจัดตั้งหน่วยงานที่ชื่อว่า The Confederation of Malaysian Brewers Berhad (CMBB) เพื่อควบคุมการลงทุนเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากต่างชาติ ส่งผลให้ธุรกิจเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างชาติของมาเลเซียถูกจำกัดแค่เพียง 2 บริษัทเท่านั้น คล้ายคลึงกับอินโดนีเซียที่จำกัดการลงทุนจากบริษัทต่างชาติ โดยจะอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนได้โดยกำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียน IT-MB กับกรมการค้าต่างประเทศของอินโดนีเซีย อย่างไรก็ตาม อาจสังเกตได้ว่ารัฐบาลในประเทศกลุ่มอาเซียนอื่น ๆ ยังคงไม่มีมาตรการควบคุมการลงทุนจากบริษัทต่างชาติอย่างชัดเจนนัก

3.2) การควบคุมการนำเข้า

สำหรับประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นส่วนใหญ่การนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เฉพาะเพื่อการบริโภคในประเทศ และเพื่อการบริโภคส่วนตัวส่วนใหญ่จะได้รับการยกเว้น ซึ่งจะพิจารณาจากการนำเข้าในปริมาณที่เหมาะสม เช่น ในบรูไนอนุญาตให้นำเข้าได้

ครั้งละไม่เกินกว่า 2 ขวดหรือหากเป็นกระป๋องสามารถนำเข้าได้ไม่เกิน 12 กระป๋อง และการนำเข้ามาแต่ละครั้งต้องไม่น้อยกว่า 48 ชั่วโมงหรือ 2 วัน จึงจะสามารถนำเข้าใหม่ได้อีก (Laws of Brunei, Chapter 37 Excise) เช่นเดียวกับฟิลิปปินส์ที่อนุญาตให้นำเข้าได้โดยไม่เสียภาษีในปริมาณไม่เกิน 2 ขวดหรือไม่เกินกว่า 1 ลิตร มาตรการของบางประเทศควบคุมโดยการใช้ใบอนุญาตเช่น สปป.ลาว กำหนดให้นิติบุคคลที่ได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลเท่านั้น ส่วนประเทศไทยการนำเข้ามาเพื่อจำหน่ายต้องเสียภาษีศุลกากรและต้องยื่นใบอนุญาตด้วย

3.3) มาตรการทางภาษี

ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะมีระบบภาษีที่เกี่ยวข้องกับกลไกราคาสินค้าทั่วไป มีอยู่ด้วยกัน 4 ประเภทคือ ภาษีสรรพสามิต ภาษีศุลกากรหรือภาษีนำเข้า ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value added Tax) และภาษีประเภทอื่น ๆ ซึ่งสำหรับภาษีมูลค่าเพิ่มนั้นเป็นภาษีที่รัฐบาลในแต่ละประเทศเรียกเก็บจากประชาชนในสินค้าและบริการทุกประเภทอยู่แล้ว จึงไม่อาจจะนับรวมเป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ ดังนั้นมาตรการทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียน สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทหลักดังนี้

1) ภาษีสรรพสามิต เป็นภาษีที่จัดเก็บจากผู้ผลิตหรือจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยตรง ประเทศในกลุ่มอาเซียนที่รัฐไม่อนุญาตให้จัดจำหน่ายคือ บรูไนจึงไม่มีการจัดเก็บภาษีประเภทนี้ ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ มีการจัดเก็บภาษีประเภทนี้ โดยมีวิธีการกำหนดอัตราภาษี วิธีการคำนวณและการจัดเก็บภาษีแตกต่างกัน บางประเทศ เช่น อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ กำหนดอัตราภาษีเป็นจำนวนเงินตามชนิดของเครื่องดื่ม ขณะที่อีกหลายประเทศกำหนดอัตราภาษีเป็นร้อยละตามมูลค่าเครื่องดื่ม เช่น กัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม สำหรับประเทศไทยกำหนดอัตราภาษีด้วยการจัดเก็บเป็นจำนวนเงินตามปริมาณและอัตราร้อยละตามมูลค่า

2) ภาษีศุลกากร หรือภาษีนำเข้าเป็นภาษีที่จัดเก็บเฉพาะสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเพิกถอนในการปกป้องอุตสาหกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศ จนกลายเป็นเครื่องมือในการกีดกันทางการค้า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์นำเข้าจากต่างประเทศด้วย

3) ภาษีอื่น ๆ ซึ่งเป็นมาตรการของแต่ละประเทศที่ต้องการเรียกเก็บจากผู้บริโภค โดยมีการเรียกภาษีชนิดนี้แตกต่างกันในแต่ละประเทศ เช่น มาเลเซียเรียกภาษีสรรพสามิตว่า ภาษีสินค้าและบริการ (Goods and Services Tax: GST) กัมพูชาเรียกว่าภาษีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ (Public Lighting Tax: PLT) ในขณะที่เวียดนามเรียกภาษีสรรพสามิตว่า ภาษีการบริโภคสินค้าพิเศษ (Special Consumption Tax)

3.4) การควบคุมความปลอดภัยในผู้บริโภค

รัฐบาลในกลุ่มประเทศอาเซียนส่วนหนึ่งมักจัดตั้งหน่วยงานเพื่อเข้ามาดูแลให้การคุ้มครองผู้บริโภคที่ดื่มแอลกอฮอล์เฉพาะ เช่น ประเทศมาเลเซียจัดตั้งหน่วยงานที่ชื่อว่า The Confederation of Malaysian Brewers Berhad (CMBB) ที่ ค่อยดู แล และให้ใบอนุญาตแก่ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Cheang M., 2015) ประเทศสิงคโปร์จัดตั้งเป็นคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพแห่งชาติ (Health Promotion Board: HPB) เพื่อทำหน้าที่รณรงค์ให้ลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และประเทศไทยที่จัดตั้งคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อกำกับงานด้านนโยบายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการให้แก่เยาวชนและประชาชน อย่างไรก็ตาม ยังมีบางประเทศที่ยังคงไม่มีหน่วยงานหลักขึ้นมารับผิดชอบในการควบคุมความปลอดภัยในผู้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเฉพาะเรื่อง และบางประเทศอยู่ระหว่างการพัฒนาให้มีหน่วยงานเฉพาะด้านการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น กัมพูชาที่อยู่ระหว่างการจัดตั้งหน่วยงานที่ชื่อว่า The National Center for Health Promotion (NCHP) เป็นต้น

3.5) การจำกัดอายุผู้บริโภค

หลายประเทศในอาเซียนใช้มาตรการจำกัดอายุของผู้บริโภคเพื่อป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนวัยอันควร กล่าวคือการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเด็กและเยาวชนจะส่งผลกระทบต่อสมองและสุขภาพได้ รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการเสียชีวิตหรือทุพพลภาพในขณะที่ขับซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น จะเห็นได้จากมาตรการจำกัดอายุและการควบคุมการดื่มในขณะที่ขับ มักจะเป็นมาตรการที่ออกมาควบคู่กันเสมอ ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดอายุขั้นต่ำในการบริโภคอยู่ที่ 18 ปี และหลายประเทศที่อยู่ระหว่างการแก้ไขกฎหมายเพื่อกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ดื่มอยู่ที่ 21 ปี เช่น มาเลเซีย กัมพูชา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม บางประเทศยังไม่มีกำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคคือเมียนมา

ตารางที่ 1 การจำกัดอายุผู้บริโภค

ประเทศ	การจำกัดอายุผู้บริโภค
บรูไน	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคที่ 17 ปี และต้องไม่เมาสติ (Jonny Blair, 2013)
กัมพูชา	อยู่ระหว่างการออกนโยบายแอลกอฮอล์แห่งชาติ (The National Alcohol Policy Act) ซึ่งจะกำหนดอายุขั้นต่ำที่ 21 ปี (Sovuthy, K., 2015)
อินโดนีเซีย	อนุญาตให้จำหน่ายเฉพาะผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป และต้องจำหน่ายในพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต (The Presidential Regulation No. 20/2014)
สปป. ลาว	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคที่ 18 ปี (Law on the Protection of the Rights and Interests of Children 2006)
มาเลเซีย	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคที่ 18 ปี และอยู่ระหว่างการปรับเปลี่ยนอายุขั้นต่ำที่ 21 ปี (Fazleena Aziz, 2016)
เมียนมา	ยังไม่มีกฎหมายจำกัดอายุผู้บริโภคอย่างชัดเจน (WHO, 2014)
ฟิลิปปินส์	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคที่ 18 ปี (Anti-Underage Drinking Act 2013)

ประเทศ	การจำกัดอายุผู้บริโภค
สิงคโปร์	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้บริโภคที่ 18 ปี (Customs (Liquors Licensing) Regulations Revised Edition 2009)
ไทย	จำกัดอายุของผู้ซื้อไม่ต่ำกว่า 20 ปี (พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551) และห้ามเด็กและเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี ซื้อ ขาย บริโภค และห้ามเข้าไปยังพื้นที่ดื่ม (พรบ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546)
เวียดนาม	กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้ซื้อเบียร์ ไวน์ และสุรา ก่ล้นทั้งการนั่งดื่มในร้านและซื้อกลับบ้านไว้ที่ 18 ปี (WHO, 2014)

3.6) การควบคุมการค้าปลีก

ร้านค้าปลีกถือได้ว่าเป็นช่องทางสำคัญที่ผู้บริโภคสามารถจะเข้าถึงสินค้าได้ง่ายที่สุด กล่าวคือ หากยิ่งเอื้อประโยชน์ในการจัดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากยิ่งขึ้น ยิ่งทำให้ปริมาณการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นหลายประเทศจึงวางมาตรการเพื่อควบคุมร้านค้าปลีก ซึ่งรวมถึงการจำกัดจำนวนร้านค้าปลีก เวลาในการจัดจำหน่าย วันจำหน่าย กำหนดพื้นที่จำหน่าย หรือแม้แต่การสงวนอาชีพการค้าปลีกไว้เฉพาะพลเมืองในประเทศ เช่น สเปน, ลาว เป็นต้น

ตารางที่ 2 การควบคุมการค้าปลีก

ประเทศ	การควบคุมการค้าปลีก
บรูไน	ห้ามจำหน่ายปลีกเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด อย่างเด็ดขาด
กัมพูชา	อยู่ระหว่างการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการค้า ปลีก เช่น ห้ามจำหน่ายระหว่างเวลา 24.00- 6.00 น. การห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน พื้นที่สาธารณะ (Sovuthy, K., 2015)
อินโดนีเซีย	The Presidential Regulation No.74/ 2013 กำหนดห้ามจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์กลุ่ม A ซึ่งมีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่ เกินร้อยละ 5 ยกเว้นในพื้นที่เกาะบาห์ลี และ ในเมืองใหญ่ เช่น จาการ์ตา สุราบายา จะ

ประเทศ	การควบคุมการค้าปลีก
	อนุญาตให้จำหน่ายได้แต่ต้องเสียภาษีในอัตรา สูง และ The Presidential Regulation No. 20/2014 กำหนดการจัดจำหน่ายเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ทั้งหมดผลิตในประเทศและนำเข้าจะ ทำได้เฉพาะผู้ได้รับอนุญาตเท่านั้น
สปป. ลาว	การค้าปลีกถูกสงวนไว้เฉพาะคนลาว (Notification regarding Reserved Activities for Lao Nationals No.0369 /MOIC.DGI)
มาเลเซีย	กำหนดให้ร้านค้าปลีกต้องมีใบอนุญาตจำหน่าย ก่อนจึงจะจำหน่ายได้ (Malaysia's 1976 Excise Act)
เมียนมา	รัฐบาลพม่าควบคุมเฉพาะร้านค้าปลีกที่นำเข้า แอลกอฮอล์มาจากต่างประเทศ (Mon, K. H., 2010)
ฟิลิปปินส์	การค้าปลีกต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่และ ต้องเสียภาษีสรรพสามิต (ชลธาร วิศวกรรม และคณะ, 2554)
สิงคโปร์	การปลีกถูกควบคุมโดย Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015 ซึ่ง กำหนดมาตรการการค้าปลีก เช่น ช่วงเวลาการ จัดจำหน่าย เป็นต้น
ไทย	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดเวลา ห้ามขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2558 โดย อนุญาตให้จำหน่ายได้ใน 2 ช่วงเวลาคือระหว่าง เวลา 11.00-14.00 น. และ 17.00 – 24.00 น. ห้ามจำหน่ายในวันสำคัญทางศาสนา และห้าม จำหน่ายหลังเวลา 18.00 น. ก่อนวันเลือกตั้ง จนถึงวันหลังเลือกตั้ง (พรบ.ประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2550)
เวียดนาม	ผู้ค้าปลีกต้องขึ้นทะเบียนก่อนจำหน่ายและมี เงื่อนไขในการจำหน่ายเช่น ต้องมีพื้นที่จัดเก็บ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไม่น้อยกว่า 150 ตรม. (Government Decree No. 94/2012/ND - CP on Liquor Production and Trading)

3.7) การควบคุมการดื่มในขณะขับขี

การควบคุมระดับแอลกอฮอล์ในกระแสเลือด
(Blood Alcohol Concentration: BAC) นับว่าเป็น

วิธีการหลักในการควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในขณะขับขี่ยานพาหนะ เพื่อเป็นการตรวจสอบผู้ขับขี่ว่ามีสติ และการรับรู้เพียงพอที่จะขับขี่ยานพาหนะให้ไปถึงจุดหมายด้วยความปลอดภัยได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งหากตรวจพบว่าผู้ขับขี่มีค่า BAC เกินกว่าที่กำหนด เจ้าหน้าที่ของแต่ละประเทศมักจะควบคุมตัวไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดอุบัติเหตุ ที่อาจจะนำไปสู่การบาดเจ็บ หรือสูญเสียชีวิตได้ อย่างไรก็ตาม ในประเทศกลุ่มอาเซียนทั้ง 10 ประเทศนี้ พบว่ามีเพียงประเทศอินโดนีเซียเท่านั้น ที่ยังไม่มีกฎหมายเพื่อควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะขับขี่ ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียอยู่ระหว่างการร่างกฎหมายเพื่อควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในขณะขับขี่

ตารางที่ 3 การควบคุมการดื่มในขณะขับขี่

ประเทศ	การควบคุมการดื่มในขณะขับขี่
บรูไน	กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีค่า BAC ไม่เกิน 80 mg% (WHO, 2014)
กัมพูชา	กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีค่า BAC ไม่เกิน 50 mg% และห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ดื่มในขณะขับขี่ยานพาหนะด้วย (The Cambodia Land Traffic Law 2010)
อินโดนีเซีย	ยังไม่มีกฎหมายควบคุมการดื่มในขณะขับขี่แต่มีคำแนะนำจากภาครัฐว่าไม่ควรมีระดับแอลกอฮอล์ในร่างกายในขณะขับรถสาธารณะ (ASEAN Secretariat, 2016)
สปป. ลาว	กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มี BAC ไม่เกิน 80 mg% (WHO, 2014)
มาเลเซีย	กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีค่า BAC ไม่เกิน 80 mg% ซึ่งหากฝ่าฝืนจะถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ในความผิดครั้งแรก และหากกระทำความผิดในครั้งต่อไปอาจถูกปรับเป็นเงิน 2,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ (David H Jernigan; Saroja K Indran, 1997)
พม่า	กำหนดให้ผู้ขับขี่ที่มีค่า BAC ไม่เกิน 70 mg% หากฝ่าฝืนจะต้องถูกปรับและถูกยึดใบอนุญาตขับขี่ รวมทั้งยังห้ามผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วขับขี่ยานพาหนะด้วย (WHO, 2014)

ประเทศ	การควบคุมการดื่มในขณะขับขี่
ฟิลิปปินส์	The Implementing Rules and Regulations Republic Act No. 10586 กำหนดค่า BAC ของผู้ขับขี่ใน 2 กลุ่มคือ (1) ค่า BAC ไม่เกิน 50 mg% สำหรับรถส่วนบุคคล และ (2) ค่า BAC ไม่เกิน 0 mg% สำหรับรถบรรทุกและรถสาธารณะ สำหรับบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนมีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้ฝ่าฝืนแต่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน อาจมีโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ปรับ 20,000 - 80,000 เปโซ และยึดใบขับขี่ 12 เดือน 2) ผู้ฝ่าฝืนและทำให้เกิดการบาดเจ็บจะถูกลงโทษตามกฎหมายอาญา และปรับ 100,000 - 200,000 เปโซ และยึดใบขับขี่ 12 เดือน 3) ผู้ขับขี่ที่ฝ่าฝืนและทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตจะถูกลงโทษตามกฎหมายอาญา ปรับ 300,000 - 500,000 เปโซ และยึดใบขับขี่ 12 เดือน
สิงคโปร์	กำหนดให้ผู้ขับขี่ต้องมีค่าแอลกอฮอล์ในลมหายใจไม่เกิน 35 ไมโครกรัมเปอร์เซ็นต์ (µg) และกำหนดค่า BAC ไม่เกิน 80 mg% สำหรับความผิดครั้งแรกจะถูกปรับ 1,000 - 5,000 SGD หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หากมีความผิดครั้งที่สองจะถูกปรับ 3,000 - 10,000 SGD หรือจำคุกไม่เกิน 12 เดือน และยึดใบอนุญาตขับขี่ 12 เดือน สำหรับความผิดครั้งที่สามผู้กระทำความผิดจะถูกเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ตลอดชีพ และปรับเป็นเงิน 30,000 SGD (Road Traffic Act 2004)
ไทย	กฎกระทรวงฉบับที่ 16 พ.ศ. 2537 กำหนดค่า BAC ไว้คือ (1) ค่า BAC ไม่เกิน 50 mg% สำหรับรถส่วนบุคคล (2) ค่า BAC ไม่เกิน 20 mg% สำหรับผู้ที่มีอายุไม่ถึง 20 ปี และ (3) ค่า BAC ไม่เกิน 20 mg% สำหรับผู้ที่ไม่ใช่ใบอนุญาตขับขี่หรือผู้ขับขี่ซึ่งได้รับใบอนุญาตขับขี่ชั่วคราว นอกจากนี้ พรบ. การจราจรทางบก พ.ศ. 2522 กำหนดโทษเบื้องต้นของความผิดจากมีเมาสุราขณะขับขี่พาหนะ คือ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับ 5,000 - 20,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และสั่งพักใช้ใบอนุญาต

ประเทศ	การควบคุมการดื่มในขณะขับขี่
	ขับขี่ไม่น้อยกว่า 6 เดือนหรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ รวมทั้งการยึดรถในชั้นศาล ไม่เกิน 7 วัน
เวียดนาม	Government Decree No. 46/2016/ND-CP on Administrative Penalties for Road Traffic Offences and Rail Transport Offences กำหนดบทลงโทษคือ (1) ผู้มีค่า BAC น้อยกว่า 50 mg% จะถูกปรับ 2-3 ล้านด่ง (2) ผู้มีค่า BAC ระหว่าง 50-80 mg% จะถูกปรับ 7-8 ล้านด่ง และ (3) ผู้มีค่า BAC ที่เกินกว่า 80 mg% จะถูกปรับ 16-18 ล้านด่ง และอาจถูกยึดใบอนุญาตขับขี่เป็นเวลา 22-24 เดือน

3.8) การควบคุมการโฆษณา

มาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มประเทศอาเซียนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทด้านวัฒนธรรม สังคม รวมทั้งการเป็นเจ้าของกิจการเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของรัฐ และการคำนึงถึงผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชน ทั้งนี้ สามารถจัดกลุ่ม ประเทศตามมาตรการควบคุมการโฆษณาที่คล้ายกันได้ดังนี้

1) กลุ่มประเทศที่ห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างเด็ดขาด ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีพลเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นสิ่งต้องห้ามอย่างเด็ดขาด ความเข้มแข็งของสังคมมุสลิมในกลุ่มประเทศเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันให้รัฐบาลออกข้อห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อทุกประเภท

2) กลุ่มประเทศที่เข้มงวดเรื่องการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ไทย และสปป.ลาว ซึ่งเป็นสังคมที่มีพลเมืองส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และมีอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรค่อนข้างสูง รัฐบาลประเทศเหล่านี้จึงพยายามควบคุม

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อลดผลกระทบจากการบริโภค ด้วยการออกกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการเฉพาะ

3) กลุ่มประเทศที่ใช้จรรยาบรรณในการโฆษณาเป็นกลไกควบคุมการโฆษณา ได้แก่ สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ทั้งสองประเทศยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่การโฆษณาดำเนินไปภายใต้ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณวิชาชีพของสมาคมนักโฆษณาแห่งประเทศไทยนั้น ๆ

4) กลุ่มประเทศที่ยังไม่เข้มงวดเรื่องการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ กัมพูชา เมียนมา และเวียดนาม ซึ่งทั้งเมียนมาและเวียดนามยังไม่มีมาตรการหรือหน่วยงานควบคุมโดยเฉพาะ ประกอบกับวัฒนธรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีมายาวนานและเข้มข้นกว่ากลไกทางศาสนา ทำให้แทบจะไม่มีมาตรการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตารางที่ 4 การควบคุมการโฆษณา

ประเทศ	การควบคุมการโฆษณา
บรูไน	ไม่อนุญาตให้มีการโฆษณาทุกรูปแบบ (WHO, 2014)
กัมพูชา	1) ให้โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีการเผยแพร่ทางโทรทัศน์และป้ายโฆษณาจะต้องมีคำเตือน เช่น “When drunk, not drive” หรือ “Drive, don't drink” เป็นต้น 2) ห้ามฉายภาพยนตร์ที่เป็นโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระหว่างเวลา 18.00 - 20.00 น. (Sony, O., 2017)
อินโดนีเซีย	กฎกระทรวงพาณิชย์ No.20/2014 ห้ามไม่ให้มีการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสื่อทุกชนิด และกฎหมายการประกอบกิจการกระจายเสียงของอินโดนีเซีย No. 32/2002 กำหนดห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั้งทางวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งหากผู้ฝ่าฝืนการโฆษณาทางวิทยุจะมีโทษจำคุก 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 500 ล้านรูเปียห์ และหากฝ่าฝืนโฆษณาทางโทรทัศน์จะมี

ประเทศ	การควบคุมการโฆษณา
	โทษจำคุกสูงสุด 2 ปี หรือปรับ 5,000 ล้านรูเปียนท์
สปป. ลาว	The Law on alcohol control 2015 กำหนดรายละเอียดในการโฆษณา เช่น (1) ต้องเป็นการให้ความรู้แนวคิดสร้างสรรค์ต่อสังคม (2) ต้องมีคำเตือนด้านสุขภาพ (3) ต้องไม่มีลักษณะส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาด (4) ต้องไม่มีลักษณะชวนเชื่อให้มีการบริโภค (5) ต้องไม่แสดงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หรือ (6) ต้องไม่แสดงเครื่องหมายการค้า
มาเลเซีย	มีระเบียบว่าด้วยการโฆษณาในมาเลเซีย โดยมีตัวอย่างเช่น การโฆษณาต้องไม่แนะนำว่ามีสรรพคุณเป็นยาอายุวัฒนะ หรือช่วยส่งเสริมให้เล่นกีฬาได้เป็นอย่างดี เป็นต้น
เมียนมา	ยังไม่มีกฎหมายที่ว่าด้วยการควบคุมการโฆษณาเป็นการเฉพาะ แต่มีคำประกาศจากรัฐบาลพม่าซึ่งกำหนดห้ามโฆษณาเบียร์ ไวน์ และบุหรี่ยี่ห้อในหนังสือพิมพ์หรือในวารสารต่าง ๆ
ฟิลิปปินส์	มีกฎหมายควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนเท่านั้น
สิงคโปร์	พรบ.กิจการกระจายเสียง (Broadcasting Act) และข้อตกลงจริยธรรมการโฆษณา (Code of Practice) ได้ควบคุมการโฆษณาของสิงคโปร์ เช่น ไม่ควรมีเด็กในโฆษณา หรือห้ามโฆษณาสื่อไปยังเยาวชนโดยตรงหรือกระตุ้นให้เริ่มดื่ม (Advertising Standards Council., n.d.)
ไทย	มี พรบ.ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 และกฎกระทรวงสาธารณสุขเรื่องกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงผลสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ.2553 เพื่อควบคุมการโฆษณา เช่น ห้ามมิให้โฆษณาโดยการอวดอ้างสรรพคุณ หรือห้ามลดราคาเพื่อการส่งเสริมการขาย เป็นต้น
เวียดนาม	Law on advertising/Law No. 16/2012/QH13 กำหนดห้ามการโฆษณาเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ตั้งแต่ร้อยละ 15 ขึ้นไปผ่านสื่อมวลชนทุกประเภท แต่สำหรับเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำกว่า ได้กำหนดข้อห้าม

ประเทศ	การควบคุมการโฆษณา
	เช่น ห้ามใช้คำโฆษณาที่มีหมายความว่า “ที่สุด” “ดีที่สุด” “เป็นที่หนึ่ง” “มีเอกลักษณ์เฉพาะ”

3.9) การควบคุมเชิงพื้นที่

การสงวนพื้นที่สำคัญของประเทศเพื่อไม่ให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นมาตรการที่ทุกประเทศในกลุ่มอาเซียนนิยมใช้กัน โดยพื้นที่ที่ได้รับสงวนส่วนใหญ่ได้แก่ สถานที่ราชการ ศาสนสถาน สถานศึกษา หรือสวนสาธารณะ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้หากอนุญาตให้มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ อาจส่งผลให้การดำเนินการหรือความสามารถในการควบคุมสติสัมปชัญญะของประชาชนลดน้อยลง ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท ผลการปฏิบัติงานตกต่ำในกรณีที่หน่วยงานราชการ หรือขัดต่อศีลธรรมและความสงบอันดีในกรณีที่เป็นศาสนสถาน โดยแต่ละประเทศมีมาตรการเข้มงวดในประเด็นดังกล่าวแตกต่างกัน ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ดังนี้

1) ประเทศที่มีการควบคุมเชิงพื้นที่อย่างเด็ดขาดประเทศในกลุ่มนี้คือบรูไนซึ่งมีกฎหมายชารีอะห์ ซึ่งไม่อนุญาตให้ทั้งผู้ที่เป็นมุสลิมและผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม รวมทั้งนักท่องเที่ยวบริโภคในพื้นที่สาธารณะ

2) ประเทศที่มีการควบคุมเชิงพื้นที่ ประเทศในกลุ่มนี้คือ ไทย สปป.ลาว เมียนมา สิงคโปร์ ซึ่งมาตรการทางกฎหมายอย่างชัดเจนในการสงวนพื้นที่สำคัญ

3) ประเทศที่มีการควบคุมเชิงพื้นที่ขึ้นอยู่กับท้องถิ่น ประเทศในกลุ่มนี้คืออินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ซึ่งการควบคุมของประเทศเหล่านี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายของรัฐท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) ประเทศที่อยู่ระหว่างการจัดทำมาตรการควบคุมเชิงพื้นที่ ประเทศในกลุ่มนี้คือ กัมพูชา และเวียดนาม

4. อภิปรายผล

การรวมตัวกันของประเทศในกลุ่มอาเซียน ส่งผลให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งการด้านเศรษฐกิจและการเมืองให้กับทั้ง 10 ประเทศ อย่างไรก็ตาม ความมั่นคงทางสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียนก็มีความสำคัญไม่น้อยเช่นกัน ซึ่งมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ถือเป็นนโยบายภาครัฐเพื่อการสร้างความมั่นคงทางสังคมเช่นกัน โดยปัจจุบันยังไม่มีกำหนดกรอบความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นมาตรการกลางในการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศกลุ่มอาเซียนนี้ ได้นำเสนอการศึกษาและเปรียบเทียบมาตรการการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละประเทศในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 9 มาตรการคือ (1) การควบคุมการลงทุนจากบริษัทต่างชาติ (2) การควบคุมการนำเข้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (3) มาตรการทางภาษี (4) การควบคุมความปลอดภัยในผู้บริโภค (5) การจำกัดอายุผู้บริโภค (6) การควบคุมการค้าปลีก (7) การควบคุมการดื่มแอลกอฮอล์ในขณะขับขี่ยานพาหนะ (8) การควบคุมการโฆษณาและ (9) การควบคุมเชิงพื้นที่

นอกจากนี้ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รัฐบาลแต่ละประเทศกำหนดมาตรการจำกัดการเข้าถึงที่ไม่เท่ากัน กล่าวคือประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม เช่น บรูไน มาเลเซีย อินโดนีเซีย จะมีมาตรการที่ชัดเจน ถึงแม้บางประเทศในกลุ่มนี้จะยอมให้ประชาชนบริโภคได้ แต่สิ่งที่เหมือนกันคือประเทศกลุ่มนี้จะไม่ยอมเป็นผู้ผลิตเองเนื่องจากเป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนา ดังนั้น การให้ต่างชาติเข้ามาดำเนินการผลิตแทนจึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมที่สุด สำหรับอินโดนีเซียนั้นถึงแม้รัฐบาลเป็นเจ้าของโรงงานผลิตเบียร์เองแต่กำลังขายกิจการให้เอกชน เนื่องจากรัฐบาลอินโดนีเซียกำลังถูกกดดันอย่างหนักจาก

พรรคการเมืองมุสลิมที่ต้องการให้ทั่วประเทศห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

บริบททางสังคมของไทย เมียนมา กัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนาม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธหรือมีรากฐานความเชื่อแบบพุทธที่มีข้อห้ามในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ในความเป็นจริงยังคงพบเห็นการบริโภคอยู่มากในประเทศเหล่านี้ ดังนั้น ยิ่งทำให้มาตรการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศเหล่านี้ เป็นมาตรการเชิงบังคับหรือการควบคุมเพื่อให้ประชาชนลดการบริโภคให้น้อยลงหรืออยู่ในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม สำหรับฟิลิปปินส์และสิงคโปร์สองประเทศนี้มีบริบทความเป็นเสรีนิยมค่อนข้างสูง จึงทำให้มีมาตรการแบบเปิดกว้างกล่าวคืออนุญาตให้มีการบริโภคและจำหน่ายได้อย่างเสรี แต่มีการควบคุมและบทลงโทษที่ชัดเจน และมีมาตรการคุ้มครองผู้ประมาททางสังคม เช่น เด็กและเยาวชน เป็นต้น

5. ข้อเสนอแนะ

1) การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) จึงทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกได้ ดังนั้น ควรเลือกใช้วิธีวิจัยอื่นประกอบด้วย

2) อาจต้องมีการศึกษาข้อตกลงระหว่างประเทศประกอบเพิ่มเติมเพราะเป็นปัจจัยหนึ่งในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

3) บริบททางสังคมของแต่ละประเทศเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคแอลกอฮอล์ ดังนั้น ควรมีการดำเนินการวิจัยภาคสนาม (Field research study) ประกอบด้วย

4) ในระหว่างที่ดำเนินการวิจัยนี้ หลายประเทศกำลังแก้ไขกฎหมายหรือมาตรการสำหรับการจำกัดการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ข้อมูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

6. กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยชิ้นนี้คณะผู้วิจัยได้รับ
งบประมาณสนับสนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา
(ศวส.) ซึ่งต้องขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

7. เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงฉบับที่ 16 พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม
ฉบับที่ 21 พ.ศ. 2560).

ชลธาร วิศรุตวงศ์ และคณะ. (2554). รายงานฉบับ
สมบูรณ์โครงการการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ
ภาษีสุรา: กรณีศึกษาประเทศไทย สิงคโปร์
ฟิลิปปินส์ เกาหลี ออสเตรเลีย และ
ประชาคมยุโรป.

นพพล วิทย์วรพงศ์ และคณะ. (2559).สถานะความรู้เพื่อ
การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.
กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

บัณฑิต ศรไพศาล และคณะ. (2548). การควบคุมปัญหา
แอลกอฮอล์ด้วยกฎหมาย : เอกสารวิชาการ
ประกอบการพิจารณาพระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์.

ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). ประชาคมอาเซียน.
กรุงเทพฯ: สมาธรรม

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. (2556). รายงานสถานการณ์การ
บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบ
ในประเทศไทย พ.ศ. 2556. ค้นเมื่อ 2
มีนาคม 2560, จาก [https://www.m-](https://www.m-society.go.th/article_attach/11295/15613.pdf)
[society. go.th/article_attach/](https://www.m-society.go.th/article_attach/11295/15613.pdf)
11295/15613.pdf

Advertising Standards Council. (2017). Retrieved
April 14, 2017, from
[http://asc.com.ph/our-standards/](http://asc.com.ph/our-standards/code-of-ethics/)
code-of-ethics/.

Anti-Underage Drinking Act. (2013). Retrieved

April 14, 2017, from

<http://congress.gov.ph/press/details.php>

ASEAN Secretariat. (2016). ASEAN Regional Road
Safety Strategy.Jakarta. Retrieved
June 3, 2017, From [http://asean.org/](http://asean.org/storage/2016/10/ASEAN-Road-Safety-Strategy_full_24Oct16_rev_clean.pdf)
storage/2016/10/ASEAN-Road-Safety-
Strategy_full_24Oct16_rev_clean.pdf

Cheang, M. (2015). 6 things you need to know
about beer in Malaysia. Retrieved
December 14, 2016, from
[http://www.star2.com/food/food-](http://www.star2.com/food/food-news/2015/10/17/6-things-you-need-to-know-about-beer-in-malaysia/)
news/2015/10/17/6-things-you-need-to-
know-about-beer-in-malaysia/

Customs (Liquors Licensing) Regulations

Revised Edition. (2009). Retrieved

February 24, 2017, from

[https://sso.agc.gov.sg/SL-Rev/CA1960-](https://sso.agc.gov.sg/SL-Rev/CA1960-RG3/Published/20090831?DocDate=20020930)
RG3/Published/
20090831?DocDate=20020930.

Jernigan, D. H. and Indran, S. K. (1997). Alcohol use
patterns, problems and policies. Malasia.
Drug and Alcohol Review, 16, 4.

Fazleena Aziz.(2016). Minimum drinking age raise
to 21, effective 2017. In New straits
times. Retrieved December 14, 2017,
from
[https://www.nst.com.my/news/2016/06/](https://www.nst.com.my/news/2016/06/149036.mini)
/149036.mini Minimum drinking age
raise to 21, effective

Client Alert: Tighter Control of Liquor

Production in Vietnam. (2013).

Retrieved January 6, 2017, from

<https://www.tilleke.com/>

resources/client-alert-tighter-control-
liquor-production-vietnam

Government Decree No. 46/2016/ND-CP on Administrative Penalties for Road Traffic Offences and Rail Transport Offences. Retrieved December 14, 2017, from <https://vanbanphapluat.co/decreed-46-2016-nd-cp-administrative-penalties-for-road-traffic-offences-rail-transport-offences>

Blair, J. (2013). **How to Take Alcohol into Brunei Darussalam.** Retrieved December 14, 2017, from: <http://dontstopliving.net/how-to-take-alcohol-into-brunei-darussalam/>

Laws of Brunei, Chapter 37 Excise. Retrieved December 14, 2017, from [http://www.agc.gov.bn/AGC%20Images/LOB/PDF/Chapter37\(n\).pdf](http://www.agc.gov.bn/AGC%20Images/LOB/PDF/Chapter37(n).pdf)

Law on advertising/Law No. 16/2012/QH13. Retrieved March 7, 2017, from <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/vn/vn084en.pdf>

Law on the protection of the rights and interests of children 2006. Retrieved March 7, 2017, from <http://www.vientianetimes.org.la/Laws>

Liquor Control (Supply and Consumption) Act 2015. Retrieved June 10, 2017, from <https://sso.agc.gov.sg/Act/LCSCA2015>

Malaysia's 1976 Excise Act. Retrieved December 14, 2017, from

<https://webdev.excise.go.th/aec-law/file/law/C5YFdCGI.pdf>

Notification regarding Reserved Activities for Lao Nationals No. 0369/MOIC.DGI. Retrieved December 14, 2016, from <http://laopremier.com/liquor-trading-in-lao-pdr/>

Road Traffic ACT. (2004). Retrieved December 14, 2017, from <https://sso.agc.gov.sg/Act/RTA1961>

Sony, O. (2017). **Monk Requests IDs, Removal of Alcohol Ads.** Retrieved December 14, 2017, from <https://www.cambodiadaily.com/news/monk-requests-ids-removal-of-alcohol-ads-125742/>

Sovuthy, K. (2015). **Alcohol Law to Go to Council of Ministers by Week's End** Retrieved July 14, 2016, from <https://www.cambodiadaily.com/archives/alcohol-law-to-go-to-council-of-ministers-by-weeks-end-88344/>

The Cambodia Land Traffic Law 2010. Retrieved July 25, 2016, from https://www.who.int/violence_injury_prevention/road_safety_status/2009/laws/speed_cambodia.pdf?ua=1

The law on alcohol control. (2015). Retrieved March 7, 2017, from https://data.opendevopmentmekong.net/laws_record/law-on-alcohol-control-2014-lao-pdr

The Implementing Rules and Regulations

Republic Act No. 10586. Retrieved July 25, 2017 <https://www.lto.gov.ph/latest-issuance/385-republic-act-no-10586-an-act-penalizing-persons-driving-under-the-influence-of-alcohol-dangerous-drugs-and-similar-substances-and-for-other-purposes.html>.

The Presidential Regulation No. 74/2013.

Retrieved December 14, 2017, from <https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/report/downloadreportbyfilename>

The Presidential Regulation No. 20/2014.

Retrieved December 14, 2017, from <https://apps.fas.usda.gov/newgainapi/api/report/downloadreportbyfilename>

WHO. (2014). Global status report on alcohol

and health 2014. Retrieved April 10, 2017, from http://www.who.int/iris/bitstream/10665/112736/1/9789240692763_eng.pdf?ua=1

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล

The Development of Thai Subject Lesson Plan by Using Brain Based Learning Technique
Involved for Intellectual Disabilities Student Suphanburipanyanukul

พิมพ์ชญา ธนาพรพงศ์สถิต¹ และวัชรภัทร เตชะวัฒนศิริดำรง²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน 2) หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน และ 3) ศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย 2) แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ และ 4) แบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน มี 8 องค์ประกอบดังนี้ (1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด (2) สารสำคัญ (ความคิดรวบยอด) (3) สารการเรียนรู้ (4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) (5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (7) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ (8) บันทึกหลังการสอน 2) ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน โดยภาพรวมมีความสอดคล้องเท่ากับ 0.98 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 3) การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38

คำสำคัญ : การพัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย และรูปแบบสมองเป็นฐาน

¹ สาขาวิทยาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : gb.bovy@gmail.com

² สาขาวิทยาการจัดการการเรียนรู้ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The purpose of this study were: 1) to develop of Thai subject the lesson plan involved by using brain based learning technique 2) to find out the effective of lesson plan by using brain based learning technique, and 3) to study the suitable and the possibility of lesson plan involved Thai subject by using brain based learning technique of Intellectual Disabilities students that using purposive sampling method were included 99 special education teachers by purposive sampling the schools. The instruments for study were 1) Thai subject the lesson plan involved by using brain based learning technique 2) the evaluation of suitability Thai subject in lesson plan involved by using brain based learning technique 3) The evaluation of possibility in lesson plan involved Thai subject 4) the questionnaire of suitability and possibility for putting into use the plan. The data collect by percentage, means, and standard deviation. The result dedicated 1) the lesson plan involved Thai subject by using brain based learning technique of Intellectual Disabilities students Suphanburipanyanukul school has been developed efficiency among 10 lesson plan comprises the details (1) course standard learning (2) course description (3) purpose of study (4) task (5) assessment and evaluate (6) activity (7) equipment for study (8) writing after using plan. 2) The effective in lesson plan verify by experts the study were found to be in the congruence and the holistic view of suitability was highest level and mean was 4.17, 3) The study in suitability and possibility for use in lesson plan involved Thai subject by using brain based learning technique of Intellectual Disabilities students in holistic view was high and mean was 3.51 the possibility in holistic view was high and mean was 4.38.

Keyword: The Development, Thai Subject Lesson Plan, Brain Based Learning

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 28 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การศึกษาถือเป็นเครื่องมือขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอด เป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นและลักษณะจิตใจที่ดีงาม ในการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มนุษย์คอยแสวงหากระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดความรู้ด้วย

วิธีที่แตกต่างกันออกไป รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ที่ได้ให้ความหมายของคนพิการว่าหมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรม

ในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การสื่อสาร การเคลื่อนไหว จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับการมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ร่วมด้วย และมีความจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อให้คนพิการนั้นสามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างเช่นบุคคลทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญ ในการพัฒนาประชากรของชาติ ให้เป็นคนไทยในอนาคตต้องมีความพร้อมทางกายใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ครบด้านและมีสุขภาวะที่ดีในช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น รักชาติ ศาสนา และเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560) มาตรา 54 กล่าวว่า กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการกำกับ ดูแลมาตรฐานของการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนระบบการศึกษาของประเทศซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคน ประชากร ทรัพยากรบุคคลของประเทศให้มีคุณภาพ เมื่อการจัดการศึกษามีความสำคัญ บทบาทหน้าที่ของครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก อารีรัตน์ วัฒนสิน (2543, หน้า 2) กล่าวว่า ครู คือ บุคคลที่มีความมุ่งมั่นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาได้ครบทุกด้าน ทั้งความดี ความเก่ง สุขภาพ กายแข็งแรงมีความมั่นคงทางอารมณ์ มีพื้นฐานในการศึกษาต่อ และพื้นฐานในการประกอบอาชีพ สามารถออกแบบการเรียนรู้ได้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นอกจากนี้ สอวค ดำเนินสวัสดิ์ (2539, หน้า 75) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่านที่เกิดปัญหาจากตัวครูว่า วิธีการสอนของครูที่มุ่งการอ่านแบบเรียนเพียงอย่างเดียวและระบบการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเกิดความเป็นปฏิกิริยากับหนังสือ

เมื่อทราบปัญหาการอ่านของนักเรียนแล้ว ครูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสอนอ่าน จึงควรคิดค้นวิธีที่จะส่งเสริมให้นักเรียนให้รักการอ่าน ซึ่งการนำกิจกรรมมาช่วยสอนจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จเช่นเดียวกับคำกล่าวของสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544, หน้า 75) ที่กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการอ่านในปัจจุบันว่าการสอนอ่านมักไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพราะมีปัญหาสำคัญที่เกี่ยวข้องหลายประการ คือ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครู ครูไม่เข้าใจวิธีการสอนอย่างแท้จริง ส่วนมากจะกำหนดวัตถุประสงค์ให้นักเรียนอ่านเรื่องโดยไม่มีวัตถุประสงค์อื่น ซึ่งถ้าครูผู้สอนให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่านในลักษณะต่าง ๆ ตามความสามารถ นักเรียนก็จะนำวิธีการอ่านไปใช้ประโยชน์ในการอ่านได้อย่างเหมาะสม และการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทยให้เป็นไปตามนโยบายปี พ.ศ. 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่กำหนดมาตรการให้สถานศึกษาปลอดการอ่านออกเขียนไม่ได้ให้ผู้บริหารและครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาการอ่านเขียนของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนอ่านได้อ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการนั้นให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกระทรวงนักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา มีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่าเด็กปกติในวัยเดียวกันและยังมีพฤติกรรมมีการปรับตัวไม่เป็นไปตามลำดับ

ขั้น หรือมีพัฒนาการล่าช้าอย่างชัดเจน จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มักจะอ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดเรื่องความจำ ความคิด และการใช้เหตุผล ซึ่งข้อจำกัดเหล่านี้มีผลต่อการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนของเด็กเป็นอย่างมาก จึงทำให้การที่จะเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่ค่อนข้างจะลำบาก นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาระดับเรียนได้ คือนักเรียนที่มีระดับเชาวน์ปัญญา ประมาณ 50-70 ซึ่งเด็กกลุ่มนี้มีความสามารถทางภาษา สามารถสื่อความหมายได้ ช่วยเหลือตนเองได้ เช่น อาบน้ำ แต่งตัว และรับประทานอาหารเองได้ สามารถเรียนร่วมใน ประถมศึกษา สามารถฝึกอาชีพหรือช่วยงานง่าย ๆ ของ ครอบครัวและประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ นักเรียนที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญาระดับเรียนได้ จะมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ มีระดับผลการเรียนต่ำโดยเฉพาะวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเขียน การอ่าน และเลข มีความล่าช้าในการเรียนวิชาต่าง ๆ เรียนไม่ทันเพื่อน ยากลำบากในการทำ ความเข้าใจความหมายโดยเฉพาะสิ่งที่เป็นามธรรม มีความลำบากในการแยกบรูปร่าง พัฒนาการด้านภาษาล่าช้ากว่าเด็กปกติ (ดารณี ธนภูมิ, 2546, หน้า 207)

จะเห็นได้ว่าปัญหาทางการอ่านและการเขียน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่งผลกระทบต่อ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก การสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาจึงต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะทางสมองของเด็กเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับการทำงานของสมองของนักเรียน โดยนำการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain Based Learning) มาใช้พัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทยหลักพื้นฐานของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานนั้น ช่วยสนับสนุนการสอนอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก การสอนตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการสอน ที่ช่วยสร้างบรรยากาศที่ตื่นตัวและผ่อนคลาย มีกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ประสบการณ์หลายอย่างทำให้เกิดการซึมซับของการเรียนรู้ (อารี สันทวิ, 2554, หน้า 77)

เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นสมองส่งเสริมให้เกิดเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนฝึกทำโดยทดลองใช้ความรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้ฝึกทำซ้ำจนเข้าใจ และมองเห็นกฎเกณฑ์ขององค์ความรู้ด้วยบรรยากาศที่สนุกสนานน่าสนใจ และกระตุ้นให้อยากรู้อยากลอง (พรพิไล เลิศปรีชา และอัครภูมิ จารุกร, 2550, หน้า 68-78) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของสมองได้อธิบายว่าเด็กวัยประถมต้นเป็นช่วงวัยที่สมองจะมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว และสามารถเก็บข้อมูลได้เป็นจำนวนมาก การสอนต้องพยายามกระตุ้นวงจรอารมณ์ ทำให้สมองรู้สึกในทางบวก ทำให้ข้อมูลที่ส่งเข้าไปเป็นข้อมูลที่แปลกใหม่ เข้มข้น จัดจ้านน่าตื่นเต้น เมื่อมีความสนใจแล้วนักเรียนก็จะเข้าใจสิ่งที่สอนได้ง่าย ข้อมูลที่ป้อนเข้าไปก็就会被บันทึกไว้อย่างดี (พรพิไล เลิศปรีชา และอัครภูมิ จารุกร, 2550, หน้า 9-23) กระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาสมอง คือกระบวนการที่จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาไทยช่วงอายุ 7-9 ปี ด้วยวิธีการที่สมองอยากจะเรียน ระยะนี้เป็นระยะที่พัฒนาการทางสมองของผู้เรียนพร้อมรับการพัฒนาอย่างเต็มที่

การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการนำข้อมูลเป็นการนำข้อมูลจากงานวิจัยทางด้านประสาทวิทยามาปรับใช้ด้านการศึกษา เป็นการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้และการทำงานของสมองตามธรรมชาติ เพราะการเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านการเชื่อมโยงระหว่างเซลล์ประสาทและเครือข่ายข้อมูลในสมองโดยใช้สมองทั้งสองส่วนไม่แยกซีกซ้ายซีกขวากัน สมองมีความรู้จำได้นานเมื่อมีการทบทวนความรู้เดิม การทบทวนซ้ำบ่อย และการนำความรู้เดิมไปสัมพันธ์เชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้กว้างขวางขึ้น สมองจะสามารถทำงานได้ดีเมื่ออยู่ในภาวะอารมณ์ที่ดีและสมองสามารถเปลี่ยนโครงสร้างได้ หากได้รับการพัฒนาซึ่งเกิดจากปัจจัยที่ดีมีอิทธิพลอันได้แก่ ภาวะโภชนาการ การออกกำลังกายความท้าทาย การประเมิณผล ความรัก พันธุกรรมและงานศิลปะ บางครั้งการพัฒนาของสมองอาจถูกปิดกั้นทำให้ไม่สามารถเกิดการเรียนรู้ได้โดยสิ่งต่อไปนี้ประการใดประการหนึ่งนั้นคือ

การถูกเพ่งเล็งการถูกข่มขู่ทางร่างกายการเคร่งครัดในระเบียบวินัยการเรียนที่ยาก ความอายและสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานต้องคำนึงถึงว่าสมองของผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล อารมณ์ของผู้เรียนคือสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องการเวลาพักเพื่อผ่อนคลายและเรียบเรียงข้อมูลในสมอง ผู้สอนควรจัดสรรเวลาให้พักครั้งการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

การแก้ปัญหาการอ่านคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เริ่มด้วยการสร้างและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การอ่านและสะกดคำจากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบเดิมพัฒนามาใช้รูปแบบใหม่ ๆ ทำให้นักเรียนได้เกิดการพัฒนาโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการตื่นตัวและการผ่อนคลายของสมองพร้อมที่จะรับความรู้ใหม่ ๆ (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2551, หน้า 2-4) กล่าวว่า ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดคือครู ต้องมีการวางแผนในการจัดการเรียนการสอนอย่างรอบคอบโดยมุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความแตกต่างระหว่างบุคคล การเล่นเกม การจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งผลต่อเด็กให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับ (สุวิทย์ มูลคำ, 2551, หน้า 22) ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การฝึกการพัฒนาเพื่อมีการวางแผนจัดกิจกรรม การเรียนรู้ในลักษณะที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และทำงานแบบท้าทายอยู่เสมอที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการฝึกฝนและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในทุกด้าน ทำให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

จากการศึกษาความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูผู้สอนยังใช้รูปแบบการสอนแบบเดิมและยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและสมรรถนะการอ่านอย่างมีคุณภาพในปัจจุบัน จึงสะท้อนให้เห็นว่าครูผู้สอนควรได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ ในการจัดการเรียนการสอนให้

เหมาะสมกับผู้เรียน อีกทั้งการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีสอนที่แปลกใหม่จะช่วยให้ครู ผู้สอนได้มีการพัฒนาและคิดค้นนวัตกรรม เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนให้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานในการจัดการเรียนการสอนของครูปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้พัฒนาสมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1.2.2 เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

1.2.3 เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รวมทั้งสิ้น 132 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 99 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน

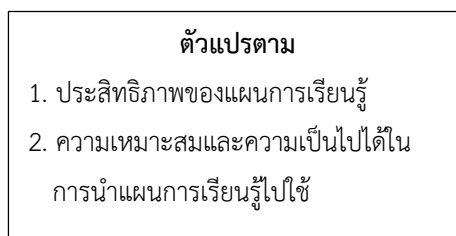
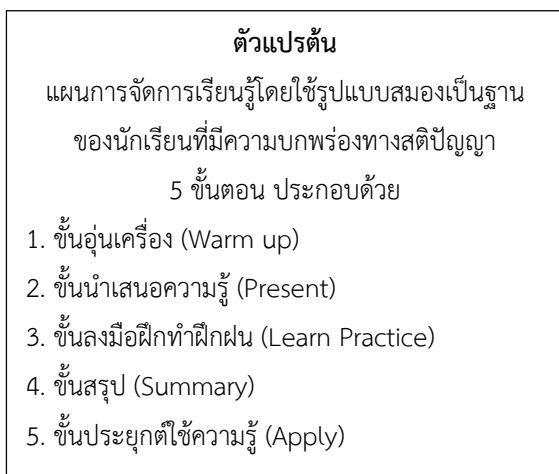
2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.2 ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

3. เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ คือ การอ่านคำพื้นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 10 แผน

ระยะที่ 2 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 แผนการจัดการการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล มีองค์ประกอบครบถ้วน

1.4.2 แผนการจัดการการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.4.3 แผนการจัดการการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 8 ด้าน ประเมินทุกแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน

ระยะที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน จากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มี 5 ขั้นตอน ในการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นอุ่นเครื่อง ขั้นนำเสนอความรู้ ขั้นลงมือฝึกทำ-ฝึกฝน ขั้นสรุป และขั้นประยุกต์ใช้ความรู้ จำนวน 10 แผน มี 8 องค์ประกอบดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) 3) สาระการเรียนรู้ 4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 7) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 8) บันทึกหลังการสอน

2. ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.98 และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล (ของผู้เชี่ยวชาญ)

การประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน		แปลผล
1. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนด	มากที่สุด	
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วน	มากที่สุด	
3. ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน	มากที่สุด	
4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน	มากที่สุด	
5. สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาในการจัดการเรียนรู้	มากที่สุด	
6. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด	มากที่สุด	
7. กระบวนการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	มากที่สุด	
8. สื่อ/แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับตัวชี้วัดและกระบวนการจัดการเรียนรู้	มากที่สุด	
9. การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดไว้อย่างชัดเจน	มากที่สุด	
10. การวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัด	มากที่สุด	
รวม	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 10 แผน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีจำนวน 2 ข้อ คือ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดและด้านการวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 4.38 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันคือ 0.32

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.15 และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล โดยภาพรวม

ข้อ ที่	รายการ	ระดับ
1	ด้านการจัดเนื้อหากิจกรรมให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	มาก
2	ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิดการประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา	มาก
3	ด้านการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	มาก

4	ด้านการบูรณาการการเรียนรู้มากที่สุด สอนโดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ผสมผสานความรู้ต่าง ๆ	มากที่สุด
5	ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอ่าน บรรยายภาศสภาพแวดล้อมให้กับ ผู้เรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้	มาก
รวม		มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมทุกด้านของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.65 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.68

4. อภิปรายผล

4.1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล พบว่าได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน ได้แก่ แผนที่ 1 เรื่องคำที่มีรูปวรรณยุกต์ แผนที่ 2 เรื่องคำที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์ แผนที่ 3 เรื่องมาตราตัวสะกด แม่ ก กา กง กม แผนที่ 4 เรื่อง มาตราตัวสะกด แม่ กก กต แผนที่ 5 เรื่อง มาตราตัวสะกดแม่ กบ เกว แผนที่ 6 มาตราตัวสะกดแม่ กน เกย แผนที่ 7 เรื่องคำควบกล้ำ แผนที่ 8 เรื่องอักษรนำแผนที่ 9 เรื่อง สระ แผนที่ 10 เรื่อง การอ่านแจกลูกคำในแผนการจัดการเรียนรู้มี 8 องค์ประกอบดังนี้ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) 3) สาระการเรียนรู้ 4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 7) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 8) บันทึกหลังการสอน สอดคล้องกับงานแนวคิดของ วิภาดา จักรอิศราพงษ์ (2553, หน้า 23) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

นั้น ควรมีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการสอดแทรกคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ชัดเจน นอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมให้ครูผู้สอนค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหาวิชา เทคนิคการเรียนการสอน การเลือกใช้สื่อ การวัดและประเมินผล ตลอดจนประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นทั้งยังช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอน ส่วน อารมณ์ ใจเที่ยง (2540, หน้า 219) กล่าวว่า ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ไว้ดังนี้ 1) สอดคล้องกับหลักสูตร 2) นำไปใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ 3) เขียนอย่างถูกต้องตามหลักวิชา เหมาะสมกับผู้เรียนและระยะเวลาที่กำหนด 4) มีความกระชับชัดเจนทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายและเข้าใจได้ตรงกัน และ 5) มีรายละเอียดมากพอที่ทำให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้สอนได้ทุกหัวข้อในแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปนัดดา ปานโย (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วยสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 พบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจในแผนการจัดการเรียนรู้ระดับมากดังนั้นจึงสรุปได้ว่า องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ควรประกอบด้วย หัวข้อแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ สื่อหรือแหล่งการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล และบันทึกหลังสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี จะต้องเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเป็นแนวทางให้ผู้สอนอย่างชัดเจน มีองค์ประกอบที่ครบถ้วน เข้าใจง่าย และนำไปใช้สอนได้จริง นักเรียนเกิดทักษะจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

4.2 ผลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้พัฒนาโครงร่างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย หลังจากตรวจสอบแล้วผู้วิจัยนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปรับปรุงเสร็จแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐานอยู่ในเกณฑ์คุณภาพระดับมากที่สุด ดังนี้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดกล่าวคือ มีการจัดทำเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร 2) การวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัด กล่าวคือ ในแผนการจัดการเรียนรู้มีการวัดและประเมินผลในแผนทุกแผน ซึ่งประกอบด้วย วิธีการ เครื่องมือ เช่น แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัด แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แบบประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการคิด และด้านความสามารถในการสื่อสาร และเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมิน 3) แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญครบถ้วน กล่าวคือ ในแผนการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด 2) สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) 3) สาระการเรียนรู้ 4) ภาระงาน (สะท้อนการจัดกิจกรรม) 5) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 6) กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน 7) สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และ 8) บันทึกหลังการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบครบถ้วนทุกแผน

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล พิจารณาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 0.98 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน มีความสอดคล้องทั้งในด้านของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่มีความสอดคล้องกันกับ

เนื้อหาสาระภายในแผนการจัดการเรียนรู้ สาระสำคัญ (ความคิดรวบยอด) มีความสอดคล้องกับหัวข้อการสอน รวมถึงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามที่หลักสูตรกำหนด ภาระงานมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด และบันทึกหลังการสอนที่สอดคล้องและครอบคลุมในทุกส่วน ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมอเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และมีความสอดคล้องและเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราพร ทำคาม (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐาน ร่วมกับแผนผังความคิด วิเคราะห์กับความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่าเท่ากับ 0.87 นับว่าเป็นรูปแบบที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพันธ์ เวชแดง (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สมอเป็นฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนสมอเป็นฐานของนักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 87.50 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80 ขึ้นไป ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนหลังเรียนตามรูปแบบสมอเป็นฐาน พบว่า ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2.2 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมอเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 10 แผน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละแผน และมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญภายในแผนการเรียนรู้ครบถ้วน ตัวชี้วัด สาระสำคัญ และสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกันกับเรื่องที่จะสอน และสอดคล้องกันตามหลักสูตรกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งในส่วนของทฤษฎีและปฏิบัติ พร้อมทั้งมีกระบวนการคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน สาระการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับเวลาในการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด กระบวนการจัดการเรียนรู้กระตุ้นให้นักเรียนได้ค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สื่อ/แหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับตัวชี้วัดและกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลระบุเครื่องมือวัดไว้อย่างชัดเจน การวัดและประเมินผลครอบคลุมพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในตัวชี้วัด ดังนั้นเมื่อพิจารณาแล้ว แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมอเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนวิชาภาษาไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของเทิดพงษ์ ชัยรัตน์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์เท่ากับ 82.92/81.44 2) ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมอเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และอรพินท์ ต้นเมืองใจ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมอเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้สมองเป็นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐยานันท์ ทองธรรมจินดา (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลการพัฒนาชุดฝึกการอ่านและต่อคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดฝึกการอ่านและต่อคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้และต่อคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.80/89.39 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านคำคล้องจองของนักเรียนโดยใช้ชุดฝึกอ่านและต่อคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ด้านการต่อคำคล้องจองของนักเรียนโดยใช้ชุดฝึกอ่านและต่อคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ พบว่า ด้านการจัดเนื้อหากิจกรรมให้เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ด้านการฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา ด้านการออกแบบกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ด้านการบูรณาการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้สมองเป็นฐานผสมผสานความรู้ต่างๆ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้กับผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ มาก พิจารณาได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 10 แผน ปรากฏให้เห็นถึงความเหมาะสมในการนำไปใช้ ด้วยมีการเข้าถึงผู้เรียนในด้านของความถนัดและความสนใจของผู้เรียน มีการให้ผู้เรียนได้ทดสอบพื้นฐานความรู้ การทำแบบฝึกหัด ใบงาน และแบบทดสอบทั้งในก่อนเรียน และหลังเรียน มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน จัดการเรียนรู้โดยเน้น

รูปแบบสมองเป็นฐาน โดยการสอดแทรกผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เริ่มตั้งแต่การกระตุ้นสมอง ไปจนถึงการบันทึกความรู้และการประยุกต์ใช้ความรู้เดิมและความรู้ใหม่ให้เกิดประโยชน์ทั้งในการเรียนและการใช้ชีวิต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งเป็นแบบรายบุคคล และแบบกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้หลายแบบ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย มีการสาธิตและจัดการเรียนรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน จนสามารถปฏิบัติได้อย่างชำนาญ เปิดโอกาสการเรียนรู้ การสนทนา การตั้งคำถามและการแสดงความคิดเห็นอย่างมีอิสระ พร้อมด้วยการวัดและประเมินผลผู้เรียนตามความเหมาะสม สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ และเสริมแรงจากรอบด้าน บูรณาการเนื้อหาครบถ้วน ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงงาม รวมถึงความประพฤติที่เหมาะสม สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ มุมสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ดังนั้นแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล จึงสามารถตอบสนองต่อความสนใจและความถนัดของผู้เรียน การฝึกทักษะกระบวนการคิด การประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ และประสบการณ์จริง บูรณาการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบการเรียนรู้สมองเป็นฐาน และผสมผสานความรู้ต่าง ๆ พร้อมการจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชอบในการเรียนรู้ มีความตั้งใจและอยากที่จะเรียนรู้ ครูผู้สอนก็สามารถใช้แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาโรงเรียนสุพรรณบุรีปัญญานุกูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จาริ ชุนชำนาญ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ความคิดเห็นของครูต่อรูปแบบ การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาความ

สามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลประเมินโดยรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเต็ม 30 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 15.50 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.67 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 24.55 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 81.83 แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning : BBL) พัฒนาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกาย ว่องวิการณ (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องผลการสอนตามแนวการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐานที่มีผลต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลสว่างอารมณ์ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านจับใจความตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.5 2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ควรตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาด้วยความรอบคอบและตรวจสอบให้รอบด้านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด

5.2 ควรมีการนำเสนอที่น่าสนใจ ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเนื้อหาแต่ละประเภท ในปัจจุบันมีการนำเสนอเนื้อหาที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย เช่น การใช้คิวอาร์โค้ดเพื่อให้ผู้อ่านข้อมูลที่เป็นภาพเคลื่อนไหวหรือความรู้เสริมอื่น ๆ

5.3 ควรมีการนำต้นฉบับของแผนการจัดการเรียนรู้ไปตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้จริง

6. เอกสารอ้างอิง

- จารี ขุนชำนาญ. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน Brain-Based Learning พัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 5(2), 228.
- ณัฐชนันท์ ทองธรรมจินดา. (2560). การพัฒนาชุดฝึกอ่านคำคล้องจองตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาล 1 วัดพระงาม (สามัคคีพิทยา). วารสารบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16(74), 168.
- ดารณี ธนภูมิ. (2546). การสอนเด็กปัญญาอ่อน. กรุงเทพฯ : สมใจการพิมพ์.
- เทิดพงศ์ ชัยรัตน์. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ (สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปนัดดา ปานโย. (2555). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หน่วย ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยการอาชีพองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการ

- วิจัยและพัฒนาหลักสูตร, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ประกาย ว่องวิกรณ์. (2559). ผลการสอนตามแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการอ่านจับใจความและความพึงพอใจต่อการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พรพิไล เลิศปริษา และอัครภูมิ จารุกร. (2550). ออกแบบกระบวนการเรียนรู้โดยเข้าใจสมอง. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.
- ภัทรพร ทำคาม. (2560). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับแผนผังความคิดเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : แอลทีเพลส.
- วิกานดา จักรอิศราพงษ์. (2553). การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบองค์รวมสำหรับนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริพันธ์ เวชแดง. (2561). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 29(3), 34-43.
- สอองค์ ดำเนินสวัสดิ์. (2539). จะสอนภาษาไทยได้สนุกได้อย่างไร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2544). การใช้กลวิธีอ่านเพื่อการนำไปใช้สำหรับนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 16(2), 45-54.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2551). ครบเครื่องเรื่องความคิด. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อรพินท์ ต้นเมืองใจ. (2556). ความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบสมองเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อัจฉรา ชีวพันธ์. (2551). พัฒนาทักษะภาษาพัฒนาความคิดด้วยกิจกรรมการเล่นประกอบการเล่นภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วีพรีน.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2540). หลักการสอน. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อารี สันหลวี. (2554). ทฤษฎีการเรียนรู้ของสมองสำหรับพ่อแม่ ครู และผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2543, กันยายน). ครูอาชีพตามแนวปฏิรูปการศึกษา. วารสารวิชาการ, 3(9), 2-3.

ศักยภาพการท่องเที่ยวและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

Tourism Potential and Sustainable Integrated Tourism Development in Lopburi Province, Thailand

วีรพล น้อยคล้าย¹ และพยอม ธรรมบุตร²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย 2) เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมกลุ่มย่อย ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 32 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการวิจัยพบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวจังหวัดลพบุรีมีดังนี้ 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่โดดเด่น ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา น้ำตกวังก้านเหลือง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ทรัพยากรวัฒนธรรมที่ ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ กลุ่มชาติพันธุ์ ทรัพยากรมหรหรรพ์ ได้แก่ งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช งานเลี้ยงโต๊ะจีนลิง เทศกาลกระท้อนหวานและของดีเมืองลพบุรี ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ แต่งกายชุดไทยเที่ยวพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ไหว้พระ และทรัพยากรบริการ ได้แก่ ธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก สำหรับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดลพบุรี จุดแข็ง คือ มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม มีระบบการขนส่งเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในประเทศและอาเซียน มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดดเด่นเป็นเมืองแห่งอารยธรรม ศิลปกรรม 4 สมัย มีชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จุดอ่อน คือ ขาดแผนยุทธศาสตร์คณะกรรมการและการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โอกาส คือ จังหวัดลพบุรีสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรปลอดภัย รวมทั้งการท่องเที่ยววิถีพุทธที่น่าสนใจในระดับสากล อุปสรรค คือ การแข่งขันทางการท่องเที่ยวสูง ภาวะทางเศรษฐกิจโลกถดถอย ขาดการสร้างเครือข่ายดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์จังหวัด 2) ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ซึ่งเป็นผลจากการสังเคราะห์ TOWS Matrix ประกอบด้วยกลยุทธ์เชิงรุก กลยุทธ์เชิงพลิกฟื้น กลยุทธ์รักษาเสถียรภาพ และกลยุทธ์การเตรียมพร้อม

คำสำคัญ : ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน จังหวัดลพบุรี

¹ นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา E-mail : weerapol@aru.ac.th

² อาจารย์ที่ปรึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

This research study was purposed 1) to study the potential of tourism in Lopburi Province 2) to create guidelines of Sustainable Integrated Tourism Development in Lopburi Province. This used the qualitative research method. The instruments of research were the community study form, tourism resources inspection form, In-depth interview and focus group discussion from 32 Key Performances, including government sector, private sector, public sector, and Thai tourists.

The results indicated the potentials of tourism in Lopburi province that consisted of 1) Outstanding natural tourism resources such as Sap Langka Wildlife sanctuary, Wang kan Lueang waterfall, and Pa Sak Jolasid Dam, 2) Cultural resources such as King Narai's palace, Phra Prang Sam Yot, Phra Kan Shrine, and ethnic groups, 3) Event resources such as King Narai the Great's Reign Fair, Monkey Banquet, Santol Fruit, and Lopburi Product Festival, 4) Activity resources such as Thai dressing for visiting King Narai's palace, travelling Pa Sak Jolasid Dam, and respect the Buddha, and 4) Service resources such as hotel and accommodation business, restaurants, and souvenir shop. For SWOT analysis of Lopburi Province found that Strengths were suitable location, transportation system linked to tourist attractions in the country and Asian, outstanding natural resources, city of civilization, 4 periods of fine arts, and many ethnicities. Weakness were lack of strategic plan for the board, and the integration of collaboration from all sectors for sustainable tourism development. Opportunity were Lopburi Province being able to be developed as a natural tourist attraction, historical, cultural, and non-toxic agricultural tourism including interesting Buddhist travel at an international. Lastly, Threat were high competition in tourism, poor global economic conditions, and lack of digital network creation in provincial public relations. In addition, the researchers would like to present the guidelines for sustainable integrated tourism development in Lopburi Province which were the result of TOWS Matrix synthesis. Those comprised of proactive strategy, turnaround strategy, stabilization strategy and preparation strategies.

Keyword: Sustainable Tourism Development, Sustainable Integrated Tourism, Lopburi Province

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 15 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือฟันเฟืองที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศที่ทุกประเทศในโลกต่างใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ ก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจและสร้างงานให้แก่ชุมชน องค์การการท่องเที่ยวโลก (United Nations World Tourism Organization: UNWTO, 2015) ได้คาดการณ์ถึงปี พ.ศ.2573 ว่าภูมิภาคที่จะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวสูงสุดคือภูมิภาคยุโรป รองลงมาคือเอเชีย ตะวันออกและแปซิฟิก อเมริกา ตะวันออกกลาง และแอฟริกา การเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยวต่างชาตินั้นย่อมส่งผลดีต่อประเทศในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ หนึ่งประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งในทวีปเอเชียที่มีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งนํารายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก

ประเทศไทยมีศักยภาพทางการท่องเที่ยวซึ่งนํารายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวของประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปี โดย พ.ศ. 2562 มีนักท่องเที่ยว 39,797,406 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเงิน 1,933,368.23 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่เปราะบาง หากขาดการพัฒนาที่ดีย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

นักพัฒนาการท่องเที่ยวจากองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: WTO) และสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association: PATA) ได้มีการคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) โดยใช้หลักแนวคิดการพัฒนา

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนตามแผนปฏิบัติการ 21 หรือ Agenda 21 ที่มีส่วนผลักดันให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งหมายรวมถึงการพัฒนาที่มุ่งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในขณะเดียวกันชุมชนก็มีส่วนร่วมและได้รับผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทางความคิดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนในทุกมิติ ตอบสนองความต้องการของคนในปัจจุบันและในอนาคตอย่างเท่าเทียม

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของประเทศไทย มีพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูก มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ปัจจุบันจังหวัดลพบุรีจึงเป็น "เมืองเศรษฐกิจ เมืองท่องเที่ยว ศูนย์การศึกษาของภาคกลางตอนบน และยังเป็นเมืองทหารอีกด้วย" อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง อาทิ เชื้อนป่าสักชลสิทธิ์ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด และทุ่งทานตะวันที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ นับเป็นจังหวัดที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2560)

จังหวัดลพบุรีได้มีการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดระยะ 4 ปี (พ.ศ.2560-2564) โดยมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดว่า “แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สู่มืองแห่งความสุข” แต่ด้วยสถานะของจังหวัดเป็นเพียงเมืองรองทางการท่องเที่ยว อีกทั้งจังหวัดลพบุรีไม่ได้ถูกจัดเข้ากลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยว 8 กลุ่มตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2558 และ 12 พฤษภาคม พ.ศ.2559 โดยจังหวัดในภาคกลางที่ได้รับการจัดเข้ากลุ่มเขตพัฒนาการท่องเที่ยว มีเพียงจังหวัดที่อยู่ในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง ได้แก่ จังหวัดนครศรีอยุธยา จังหวัด

นนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสิงห์บุรี (คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พ.ศ.2560 - 2564, 2560) ทำให้ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดยังไม่ชัดเจน ดังนั้นแนวทางที่จะพัฒนาจังหวัดลพบุรีให้เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียง และเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวได้นั้น ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยเกิดที่เกิดจากการ บูรณาการทางความคิดของทุกภาคส่วน ทั้ง ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ก่อให้เกิดความยั่งยืนในมิติของเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้จังหวัดลพบุรีเป็นจุดหมายปลายทางที่โดดเด่นในระดับนานาชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

1.2.2 เพื่อสร้างแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยลงพื้นที่ทำการศึกษา และเก็บข้อมูลในพื้นที่จังหวัดลพบุรี 11 อำเภอ

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยว ศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ กลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวของจังหวัด เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี โดยผู้วิจัยแบ่งประชากรออกเป็น 4 กลุ่ม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1) ภาครัฐ ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี 2) ภาคเอกชน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้แทนจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี 3) ภาคประชาชน ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 8 คน ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และ 4) นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 8 คน ได้แก่ ตัวแทนของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี ขอบเขตระยะเวลาการทำการวิจัย คือ มกราคม ถึง มิถุนายน พ.ศ.2562

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่จังหวัดลพบุรีเพื่อทำการศึกษา ศักยภาพการท่องเที่ยว และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี โดยใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบรายการตรวจสอบเพื่อศึกษาชุมชน (Community Study) แบบตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview)

2.2 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์และประชุมกลุ่มย่อย และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การประชุมกลุ่มย่อย และวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้แทนจากภาครัฐ

ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดลพบุรี จำนวนกลุ่มละ 8 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน

2.3 ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และการประชุมกลุ่มย่อยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ในการตรวจสอบสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนด้วยเทคนิค SWOT Analysis และสังเคราะห์ TOWS เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

2.4 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) โดยการตรวจสอบแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลของข้อมูลการท่องเที่ยว

2.5 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดสรุปเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

3. สรุปผลการวิจัย

จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่ภาคกลางของประเทศไทย ตั้งอยู่ริมแม่น้ำลพบุรี ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือระยะทาง 153 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 6,199.72 ตารางกิโลเมตร จังหวัดลพบุรีเป็นเมืองแห่งความหลากหลายและต่อเนื่องทางวัฒนธรรมนานกว่า 3,000 ปี เป็นเมืองโบราณที่มีอายุเก่าแก่และมีความสำคัญมากเมืองหนึ่งของประเทศไทย ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ไล่เรียงลงมา คือ สมัยทวารวดี สมัยอยุธยา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ด้วยตำแหน่งที่ตั้งที่เหมาะสมประกอบกับประสิทธิภาพของกษัตริย์ทุกพระองค์ในทุกสมัย ทำให้เมืองลพบุรีมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม การศาสนา และการทหารมาโดยตลอด

จังหวัดลพบุรีตั้งอยู่กึ่งกลางของประเทศ ทิศเหนือติดกับจังหวัดนครสวรรค์และจังหวัดเพชรบูรณ์ ทิศใต้ติดกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระบุรี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดสระบุรี ส่วนทางทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งจังหวัดที่อยู่ใกล้เคียงกันนี้สามารถเดินทางได้ทั้งทางรถยนต์ และรถไฟ รวมทั้งมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครไม่ไกลมากนัก ปัจจุบันลพบุรีได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองเศรษฐกิจ เมืองการท่องเที่ยว ศูนย์กลางการศึกษาของภาคกลางตอนบน และยังเป็นเมืองทหารอีกด้วย ซึ่งจากข้อมูลที่ได้กล่าวมา จังหวัดลพบุรีสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้จากผลการวิเคราะห์ต่อไปนี้

3.1 ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

3.1.1 ผลการตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ทรัพยากรธรรมชาติที่น่าสนใจ ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา น้ำตกวังง่านเหลือง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ทุ่งดอกทานตะวัน อ่างซับเหล็ก ป่าจำปาสีรินธร บ่อน้ำเดือด แม่น้ำลพบุรี เขาจันแล แม่น้ำบางขาม และน้ำตกสวนมะเดื่อ

2) ทรัพยากรวัฒนธรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ กลุ่มชาติพันธุ์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ บ้านหลวงรับราชทูต (บ้านหลวงวิชาเยนทร์) วัดโล้ว วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ปรางค์แขก วัดเชิงท่า วัดตองปุ วัดเขาสมอคอน วัดเขาวงพระจันทร์ วัดป่าธรรมโสภณ และหมู่บ้านผ้ามัดหมี่

3) ทรัพยากรมรดกที่น่าสนใจ ได้แก่ งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช งานเลี้ยงโต๊ะจีนลิง เทศกาลกระท้อนหวานและของดีเมืองลพบุรี เทศกาลทุ่งดอกทานตะวันบานลพบุรี งานประเพณีลอยกระทงย้อน

ยุค จอมพล ป.พิบูลสงคราม ประเพณีชักพระศรีอารีย ณ์ วัดไชโย ประเพณีกำฟ้า (ไทยพวน) งานฤดูหนาวลพบุรี งานนมัสการรอยพระพุทธรูปขาวงพระจันทร์ งานประเพณีใส่กระจาด และประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งชาว ไทยเชื้อสายมอญ

4) ทรัพยากรกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ แต่ง กายชุดไทยเที่ยวพระนารายณ์ราชนิเวศน์ เที่ยวเขื่อนป่า สักชลสิทธิ์ ให้วพระ ชมทุ่งดอกทานตะวัน ท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ท่องเที่ยวในพื้นที่เขตทหาร ท่องเที่ยวชุมชนเรียนรู้วิถีชุมชนกลุ่มชาติพันธุ์ ท่องเที่ยว หมู่บ้านดินสอพอง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร เทียว พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสมเด็จพระนารายณ์ เทียวสวน สัตว์ เทียวแหล่งเรียนรู้บ้านดินมดแดง และปั่นจักรยาน ท่องเมืองละโว้

5) ทรัพยากรบริการที่น่าสนใจ ได้แก่ โรงแรมและธุรกิจที่พักแรม ร้านอาหาร ร้านขายของที่ ระลึก ร้านสินค้าชุมชน ห้างสรรพสินค้า ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว โรงพยาบาล ATM และปั้มน้ำมัน

3.1.2 ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดลพบุรี ประเทศไทย สามารถสรุปได้ดังนี้

1) จุดแข็ง (Strengths) ปัจจัยภายในที่เป็น ข้อได้เปรียบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ได้แก่ (1) มีที่ตั้งอยู่กลาง อาเซียน มีระบบการขนส่งเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใน ประเทศและอาเซียน (2) มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติที่โดดเด่น ป่า พืชพันธุ์ และสัตว์ป่า (3) มี ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น เป็น เมืองแห่งอารยธรรม ศิลปกรรม 4 สมัยอันโดดเด่น เช่น ขอม อชยยา และมีชาติพันธุ์ที่หลากหลาย (4) มีพื้นที่ เหมาะสมต่อการทำการเกษตร มีการทำการเกษตร ปลอดภัย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ของภูมิภาค (5) มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ธรรมชาติ การเกษตร การทหาร และพลังงานทดแทน เป็นจังหวัดแห่งการ

เรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ (6) มีโครงการพระราชดำริฯ เช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการน้ำของ ภูมิภาค (7) ชุมชนต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาการท่องเที่ยว มีการรวมกลุ่มของภาคประชาชนและเอกชนใน การพัฒนาการท่องเที่ยว

2) จุดอ่อน (Weaknesses) ปัจจัยภายในที่ ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ จังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ได้แก่ (1) ขาดแผนยุทธศาสตร์ และคณะกรรมการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2) ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว (3) ขาดแผนการตลาดออนไลน์ ของธุรกิจการท่องเที่ยว (4) ขาดความเป็นระเบียบในการ จัดระเบียบผังเมือง สิ่งอำนวยความสะดวกทางการ ท่องเที่ยว และการควบคุมประชากรลิง (5) บุคลากร ทางการท่องเที่ยวขาดทักษะและความชำนาญ (6) ชุมชน บางพื้นที่ไม่มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากร (7) กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดยังไม่หลากหลายและ ดึงดูดนักท่องเที่ยว (8) ขาดการสนับสนุนส่งเสริมในการ พัฒนา และสร้างมาตรฐานการบริการและผลิตภัณฑ์ใน ธุรกิจภาคการท่องเที่ยว (9) เป็นพื้นที่ทหารซึ่งยากต่อการ พัฒนา

3) โอกาส (Opportunities) ปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลดีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่าง ยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ได้แก่ (1) กระแส โลกด้านการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ด้านประวัติศาสตร์ (2) กระแสโลกด้านการท่องเที่ยวธรรมชาติ วิถีชีวิต วิถี พุทธ (3) กระแสโลกด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ อาหาร (4) นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง จังหวัดลพบุรีมีโอกาสในการแสดงศักยภาพในการเป็น จุดหมายปลายทางท่องเที่ยวระดับสากล (5) รถไฟ รางคู่รถไฟความเร็วสูง เพิ่มโอกาสในการเป็นศูนย์กลาง ระบบโลจิสติกส์โลกและอาเซียน โดยมีไทยเป็นศูนย์กลาง (6) มีโอกาสสร้างแบรนด์ลพบุรีเป็นเมืองแห่งการเรียนรู้ ระดับนานาชาติ (7) มีโอกาสเพิ่มตลาดกลุ่มเป้าหมายหลัก

จีน อินเดีย อาเซียน (8) มีโอกาสทำการตลาดดิจิทัลบนอินเทอร์เน็ต

4) อุปสรรค (Threats) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลเสียต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ได้แก่ (1) การแข่งขันทางการท่องเที่ยวที่สูงขึ้นทั้งในระดับจังหวัดและประเทศ (2) สงครามทางการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจ ทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจโลกและของประเทศไทยอยู่ในช่วงชะลอตัว (3) ภาครัฐไม่สนับสนุนในการสร้างเครือข่ายดิจิทัลในการประชาสัมพันธ์จังหวัด (4) กฎระเบียบ กฎหมายและระเบียบของภาครัฐ ไม่เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (5) มีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยทางธรรมชาติ อุทกภัยและภัยแล้ง (6) ประชาคมโลกมีปัญหาการเมือง การก่อการร้าย และโรคระบาด

3.2 แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย

จากการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อสร้างแนวทางเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ได้จัดทำ TOWS Matrix เพื่อกำหนดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนา โดยการจับคู่ระหว่างปัจจัยภายนอกกับปัจจัยภายในทั้งหมด 4 คู่ ได้แก่ จุดแข็งกับโอกาส (Strength + Opportunity: SO) จุดอ่อนกับโอกาส (Weakness + Opportunity: WO) จุดแข็งกับอุปสรรค (Strength + Threat: ST) และจุดอ่อนกับอุปสรรค (Weakness + Threat: WT) ทำให้เกิดแนวทางหรือกลยุทธ์ในการพัฒนา ดังนี้

3.2.1 กลยุทธ์เชิงรุก (SO) ใช้จุดแข็งเพื่อหาประโยชน์จากโอกาสที่มี ได้แก่ 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช 2) ส่งเสริมการท่องเที่ยววัด ชมศิลปกรรม 4 สมัย ใหัวพระ ผักสมมติเพื่อพัฒนาจิต 3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ป่าซับลังกาผืนป่าที่ใหญ่ที่สุดของภาคกลางตอนบน 4) ส่งเสริมการท่องเที่ยวสัมผัสความหลากหลายของชาติพันธุ์ 5) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

เกษตรและอาหารปลอดภัย 6) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ลพบุรีเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับนานาชาติ 7) พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและมีมาตรฐาน 8) สร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวภายใน และภายนอกจังหวัดบนอินเทอร์เน็ต เพื่อการตลาดออนไลน์

3.2.2 กลยุทธ์เชิงพลิกผัน (WO) ใช้ประโยชน์จากโอกาสเพื่อลดจุดอ่อน ได้แก่ 1) สร้างแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 2) สร้างแผนการตลาดดิจิทัล 3) ตั้งกรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด (Destination Management Organization: DMO) 4) สร้างแผนอนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดการพื้นที่ในเขตการท่องเที่ยว 5) สร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและของที่ระลึก สร้างแบรนด์สินค้าของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักและมีมาตรฐานระดับสากล

3.2.3 กลยุทธ์รักษาเสถียรภาพ (ST) ใช้จุดแข็งเพื่อเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ 1) เสริมสร้างเครือข่ายพันธมิตรเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภูมิภาค ประเทศ และระดับโลก 2) เชื่อมโยงการท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตกับจังหวัดใกล้เคียง ระดับภูมิภาค และระดับโลก 3) วางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเกษตรกรรมและแผนการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบเพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติ 4) สร้างเครือข่ายภาคประชาชนและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนาอนุรักษ์เมืองลพบุรี 5) ปรับคู่แข่งให้เป็นหุ้นส่วนพัฒนาการท่องเที่ยวไร้พรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

3.2.4 กลยุทธ์การเตรียมพร้อม (WT) ลดจุดอ่อนและเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ 1) สร้างกระบวนการทำงานแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วนภายในจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว 2) วางแผนยุทธศาสตร์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจการท่องเที่ยว สร้าง Platform ทางการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์ และขายสินค้าและบริการ 3) อบรมแผนรองรับภัยพิบัติที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ 4) เสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้

หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ระดับชุมชน

4. อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาชุมชนด้วยเครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ คือ รายการที่ตรวจสอบเพื่อศึกษาชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐาน ด้านบริบทพื้นที่ศึกษา ทำความเข้าใจเกี่ยวข้องกับสังคมพื้นที่วิจัย ลักษณะของชุมชนผู้เป็นเจ้าบ้านของทรัพยากร การวิเคราะห์ชุมชน ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจบริบทด้านต่าง ๆ เช่น ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ตลอดจนความซับซ้อนขององค์ประกอบในชุมชน ตามความคิดของ อีริคัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์ (2554, หน้า 4-7) ที่ได้กล่าวว่า การศึกษาชุมชนด้วยองค์ความรู้ในมิติต่าง ๆ ช่วยให้สามารถเชื่อมโยงปรากฏการณ์มิติต่าง ๆ ให้เป็นองค์รวมเพราะการศึกษาชุมชนเป็นการบูรณาการสหวิทยาการเพื่อจะได้นำผลการศึกษาชุมชนไปวางแผนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ตามความต้องการของชุมชนที่แท้จริง ในการศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ และการประชุมกลุ่มย่อยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 32 คน จากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว จนได้มาซึ่งศักยภาพทางการท่องเที่ยว รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

ผลของการวิจัยครั้งนี้ตรงตามความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำไปสู่การอภิปรายผล 5 ด้าน ได้แก่

1. ศักยภาพด้านธรรมชาติที่โดดเด่นของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา น้ำตกวังก้านเหลือง เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ทุ่งดอกทานตะวัน เป็นต้น

ซึ่งเหมาะแก่การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ท่องเที่ยววิถีเกษตร รวมทั้งการท่องเที่ยวตามรอยโครงการพระราชดำริฯ โดยเฉพาะเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา เป็นผืนป่าที่ใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของภาคกลางตอนบน นับวันพื้นที่ป่าลดน้อยลงอันเนื่องมาจากปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การเก็บของป่าและการล่าสัตว์ ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัยได้รับความนิยมมากขึ้น ความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและกิจกรรมเชิงนิเวศและผจญภัยที่มีมาตรฐาน เป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2555) ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านธรรมชาติ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวธรรมชาติ ป่าซับลังกาผืนป่าที่ใหญ่ที่สุดของภาคกลางตอนบน การพัฒนาการกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและมีมาตรฐาน การวางแผนยุทธศาสตร์ท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน การจัดตั้งกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด (DMO) การสร้างเครือข่ายภาคประชาชนและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนในการพัฒนา อนุรักษ์เมืองลพบุรี และการวางแผนอนุรักษ์ทรัพยากรและการจัดการพื้นที่ในเขตการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และสอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

2. ศักยภาพด้านวัฒนธรรมที่โดดเด่นของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬ กลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น ซึ่งเหมาะแก่การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์ชมศิลปกรรม 4 สมัยตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี สมัยอยุธยา จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ ชมความรุ่งเรืองของลพบุรีในสมัยแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และการท่องเที่ยวสัมผัสความหลากหลายของชาติพันธุ์ แต่เมื่อมองถึงอุปสรรคในการพัฒนาต่อการท่องเที่ยว คือ การมีคู่แข่งทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีจุดขายคือ ความเป็นเมืองมรดกโลก รวมทั้งการแข่งขันทางการท่องเที่ยวในระดับนานาชาติมีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวย้อนรอยประวัติศาสตร์แผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ส่งเสริมการท่องเที่ยววัด ชมศิลปกรรม 4 สมัย ให้อำเภอ ฝึกสมาธิเพื่อพัฒนาจิต การสร้างเครือข่ายพันธมิตรเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวภูมิภาค ประเทศ และระดับโลก การเชื่อมโยง การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตกับจังหวัดใกล้เคียง ระดับภูมิภาค และระดับโลก การปรับคู่แข่งให้เป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาการท่องเที่ยวไร้พรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และสอดคล้องกับแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2 (พ.ศ.2561-2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ที่ว่าด้วยเรื่องการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยวจากฐานความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ การพัฒนาและเชื่อมโยงกิจกรรมและบริการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดเชิงสร้างสรรค์ (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2561)

3. ศักยภาพด้านมหรหรรพ์ที่โดดเด่นของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราชงานเลี้ยงโต๊ะจีนลิ้ง เทศกาลกระท้อนหวานและของดีเมืองลพบุรี เป็นต้น โดยมีมหรหรรพ์ที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดลพบุรี มีนักท่องเที่ยวต่างถิ่นเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงจัดงานเป็นจำนวนมาก คือ งานแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่นักท่องเที่ยวร่วมงานส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวภายในจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านมหรหรรพ์ คือ การสร้างเครือข่ายทางการท่องเที่ยวภายในและภายนอกจังหวัดบนอินเทอร์เน็ต เพื่อการตลาดออนไลน์ การวางแผนยุทธศาสตร์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจการท่องเที่ยว สร้าง Platform ทางการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์ และขายสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 - 2564) ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างความสมดุลให้การท่องเที่ยวผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

4. ศักยภาพด้านกิจกรรมที่โดดเด่นของจังหวัดลพบุรี ได้แก่ กิจกรรมทางวัฒนธรรม กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ แต่ด้วยจุดแข็งของจังหวัดลพบุรีที่มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ธรรมชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ การเกษตร การทหาร และพลังงานทดแทน จังหวัดลพบุรีจึงมีโอกาสนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สำคัญของประเทศ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม และจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) ที่ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ มีโอกาสใน

การพัฒนาศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมการมีส่วนร่วม และจากประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของจุดหมายปลายทางของวันหยุดของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังหมายถึงการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์ กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรง ร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมและมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนแต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านกิจกรรม คือ การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและมีมาตรฐาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ลพบุรีเมืองแห่งการเรียนรู้ระดับนานาชาติ ซึ่งแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับทบทวน พ.ศ. 2562) ดังวิสัยทัศน์ของจังหวัดลพบุรีที่กล่าวว่าลพบุรี “แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สู่มืองแห่งความสุข” และสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2562)

5. ศักยภาพด้านบริการที่โดดเด่นของจังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมีความเห็นว่าศักยภาพด้านบริการของจังหวัดลพบุรีควรได้รับการพัฒนา จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ศึกษาบริบทชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวพบว่า ข้อมูลโรงแรมที่พัก รีสอร์ท ในจังหวัดลพบุรีปี พ.ศ.2561 มีจำนวนทั้งสิ้น 98 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางถึงขนาดเล็กยังไม่มีมาตรฐานเพียงพอในการรองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกมีจำนวนน้อยขาดมาตรฐาน และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งลพบุรีเป็นแหล่งผลิตดินสอพองแหล่งใหญ่ของประเทศ ถือเป็นโอกาสของจังหวัดลพบุรีในการวางแผนพัฒนาสินค้าของฝาก

ของที่ระลึกที่มีมาตรฐาน นำภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ นำเสนอสรรพคุณและตำนานดินสอพองผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดลพบุรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิรันดร์ พิษณุดำรง (2553 หน้า 13- 14) ที่ได้กล่าวว่า ทุนวัฒนธรรมเป็นทรัพยากรล้ำค่าของประเทศ สะท้อนเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีเป็น แบบแผนและวิถีชีวิตอันดีงามมาถึงปัจจุบัน เมื่อนำมาประยุกต์สร้างสรรค์ร่วมกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยี เกิดเป็นสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของตลาด สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของชุมชนให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน ดังนั้นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพด้านบริการ คือ การสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและของที่ระลึก สร้างแบรนด์สินค้าของจังหวัดให้เป็นที่รู้จักและมีมาตรฐานระดับสากล การวางแผนยุทธศาสตร์การตลาดดิจิทัลของธุรกิจการท่องเที่ยว สร้าง Platform ทางการท่องเที่ยวเพื่อประชาสัมพันธ์ และขายสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี พ.ศ.2560 - 2564 (ฉบับทบทวน พ.ศ.2562) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาสินค้า บริการ และผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวให้เกิดมูลค่าเพิ่มจากเรื่องเล่า (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2562)

5. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดลพบุรี ประเทศไทย ผลของการวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการนำศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีในแต่ละด้านมากำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนจังหวัดลพบุรีต่อไป

5.1 หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยว อาทิ สำนักงานจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานลพบุรี และสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด เป็นต้น ควรนำศักยภาพทางการท่องเที่ยวจากงานวิจัยมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดลพบุรี โดยต้องอาศัยความร่วมมือ การเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้ามาระดมสมอง เพื่อหาทางเลือกที่เหมาะสมและเกิดการพัฒนาคือครอบคลุมทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และจิตใจ

5.2 หน่วยงานภาคเอกชนมีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยว อาทิ หอการค้าจังหวัด สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจ อื่นๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน หน่วยงานภาคเอกชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และพัฒนาการท่องเที่ยว ให้การสนับสนุนการดำเนินการของภาครัฐ และควรมีการวางแผนการดำเนินงานของธุรกิจให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม

5.3 ประชาชน และชุมชนการท่องเที่ยวในจังหวัด ควรศึกษาผลการวิจัยขั้นนี้เพื่อที่จะได้รับทราบแนวทางการพัฒนาจังหวัด และให้ความร่วมมือกับทางจังหวัด ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ชุมชนการท่องเที่ยวควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการพัฒนาชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของจังหวัด และการให้เกิดความยั่งยืนในมิติของสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

5.4 จังหวัดลพบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น แต่ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก โดยเฉพาะการทำการตลาดออนไลน์ กำหนดแผนการตลาดดิจิทัล สร้าง Platform ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดเอง เพื่อประชาสัมพันธ์และขายสินค้าและบริการ กระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างงานสร้างอาชีพ และดึงดูดนักท่องเที่ยว

6. เอกสารอ้างอิง

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

(2560). **คู่มือการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 – 2564)**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2562). **รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (รายงานการวิจัย)**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2563). **จำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยว มกราคม ถึง ธันวาคม 2562**. ค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2563, จาก https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=527

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2555). **การศึกษาสถานการณ์และโอกาสการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกลุ่มนิเวศและผจญภัย (ECO & Adventure Tourism)** (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง. (2560). **แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยววิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนกลาง พ.ศ.2560 - 2564**. ค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2563, จาก https://www.mots.go.th/download/article/article_20170323135629.pdf

ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์. (2554). **ชุมชนศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิสวันต์ พิษณุดำรง. (2553). ทิวทัศน์ธรรมชาติ: ชุมทรัพย์
ของเศรษฐกิจสร้างสรรค์. วารสารเศรษฐกิจและ
สังคม, 47(4), 13-18.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564).
กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2562). แผนพัฒนาจังหวัด
ลพบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564
(ฉบับทบทวน พ.ศ.2562). ค้นเมื่อ 19 มิถุนายน
2563, จาก
<http://www.loburi.go.th/web/strategic/loburi-development-plan.html>

สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน
2. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน 2
(ชัยนาท ลพบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง) ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2561-2564. ค้นเมื่อ 30
มิถุนายน 2563, จาก
<http://www.loburi.go.th/web/strategic/loburi-development-plan.html>

UNWTO Tourism Highlights, 2015 Edition. (2015).
Tourism Highlights, 2015. Retrieved June 9,
2020, from [http https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899](http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284416899)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันทางการตลาด บ้านสมใจ ตำบลไจดี อำเภوخุซัน จังหวัดศรีสะเกษ

The Community Product Development towards Market Competition Ban Somchai,
Jaidee Sub-district, Khukhan District, Sisaket Province.

ณัฐพงศ์ ใจชื่อตรง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันทางการตลาด บ้านสมใจ ตำบลไจดี อำเภوخุซัน จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ในการพัฒนาศักยภาพการผลิตชุมชนบ้านสมใจ ตำบลไจดี อำเภوخุซัน จังหวัดศรีสะเกษ 2) ศึกษาปัจจัยการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลไจดี อำเภوخุซัน จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสินค้าแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน โดยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยรูปแบบผสม กลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการ และผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือ ลูกค้าผู้เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางของ Krejcie and Morgan ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ผลิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบันสามารถแยก 8 ประเด็น คือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ขาดความเป็นเอกลักษณ์ 2) ด้านราคา มีกำไรต่ำ และไม่สามารถจำหน่ายได้อย่างรวดเร็ว 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่ายขาดความหลากหลาย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด ขาดการส่งเสริมทางด้านการตลาด 5) ด้านกระบวนการ ขาดการควบคุมการผลิต การวางแผนในด้านต่าง ๆ 6) ด้านบุคคล ขาดทักษะในการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชุมชนอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองหรือแหล่งเศรษฐกิจ 8) ด้านผลผลิตและคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ของชุมชนไม่สามารถนำไปต่อยอดการเพิ่มมูลค่าได้

2. ปัจจัยตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) พบว่าภาพรวม มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีทัศนคติด้านราคาสูงที่สุด รองมาคือ ด้านองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านบุคคล ตามลำดับ

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ดังนี้ 1) การรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ 2) ด้านการจัดการ จัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในชุมชนให้มีความรู้มากขึ้น 3) ด้านการตลาด ให้เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลาย 4) ด้านการผลิต ต้องการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตัวผลิตภัณฑ์ 5) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เกิดการปัญหาการสนับสนุนที่ซ้ำซ้อนจากหลายหน่วยงานของภาครัฐ ขาดการสื่อสารที่ดีระหว่างหน่วยงาน ทำให้ผู้ประกอบการบางรายขาดซึ่งโอกาส และไม่เป็นไปตามจุดหมายของโครงการต่าง ๆ ของรัฐ

คำสำคัญ : การพัฒนาศักยภาพ ผลิตภัณฑ์ชุมชน การแข่งขันทางการตลาด

¹ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Abstract

The research topic is a community product development towards marketing competition at Baan Somchai, Jaidee Sub-district, Khukhan District, Sisaket Province. The objectives of this research were 1) to study the problems and needs of entrepreneurs, products and community products in the potential product development of Baan Somchai, Jaidee sub-district, Khukhan district, Sisaket province, 2) to study the marketing factors that affects consumers' purchasing decisions on community products (OTOP) of Baan Somchai, Jaidee sub-district, Khukhan district, Sisaket province, and 3) to present recommendations on product and community products development to entrepreneurs. Mixed-method was used in this research. 10 senior executives of government agencies and leaders of community enterprises were selected by purposive sampling as a qualitative sample, and 400 customers buying OTOP, which determined based on Krejcie and Morgan's table were a quantitative sample. The results found that:

1) The current states of problems and needs of the manufacturer could be divided into 8 issues: 1) product aspect: lack of uniqueness, 2) Price: low profit and unable to release immediately, 3) Distribution channels: lack of diversity, 4) Marketing promotion: lack of enhancing in marketing, 5) Process: lack of production control and planning in various fields, 6) Personnel: people lack of skills to develop new innovations, 7) The physical environments: communities are far from the city or economic sources, and 8) Productivity and quality: community products cannot be further added to value.

2) Market factors affecting purchasing decisions of community products (OTOP) found that the overall attitude was at a high level. When considering each aspect, it was found that they have the highest positive attitude in price, followed by product composition, distribution channels and personnel, respectively.

3) The solutions were as followed, 1) Networking and cooperation, 2) Management, increasing knowledge of people in the community, 3) Marketing, adding more various distribution channels, 4) Production, developing the uniqueness of the product, and 5) Government support, redundancy of several government agencies supports. Due to the lack of good communication between organizations, some entrepreneurs lack opportunities as well as unable to complete the objectives of the government.

Keyword: Capacity Development, Community Products, Market Competition

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 8 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวทางอันหนึ่งซึ่งช่วยสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองและยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และจุดขาย สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้รู้จักแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก ซึ่งการสร้างรายได้โดยการพึ่งตนเองเป็นแนวคิดที่เน้นขบวนการสร้างรายได้จากผลิตภัณฑ์ในแต่ละหมู่บ้านหรือตำบล เพื่อที่จะสร้างชีวิตความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตมุ่งสู่ตลาดสากล พร้อม ๆ กับการเน้นท้องถิ่น นอกจากนี้แนวคิดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ยังเป็นแนวคิดที่ต้องการให้หมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นฐานไปสู่เมืองใหญ่ เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้นเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทั้งนี้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ในตลาดจำนวนมาก ส่งผลให้เกิดปัญหาการแข่งขันขึ้นระหว่างผลิตภัณฑ์ชุมชนและผลิตภัณฑ์จากโรงงานอุตสาหกรรม เนื่องจากผลิตภัณฑ์ชุมชนในปัจจุบันส่วนใหญ่จะผลิตขึ้นด้วยมือหรือเครื่องมือที่มีในครัวเรือน ทำให้เกิดข้อเสียเปรียบในเรื่องของกำลังในการผลิต และต้นทุนในการผลิตต่อหน่วยที่สูงกว่าโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้ราคาขายสินค้าสูงกว่าสินค้าจากโรงงาน นอกจากนี้ผลิตภัณฑ์ชุมชนหลายชนิดยังขาดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และสามารถถูกทดแทนได้ด้วยสินค้าที่ผลิตขึ้นจากโรงงาน การที่ผลิตภัณฑ์ชุมชนจะสามารถอยู่รอดในตลาดและสามารถแข่งขันกับสินค้าอื่นได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคหรือการวิเคราะห์ส่วนผสมทางการตลาด เพื่อให้สินค้าที่ผลิตขึ้นนั้นมีความ

สอดคล้องตรงกับลักษณะความต้องการของผู้บริโภค เช่น การพัฒนาเรื่องของคุณภาพสินค้า ราคาของสินค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือการส่งเสริมการตลาด

ซึ่งชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอยุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ได้ประกอบอาชีพเกษตรกรปลูกข้าวเป็นหลัก หลังจากว่างเว้นจากการทำนา หรือช่วงเวลาที่ว่างของกลุ่มเกษตรกร ก็จะมีการทำอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เสริมเพิ่มขึ้นให้กับชุมชนและครอบครัวในชุมชน โดยผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ที่มีการดำเนินกิจกรรมทำกันอยู่ภายในชุมชนคือ “เกี๊ยวน้อย” เป็นงานศิลปะที่อาศัยภูมิปัญญาจากคนรุ่นเก่าที่มีความสนใจ และต้องการสืบสานวัฒนธรรมของคนโบราณ ซึ่งภูมิปัญญาในการทำผลิตภัณฑ์ชุมชนแห่งนี้ประสบปัญหาในการที่พัฒนาตัวแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยหรือรูปแบบใหม่ ๆ ให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น หรือแม้แต่บรรจุกฎของผลิตภัณฑ์ก็ยังขาดการพัฒนาให้มีความทันสมัย และขาดคนที่จะมาดูแลสืบสานต่องานฝีมือดังกล่าว ซึ่งกำลังเลือนหายไปจากชุมชน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางในการพัฒนาสินค้าแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอยุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค โดยศึกษาถึงปัญหาของการผลิต และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ของชุมชนบ้านสมใจ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและสร้างเป็นแนวทางในการพัฒนาสินค้าแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ในชุมชนทั้งในเชิงการพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ประกอบการที่ถือเป็นหนึ่งปัจจัยสำคัญในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชน ในการพัฒนาศักยภาพการผลิตของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) ของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาสินค้าแก่ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยศึกษาถึงการพัฒนาลิขสิทธิ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านกระบวนการ 6) ด้านบุคคล 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และ 8) ด้านผลผลิตและคุณภาพ

1.3.2 ขอบเขตพื้นที่วิจัย

การศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ในเขตพื้นที่ชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

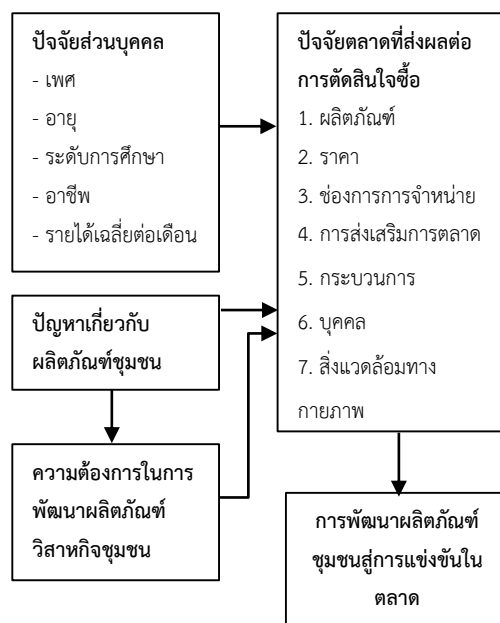
1.3.3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่

- กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการและผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 10 คน

- กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ลูกค้าผู้เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 400 คน

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันทางการตลาด บ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอบุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยแบ่งขั้นตอนการศึกษาถึง 1) สภาพปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) ความต้องการในการพัฒนาลิขสิทธิ์ชุมชน 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจ และ 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันในตลาด ซึ่งสามารถเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ครั้งนี้ เป็นการนำเสนอวิธีวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ด้วยกระบวนการวิจัยที่เป็นเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อนำผลที่ได้จากการสำรวจปัจจัยที่กำหนดไว้ นำมารวมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ได้ผลมาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย ในพื้นที่ดังกล่าว โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 ประชากรในงานวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informants) ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน บ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนรวมทั้งสิ้น 10 คน โดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

การวิจัยเชิงปริมาณ คือ กลุ่มลูกค้าผู้เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ลูกค้าผู้เลือกซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ โดยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ซื้อสินค้าพบว่า ชุมชนไม่มีการทำบันทึกจำนวนผู้ซื้อ และไม่มีการประมาณการจำนวนผู้ซื้อ แต่ทราบว่าสินค้าจำนวนมากถูกจำหน่ายในแต่ละเดือน ผู้วิจัยจึงเลือกพิจารณาถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมโดยให้มีค่าความเชื่อมั่นสูงสุดจากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970: 76) ที่เริ่มตั้งแต่หลัก 10 หน่วยจนถึงสูงสุดที่หลัก 100,000 หน่วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้หลักสูงสุดของตารางคือ หลัก 100,000 หน่วย โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จำนวน 384 คน และเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงเลือกเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ซึ่งเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สูงที่สุดของวิธีการคำนวณตามตาราง Taro Yamane ที่ประชากรไม่จำกัด

ผู้วิจัยจึงเลือกการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการเลือกหน่วยตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น Non-probability

2.3 เครื่องมือวิจัย

2.3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้เป็นข้อคำถามแบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่

ได้กำหนดไว้แล้ว โดยแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการตัวแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันในตลาด รวมจำนวน 7 ข้อ ตรวจสอบความถูกต้องด้วยวิธีตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากลูกค้าผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่การแข่งขันในตลาด จำแนกได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะของแบบคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นการวัดองค์ประกอบของทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วย 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด 5) ด้านกระบวนการ 6) ด้านบุคคล 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 8) ด้านผลผลิตและคุณภาพ ซึ่งมีวัดอุปสรรคเพื่อวัดระดับทัศนคติแบบระดับความสำคัญ (Likert Scale) จำนวน 45 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Question) จำนวน 1 ข้อ

โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำไปทดสอบทดลองใช้กับกลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนกับอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 30 ชุด เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งค่าทดสอบคอนบาค์แอลฟา (Conbach's Alpha) ของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.887

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงคุณภาพ กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้นำแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กำหนดไว้ โดยติดต่อไปยังหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี

อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก และนัดสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ โดยขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

การวิจัยเชิงปริมาณ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ กลุ่มลูกค้าผู้ซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภอขุนันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามคือ กลุ่มลูกค้าที่ซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้กรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง ภายใต้อาณัติการควบคุมดูแลของผู้วิจัย

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยนำข้อความที่ได้จากการถอดข้อความจากการบันทึกเสียง มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำมาสรุปผล แยกประเด็นสำคัญ ๆ ที่ความในเนื้อหาที่ได้จากการสรุป เพื่อนำมาตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย

2.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ

- นำข้อมูลที่ได้รับ มาทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำมาบันทึกหรัสและนำไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติดังนี้

(1) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ผลข้อมูลตามแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1

(2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

- การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ จะนำมาจัดเรียงในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบายบรรยายใต้ตาราง

3. สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ด้วยสถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ผลที่ได้มีดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.7 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 42.3

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 26 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.3 อายุระหว่าง 36-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.0 อายุระหว่าง 46-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.7 และอายุ 56 ปีขึ้นไป จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2

จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอาชีพ ค่าขาย/ประกอบอาชีพอิสระ คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลง ได้แก่ อาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.0 เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 16.3 รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 13.8 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.0 และอาชีพแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.8

รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมาได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.8 รายได้ระหว่าง 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 14.3 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.0 และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.8

ตอนที่ 2 เป็นการวัดทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย 8 ด้านได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย 4) ด้านการส่งเสริมทางการตลาด 5) ด้านกระบวนการ 6) ด้านบุคคล 7) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และ 8) ด้านผลผลิตและคุณภาพ ในภาพรวมผู้บริโภคมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านราคาเป็นด้านที่มีทัศนคติสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65

รองลงมาได้แก่ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และ 4.59 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดต่ำที่สุดคือด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาได้แก่เรื่องคุณภาพของผลิตภัณฑ์ดี และสีสันทน ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72 และ 4.71 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีทัศนคติเกี่ยวกับข้อผลิตภัณฑ์มีราคาถูกกว่าที่อื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาได้แก่ มีการลดราคาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากราคาปกติ และผลิตภัณฑ์มีการติดป้ายบอกราคาอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บรรยายกายภายในสถานที่จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์มีความสวยงามน่าเข้าไปจับจ่ายซื้อของ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 รองลงมาได้แก่ มีสถานที่จอดรถเพียงพอและเหมาะสม และทำเลที่ตั้งของสถานที่จัดจำหน่ายเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และ 4.68 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดบูธของผลิตภัณฑ์เพื่อการลดแลก แจก แถม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 รองลงมาได้แก่ พนักงานคอยอธิบายเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์นั้น และการแจกสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และ 4.55 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีเจ้าหน้าที่ต้อนรับ

และมีการแนะนำลูกค้าที่มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 รองลงมาได้แก่ มีการออกแบบและจัดขบวนกรในเชิงปฏิบัติ และมีการส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้ามีความประทับใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และ 4.68 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การให้บริการของเจ้าหน้าที่มีความประทับใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 รองลงมาได้แก่ เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติตนตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้และ มีการพักคอยในการให้บริการที่เป็นมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และ 3.96 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า รูปร่างของตัวตึกหรืออาคารที่จัดสินค้ามีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 รองลงมาได้แก่ สถานที่และบริเวณจอดรถมีความสะดวก และมีการจัดส่วนหย่อมหน้าร้านเพื่อความสวยงาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และ 4.31 ตามลำดับ

ทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านผลผลิตและคุณภาพ อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริโภคสามารถมองเห็นได้จากสินค้าจากภายนอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 รองลงมาได้แก่ มีความประทับใจต่อการให้บริการและผลิตภัณฑ์ และมีการประเมินทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยตลาดที่ลูกค้ามาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และ 4.31 ตามลำดับ

สภาพปัญหาและความต้องการของผู้ผลิตที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อใช้เป็นข้อคำถามแบบเจาะลึก (In-dept Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักคือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานราชการและผู้นำกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 10 คน ซึ่งผลการรวบรวมสามารถสรุปได้ดังนี้

เนื่องจากสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ เป็นสินค้าประเภทข้าวของเครื่องใช้ที่มีขนาดใหญ่ ทำให้จำเป็นต้องมีสถานที่ในการตั้งขาย ซึ่งเป็นปัญหาหลักในการกระจายสินค้าไปสู่แหล่งอื่น นอกจากนี้รูปแบบการผลิตสินค้าเป็นรูปแบบการผลิตล่วงหน้าหรือผลิตให้มีจำนวนมากไว้ก่อน ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า หรือผลิตตามความต้องการของชุมชน ทำให้สินค้าหลายรายการไม่เป็นที่ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค และเกิดปัญหาสินค้าค้างสต็อกและเสื่อมคุณภาพตามกาลเวลา ปัญหาอีกประการคือ สินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนหลายชนิดขาดความเป็นเอกลักษณ์ หรือขาดความเป็นนวัตกรรม สินค้าส่วนมากเกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านหรือ “มรดก” อันเก่าแก่ของท้องถิ่นที่นำมาประยุกต์เพียงเล็กน้อย เช่น สินค้าจักสาน นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาการขาดการวางแผนในการบริหารจัดการการผลิตสินค้าของชุมชนอย่างเป็นระบบ ขาดการศึกษาตลาด ขาดการจัดหาสถานที่จัดจำหน่าย และช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลาย ซึ่งทำให้สินค้านั้นจำหน่ายได้น้อย และไม่ได้กำไรเท่าที่ควร โดยผู้ที่ได้กำไรกลับกลายเป็นพ่อค้าคนกลางที่มีความรู้ ทุน และตลาด ทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางในการกระจายสินค้าสู่ตลาด และสร้างส่วนแบ่งกำไรจากการขนส่งหรือจำหน่ายสินค้า ส่วนชาวบ้านที่เป็นผู้ผลิตได้เพียงค่าตอบแทนเล็กน้อยสำหรับการเป็นแรงงานเสมือนการเป็นลูกจ้างของพ่อค้า ทำให้ไม่เกิดความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ที่ควรได้จากความรู้ภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่น

การสนับสนุนจากภาครัฐที่เพียงพอและไม่ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น ก็ถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่พบ โดยภาครัฐได้จัดทำโครงการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการให้ความรู้ การอบรมพัฒนาอาชีพ การให้สนับสนุนทางการเงินที่มีดอกเบี้ยต่ำผ่านธนาคาร หรือแม้แต่การเปิดพื้นที่สาธารณะเพื่อให้กลุ่มชุมชน นำสินค้าของชุมชนมาจัดแสดงหรือวางขายได้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่การสนับสนุนที่กล่าวมาไม่ตรงต่อการ

แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในธุรกิจผลิตภัณฑ์ของชุมชน เช่น การเปิดพื้นที่ให้สามารถนำสินค้ามาจัดแสดงหรือวางขายได้ เป็นเพียงช่องทางที่ช่วยให้ชุมชนสามารถขายได้มากขึ้นเพียงชั่วคราวเท่านั้น ขาดความยั่งยืน

กล่าวสรุปคือ สินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ ผลิตภัณฑ์ยังขาดความเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่น มีสินค้าอื่นที่เป็นคู่แข่งหรือเป็นสินค้ามาทดแทนกันได้ ขาดเทคนิคการผลิตแบบใหม่ ๆ ที่จะช่วยเพิ่มปริมาณการผลิตให้มากขึ้น ขาดช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายอาศัยเพียงการจัดจำหน่ายผ่านทางสหกรณ์กลุ่มเท่านั้น ขาดการวางแผนในการลงทุนที่เหมาะสม เช่น การเพิ่มกำลังการผลิต หรือการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิต ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เข้ามาช่วยเติมเต็ม จึงทำให้ถูกจำกัดในด้านต่าง ๆ และขาดการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของตัวผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจต้องได้รับการพัฒนาในส่วนนี้

4. อภิปรายผล

ปัจจัยตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน (OTOP) บ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านราคาเป็นด้านที่มีทัศนคติสูงที่สุด รองลงมาคือด้านองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ทั้งนี้เพราะราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยลูกค้าจะพิจารณาถึงราคาในการเทียบกับคุณภาพสินค้าว่ามีความเหมาะสมคุ้มค่าต่อการซื้อหรือไม่ ซึ่งสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนของชุมชนบ้านสมใจ ตำบลใจดี อำเภออุ้มผาง จังหวัดศรีสะเกษส่วนมากเป็นหัตถกรรมจักสานที่มีราคาถูก ผนวกกับการใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติเกือบทั้งหมด จึงทำให้ราคาค่าต่ำกว่าสินค้าที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์ทั้งหมด แต่ยังคงมีความทนทานตามธรรมชาติของวัตถุที่นำมาใช้ตามภูมิปัญญาชาวบ้าน

ทำให้เมื่อผู้บริโภคเปรียบเทียบราคาสินค้าต่อคุณภาพแล้วพบว่ามีความคุ้มค่าเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณา รัตนารักษ์ (2548) ที่พบว่า ปัจจัยด้านราคาผู้ตอบแบบสอบถามจะให้ความสำคัญกับราคาที่ผู้ซื้อสามารถจ่ายได้ และรองลงมาคือราคามีความเหมาะสมกับสินค้า ซึ่งหากเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอาหาร จะพบว่าราคาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจซื้อ (วันชัย ทองเขื่อน, 2546) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ ญาณดา พรประเสริฐและ สุชาติ ฉันทสาราญ (2551) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ที่สำคัญ คือ ปัจจัยด้านราคา

สำหรับทัศนคติที่มีความสำคัญรองลงมาคือด้านองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ที่มีความสำคัญในการตัดสินใจซื้อสินค้านั้นเกิดจาก ทัศนคติทั่วไปของลูกค้าที่กำหนดว่าสินค้าที่ดี ต้องมีคุณภาพดี มีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่น และต้องตอบสนองวัตถุประสงค์ในการใช้งานได้ ซึ่งสินค้าชุมชนโดยเฉพาะสินค้าหัตถกรรมจำเป็นต้องพึ่งพาปัจจัยด้านองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์เป็นหลักในการดึงดูดลูกค้าตัดสินใจซื้อ เนื่องจากสินค้าหัตถกรรมจากร้าน เป็นสินค้าที่มีวัตถุประสงค์ในการใช้งานอย่างชัดเจนตายตัว ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานประเภทอื่นได้ เช่น กระเป๋าก็ต้องใช้ใส่ของหรือเป็นเครื่องประดับ หรือที่รองแก้วก็ต้องใช้เป็นที่รองแก้วน้ำ ผู้ซื้อสินค้าเหล่านี้จึงต้องทำการตัดสินใจตัวสินค้าจากคุณภาพของสินค้าโดยตรง ไม่ใช่จากประโยชน์ใช้สอยที่สามารถใช้ได้หลากหลาย สอดคล้องกับ พงศกร สังข์บัวชื่น (2550) ที่พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากคุณภาพและการใช้ประโยชน์เช่นเดียวกัน นรารัตน์ สงคั่นอก (2543) ที่พบว่าผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ให้ความสำคัญกับ คุณภาพและส่วนผสมของผลิตภัณฑ์มากที่สุด และสอดคล้องกับ ชูเกียรติ ศิริวงศ์ (2550) ที่ศึกษาพฤติกรรมการซื้อสินค้าของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น และพบว่าเหตุผลของการเลือกซื้อ

สินค้าที่ระลึกคือ คุณภาพของสินค้าเป็นอันดับแรก โดยพิจารณาจากรูปแบบตัวสินค้ามีความสวยงาม ส่วนในด้านช่องทางการจัดจำหน่ายนั้นมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสูง เพราะส่งผลให้ลูกค้าเกิดความสะดวกในการซื้อสินค้า ทั้งจากการที่มีช่องทางการจัดจำหน่ายหลายช่องทางหรือแม้แต่การที่สถานที่จัดจำหน่ายที่มีความสมบูรณ์พร้อมรองรับผู้ใช้บริการ มีการออกแบบร้านค้าสวยงาม มีการจัดเรียงสินค้าอย่างเป็นระเบียบให้ค้นหาง่าย และการมีที่จอดรถที่กว้างพออำนวยความสะดวกรองรับลูกค้าหลายรายสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ ญาณดา พรประเสริฐและ สุชาติ ฉันทสาราญ (2551) ที่พบว่าช่องทางจัดจำหน่ายเป็นปัจจัยที่สำคัญลำดับที่สองในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภค

โดยปัจจัยที่ทัศนคติต่ำที่สุดคือด้านบุคคล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นอย่างเห็นได้ชัด โดยเรียงลำดับจากข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ข้อ 33. การแต่งกายของเจ้าหน้าที่มีความเหมาะสม รองลงมาคือ ข้อ 35. มีการให้บริการด้วยความเต็มใจและยิ้มแย้ม และข้อ 34. มีการทักทายในการให้บริการที่เป็นมิตร มีค่าเฉลี่ย 3.86, 3.88 และ 3.96 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเกิดขึ้นเพราะ ลักษณะของสินค้าชุมชนที่ผู้บริโภคไม่คาดหวังกับการบริการอย่างมีลักษณะเป็นมืออาชีพ เพราะพนักงานหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่ขายสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งไม่ผ่านการฝึกอบรมการให้บริการหรือไม่มีความรู้ทางการให้บริการ ไม่รู้จักวิธีการพูดทักทายหรือการเรียกให้ลูกค้าเกิดความสนใจในสินค้าอย่างเหมาะสม พนักงานจึงให้บริการตามความสามารถของตนเท่าที่ตนเองทราบและเข้าใจ นอกจากนี้การทำหน้าที่เป็นพนักงานในร้านค้าชุมชนขนาดเล็กยังไม่จำเป็นต้องมีชุดพนักงานอย่างแน่ชัด เพียงแต่ให้แต่งกายอย่างสุภาพเท่านั้นก็เพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการแล้ว

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน สามารถเลือกการพัฒนาได้ใน 2 รูปแบบคือ

1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตามตัวแปรปัจจัยการตลาดที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจซื้อสินค้าของลูกค้า โดยต้องเน้นพัฒนาในเรื่อง ราคา องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ และช่องทางการจัดจำหน่ายตามลำดับ

2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนตามตัวแปรปัญหาและความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งเป็น การตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน และช่วยส่งเสริมให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยต้องพัฒนาในด้าน 1) เครือข่ายวิสาหกิจ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านการตลาด 4) ด้านการผลิต และ 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1) ผู้วิจัยควรศึกษาปัญหาของชุมชนอื่นที่มีลักษณะสินค้าและผลิตภัณฑ์ใกล้เคียงกันเพื่อเปรียบเทียบปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละชุมชน

2) ผู้วิจัยอาจศึกษาถึงผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนรูปแบบอื่นนอกเหนือจากสินค้าข้าวของเครื่องใช้ เช่น อาหารแปรรูป ซึ่งจะทำให้เกิดตัวแปรสำคัญใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ระยะเวลาการเก็บรักษา หรือกลุ่มตลาดผู้บริโภค

6. เอกสารอ้างอิง

ชูเกียรติ ศิริวงศ์. (2550). พฤติกรรมการซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น: กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นรารัตน์ สงค์นอก. (2543). การศึกษาส่วนผสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภคผลิตภัณฑ์แปรรูปสุระหมศึกษาเฉพาะกรณีของบริษัท แอ็กโก แพ็ค

จำกัด. โครงการศึกษาอิสระการจัดการมหาบัณฑิต. บัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยคริสเตียน.

พงศกร สังข์บัวขึ้น. (2550). ความต้องการผลิตภัณฑ์ใหม่ของผลิตภัณฑ์แก้วเบียร์เก็บความเย็น.

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วันชัย ทองเขาอ่อน. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารทะเลแปรรูปของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสมุทรสาคร. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ ญาณดา พรประเสริฐ และสุชาติ ฉันทสำราญ. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมทางการตลาดสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

สุพรรณ รัตนารักษ์. (2548). ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

Krejcie R. V. and Morgan, D.W. (1970).

“Determining sample size for research activities.” Journal of Education and Psychological Measurement, (3), 607-610.

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา Customer Satisfaction on Service Quality of Marine Office Ayutthaya

ศุภลักษณ์ ศรีวิไล¹ และอมรา ดอกไม้²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา และ 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา จำนวน 400 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way Analysis of Variance (ANOVA))

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความน่าเชื่อถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) รองลงมาคือ ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30), ด้านการตอบสนองลูกค้า (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) และด้านลักษณะทางกายภาพ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26) ตามลำดับ 2) พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ใช้บริการต่อทะเบียนเรือ การใช้บริการเฉลี่ย 1-3 ครั้งต่อเดือน และช่วงเวลาที่มาใช้บริการบ่อยที่สุดคือช่วงเวลา 08.30-10.00 3) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ, สถานภาพ, การศึกษา, อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกันส่งผลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ, ความพึงพอใจ, กรมเจ้าท่า

¹ อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Email : suphalak.sr@gmail.com

² อาจารย์หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Email : ammara.d @aru.ac.th

Abstract

This research aimed to 1) study user's satisfaction on services quality of Marine Office, Ayutthaya, 2) investigate the user's behaviors on services quality of Marine Office, Ayutthaya, and 3) compare demographic factors, influenced on satisfaction in term of service quality of Marine Office, Ayutthaya. 400 users who received services at Marine Office Ayutthaya were selected by convenience sampling as the samples of this study. Data were collected by using questionnaire, and then were analyzed by using statistical analysis, including percentage, mean, standard deviation, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA).

The results of the study revealed 1) For user's satisfaction, the results showed that users satisfied services in the highest level ($\bar{X} = 4.30$). Considering services aspects, the results indicated that Reliability ($\bar{X} = 4.36$) aspect got the highest mean score, followed by Assurance ($\bar{X} = 4.30$), Response ($\bar{X} = 4.28$), and Tangibles ($\bar{X} = 4.26$), respectively. 2) Customer's behavior of the users at Marine Office, Ayutthaya, revealed that most of them received ship registration renew service for 1 – 3 times a month, and they preferred getting service at 08.30-10.00 am most. 3) The results of the hypothesis testing showed that different demographic factors (i.e. age, status, educational background, occupation, and income) significantly influenced on user's satisfaction toward services quality of Marine Office, Ayutthaya ($P < 0.05$).

Keywords: Service Quality, Satisfaction, Marine Department

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

การค้าทั่วโลกพึ่งพาการขนส่งทางทะเลเป็นหลัก การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมากกว่าร้อยละ 90 เป็นการขนส่งสินค้าทางทะเล สินค้าถูกเคลื่อนย้ายผ่านท่าเรือ (Cho & Yang, 2011) การที่ทั่วโลกใช้การขนส่งสินค้าทางทะเลเป็นหลัก เป็นผลมาจากต้นทุนค่าขนส่งที่ต่ำ และการพัฒนาปรับปรุงด้านโลจิสติกส์และเทคโนโลยี (Wang, 2008) การขนส่งทางทะเลเหมาะสำหรับการขนส่งสินค้า

ในปริมาณมาก เพราะมีต้นทุนต่อหน่วยต่ำ และยังเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากกว่าการขนส่งด้วยรูปแบบอื่นๆ Li (2011) สำหรับประเทศไทยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์ คือ กรมเจ้าท่า ซึ่งมีภารกิจเกี่ยวกับการกำกับดูแลการส่งเสริม การพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำ และการพาณิชย์ ทั้งการขนส่งผู้โดยสาร และสินค้า ท่าเรือ อู่เรือ กองเรือไทย และกิจการเกี่ยวเนื่อง โดยกรมเจ้าท่ามีหน้าที่ ดังต่อไปนี้ 1) ดำเนินการตาม

กฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทยกฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกัน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง 2) ศึกษา วิเคราะห์ และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งทางน้ำ 3) ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำและการพาณิชย์นาวี 4) ดำเนินการจัดระเบียบการขนส่งทางน้ำ และกิจการพาณิชย์นาวี 5) ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศในด้านการขนส่งทางน้ำ การพาณิชย์นาวี 6) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด (กรมเจ้าท่า, 2563) โดยกรมเจ้าท่า มีหน่วยงานในสังกัดคือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคทั้งหมด 7 ภูมิภาค โดยสำนักงานเจ้าท่าอยุธยา อยู่ในสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 2 มีเขตพื้นที่ความรับผิดชอบ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง มีหน้าที่หลักในการให้บริการประชาชน ได้แก่ การอนุญาตให้ทำการขุดลอกร่องน้ำ การอนุญาตให้กระทำสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ ตรวจสอบความปลอดภัยในการขนส่งทางน้ำ การขอยกทะเบียนเรือใหม่ การขอต่อใบอนุญาตใช้เรือ การขอเปลี่ยนแปลงรายการเรือ การขอมีหนังสือคนประจำเรือ การขึ้นเขต การออกประกาศนียบัตรฝ่ายช่างกล และการออกประกาศนียบัตรฝ่ายเดินเรือ โดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเรือโดนกัน กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการพาณิชย์นาวี และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาอยุธยา มีจำนวนเรือ ที่มีใบอนุญาตใช้เรือที่ขึ้นอยู่กับเจ้าท่าพระนครศรีอยุธยา จำนวน 4,937 ลำ โดยแบ่งประเภทของเรือ ได้แก่ เรือลำเลียงสินค้าในแม่น้ำ 4,126 ลำ เรือทะเลเฉพาะเขต/ประมงอื่นๆ 8 ลำ

เรือกลเดินทะเลเฉพาะเขต 41 ลำ เรือกลเดินทะเลระหว่างประเทศ 1 ลำ เรือกลลำน้ำ 603 ลำ เรือเดินทะเลที่มีใช้เรือกล 48 ลำ และเรือลำน้ำที่มีใช้เรือกล 74 ลำ (สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาอยุธยา, 2563)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา ดำเนินงานรองรับการให้บริการจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาความพึงพอใจในการใช้บริการของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของสำนักงานเจ้าท่า อยุธยา ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา

1.2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา

1.2.3 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา

1.3 ขอบเขตการวิจัย

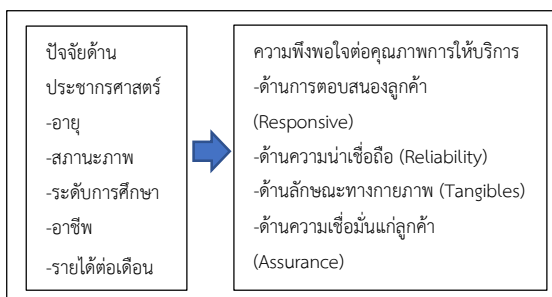
ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา

ขอบเขตด้านเนื้อหา ตัวแปรที่ศึกษาประกอบไปด้วยตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ และ รายได้ ตัวแปรตาม คือ ด้านการตอบสนองลูกค้า, ด้านความน่าเชื่อถือ, ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า

ขอบเขตด้านเวลา ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ถึงพฤษภาคม 2563

ขอบเขตด้านพื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

ที่มา: ผู้วิจัย

คุณภาพการให้บริการพัฒนาและปรับใช้แนวคิดของ Parasuraman et al., 1990 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsive) หมายถึง ความตั้งใจของผู้ให้บริการในการช่วยเหลือลูกค้าทันที ลูกค้าได้บริการที่เร็ว เช่น ความตั้งใจของพนักงานในการให้บริการ การตอบสนองที่รวดเร็วเมื่อลูกค้าร้องขอความช่วยเหลือ 2) ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) หมายถึง การบริการที่มอบให้แก่ผู้ใช้บริการทุกครั้งสามารถเชื่อถือได้ มีความถูกต้อง เหมาะสม สร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้ใช้บริการได้ 3) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) หมายถึง ลักษณะที่ปรากฏให้เห็น เช่น สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ ในการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการ 4) ด้านความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า (Assurance) การได้รับบริการจากผู้ให้บริการที่มีความรู้ มีความสามารถในทักษะการทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถสร้างความมั่นใจให้ผู้ใช้บริการว่าได้รับบริการที่ดี ทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อมั่นในการใช้บริการ

1.5 สมมติฐานงานวิจัย

H0= ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในต่อคุณภาพการให้บริการไม่แตกต่างกัน

H1= ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน

ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในต่อคุณภาพการให้บริการแตกต่างกัน

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยู่อยุธยา ช่วงเดือนธันวาคม 2562 ถึงพฤษภาคม 2563 และจำนวนกลุ่มตัวอย่างใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยไม่ทราบจำนวนประชากรของ Cochran (1953) โดยมีสูตรดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดย n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

P= สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดจะสุ่มเท่ากับ 50%

Z= ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ที่ระดับความมั่นใจ 95% (0.05) ค่า Z มีค่าเท่ากับ 1.96

d= สัดส่วนของความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นได้ (0.05)

กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คือ 385 คน ณ ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และสัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำหนดสุ่มคือร้อยละ 50 แต่ผู้วิจัยทำการเก็บตัวอย่างจำนวน 400 ชุด

2.2 เครื่องมือการวิจัย งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามสร้างจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการให้บริการ นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญซึ่งข้อคำถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบข้อมูลส่วนตัวของบุคคลผู้ใช้บริการ ตอนที่ 2 เป็นพฤติกรรมการใช้บริการ และตอนที่ 3 เป็นความพึงพอใจต่อคุณภาพ

การให้บริการ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ 1) ด้านการตอบสนองลูกค้า 2) ด้านความน่าเชื่อถือ 3) ด้านลักษณะทางกายภาพ 4) ด้านความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) ซึ่งเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach, 1970) เท่ากับ 0.903

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำไปเก็บข้อมูลกับผู้ใช้บริการ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา โดยทำการเลือกแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) ในช่วงเดือนธันวาคม 2562 ถึงพฤษภาคม 2563

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวน (One Way Analysis of Variance : ANOVA)

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการ สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 อายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 สถานภาพสมรส จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 56.30 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 อาชีพผู้ประกอบการเดินเรือ จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 32.25 รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75

3.2 พฤติกรรมของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มาใช้บริการต่อทะเบียนเรือ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.75 ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่มาใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ออยุธยา เฉลี่ย 1-3 ครั้งต่อเดือน จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.75 และช่วงเวลาที่มาใช้บริการบ่อยที่สุดคือช่วงเวลา 08.30-10.00 จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25

3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค ออยุธยา ผลจากการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้านพบว่า

3.3.1 ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsive) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการสื่อสาร (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14)

3.3.2 ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความถูกต้องของข้อมูล (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การบริการเป็นไปตามระบบและขั้นตอนที่กำหนด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25)

3.3.3 ด้านลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานที่ให้บริการสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36)

และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ สถานที่ให้บริการมีบรรยากาศที่ดี (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08)

3.3.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า (Assurance) ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การให้ข้อมูล/รายละเอียดที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36) และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีการให้บริการลำดับก่อน หลังอย่างยุติธรรม (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19)

3.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. อภิปรายผล

ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยู่ยา อภิปรายออกเป็น 5 ด้านดังนี้

4.1 ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsive) พบว่า ความพึงพอใจด้านการตอบสนองลูกค้าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจในการให้บริการช่วยเหลือผู้ใช้บริการด้วยบริการที่รวดเร็ว และมีการตอบสนองผู้ให้บริการเมื่อผู้ให้บริการขอความช่วยเหลือให้บริการด้วยการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด มีความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราศักดิ์ ชาพรมา (2560) พบว่า การตอบสนองลูกค้ามีความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกเข้ามาใช้บริการหากเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีมารยาทที่ดี พุดจาสุภาพ มีความเอาใจใส่และเต็มใจให้บริการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ เชี่ยวชาญในงานที่ทำ สามารถให้คำแนะนำได้ รวมถึงสามารถแก้ปัญหาและช่วยเหลือ

ผู้ใช้บริการได้อย่างดีแล้ว ย่อมทำให้ผู้ให้บริการเกิดความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ

4.2 ด้านความน่าเชื่อถือ (Reliability) พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เจ้าหน้าที่มีการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง ให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต การให้บริการมีขั้นตอนวิธีการที่เป็นธรรมชาติ การบริการเป็นไปตามระบบและขั้นตอนที่กำหนด และให้บริการที่ถูกต้องเหมาะสมตั้งแต่การให้บริการในครั้งแรก จึงส่งผลให้มีความน่าเชื่อถือในการใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ เกศโสภาสฤชดี (2558) พบว่า ความน่าเชื่อถือมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจที่จะจงรักภักดีของลูกค้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.3 ด้านลักษณะทางกายภาพ (Tangibles) พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยู่ยา ให้ความสำคัญการจัดสถานที่ สถานที่ให้บริการสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย สถานที่ให้บริการมีบรรยากาศที่ดี มีสื่อประชาสัมพันธ์/ คู่มือ และเอกสาร มีเนื้อหาครบถ้วน ความเพียงพอต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ป้ายประชาสัมพันธ์/ ข้อความบอกจุดบริการมีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา สร้อยสิงค์ (2559) พบว่าลักษณะทางกายภาพที่ลูกค้าสามารถจับต้องได้นั้น ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจในการใช้บริการ

4.4 ด้านการให้ความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า (Assurance) พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ มีการให้ข้อมูล/รายละเอียดที่ชัดเจน มีการให้บริการลำดับก่อน หลังอย่างยุติธรรม มีการแสดงสถานะการติดตามผลการต่อทะเบียนเรือ การจดทะเบียนเรืออย่างมีประสิทธิภาพทำให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร สะบางใบ (2553) ได้ศึกษา เรื่อง คุณภาพการให้บริการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่ใจ พบว่า การให้ความเชื่อมั่นแก่

ลูกค้า ส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

4.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ อายุ, สถานภาพ, ระดับการศึกษาอาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อความพึงพอใจคุณภาพการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ เถลิ้มจักร (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อการบริการของเทศบาลตำบลในจังหวัดสมุทรปราการพบว่า ประชาชนที่มีอายุ รายได้ การศึกษา ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการบริการของเทศบาลตำบลในจังหวัดสมุทรปราการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะ ลิขิตมณีชัย (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชน ต่อคุณภาพบริการของสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรี พบว่า อาชีพ ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภัทร เรืองศรี (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของสถานีตำรวจอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของตำรวจอำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงาแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคอยุธยา ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการในระยะยาว ดังนี้

5.1 ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยเฉพาะสถานที่ให้บริการควรมีจัดบรรยากาศให้เหมาะสม และสามารถรองรับผู้ใช้บริการ

5.2 ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการ ด้านการตอบสนองลูกค้า โดยเฉพาะเรื่องความสามารถในการสื่อสารของเจ้าหน้าที่เพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการ

5.3 ควรจัดทำการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge management) เพื่อรวบรวมและจัดเก็บความรู้ภายใน สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค อยุธยา อย่างเป็นระบบ เพื่อสามารถนำมาใช้หรือถ่ายทอดตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร หากเกิดกรณีเจ้าหน้าที่ย้ายหรือลาออก จะช่วยเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่ใหม่สามารถเรียนรู้ อย่างเป็นระบบและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองได้เร็วขึ้น และปฏิบัติต่อผู้มารับบริการด้วยมาตรฐานเดียวกัน ทุกาย

5.4 ควรจัดให้มีการส่งเสริมภาพลักษณ์ขององค์กร ด้วยการส่งเสริมพัฒนาบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ ออกแบบ และจัดสรรเครื่องแบบให้เจ้าหน้าที่ เพื่อสร้างเอกลักษณ์ขององค์กร และส่งเสริมให้ประชาชนผู้มาใช้บริการเกิดความพึงพอใจมากยิ่งขึ้น

6. เอกสารอ้างอิง

- กรมเจ้าท่า. (2563). *อำนาจ หน้าที่ และภารกิจ*. ค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.md.go.th/md/index.php/2014-01-16-18-12-50/2014-01-16-18-18-42/authority-mission>
- กัลยา สร้อยสิงห์. (2559). ความคาดหวังและการรับรู้ต่อความพึงพอใจในคุณภาพการบริการของ

- ผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเมืองพัทยา
จังหวัดชลบุรี. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี,
10(1), 216-238.
- จิรศักดิ์ ชาพรมา. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการ
ตัดสินใจใช้บริการฟิตเนสเซ็นเตอร์ที่เปิด
24 ชั่วโมงกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้า
อิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิตสาขา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
นพพร สะบางใบ. (2553). คุณภาพการให้บริการ
ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร สาขาแม่โจ้. วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปิยะ ลิขิตมณีชัย. (2557). ความพึงพอใจของ
ประชาชนต่อคุณภาพบริการของ
สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดจันทบุรี.
งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ
และภาคเอกชน, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรารณณ์ เฉลิมจักร. (2552). ความพึงพอใจของ
ประชาชนที่มีต่อการบริการของเทศบาล
ตำบลใน จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- สุภัทร เรืองศรี. (2550). ความพึงพอใจของประชาชน
ต่อการให้บริการของสถานีตำรวจ
อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา.
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบาย
สาธารณะ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต..
- ความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อ
ความตั้งใจที่จะจงรักภักดีในการใช้บริการ
ฟิตเนสเซ็นเตอร์ของผู้บริโภคในพื้นที่
กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขา
บริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคอยุธยา. (2563). ข้อมูล
หน่วยงาน. ค้นเมื่อ 27 กุมภาพันธ์ 2563,
จาก
https://www.md.go.th/khet2/ayutthaya/index.php/component/k2/item/425?cat_id=A8&rss_id=632
- Cho, H.-s., and Yang, K.-w. (2011). Identifying
country environments to increase
container traffic volumes. *The Asian
Journal of Shipping and Logistics*,
27(1), 157-185.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techniques*.
New York : John Wiley & Sons.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of
Psychological Test*. (5th ed.). New
York: Harper Collins.
- Likert. (1967). The Method of Constructing
and Attitude Scale. In Reading in
Fishbein, M (Ed.). *Attitude Theory
and Measurement*. New York: Wiley
& Son
- Li, L. (2011). Assessing the relational benefits
of logistics services perceived by
manufacturers in supply chain.
*International Journal of
Production Economics*, 132, 58-67.
- Parasuraman, A., Berry, L. L., and Zeithaml,
V. A. (1990). Guidelines for

Conducting Service Quality

Research. **Marketing Research**, 2(4).

Wang, C. X. (2008). Optimization of hub-and-spoke two-stage logistics network in regional port cluster. **Systems Engineering-Theory & Practice**, 28(9), 152-158.

ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

Relationship between Marketing Mix and Consumer Purchasing Behavior of ZPELL Department
Store of Consumer in Pathumthani Province

อัญชลี เยาวราช¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี การดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลในการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานีและมีการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL จำนวน 400 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้นั้นผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) มีผลการวิจัย คือการทดสอบด้วยสถิติ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL คือ สินค้าที่ผู้บริโภคนิยมมาซื้อที่ห้างสรรพสินค้า ZPELL คือ ของกินของใช้ทั้งที่เป็นของสดและของแห้ง มีสาเหตุของการมาซื้อสินค้าในห้าง ZPELL คือ มีสินค้าให้เลือกหลากหลายและทันสมัย และน้อยที่สุดคือ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการซื้อสินค้า ซึ่งบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อมากที่สุด คือ ตัวเอง มีจำนวนเงินที่ใช้จ่ายต่อครั้งเฉลี่ย 500 บาทและมีความถี่มาซื้อสินค้า 4 ครั้งต่อเดือน

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรมการซื้อ ห้างสรรพสินค้าZPELL

Abstract

The purpose of this research was to study the relationship between marketing mix and consumer purchasing behavior of ZPELL department store in Pathumthani province. The questionnaire was used as the data collection tool in this study. The 400 samples by the convenience sampling method used in this study lived in Pathumthani Province and bought the products in ZPELL department store.

The results found that the marketing mix significantly related to purchasing behavior in the ZPELL department store at the level of .05 in accordance with the statistics of Pearson Product

¹ สาขาวิทยาการจัดการธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

E-mail : anchalee@vru.ac.th

Moment Correlation Coefficient. In addition, consumers preferred to buy daily fresh and dried products at ZPELL because the store provided modern and various products for them. However, the person who had the influence on consumer purchasing behavior was considered at the least level. In addition, the consumers had an average amount of 500 baht for their expenses and had the frequency for purchasing four times a month.

Keywords: Marketing Mix, Consumers Purchasing Behavior, ZPELL Department Store

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การดำเนินงานทางด้านการตลาดของธุรกิจในการรายงานแนวโน้มธุรกิจประจำปี 2561-2563 ของธนาคารกรุงศรีอยุธยา พบว่า ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่มีแนวโน้มเติบโตต่อเนื่องในปี 2561-2563 ผลจากการกำลังซื้อที่จะปรับตัวดีขึ้นในวงกว้างตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทย ซึ่งได้แรงหนุน จาก 1) เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มเติบโตในอัตรา 4-5% ต่อปีจากเฉลี่ย 2.4% ในช่วงปี 2556-2559 2) การเติบโตของภาคท่องเที่ยว ปี 2561-2563 3) นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจจากภาครัฐ เช่น โครงการสวัสดิการแห่งรัฐ เฟส 2 (สร้างงานสร้างอาชีพ) และ 4) ปัจจัยหนุนอื่นๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของชนชั้นกลางที่จะมีอำนาจซื้อสูงขึ้นตามรายได้ การขยายตัวของชุมชนเมือง (Urbanization) ตลอดจนการเติบโต ของชุมชนเมืองในประเทศเพื่อนบ้าน จะเพิ่มโอกาสแก่ธุรกิจค้าปลีกของไทยตามแนวชายแดน (พลสุข นิลกิจสรานนท์. 2561, หน้า 1) ทำให้ผู้ประกอบการในธุรกิจค้าปลีกที่เป็นตลาดหลักได้เล็งเห็นที่จะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ต่างๆ เพื่อให้สามารถรองรับกับการเติบโตดังกล่าวได้ โดยเฉพาะห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้าที่มีผลประกอบการที่ดีมุ่งเน้นการวางแผนในด้านต่างๆ อาทิ การรีโนเวทสาขา การลงทุนเพื่อขยายสาขาใหม่ การเพิ่มกลยุทธ์การตลาด

ต่างๆ เพื่อกระตุ้นใจการใช้จ่ายและเพิ่มยอดขายให้เติบโตได้อย่างต่อเนื่องและจำเป็นต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคในปัจจุบัน (ธนาคารออมสิน, 15 มกราคม 2563)

ดังนั้นเมื่อธุรกิจต้องปรับตัวให้สามารถตอบรับกับสถานการณ์ภายนอกที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และก้าวทันความต้องการของผู้บริโภคและตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าได้อย่างแท้จริง เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้ส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตในธุรกิจอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลและนำไปเป็นข้อมูลให้กับทั้งผู้ประกอบการและลูกค้า ได้เห็นประเด็นต่างๆของการทำธุรกิจค้าปลีก ซึ่งจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ส่วนประสมทางการตลาดของห้างสรรพสินค้า ZPELL

ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

1.3.2 ประชากรที่ใช้การศึกษา

ประชากร คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในกทม.และใช้บริการห้างสรรพสินค้า ZPELL

กลุ่มตัวอย่าง คือ เนื่องจากประชากรมีขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G.Cochran โดยกำหนดระดับค่าเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549: 74) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

1.3.3 ระยะเวลาดำเนินการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนมิถุนายน – ธันวาคม 2562

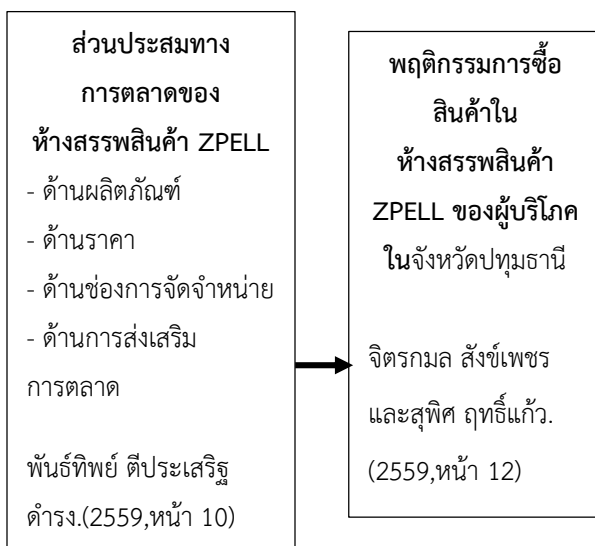
1.4 สมมติฐานการวิจัย

ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี และมีการเข้าใช้บริการห้างสรรพสินค้า ZPELL

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดปทุมธานี และมีการเข้าใช้บริการห้างสรรพสินค้า ZPELL เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นขนาดตัวอย่างสามารถคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยบัญชา, 2549: 74) ทำให้ได้ขนาดตัวอย่าง อย่างน้อย 384 คน จึงจะสามารถประมาณค่าร้อยละโดยมีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เพื่อความสะดวกในการประเมินผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ซึ่งตัวอย่างที่ได้นั้นผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในส่วนนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาจากแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พฤติกรรมการซื้อสินค้าประเภทร้านค้าปลีก ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดของห้างสรรพสินค้า ZPELL ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด รวมทั้งหมด 20 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และกำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 6 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบอันตรภาค (Interval Scale) เป็นการวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดเป็น 5 ระดับ ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว และกำหนดให้แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 ความเที่ยงตรง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับวัดการวิจัย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดและพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีตลอดจนผลงานที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ให้คำชี้แนะและ ทำการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มั่นใจว่าเนื้อหามีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนประสมการตลาดของห้างสรรพสินค้า ZPELL และส่วนที่ 2 พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี โดยแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.87

2.3.2 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จึงต้องนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการประมวลผล และนำข้อบกพร่องต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไข ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551, หน้า 114) ซึ่งผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งมีค่ารวมทั้งฉบับเท่ากับ .967

3 สรุปผลการวิจัย

สมมติฐานทางสถิติ :

H₀: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดไม่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

H₁: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1.1 การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ Pearson Product moment Correlation Coefficient n=400

พฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้าง ZPELL		ส่วนประสมทางการตลาด			
		ผลิตภัณฑ์	ราคา	ช่องทางการจัดจำหน่าย	การส่งเสริมการตลาด
ประเภท	R	.795	.800	.783	.820
	Sig	.000	.000	.000	.000
สาเหตุ	R	.779	.783	.787	.832
	Sig	.000	.000	.000	.000
บุคคลที่มีผล	R	.696	.673	.707	.713
	Sig	.000	.000	.000	.000
ความถี่	R	.741	.702	.610	.752
	Sig	.000	.000	.000	.000
จำนวนเงิน	R	.785	.740	.755	.812
	Sig	.000	.000	.000	.000

* ระดับนัยสำคัญที่ .05

จากตารางที่ 1.1 ส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) พบว่า

ส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ด้านประเภทของสินค้า

ที่เลือกซื้อ สาเหตุที่ซื้อสินค้า บุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้า มีค่า Sig. (2-tailed) เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) และ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) หมายความว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ด้านประเภทสินค้า สาเหตุที่ซื้อสินค้า และบุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้า โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ส่วนประสมทางการตลาดกับประเภทของสินค้าที่เลือกซื้อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .795 .800 .783 .820 อยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน

ส่วนประสมทางการตลาดกับสาเหตุที่ซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .779 .783 .787 .832 อยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน

ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และราคากับบุคคลที่มีผลต่อการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .696 .673 อยู่ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .707 .713 อยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน

ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ราคา และการส่งเสริมการตลาดกับพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ด้านความถี่ในการซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .741 .702 .752 อยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกันและด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .610 อยู่ในระดับปานกลาง ในทิศทางเดียวกัน

ส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ด้านจำนวนเงินที่ซื้อสินค้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .785 .740 .755 .812 อยู่ในระดับสูง ในทิศทางเดียวกัน

4. อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

ส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม การซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับชุดิมา ชัยบัญชาการ. (2559, หน้า 49) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์อาหารที่ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัล ฟลาซ่า เวสต์เกต พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อ 1 ครั้งในการรับประทานอาหารและความถี่ในการใช้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์อาหารที่ห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัล ฟลาซ่า เวสต์เกต อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับ กมลวรรณ สุขสมัย. (2560, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า มีเพียง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ส่งผลเชิงบวก เพราะการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้าของผู้บริโภคจะคำนึงถึง การที่ศูนย์การค้ามีสิ่งอำนวยความสะดวก มีร้านค้าที่หลากหลาย ซึ่งร้านค้านั้นจะต้องมีสินค้าที่น่าสนใจ และทันสมัย ให้เลือกหลากหลายด้วย และปัจจัยด้านรูปแบบของศูนย์การค้าและเว็บไซต์ ส่งผลเชิงลบ เพราะหากศูนย์การค้ามีการออกแบบที่สวยงามทันสมัยเกินความจำเป็น อาจจะทำให้เดินยาก ไม่สะดวกสบาย ผู้บริโภคต้องเรียนรู้การใช้บริการใหม่ๆ รวมถึงอาจส่งผลต่อราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้น สอดคล้องกับจิตรกมล สังเพชรและสุพิศ ฤทธิ์แก้ว. (2559, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการใช้บริการศูนย์การค้า เซ็นทรัลฟลาซ่า สาขาสุราษฎร์ธานี พบว่า ผลการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ

ทางสถิติ .05 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล (แหล่งที่พักอาศัย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน อาชีพ) และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า สาขาสุราษฎร์ธานี และด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐดำรง. (2559, หน้า 60) ได้ทำการศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยการส่งเสริมการตลาด ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า การส่งเสริมการตลาดยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสามารถดึงดูดให้ลูกค้าเข้ามาซื้อสินค้าและบริการมากขึ้นได้อีกด้วยได้แก่ การส่งเสริมการขายที่หลากหลาย การแจกของที่ระลึก หรือของแถมในช่วงเทศกาลต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมการขายอย่างสม่ำเสมอ (เช่น ลดราคา สะสมแต้ม แลกซื้อสินค้า) การส่งเสริมการขายที่น่าสนใจ ขว่นให้ซื้อ มีสาขาครอบคลุมทุกพื้นที่ และสามารถแก้ปัญหาความขัดข้องของระบบได้อย่างรวดเร็ว

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ปัจจัยทางการตลาดส่งผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ของผู้บริโภคในจังหวัดปทุมธานี ทำให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการวางแผนด้านกิจกรรมทางการตลาดให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันเพื่อให้สามารถกระตุ้นและจูงใจให้ผู้บริโภคมาซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับส่วนประสมทางการตลาดในแต่ละด้าน ดังรายละเอียดคือ

1) ผลลัพธ์ จากผลการวิจัยจะพบว่า ผลลัพธ์ที่ส่งผลต่อประเภทสินค้า สาเหตุที่ซื้อ และบุคคลที่มีผลต่อการซื้อ ดังนั้นจำเป็นต้องมีกระบวนการในจัดหาหรือผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้า เน้นที่ความหลากหลายและสร้างจุดเด่นให้เห็นถึงตัวสินค้าที่ได้

นำมาจัดจำหน่ายเพราะสาเหตุที่ทำให้คนมาซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL คือ ห้างที่มีสินค้าที่หลากหลายให้เลือกซื้อ

2) ราคา จากผลการวิจัยจะพบว่า ราคาส่งผลต่อประเภทสินค้า สาเหตุที่ซื้อ และบุคคลที่มีผลต่อการซื้อ ธุรกิจต้องมีกลยุทธ์การตั้งราคาที่เหมาะสมกับการจ่ายของลูกค้า รวมถึงการเพิ่มความสะดวกสบายในการจ่ายเงินให้กับลูกค้าได้

3) การจัดจำหน่าย จากผลการวิจัยจะพบว่า การจัดจำหน่ายส่งผลต่อประเภทสินค้า สาเหตุที่ซื้อ และบุคคลที่มีผลต่อการซื้อ ทำให้ธุรกิจควรมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการการจัดจำหน่ายที่สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า เช่น การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านทางออนไลน์ เพื่อสร้างความสะดวกลดปัญหาไม่มีที่จอดรถ การจราจรติดขัด สร้างความสะดวกในการซื้อสินค้าได้ตลอด 24 ชม.

4) การส่งเสริมการตลาด จากผลการวิจัยพบว่า เป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยกระตุ้นให้เกิดความถี่ในการซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL ทำให้ธุรกิจควรมีการวางแผนกิจกรรมการส่งเสริมการตลาดที่ประกอบด้วย การโฆษณา การขายโดยพนักงานขาย การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายและการตลาดทางตรงที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถแข่งขันกับคู่แข่งได้

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1) ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและใช้เพื่อกำหนดนโยบายหรือกลยุทธ์ทางการตลาดทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้สามารถจูงใจให้ลูกค้าเกิดความต้องการ และกลับมาซื้อสินค้าในห้างอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ หากมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้ อาทิ การลด แลก แจก แถม ต่างๆ ส่งผลทำให้ผู้บริโภคกล้าตัดสินใจซื้อง่ายขึ้น และการเข้ามาใช้บริการในห้างสรรพสินค้าหากมีช่องทางที่สะดวก รวดเร็ว และ

ทำให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกสบายในการเดินทางจะทำให้มีการเข้าใช้บริการอย่างต่อเนื่อง

2) ผู้ประกอบการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับกลยุทธ์การตั้งราคาของประเภทสินค้าต่างๆ ที่ห้างสรรพสินค้านำมาจัดจำหน่ายให้กับผู้บริโภค โดยมุ่งเน้นกาตั้งราคาที่เหมาะสมกับความสามารถในการจ่ายของกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL เพื่อสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนกิจกรรมด้านการบริการและกระตุ้นยอดขายได้

2) ควรทำการศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ หรือ ปัจจัยด้านการตลาดในรูปแบบการตลาดออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ZPELL

6. เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชขัยบัญชา. (2549). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กมลวรรณ สุขสมัย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จิตรกมล สังข์เพชรและสุพิศ ฤทธิ์แก้ว. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า สาขาสุราษฎร์ธานี.

WMS Journal of Management
Walailak University. 5, 70-81.

ชุติมา ชัยบัญชาการ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการศูนย์อาหารที่ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัล พลาซ่า เวสต์เกต. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจ

มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.

ธนากรอมสิน. (2562). ธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ปี 2563. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2563, จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2020/03/IN_trade_9_62_detail.pdf

พลสุข นิลกิจสรานนท์. (2561). รายงานแนวโน้มธุรกิจประจำปี 2561-2563 ของธนาคารกรุงศรี. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2563, จาก https://www.krungsri.com/bank/getmedia/ece23010-e01f-42ee-a944-264c479bbd46/IO_Modern_Trade_180905_TH_EX.aspx

พันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐดำรง. (2559). ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2541). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2546). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อีระฟิล์ม และไซเท็กซ์.

สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กาฬสินธุ์: ประสานพิมพ์

อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2542). การบริหารการตลาด: กลยุทธ์และยุทธวิธี. กรุงเทพฯ: มติชน.

Kotler, P. (2000). Marketing management: Analyzing consumer marketing and Buyer behaviour (The Millennium). New Jersey: Prentice Hall.

Kotler, P. (1997). **Marketing management:
analysis,planning implementation
and control. (9th ed).** New Jersey:
Asimmon &Schuster.

อิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้น
สายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงาน
ของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย

Influences of Entrepreneurial Characteristics Experiencing Risk and Hierarchy Organizational
Culture as Moderators Affecting Human Capital to the Performance of Small Enterprise
in Footwear and Leather Goods Industry in Thailand

สุมาลี รามัญญ์¹ และจันทนา วัฒนกาญจน์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทุนมนุษย์ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย และ 2) เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทย จำนวน 400 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ การวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรม PLS Graph 3.0 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.79) รองลงมาคือ ปัจจัยการเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะการเผชิญกับความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.72) ปัจจัยผลการดำเนินงานขององค์กร (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.69) และสุดท้ายปัจจัยทุนมนุษย์ (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.66) และนำวิเคราะห์ด้วยตัวแบบสมการโครงสร้างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร พบว่า อิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรกำกับไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์และผลการดำเนินงานขององค์กร

คำสำคัญ : ทุนมนุษย์ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา ผลการดำเนินงานขององค์กร

¹ อาจารย์ประจำ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
E-mail: Sumaleer.sau@gmail.com

² อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Abstract

The objectives of this research were to study about human capital, characteristics of entrepreneur with risk, organizational culture in the chain of command, and results of small enterprise operation in Thai footwear and leather goods industry and to study about characteristics of entrepreneur with risk and organizational culture in the chain of command as a moderator controlling the influence of human capital to the results of small enterprise operation in footwear and leather goods industry in Thailand.

The research samples included 400 entrepreneurs of small enterprises in footwear and leather goods industry in Thailand. The research tool was the questionnaires, and data analysis was to use PLS graph 3.0 program. The results of the analysis presented that the entrepreneurs had the highest opinion on organizational culture in the chain of command with the mean as 3.79, the second one was about the variables of being an entrepreneur with the risk characteristics with the mean as 3.72, the next one was the variables of organizational operation with the mean as 3.69 and the variables of human capital was with the mean as 3.66. The next step was to analyze by the structural model of the variables that influenced on the results of organizational operation founded that the influence of entrepreneurs with risk characteristics and organizational culture in the chain of command as a moderator had no influence on correlation between human capital and firm performance.

Keywords: Human Capital, Entrepreneurial Characteristics Experiencing Risk, Hierarchy Organizational Culture, Firm Performance

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 4 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 23 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

จากสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงของตลาดโลก นวัตกรรมทางเทคโนโลยีและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ ขององค์การธุรกิจต่างต้องเจอกับเวทีการแข่งขันที่รุนแรง ส่งผลให้องค์การธุรกิจต่างต้องแสวงหากลวิธีเพื่อความอยู่รอดของตน (Nezam et al., 2013, p. 40-41) โดยผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องเตรียมความพร้อม เพื่อปรับตัว ในการขยายการค้าด้านการลงทุน การแสวงหาแนวทาง

ใหม่ในการเสริมสร้างศักยภาพทางธุรกิจ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อให้ธุรกิจสามารถรักษาสถิติส่วนแบ่งการตลาดและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและเติบโตต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศจะเติบโตได้อย่างยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises--SMEs) ที่เป็นกลไกการเจริญเติบโตหลักที่สำคัญต่อระบบความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ

และเป็นวิสาหกิจที่สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศ แต่จากรายงานของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ (2562) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทย ซึ่งเดิมที่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันทั้งในตลาดโลกและตลาดภูมิภาค ในปัจจุบันอยู่ในภาวะการณ์ที่ซบเซาอันเนื่องมาจากสถานการณ์ความวุ่นวายทางการเมืองและการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านต้นทุนแรงงานและวัตถุดิบ จึงส่งผลให้อัตราการเติบโตของ

ผลผลิตต่ำ และกำลังการซื้อภายในประเทศชะลอตัวอย่างชัดเจน โดยมีการขยายตัวเพียงร้อยละ 0.22 และหดตัวลงร้อยละ 11.00

อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยที่เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญ และเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมแฟชั่นที่มีการเปลี่ยนแปลงความต้องการตามแนวโน้มการตลาดหรือตามกลุ่มนักออกแบบชั้นนำของโลก (ธัญนันท์ บุญอยู่, 2561, หน้า 46) โดยในแต่ละปีจะมียอดการส่งออกและนำเข้ารองเท้าและเครื่องหนังจำนวนมาก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนการส่งออกและนำเข้ารองเท้าและเครื่องหนังไทยปี 2560-2562

อุตสาหกรรม	ปี 2560		ปี 2561		ปี 2562	
	การส่งออก	การนำเข้า	การส่งออก	การนำเข้า	การส่งออก	การนำเข้า
รองเท้า	54.45	31.65	54.36	44.65	56.90	63.80
เครื่องหนัง	75.18	137.23	101.21	134.79	104.50	171.00
รวม	129.63	168.88	155.57	179.44	161.40	234.80

ที่มา: จาก สถานการณ์อุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้าไทย ปี 2562, โดย สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2562, ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thaitextile.org/th/insign/detail.1257.1.0.html>.

จากภาวะการแข่งขันที่รุนแรงของคู่แข่งรายใหม่ทั้งในและต่างประเทศส่งผลทำให้ผลกระทบของการอุตสาหกรรมอยู่ในระดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร และเมื่อทำการเปรียบเทียบจำนวนการส่งออกและนำเข้ารองเท้าและเครื่องหนังไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พบว่า อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยเริ่มสูญเสียความสามารถในการแข่งขันให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีนเนื่องจากอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยอาศัยองค์ความรู้และความชำนาญของช่างผู้มีประสบการณ์ในการผลิตรองเท้าและเครื่องหนังเพียงอย่างเดียว โดยขาดการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีขั้นสูงมาลดต้นทุนหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน จึงส่งผลให้อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยมียอดปริมาณการส่งออกและนำเข้าที่

ต่ำกว่าจากสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เป็นฐานการผลิตที่ใหญ่ที่สุดของโลก (ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์, 2552, หน้า 1)

หากอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยจะรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดให้คงอยู่ได้ในระยะยาวจำเป็นต้องหาแนวทางในการเพิ่มศักยภาพการผลิตด้วยการพัฒนาคุณภาพของรองเท้าและเครื่องหนังให้เข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับให้ทัดเทียมกับคู่แข่งชั้น ตลอดจนต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นระดับนานาชาติให้มากขึ้น (ชัยฤทธิ์ ทองรอด, 2550, หน้า 4) และจากการศึกษาวิจัย พบว่า การที่องค์การธุรกิจจะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน (Fahy & Smithee, 1999, p. 6) มาบูรณา

การจัดการให้เกิดกระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน (Teixeira, 2002, p. 2; Ling, 2013, p. 937; Marimuthu et al., 2009, p. 265) แต่การที่ผลการดำเนินงานจะดีขึ้นได้อย่างไรมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะกล้าตัดสินใจเข้ามาช่วยปรับเปลี่ยนการกระทำที่ทำหน้าที่ค้นหาโอกาสใหม่ และเป็นผู้จัดหาทรัพยากรที่ต้องการ เพื่อผลักดันให้เกิดการดำเนินงานบริหารได้จริง (Jalali et al., 2014, p. 75) ภายใต้แผนนโยบายการพัฒนาของวัฒนธรรมองค์การที่เป็นกรอบแบบแผน ความคิด ค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมการทำงานที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่สามารถเพิ่มผลการดำเนินงานขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Reed & Srinivasan, 2005)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา “อิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง” โดยจะศึกษาประเด็นที่ว่า เพราะเหตุใดอิทธิพลของตัวแปรสาเหตุจึงส่งผลกระทบต่อตัวแปรผลลัพธ์น้อยกว่าที่ควรจะเป็น หรือมีปัจจัยใดบ้างหรือไม่ทำหน้าที่อยู่ในฐานะเป็นตัวแปรกำกับที่เข้ามาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสาเหตุกับตัวแปรผลลัพธ์ ซึ่งอาจทำให้เส้นทางความสัมพันธ์เพิ่มหรือลดระดับความสัมพันธ์ หรืออาจเปลี่ยนทิศทางความสัมพันธ์จากทิศทางบวกเป็นทิศทางลบได้ (มนตรี พิริยะกุล, 2558, หน้า 88)

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาทุนมนุษย์ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา และผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง

1.2.2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของ ทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังในประเทศไทยโดยทำการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และได้กำหนดขอบขอบเขตเนื้อหา พื้นที่และประชากร ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหาประกอบด้วย ทุนมนุษย์ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับ และผลการดำเนินงานขององค์การ

1.3.2 ขอบเขตด้านพื้นที่อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศไทย

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 946 แห่ง (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2561) ซึ่งจำนวนนี้ผู้วิจัยได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ที่ได้กำหนดขนาดตัวอย่างในระดับที่ตีความ

1.4 สมมติฐานการวิจัย

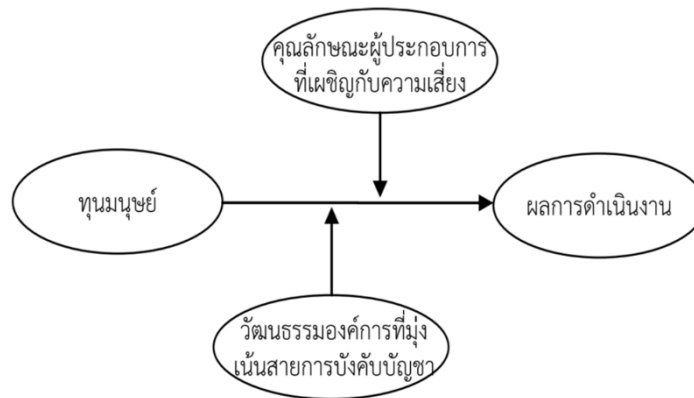
สมมติฐานที่ 1 (H1) ทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การ

สมมติฐานที่ 2 (H2) คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงเป็นตัวแปรกำกับที่เปลี่ยนแปลงอิทธิพลของทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์การ

สมมติฐานที่ 3 (H3) วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาเป็นตัวแปรกำกับที่

เปลี่ยนแปลงอิทธิพลของทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์กร

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่จะมุ่งค้นหาและพัฒนาข้อมูล มาตรวจวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่สามารถวัดลักษณะและพฤติกรรมเป็นตัวเลขได้ด้วยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยที่จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 946 แห่ง (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2561) และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทย จำนวน 400 แห่ง โดยใช้แนวคิดของ Comrey & Lee (1992) ที่ได้กำหนดขนาดตัวอย่างในระดับที่ตีมาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2-5 เป็นแบบสอบถามในการประเมินทุนมนุษย์ คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญ

กับความเสี่ยง วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา และผลการดำเนินงานขององค์กร โดยลักษณะของข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert (Likert' Scale) แล้วนำมาหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตามเทคนิค Item Objective Congruence (IOC) โดยข้อคำถามมีค่า IOC มากกว่า 0.60 ทุกข้อและนำมาทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient-coefficient) ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นที่ 0.867 (Cronbach,1990)

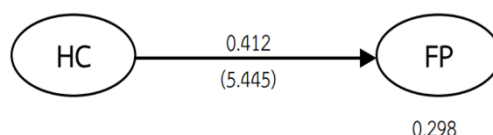
การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมของอุตสาหกรรมรองเท้า จำนวน 200 ฉบับ และเครื่องหนัง 200 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและตัวแบบโครงสร้าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติที่

ประกอบด้วย (1) สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ (2) สถิติการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง (SEM) โดยใช้โปรแกรม PLS Graph 3.0

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อมในอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนังไทยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.79) รองลงมาคือ ปัจจัยการเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะการเผชิญกับความเสี่ยง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.72) ปัจจัยผลการดำเนินงานขององค์การ (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.69) และสุดท้ายปัจจัยทุนมนุษย์ (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 3.66)

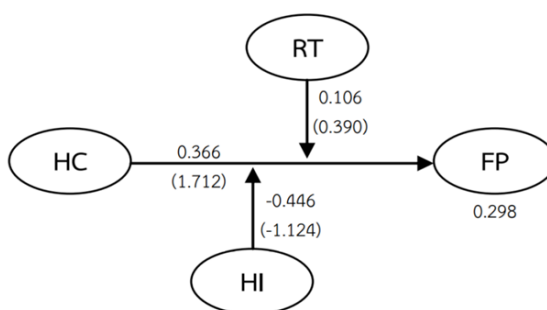
3.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้าง คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานนั้น ผู้วิจัยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยของอิทธิพลตัวแปรกำกับที่เป็นตัวแปรเข้ามาเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่จะทำให้เส้นทางความสัมพันธ์เพิ่มหรือลดระดับความสัมพันธ์ หรืออาจเปลี่ยนทิศทางการสัมพันธ์จากทิศทางบวกเป็นทิศทางลบได้ (มนตรี พิริยะกุล, 2558, หน้า 88) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การ ดังภาพ 2

ภาพ 2 เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้าง

จากภาพ 2 เส้นทางความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างทุนมนุษย์ (HC) ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การ (FP) พบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าเท่ากับ 0.412 ซึ่งสูงกว่า 0.20 ที่เป็นเกณฑ์ขั้นสูง (Chin, 2001)

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง และวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงาน ดังภาพ 3

ภาพ 3 เส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้าง

จากภาพ 3 แสดงเส้นทางความสัมพันธ์ของตัวแบบสมการโครงสร้างที่มีคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยง (RT) และวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา (HI) ในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์ (HC) สู่ผลการดำเนินงาน (FP) พบว่า เมื่ออิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาเข้ามาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงาน ทำให้เส้นทางความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยของทุนมนุษย์ที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อผลการดำเนินงาน มีค่าเท่ากับ 0.366 ซึ่งผลการทดสอบตามเกณฑ์การตัดสินใจ พบว่า ความสัมพันธ์ของทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การมีค่าในระดับที่ลดลง จึงทำให้ผู้วิจัยสรุปผลการทดสอบได้ว่า อิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรกำกับไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์และผลการดำเนินงานขององค์การ (ค่าอิทธิพลของคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงเท่ากับ 0.106 และ

ค่าอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชา -0.446) โดยตัวแปรกำกับทั้ง 2 ตัว เมื่อได้เข้ามาเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์และผลการดำเนินงานขององค์การ ทำให้ค่าเส้นทางความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยระหว่างทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์การที่เดิมมีค่าเท่ากับ 0.412 ลดลงเหลือค่าเท่ากับ 0.366 ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของอิทธิพลตัวแปรที่อยู่ในฐานะตัวแปรกำกับที่จะต้องเข้ามาเชื่อมความสัมพันธ์และทำให้เส้นทางความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยมีค่าเพิ่มขึ้น จึงอาจสันนิษฐานได้ว่า คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาไม่ได้อยู่ในฐานะตัวแปรกำกับที่จะมาเพิ่มความสัมพันธ์ แต่อาจจะเป็นตัวแปรแฝงที่เข้ามามีอิทธิพลทางอ้อมต่ออิทธิพลของทุนมนุษย์และผลการดำเนินงานขององค์การ

3.3 ผลการวิเคราะห์ตัวแบบสมการโครงสร้างของอิทธิพลคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงและวัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงานขององค์การสามารถสรุปผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีความแตกต่างกันได้ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐานการวิจัย (Hypothesis)	สัมประสิทธิ์ เส้นทาง (Coef.)	ค่า t-test	ผลลัพธ์
H1	ทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์การ	0.366	1.712*	สนับสนุน
H2	คุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเสี่ยงเป็นตัวแปรกำกับที่เปลี่ยนแปลงอิทธิพลของทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์การ	0.106	0.390	ไม่สนับสนุน
H3	วัฒนธรรมองค์การที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาเป็นตัวแปรกำกับที่เปลี่ยนแปลงอิทธิพลของทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์การ	-0.446	-1.124	ไม่สนับสนุน

หมายเหตุ: (* หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.10$ หรือ ค่า $t \geq 1.65$) (** หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.05$ หรือ ค่า $t \geq 1.96$) (***) หมายถึง $p\text{-value} \leq 0.01$ หรือ ค่า $t \geq 2.58$)

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นทางของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน พบว่าทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงาน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) 0.366 ($t=1.712$) และคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเครียดมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) 0.106 ($t=0.390$) และวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชามีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Coef.) ($t=-1.124$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 ตัว ไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาเชื่อมเป็นตัวแปรกำกับเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงานขององค์กร

4. อภิปรายผล

ทุนมนุษย์ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าไปสู่ความสำเร็จในการสร้างสรรค์นวัตกรรมองค์กร และทำให้ผลการดำเนินงานขององค์กรเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Pratono & Mahmood, 2014, p. 285) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Teixeira (2002, p. 2) พบว่า ทุนมนุษย์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร (Ling, 2013, p. 937; Marimuthu et al., 2009, p. 265) เพราะทุนมนุษย์จัดได้ว่าเป็นสินทรัพย์ทางความรู้ที่แฝงอยู่ในตัวบุคคล พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนและจัดการได้อย่างเป็นระบบ เพื่อที่จะรักษาความรู้และนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรได้ นอกจากนี้การที่องค์กรจะนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้นั้น จำเป็นที่องค์กรจะต้องอาศัยผู้ประกอบการเข้ามาบริหารจัดการภายใต้วัฒนธรรมขององค์กรที่สร้างไว้ แต่จากการศึกษาวิจัยอิทธิพลคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเครียดและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาในฐานะตัวแปรที่กำกับอิทธิพลของทุนมนุษย์สู่ผลการดำเนินงาน พบว่าคุณลักษณะผู้ประกอบการที่เผชิญกับความเครียดและวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาไม่มีอิทธิพลต่อการเข้ามาเชื่อมเป็นตัวแปรกำกับที่เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างทุนมนุษย์กับผลการดำเนินงาน ซึ่งไม่

สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Jalali et al (2014, p. 75) ที่พบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่ดีได้ เมื่อมีคุณลักษณะผู้ประกอบการที่กล้าเผชิญกับความเสี่ยงเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแปรกำกับ และการศึกษาวิจัยของ Reed & Srinivasan (2005) ที่พบว่า ทุนมนุษย์มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่ดีได้ เมื่อมีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งเน้นสายการบังคับบัญชาเข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวแปรกำกับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทุนมนุษย์จะมีความสัมพันธ์กับ ผลการดำเนินงานขององค์กรได้นั้น จำเป็นต้องมีผู้ประกอบการที่กล้าเผชิญกับความเสี่ยงเข้ามาบริหารจัดการภายใต้สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับองค์กรนั้น ๆ เพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์กรมีทิศทางที่ดีขึ้นกว่าเดิมที่เป็นอยู่ แต่ผลการวิจัยที่ศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Jalali et al (2014, p. 75) และ Reed & Srinivasan (2005) อาจเกิดจากบริบทของสภาพแวดล้อมและกลุ่มประชากรที่ศึกษามีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยที่ได้เกิดความไม่สอดคล้องกัน

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

5.1.1 องค์กรควรให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เพราะเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าที่จะทำให้องค์กรความสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่ง

5.1.2 ผู้ประกอบการที่กล้าเผชิญกับความเสี่ยงเข้ามาบริหารจัดการภายใต้สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมที่สามารถที่จะปรับเปลี่ยนองค์กรนั้น ๆ เพื่อให้ผลการดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จ

5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

5.2.1 ควรนำไปศึกษากับอุตสาหกรรมอื่นที่มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่กว่า เพื่อการวางแผนด้านกลยุทธ์และการพัฒนาผลการดำเนินงานขององค์กรในอุตสาหกรรมอื่น ๆ

5.2.2 ควรนำทฤษฎีที่สร้างจากข้อมูลและนำความรู้ที่ได้จากผลการศึกษาค้นคว้าเชิงประจักษ์ ไปประยุกต์ใช้ในอุตสาหกรรมเดียวกันหรืออุตสาหกรรมอื่น

6. เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2561). ข้อมูลโรงงานแยกตามพื้นที่. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561, จาก <http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search>.

ชัยฤทธิ์ ทองรอด. (2550). ภาวะผู้นำในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจกับการอยู่รอดของอุตสาหกรรม. **วารสารสมาคมนักวิจัย**, 12(2), 106-112.

ธัญนันท์ บุญอยู่. (2561). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. **วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์**, 8 (ฉบับพิเศษ), 44-62.

มนตรี พิริยะกุล. (2558). ตัวแปรกำกับและตัวแปรคั่นกลางในแบบสมการโครงสร้าง. **วารสารวิชาการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม**, 11(3), 83-96.

ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์. (2552). โครงการรณรงค์ 4,000 คันกับความท้าทายของอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์ของไทย. ค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9520000066988>.

สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2562). สถานการณ์อุตสาหกรรมเครื่องหนังและรองเท้าไทย ปี 2562. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2562, จาก

<https://www.thaitextile.org/th/insign/detail.1257.1.0.html>.

Comrey, A. L. and Lee, H. B. (1992). **A first course in factor analysis**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing**. New York, NY: Harper Collins Publishers.

Fahy, J. and Smithee, A. (1999). Strategic marketing and the resource based view of the firm. **Academy of Marketing Science Review**, 10, 1-20.

Jalali, A., Jaafar, M., Talebi, K. and Halim, S. A. (2014). The moderating role of bridging ties between risk-taking, proactiveness and performance: The evidence from Iranian SMEs. **International Journal of Business and Management**, 9(5), 74-87.

Ling, Y.-H. (2013). The influence of intellectual capital on organizational performance: Knowledge management as moderator. **Asia Pac J Manag**, 30, 937-964.

Marimuthu, M., Arokiasamy, L. and Ismail, M. (2009). Human capital development and its impact on firm performance: Evidence from developmental economics. **The Journal of International Social Research**, 2(8), 265-272.

Nezam, M. H. K., Ataffar, A., Isfahani, A. N. and Shahin, A. (2013). Human capital and new product development performance efficiency: The mediating role of organizational learning

capability. **International Journal of Learning & Development**, 3(6), 40-87.

Pratono, A. H. and Mahmood, R. (2014). The moderating effect of environmental turbulence in the relationship between entrepreneurial management and firm performance. **Universal Journal of Management**, 2(7), 285-292.

Reed, K. K. and Srinivasan, N. (2005). Responding to a changing environment: Adapting human and social capital to impact performance. **Academy of Management Proceedings**, A1-A6.

Teixeira, A. (2002). On the link between human capital and firm performance: A theoretical and empirical survey. **FEP Working Paper**, 121, 1-38.

รำแม่บทใหญ่ : การตั้งชื่อและภาพสะท้อนสังคมวัฒนธรรม

Ram Mae Bot Yai : Naming Postures and Cultural and Social Reflections

สุรางคนางค์ รัตน์วิจารณ์¹ และดารารพร ศรีม่วง²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการตั้งชื่อท่ารำแม่บทใหญ่นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งชื่อท่ารำและศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมจากชื่อท่ารำแม่บทใหญ่ โดยเก็บข้อมูลชื่อท่ารำจากภาพคัดลอกของท่ารำจากสมุดไทย ที่ได้รวบรวมไว้ในหนังสือ “ตำราฟ้อนรำ” พระนิพนธ์ใน สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ จำนวน 68 ชื่อ จากท่ารำ 66 ท่า ผลการศึกษาพบว่า สามารถจำแนกกลวิธีการตั้งชื่อท่ารำแม่บทใหญ่ได้เป็น 2 ประเภท คือ กลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของมนุษย์และกลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วยการอุปลักษณ์ ซึ่งการอุปลักษณ์ที่มากที่สุดคือ อุปลักษณ์สัตว์ โดยโครงสร้างของชื่อท่ารำส่วนมากเป็นโครงสร้างแบบประโยค และพบว่าชื่อท่ารำส่วนมากมีจำนวน 4 พยางค์ นอกจากนี้ชื่อท่ารำแม่บทใหญ่ยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของคนไทยในอดีตในด้านต่างๆ อีกด้วย

คำสำคัญ : การตั้งชื่อ, ท่ารำ, แม่บทใหญ่

Abstract

This research aimed to study the naming strategies of Ram Mae Bot Yai's postures, and to investigate cultural and social reflections by analyzing from the names of posture which collected the data from the book written by the prince of the fourth king of Chakri dynasty including 68 names of 66 postures. The research found that there were two naming strategies; naming based on human manners and naming based on metaphor of non-human manners which the metaphor of animal was the highest. Furthermore, mostly it showed that structure of posture name was a sentence structure and most of the names

¹ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : surangkhanang_pg@outlook.com

² สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : dsrimuang@hotmail.com

had four syllables. Finally, the names of posture presented Thai lifestyles, values and beliefs of Thai people in the past in many aspects.

Keyword: Naming, Posture, Ram Mae Bot Yai

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 22 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 23 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

นาฏศิลป์ไทย เป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาในประเทศไทยเป็นเวลายาวนาน เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นที่มีชื่อเสียงรู้จักกันดีแม้แต่ในต่างประเทศ ตำราท่ารำไทยที่เก่าแก่ที่สุดที่พบนั้น สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ อีกเล่มหนึ่งเป็นสมุดไทยที่มีภาพเขียนเป็นรูปท่ารำ ซึ่งเป็นฝีมือช่างในสมัยรัชกาลที่ 2 ตามความในพระนิพนธ์ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ (2546, น. 58 - 59) สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพยังได้ทรงอธิบายเกี่ยวกับชื่อท่ารำที่ปรากฏในในตำราทั้งสองเล่มเอาไว้ว่า “ชื่อที่เรียกท่ารำต่างๆในตำราไทยของเราพิเคราะห์ดูปะปนเป็นหลายชั้น ที่เป็นชั้นเดิมคงตามคำแปลจากตำราอินเดียก็จะมี ที่คลาดเคลื่อนเปลี่ยนเสียจากคำเดิมโดยบอกสืบกันมาหลายต่อก็มี และที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่ในชั้นหลังก็มี ความที่กล่าวนี้เห็นได้ในคำกลอนของเก่าอันว่าด้วยตำราท่ารำมีอยู่ 3 บท คือ เป็นกลอนสุภาพแต่งบอกท่าตำราไว้แต่โบราณบท 1 ในบทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 1 ตอนพระนารายณ์ล่อนนทุกข์ คัดแต่ท่าเฉพาะที่จะรำในบทนั้นไปเรียงไว้ในกลอนบท 1 มีคำไหว้ครูของพระละครชาตรี (โนราเมืองนครศรีธรรมราช) บท 1” คำกลอนสุภาพหรือ “กลอนตำรารำ” นี้เองที่เรียกว่า “แม่บทใหญ่”

“รำแม่บทใหญ่” เป็นการรำที่ใช้สำหรับการฝึกหัดนาฏศิลป์ ให้ผู้เรียนได้รู้จักท่ารำและชื่อของท่ารำแต่ละท่าที่มีในนาฏศิลป์ไทย ธนิต อยู่โพธิ์ (2531, น.188) อธิบายไว้ว่า รำแม่บทตามบทนารายณ์ปราบหนทูกก็ดี ตามบทในหนังสือตำราฟ้อนรำก็ดี เป็นแบบนาฏศิลป์ของไทย ที่บรรพบุรุษของเราสามารถรักษาแบบแผนสืบทอดกันมาแต่ดึกดำบรรพ์ อย่างน้อยก็นับได้ว่ามีอายุสืบเนื่องมาแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา จึงถือได้ว่าท่ารำและชื่อท่ารำแม่บทนี้เป็นมรดกทางภาษาและนาฏศิลป์ที่ถ่ายทอดสืบทอดกันในสังคมไทยมาเป็นระยะเวลาานาน

เนื่องจากการตั้งชื่อท่ารำ เกิดจากการใช้ภาษาที่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม และเกิดจากการสร้างสรรค์ของคนในสังคมนั้นๆ มาสมมติขึ้น เพื่อเรียกแทนกิริยาการรำ โดยอาศัยความคิดของผู้ประดิษฐ์ทำในสมัยก่อนสอดคล้องกับแนวคิด ของเฟรเก (Frake, 1980 อ้างถึงใน กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ, 2551, น. 4-5) ว่า ภาษาหรือคำที่ใช้อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมล้วนเป็นตัวแทนของมโนทัศน์ของชนกลุ่มนั้น เพราะสิ่งใดที่มีอยู่ในมโนทัศน์และมีความสำคัญต่อชนกลุ่มนั้น สิ่งนั้นก็จะมีการใช้เรียกในทางกลับกัน สิ่งใดที่ไม่มีอยู่ในมโนทัศน์ สิ่งนั้นก็จะไม่มีคำใช้เรียก ดังนั้นคำที่มีใช้อยู่ในแต่ละวัฒนธรรมจึงสามารถบอกให้เราเข้าใจวิถีการมองโลกของชนกลุ่มนั้น การศึกษาชื่อท่ารำจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสร้างความเข้าใจ

วัฒนธรรมของกลุ่มชนเจ้าของภาษา นั่นคือสังคมไทย อันส่งผลต่อการสืบสาน สืบทอด และนำไปต่อยอดในด้านอื่นๆได้

ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาจากชื่อตำราตามตำราตำราที่เป็นเอกสารโบราณเดิม เนื่องจากเป็นชื่อที่แท้จริงของตำรา และน่าจะสามารถแสดงให้เห็นมโนทัศน์ ความคิด ความเชื่อ และวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยก่อนได้ดีโดยไม่ได้รับการดัดแปลงแก้ไขจากปัจจัยอื่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งชื่อตำราแม่บทใหญ่

1.2.2 เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมและ

วัฒนธรรมจากชื่อตำราแม่บทใหญ่

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในที่นี้จะศึกษาเฉพาะชื่อตำราจากกลอน ตำราที่เป็นของเดิม ชื่อตำราทั้งหมดที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ มีทั้งหมด 68 ชื่อ จากตำรา 66 ท่า เนื่องจากบางตำรามีชื่อเรียก 2 ชื่อ แต่บางชื่อมี 2 ท่า ในที่นี้จะนับตามชื่อตำราที่มี ไม่ได้นับตามจำนวนท่า จึงถือว่าชื่อตำราในตำราตำราที่มีทั้งหมด 68 ชื่อ สำหรับการศึกษาชื่อตำรา จะศึกษาโครงสร้างของชื่อตำรา ว่าเป็นโครงสร้างแบบคำ วลี หรือประโยค และศึกษาการอุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน ซึ่งอุปลักษณะตามแนวคิดอรรถศาสตร์ปริชาน หมายถึง คำศัพท์ วลี และประโยค มีความหมายประจำรูปภาษาอย่างหนึ่ง เมื่อถูกนำไปใช้ในบริบทหนึ่ง ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงความหมายของความหมายประจำรูปภาษาที่มีคุณสมบัติ ลักษณะ และอาการ เป็นต้น โดยอาศัยประสบการณ์ ความรู้ความคิด และความเข้าใจโลก ในการตีความหมาย ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของผู้ใช้ภาษา (พระมหาอรรถพงษ์ อุดมญาโน, 2561, น. 325)

2. วิธีดำเนินการวิจัย

การคัดเลือกตำราที่ศึกษานั้น จะใช้เฉพาะชื่อตำราจากตำราฉบับสมุดไทย ที่มีทั้งหมด 68 โดยเก็บ

ข้อมูลจากภาพคัดลอกของตำราจากสมุดไทย ที่ได้รวบรวมไว้ในหนังสือ “ตำราพ่อนรา” พระนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ซึ่งโปรดให้คัดลอกภาพตำราจากตำราสมุดไทยลงประกอบกับภาพถ่ายนางละครที่ทรงกำกับการถ่ายรูปด้วยพระองค์เอง และการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อ และวิเคราะห์ภาพสะท้อนทางสังคมและวัฒนธรรมจากชื่อตำราแม่บทใหญ่ แล้วจึงสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

3. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาชื่อตำราแม่บทใหญ่ทั้ง 68 ชื่อ สามารถวิเคราะห์ชื่อตำราได้ดังประเด็นต่อไปนี้

3.1 กลวิธีการตั้งชื่อตำราแม่บทใหญ่

ชื่อตำราแม่บทใหญ่จำนวน 68 ชื่อ ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ พบว่าสามารถจำแนกกลวิธีการตั้งชื่อเป็น 2 ประเภท คือ กลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของมนุษย์โดยตรง และ กลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วยการอุปลักษณะ

3.1.1 กลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของมนุษย์โดยตรง หมายถึง ตำราที่มีกริยาเลียนแบบอาการปฏิกิริยาของมนุษย์ แล้วตั้งชื่อตามกริยานั้น โดยไม่มีการอุปลักษณะหรือเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น ชื่อตำราประเภทนี้ พบทั้งหมด 24 ชื่อ โดยสามารถจำแนกตามความสัมพันธ์ระหว่างชื่อตำรากับกริยาการทำได้ 2 ประเภท ดังนี้

1) ชื่อตำราที่เลียนแบบและมีความหมายตรงกับกริยาของมนุษย์ คือตำราที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยการเลียนแบบอาการปฏิกิริยาต่างๆของมนุษย์ และตั้งชื่อตำราตามอาการปฏิกิริยานั้นโดยตรง และผู้ราก็กระทำในฐานะมนุษย์ มีทั้งหมด 18 ชื่อ เช่น

พิสมัยเรียงหมอน มาจากทำร่าที่เลียนแบบ
 ภาริการจัดหมอนบนที่นอนของผู้หญิง

ชักแบ่งผัดหน้า มาจากทำร่าที่เลียนแบบ
 ภาริการประแบ่งบนใบหน้า

กระหวัดเกล้า มาจากทำร่าที่เลียนแบบภาริการ
 การเกล้าผม

เยื้องพวยกลิ่น มาจากทำร่าที่เลียนแบบภาริการ
 การพวยเรือไปทอดกลิ่น

บังพระสุริยา มาจากทำร่าที่เลียนแบบภาริการ
 การยกมือขึ้นบังแดด

ชักซอสามสาย มาจากทำร่าที่เลียนแบบภาริการ
 การสีซอสามสาย

2) ชื่อทำร่าที่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้ร่างกายในการร่า คือทำร่าที่ไม่ได้เลียนแบบและไม่ได้ตั้งชื่อจากอกับภาริการทั่วไปของมนุษย์ แต่สร้างสรรค์ขึ้นโดยเฉพาะ และตั้งชื่อให้สอดคล้องกับการแสดงทำร่านั้นๆ เพื่อให้พอเข้าใจได้ง่ายหรือใช้คำเรียกภาริการของมนุษย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงมาตั้งเป็นชื่อทำร่า แต่ความหมายประจำทำร่านั้นๆ ไม่ได้มีความหมายตรงกับความหมายประจำรูปของคำที่ปรากฏในชื่อทำร่า พบการตั้งชื่อลักษณะดังกล่าว 6 ชื่อ เช่น

ผาลาเพียงไหล เป็นทำร่าเอียงลำตัวรับกับมือและแขนทั้งสองข้าง จนได้ความลาดประมาณ 45 องศา โดยมีไหลเป็นแกนกลาง คือให้กดไหลและให้มือ แขน และลำตัวลาดลงไปให้สมดุลกับไหล ซึ่งคำว่า ผาลา นั้นพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 780) ให้ความหมายไว้ว่า (ถิ่น-ปักข์ใต้ ว. เตี้ย, แจ้, ลาด.)

ยั้งคิดประดิษฐ์ร่า เป็นทำร่าที่ต้องมีจังหวะดึงตัวหรือยั้งตัวเล็กน้อยก่อนขยับไปหมดท่า เหมือนการจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วยั้งมือ หยุดคิดเสียก่อน

ร่ายั่ว เป็นทำร่าที่นิยมใช้เป็นถ้ำจับหรือไขว่คว้า พระนางหันหน้าเข้าหากัน ลีลาในการร่าจะมีการขยับถอยหน้าหลังล่อกันไปมา เหมือนการยั่วเย้ากันระหว่างชายหญิง

หลงไหลได้สิ้น เป็นทำร่าที่ต้องใช้กลวิธีการขยับบิดลำตัวซ้ำๆ อนุมาณคล้ายคนที่กำลังหลงไหลหรือเคลิ้มอยู่ในบางสิ่งบางอย่าง

3.1.2 กลวิธีการตั้งชื่อตามลักษณะอาการของสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ด้วยการอุปลักษณ์ หมายถึง ทำร่าที่มีภาริการเลียนแบบอกับภาริการของสิ่งต่างๆ นอกเหนือจากมนุษย์ โดยใช้กลวิธีการการอุปลักษณ์ร่างกายผู้ร่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ หรือเป็นตัวละครในวรรณคดี และตั้งชื่อทำร่าตามสิ่งเหล่านั้น

การศึกษาเรื่องอุปลักษณ์ตามแนวคิดของทฤษฎีวรรณศาสตร์ปริชาน ซึ่งแตกต่างกับแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์ตามทฤษฎีภาษาและภาษาศาสตร์แนวเดิมที่เป็นการศึกษาการใช้ภาษาให้เกิดภาพพจน์ ในการตั้งชื่อทำร่านั้นแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์การมองตัวผู้ร่าเป็นสิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์ที่มีชีวิตและตัวตนอยู่จริง หรือไม่ใช่ตัวของผู้ร่าเองในฐานะบุคคลจริงหรือตัวตนของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทำร่าที่มีชื่อทำร่าเป็นการอุปลักษณ์ตัวผู้ร่าเป็นตัวละครในวรรณคดี จะเป็นทำร่าที่มักใช้เมื่อผู้ร่าสวมบทบาทเป็นตัวละครที่ตรงกับชื่อทำร่าหรือเอ่ยถึงตัวละครตามชื่อทำร่าเหล่านั้นๆ เท่านั้น ไม่นิยมใช้ในการร่าในฐานะบุคคลอื่นหรือตัวละครอื่น การตั้งชื่อทำร่าที่สอดคล้องกับมโนทัศน์ดังกล่าวจึงเป็นการอุปลักษณ์มนุษย์ให้เป็นสิ่งอื่น โดยเฉพาะชื่อทำร่าประเภทนี้พบทั้งหมด 44 ชื่อ โดยสามารถจำแนกตามการอุปลักษณ์ได้ 6 ประเภท ดังนี้

1) อุปลักษณ์ตัวละครในวรรณคดี พบ 3 ชื่อ ได้แก่

พระลักษมณ์โก่งศร เป็นทำร่าที่เลียนแบบการยิงศรหรือธนู แสดงการโก่งศรของพระลักษมณ์ เปรียบผู้ร่าเป็นพระลักษมณ์

พระหริรักษ์โก่งศิลป์ เป็นทำร่าที่เลียนแบบการยิงศรหรือธนู แสดงการโก่งศรของพระราม เปรียบผู้ร่าเป็นพระราม

พระลักษมณ์แผลงฤทธิ์ เป็นทำรำที่แสดงการแผลงอิทธิฤทธิ์ของพระลักษมณ์ เปรียบผู้รำเป็นพระลักษมณ์

2) **อุปลักษณะสัตว์** พบ 26 ชื่อ จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1) **อุปลักษณะสัตว์ทั่วไป** พบ 18 ชื่อ เช่น

ภมรเกล้า เป็นทำรำที่เลียนแบบท่าทางของแมลงที่ตอมดอกไม้ เปรียบมือข้างหนึ่งของผู้รำเป็นแมลงอีกข้างหนึ่งเป็นดอกไม้

ช้างประสานงา เป็นทำรำที่เลียนแบบท่าทางของช้างที่เอาจานสู้กัน เปรียบผู้รำเป็นช้างและส่วนแขนที่ทอดไปด้านหน้าเป็นงาช้างกวางเดินดง เป็นทำรำที่เลียนแบบท่าเดินของกวาง เปรียบผู้รำเป็นกวาง โดยแขนละมือนที่ยื่นไปข้างหน้าเป็นขาหน้าของกวาง

ชะนีร้ายไม้ เป็นทำรำที่เลียนแบบท่าทางการโหนกิ่งไม้มือเดียวของชะนี เปรียบผู้รำเป็นชะนี โดยมีมือข้างที่ตั่งวงบนเป็นแขนชะนีที่เหนี่ยวกิ่งไม้ ส่วนแขนอีกข้างที่ทอดลาดลงข้างลำตัวเป็นแขนชะนีที่ปล่อยห้อยข้างตัว

นกยูงพ้อนหาง เป็นทำรำที่เลียนแบบท่าทางการรำแพนหางของนกยูง เปรียบผู้รำเป็นนกยูงมือทั้งสองที่จับส่งไปด้านหลังเป็นแพนหาง

2.2) **อุปลักษณะสัตว์ในวรรณคดี** พบ 8 ชื่อ เช่น

นาคาม้วนหาง เป็นทำรำที่เลียนแบบแสดงการม้วนขนหางของนาค เปรียบผู้รำเป็นนาค และการหมุนตัวของผู้รำเป็นการม้วนหาง

กิณรรำ เป็นทำรำที่เลียนแบบการพ้อนรำของกิณร เปรียบผู้รำเป็นกิณร

3) **อุปลักษณะพืช** พบ 4 ชื่อ เช่น

บัวชูฝัก เป็นทำรำที่เลียนแบบลักษณะของสายบัวที่ชูฝักบัวขึ้นเหนือน้ำ เปรียบผู้รำเป็นกอบัว ท่อนแขนที่ส่งขึ้นไปเป็นสายบัว และมือที่ตั่งวงบัวบานเป็นฝักบัว

ลมพัดยอดตอง เป็นทำรำที่เลียนแบบลักษณะของใบตองที่ไหวตามลม เปรียบผู้รำเป็นต้นกล้วย มือที่จับแล้วค่อยเปลี่ยนเป็นตั่งวงบนเป็นอาการของยอดตองที่ไหวตามลม

4) **อุปลักษณะปรากฏการณ์ธรรมชาติ** พบ 2 ชื่อ ได้แก่

จันทร์ทรงกลด เป็นทำรำที่แสดงลักษณะของพระจันทร์ทรงกลด เปรียบผู้รำเป็นดวงจันทร์ มือและแขนทั้งสองเป็นแสงสว่างรอบดวงจันทร์

กลดพระสุเมรุ เป็นทำรำที่แสดงลักษณะในจินตนาการของเขาพระสุเมรุที่มีโอหมอกหรือเมฆล้อมรอบตั้งแตระดับต่ำขึ้นไปจนถึงยอดเหมือนมีร่มคลุม เปรียบผู้รำเป็นเขา แขนและมือทั้งสองข้างเป็นเมฆหมอก

5) **อุปลักษณะเทพและอสูร** พบ 6 ชื่อ เช่น

มารกลับหลัง เป็นทำรำที่แสดงท่าทางการหันหลังของอสูร เปรียบผู้รำเป็นอสูร หรือมาร

เทพพนม เป็นทำรำที่แสดงท่าทางการพนมมือของเทพหรือเทวดา เปรียบผู้รำเป็นเทพเทวดา

พรหมสี่หน้า เป็นทำรำที่แสดงลักษณะของพระพรหมซึ่งมี 4 หน้า เปรียบผู้รำเป็นพระพรหม และมือทั้งสองที่ตั่งวงอย่างที่เราเรียกว่างับบัวบานทั้งสองข้างเป็นหน้าอีกสองหน้าของพระพรหม

เมขลาโยนแก้ว เป็นทำรำที่แสดงท่าทางการโยนแก้วมณีของนางมณีเมขลา เปรียบผู้รำเป็นนางมณีเมขลา แสดงท่าที่กวัดแกว่งโยนแก้วมณีสมมติในมือ

6) **อุปลักษณะสิ่งของ** พบ 3 ชื่อ ได้แก่

กังหันร้อน แสดงลักษณะของกังหันที่หมุนรอบ เปรียบผู้รำเป็นกังหัน โดยการหมุนตัวของผู้รำเป็นการหมุนของกังหัน

หนังหน้าไฟ แสดงลักษณะการผึ่งหนังกับกองไฟให้แห้ง เปรียบตัวผู้รำเป็นตัวหนัง โดยใช้การหันหน้าไปอีกด้านหนึ่งเป็นนัยว่าไฟนั้นร้อนจึงหันหน้าหนี

ประไลยวาท แสดงลักษณะของศรพลายวาท หรือประลัยวาท เปรียบแขนข้างที่เหยียดตึงเป็นคันศร และข้างที่จับปรกข้างเป็นดอกศรหรือลูกศร

3.2 จำนวนพยางค์ของชื่อทำรำแม่บทใหญ่

ชื่อทำรำแม่บทใหญ่ สามารถแบ่งตามจำนวน พยางค์ของชื่อทำได้ 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

3.2.1 สองพยางค์ เป็นประเภทที่น้อยที่สุด คือพบเพียง 2 ชื่อ ได้แก่ ร่ายว์ และปฐม

3.2.2 สามพยางค์ พบ 20 ชื่อเช่น เทพพนม พรหมสีหน้า ชำนางนอน กังหันร่อน ภมรเกล้า จันทร-ทรงกลด จ่อเพลิงกาฬ หงส์ลินลา กระหวัดเกล้า นางกล่อมตัว เป็นต้น

3.2.3 สี่พยางค์ เป็นประเภทที่พบมากที่สุด ถึง 33 ชื่อ เช่น สอดสร้อยมาลา พระลักษณโง่ศร ช้างประสานงา เหาเล่นน้ำ ตีโชนโยนทับ กิณนรพ่อน ไอ้สิงโตเล่นหาง ฉุยฉายเข้าวัง ชะนีร่ายไม้ เป็นต้น

3.2.4 ห้าพยางค์ พบทั้งหมด 11 ชื่อ เช่น พิสมัยเรียงหมอน หนูมานผลาญยักษ์ สารถิ์จักรกล กิณริน-เลียบถ้ำ มัจฉาชมสาคร มยุเรศพ่อนางเมขลา โยนแก้ว เป็นต้น

3.2.5 หกพยางค์ พบ 3 ชื่อ คือ พระหริรักษ์-โง่ศิลป์ คชรินทร์ประสานงา และมังกรเที่ยวหาาริน

3.3 โครงสร้างชื่อทำรำแม่บทใหญ่

ทำรำแม่บทใหญ่ เกิดจากการเลียนแบบท่าทาง การเคลื่อนไหวของมนุษย์และสิ่งต่างๆในธรรมชาติ โครงสร้างของชื่อทำรำจึงมีลักษณะเป็นประโยคหรือ วลีเป็นส่วนมาก มีโครงสร้างที่เป็นคำอยู่น้อยมาก โดยสามารถจำแนกชื่อทำรำต่างๆตามโครงสร้างที่พบ ได้ดังต่อไปนี้

3.3.1 โครงสร้างประเภทคำ เป็นประเภทที่พบ น้อยที่สุด คือมีเพียง 2 ชื่อ และพบเฉพาะชื่อทำรำที่มี โครงสร้างเป็นคำมูลเท่านั้น ได้แก่ ปฐม และ ประไลยวาท

3.3.2 โครงสร้างแบบวลี พบทั้งหมด 23 ชื่อ แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามเกณฑ์การจำแนกชนิดของวลี นั้นคือพิจารณาจากชนิดของคำต้นวลี ได้แก่

นามวลี พบ 4 ชื่อ ได้แก่ พรหมสีหน้า กลด-พระสุเมรุ หนึ่งหน้าไฟ วิสัยแห่งตรี

กริยาวลี พบ 17 ชื่อ เช่น สอดสร้อย มาลาจ่อเพลิงกาฬ ชีมาตคิลี ตระเวนเวหา ชักแบ่งผัด หน้า กระหวัดเกล้า ตีโชนโยนทับ ชีมาเลียบค่าย บัง พระสุริยา เป็นต้น

วิเศษณ์วลี พบ 3 ชื่อ ได้แก่ ชำนาง นอน ผาเลเพียงไหล่และ ร่ายว์

3.3.3 โครงสร้างประเภทประโยค เป็น โครงสร้างที่พบมากที่สุดถึง 43 ชื่อ จำแนกตามลักษณะ โครงสร้างประโยคได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

ประโยคความเดียว แบ่งตาม โครงสร้างย่อยๆได้ดังต่อไปนี้

ประธาน + กริยา พบ 7 ชื่อ ได้แก่ เทพพนม กังหันร่อน ภมรเกล้า จันทรทรงกลด หงส์ ลินลา มารกลับหลัง และกิณนรรา

ประธาน + กริยา + ขยายกริยา พบ เพียงชื่อเดียว ได้แก่ กวางเดินดง

ประธาน + กริยา + กรรม พบ 33 ชื่อ เช่น พิสมัยเรียงหมอน กระต่ายชมจันทร์ หนูมาน ผลาญยักษ์ พระลักษณโง่ศร พระหริรักษ์โง่ศิลป์ สารถิ์จักรกลสิงโตเล่นหาง เสือทำลายหาง ช้างทำลาย โรง เป็นต้น

ประโยคความรวม พบเพียงชื่อเดียว และมีโครงสร้างเป็น **ประธาน + กริยา + กริยา** ได้แก่ กิณนรพ่อนไอ้

จากการวิเคราะห์ข้างต้น สาเหตุที่พบ โครงสร้างประเภทประโยคมากที่สุดนั้น เป็นเพราะทำ รำส่วนมากเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งต่างๆ จึงปรากฏชื่อผู้กระทำและคำบอก กริยาที่กระทำในชื่อนั้นๆ ทำให้โครงสร้างของชื่อมี ลักษณะเป็นประโยค และทำให้ชื่อทำรำส่วนมากมี จำนวนพยางค์ 3 – 4 พยางค์

3.4 ลักษณะสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนไทยที่สะท้อนจากชื่อท่าราแม่บตใหญ่

ชื่อท่าราแม่บตใหญ่ทั้งหมด สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ค่านิยม และความเชื่อของคนไทยได้หลายประการ ดังนี้

3.4.1 ความเชื่อและค่านิยมเกี่ยวกับศาสนา

ศาสนาพุทธ เช่น

เขื่องพายภูฐาน สมัยก่อนคนไทยยังนิยมสร้างบ้านริมน้ำ ชุมชนอยู่ใกล้แม่น้ำ ต้องเดินทางทางน้ำ เรือพายจึงเป็นยานพาหนะสำคัญสำหรับการสัญจรไปมา ชื่อท่ารามีที่มาจากกริยาการพายเรือไปทำบุญทอดกฐิน แสดงให้เห็นว่าการทอดกฐินเป็นบุญประเพณีที่สำคัญมากสำหรับคนในสมัยก่อน จึงเป็นงานบุญทางศาสนาเพียงงานเดียวที่ถูกนำมาตั้งเป็นชื่อท่ารา

ศาสนาพราหมณ์ เช่น

พรหมสี่หน้า พระพรหม เป็นเทพในศาสนาฮินดู ที่คนไทยรับเอาคติความเชื่อมาพร้อมกับความเชื่อเรื่องเทพต่างๆในศาสนาฮินดู โดยถือว่าพระพรหม เป็นหนึ่งในสามมหาเทพ คือ พระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม เป็นพรหมผู้สร้าง มีสี่พักตร์(หน้า) จึงนำมาใช้ตั้งชื่อท่าราที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่

3.4.2 วิถีชีวิตของคนไทย

ความสวยความงาม เช่น

กระหวัดเกล้า กระหวัดเกล้าหรือตัวดเกล้า เป็นอาการที่ตัวผมขึ้นมวบเก็บให้เรียบร้อย ท่ารากระหวัดเกล้า เป็นท่าราที่ใช้แสดงถึงการเกล้าผม แสดงว่าในสมัยก่อน คนไทยก็มีความนิยมในการไว้ผมยาวแล้วเกล้าผมเก็บ จึงเป็นที่มาของท่าราทำนี้

ซึกแป้งผัดหน้า แป้ง เป็นเครื่องสำอางหลักที่นิยมใช้กันมานาน สมัยโบราณคนไทยใช้แป้งดินสอพองผัดหน้าละครรำ หรือประแป้งตามตัวเพื่อให้สดชื่น การใช้แป้งดินสอพองนี้ คือต้องขยี้เม็ดแป้งในมือให้ละเอียด แล้วจึงผัดหน้า ซึ่งชื่อท่ารา “ซึกแป้งผัดหน้า”

ก็สอดคล้องกับการกระทำและแสดงให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน

ดนตรี

ตีโทนโยนทับ และ ซึกซอสามสาย ชื่อท่าราทั้งสองนี้ นอกจากทำให้รู้จักเครื่องดนตรีคือ โทนหรือทับซึ่งเป็นกลองชนิดหนึ่งใช้สำหรับตีประกอบจังหวะการแสดงละครชาตรีและซอสามสายแล้ว ยังทำให้ทราบวิธีการเล่นเครื่องดนตรีดังกล่าวด้วย คือ “ตีโทนโยนทับ” แสดงให้เห็นว่าเครื่องดนตรีนั้นใช้สำหรับตี และ “ซึกซอสามสาย” มีคำว่า “ซึก” ที่แสดงถึงการซึกคันซอสำหรับสี สะท้อนให้เห็นว่าดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยมานาน และเครื่องดนตรีสองชนิดนี้น่าจะเป็นเครื่องดนตรีสำคัญที่เป็นที่รู้จักในสมัยนั้น

การละเล่น

ขี้ม้าตคิล ชื่อท่ารานี้ เป็นการแสดงถึงการขี่ม้าเป็นพาหนะประกอบการละเล่นชนิดหนึ่ง คือการตคิล ซึ่งเป็นการละเล่นในสมัยก่อน ผู้เล่นต้องขี่ม้าและถือไม้สำหรับตีลูก แสดงให้เห็นว่าสมัยก่อนนั้นการละเล่นนี้ต้องเป็นที่รู้จักกันอย่างดีในสังคมไทย ในขณะที่ปัจจุบันไม่มีใครนำม้านำมาเล่นแล้ว แต่มักจะรู้จักการละเล่นนี้ จากเรื่องสังข์ทอง ตอนที่พระอินทร์ทำให้ท้าวสามนต์ตคิลแข่งกัน

หน้าที่ของผู้หญิง

พิสมัยเรียงหมอน พิสมัย หมายถึง ผู้หญิงซึ่งแสดงกริยา เรียงหมอน ซึ่งเป็นอาการที่ต้องทำในขณะที่จัดที่นอน และขยี้วางหมอนเรียงให้เรียบร้อย จากท่ารานี้จะเห็นได้ว่าระบุไว้ชัดเจนว่าผู้กระทำเป็นผู้หญิง ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่การดูแลบ้านของผู้หญิงสมัยก่อน

ความผูกพันกับธรรมชาติ

วิถีชีวิตของคนในสมัยก่อน ใกล้ชิดและผูกพันกับธรรมชาติมากกว่าคนในสมัยปัจจุบัน คนไทยยังคงยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการเข้าป่าล่าสัตว์หรือหาของป่า ทำให้ได้สัมผัสกับความงาม ตามธรรมชาติ และลักษณะต่างๆของทั้งสัตว์ พืช และสิ่งอื่นๆ ในธรรมชาติ เช่น

ภมรเกล้า เป็นทำร่าที่แสดงให้เห็นภาพแมลงที่เป็นคลอเคล้าดอกไม้ แสดงให้เห็นถึงความสดชื่นสวยงามตามธรรมชาติระหว่างแมลงและดอกไม้ ซึ่งในสมัยก่อนน่าจะมีคามอุดมสมบูรณ์มากกว่าปัจจุบัน ลักษณะการคลอเคล้าระหว่างแมลงและดอกไม้จึงถูกนำมาประดิษฐ์เป็นทำร่าที่ใช้สื่อถึงการคลอเคล้าหรือความผูกพัน

นกยูงฟ้อนหาง หรือ *มยุเรศฟ้อนหาง* ชื่อทำร่านี้กล่าวถึง นกยูง ซึ่งเป็นนกที่มีความงามโดดเด่นเรื่องความสวยงาม โดยเฉพาะแพนหางที่สวยงามของนกยูงตัวผู้ จึงเป็นนกที่เป็นที่กล่าวถึงในด้านความสวยงามมาโดยตลอด ทำทางที่นกยูงตัวผู้รำแพนหางอวดลวดลาย จึงเป็นต้นแบบของทำร่า “ยูงฟ้อนหาง” หรือ “มยุเรศฟ้อนหาง” เป็นทำร่าที่แสดงท่าที่อวดความงามอีกท่าหนึ่ง

นอกจากทำร่าที่มาจากความงามตามธรรมชาติของสัตว์แล้ว ความงามของพันธุ์ไม้ต่างๆก็มีส่วนเป็นต้นแบบในการประดิษฐ์และตั้งชื่อทำร่าเช่นกัน

บัวชูฝัก กล่าวถึง บัว ซึ่งเป็นพันธุ์ไม้ดอกใต้น้ำที่เป็นที่รู้จักดีในสังคมไทย เมื่อดอกบัวได้เวลาบาน ก้านดอกหรือสายบัวจะชูดอกให้พ้นน้ำ แล้วบานสะพรั่งเหนือน้ำ สวยงามสะดุดตา และเมื่อดอกบัวแก่กลีบร่วงก็จะเหลือฝักบัวชูก้านแทนที่ ดงงามไปอีกแบบหนึ่ง จึงเป็นที่มาของชื่อทำร่า “บัวชูฝัก” ซึ่งเป็นท่าที่ให้ความหมายถึงการยกย่อง หรือความสวยงาม และยังแสดงให้เห็นว่าคนไทยชื่นชมและให้ความสำคัญกับดอกบัวมากกว่าดอกไม้ชนิดอื่น จึงเลือกลักษณะของดอกไม้ชนิดนี้มาประดิษฐ์ทำร่าและตั้งชื่อทำร่า โดยไม่มีดอกไม้อื่นปรากฏในชื่อทำร่าแม่บทใหญ่เลย

เครือวัลย์พันไม้ กล่าวถึง เครือวัลย์ หมายถึง เถาวัลย์ เครือวัลย์พันไม้ คืออาการที่เถาวัลย์เลื้อยพันกิ่งไม้เป็นลวดลายตามธรรมชาติตามต้นไม้ใหญ่น้อยทั้งหลาย เป็นที่มาของชื่อทำร่า “เครือวัลย์พันไม้” ที่มีความหมายบอกการเกี่ยวพัน ผูกพัน แสดงให้เห็นว่าสังคมในสมัยนั้น ป่าไม้ต้นไม้ต้องมีความอุดมสมบูรณ์ให้

เถาวัลย์เลื้อยพันเกี่ยวเกาะอาศัยดูดซึมอาหาร เจริญงอกงามดีทั้งต้นไม้และเถาวัลย์

วิถีชีวิตที่เกี่ยวกับสัตว์

สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเกษตรและปศุสัตว์ วิถีชีวิตของคนไทยจึงมีความผูกพันกับสัตว์อยู่ไม่น้อย โดยเฉพาะในแง่ของการเลี้ยงเพื่อใช้ในงานเกษตรกรรม แต่ยักรวมถึงการนำสัตว์มาเป็นพาหนะและการล่าสัตว์ป่าเพื่อดำรงชีพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากชื่อทำร่าแม่บทใหญ่บางชื่อ เช่น

เสือทำลายห้าง คำว่า “ห้าง” หมายถึงห้างที่พรานทำไว้บนต้นไม้สำหรับช่มยิงสัตว์ ทำร่า “เสือทำลายห้าง” จึงหมายถึงอาการที่เสือกระโจนขึ้นเพื่อทำลายห้างนั้น หรือทำร้ายพรานที่ช่มอยู่บนห้างนั้น จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นวิธีการดักช่มยิงสัตว์วิธีหนึ่งของคนไทย

กระต่ายต้องเร็ว คำว่า “เร็ว” หมายถึงเครื่องมือสำหรับดักสัตว์ มีบ่วงติดอยู่ที่ปลายไม้ ชื่อทำร่านี้แสดงให้เห็นวิธีการและเครื่องมืออีกประเภทหนึ่งที่คนไทยใช้ในการล่าสัตว์ และแสดงถึงลักษณะที่กระต่ายมาติดบ่วงเร็วนี้

ขี่ม้าเลียบค่าย ม้า เป็นสัตว์ที่วิ่งเร็วและมีความอดทน คล่องแคล่ว ในสมัยก่อนเป็นสัตว์อีกประเภทหนึ่งที่ใช้เป็นพาหนะในการรบนอกเหนือจากช้าง ชื่อทำร่า “ขี่ม้าเลียบค่าย” แสดงให้เห็นว่าสังคมสมัยนั้นยังมี “ค่าย” ซึ่งในที่นี้หมายถึงค่ายทหาร หรือกองกำลัง ม้าเป็นสัตว์พาหนะ และมีการขี่ม้าเลียบค่ายนั้นเพื่อตรวจตราลาดตระเวน

3.4.3 การยกย่องวรรณคดี แสดงถึงความโดดเด่นของวรรณคดีเก่าแก่ที่ได้รับความนิยมสูงในอดีตจนมีชื่อตัวละครบางตัวถูกนำไปใช้ในการตั้งชื่อทำร่าแม่บท เช่น

พระลักษมณ์โก่งศร หรือ *พระหริรักษ์โก่งศร* ชื่อทำร่าทั้งสองชื่อนี้ เป็นชื่อของทำร่าทำเดียวกัน คือเป็นท่าที่เลียนแบบมาจากการนำสายธนูเตรียมยิง หรือการเหนี่ยวศรของพระรามและพระลักษมณ์

อันเป็นตัวละครเอกในเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งถือเป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมะ หรือเป็นตัวแทนของผู้มีบุญญาธิการ ด้วยความสำคัญของวรรณคดีเรื่องนี้และตัวละครทั้งสอง จึงถูกนำมาตั้งเป็นชื่อตำราที่ใช้ในความหมายของการแปลงฤทธิ์สำหรับตัวละครที่มีศักดิ์สูง

3.4.4 วัฒนธรรมการใช้ภาษา ชื่อตำราแม่บทใหญ่บางท่า แสดงค่านิยมในการใช้ภาษาท่าละสลวย หรือประดิษฐ์คำให้วิจิตรกว่าคำพูดทั่วไป ในการตั้งชื่อให้ไพเราะรื่นหู โดยใช้คำที่รับจากภาษาอื่นมาใช้ เรียกชื่อตำราบางท่าเพิ่มเติมจากชื่อตำราที่ใช้คำไทยธรรมดาเรียก เช่น

พระหริรักษ์โก่งศิลป์ พระหริรักษ์ หมายถึงพระราม ชื่อนี้จึงหมายถึง พระรามโก่งศิลป์ แต่ในการตั้งชื่อตำรา มีการเลือกใช้คำว่าพระหริรักษ์เพื่อ ความไพเราะ

คชรินทร์ประสานงา หรือ ช้าง ประสานงา คชรินทร์ แปลว่า ช้าง แต่การตั้งชื่อตำรานี้ เลือกใช้คำว่าคชรินทร์ ซึ่งเกิดคำว่า คช สร้างคำด้วยวิธี สนิทกับคำว่า อินทร์ ทำให้ได้คำว่าช้างที่สื่อความหมาย ยิ่งใหญ่กว่า ไพเราะกว่า

4. อภิปรายผล

ผลการศึกษาการตั้งชื่อตำราแม่บทใหญ่ พบว่าในการตั้งชื่อตำรานี้ การตั้งชื่อตามท่าทางของคนที่ การตั้งชื่อที่เป็นการอุปลักษณมีจำนวนต่างกันมาก ตำราแม่บทใหญ่ใช้การอุปลักษณสิ่งต่างๆมากกว่าใช้ชื่อที่บอกอากัปภิกิริยาของคนโดยตรง ทั้งนี้ น่าจะมีสาเหตุมาจากข้อจำกัดในการแสดงกิริยาที่นอกเหนือวิสัยของมนุษย์ ทำให้ไม่สามารถตั้งชื่อตำราได้เหมาะสมครอบคลุม ด้วยเหตุนี้จึงต้องอาศัยการอุปลักษณ สิ่งต่าง ๆ กับตัวมนุษย์ เพื่อให้ชื่อตำราสื่อความหมายตรงกับตำราที่ต้องการได้ และการตั้งชื่อท่าด้วยการอุปลักษณที่พบมากที่สุดคือ อุปลักษณสัตว์ โดยเฉพาะสัตว์ทั่วไป ทั้งนี้ เนื่องจากสัตว์มีความหลากหลายทั้งสายพันธุ์

สัณฐานญาณ และการดำรงชีวิต จึงมีอากัปภิกิริยาที่หลากหลายมาก ทำให้ง่ายต่อการเลือกจุดเด่นหรือท่าทางบางประการของสัตว์ตามชนิดที่เหมาะสมมาตั้งเป็นชื่อตำราได้ และสื่อความหมายให้เห็นชัดเจน

โครงสร้างของชื่อตำราแม่บทใหญ่ พบโครงสร้างที่เป็นประโยชน์มากที่สุด รองลงมาคือ วลี และโครงสร้างประเภทคำเป็นโครงสร้างที่น้อยที่สุด แตกต่างกับการศึกษาของวงเดือน คัยนันทน (2547) เรื่อง “การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย” ที่พบว่า ลักษณะโครงสร้างของชื่อพันธุ์ไม้มงคลมี 3 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะที่เป็นคำ ลักษณะที่เป็นวลีและกลุ่มคำ และลักษณะที่เป็นประโยค โดยปรากฏลักษณะที่เป็นวลีและกลุ่มคำมากที่สุด สาเหตุที่พบว่าการตั้งชื่อตำราแม่บทใหญ่มีโครงสร้างประเภทประโยคมากที่สุดเป็นเพราะการรำนั้นเป็นการบอกการกระทำและกริยาอาการโดยอาศัยการเคลื่อนไหวของร่างกายอันเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งต่างๆอยู่แล้ว ในการตั้งชื่อสำหรับเรียกตำรา จึงมีลักษณะเหมือนคำบอกเล่า ปรากฏชื่อผู้กระทำและคำบอกกริยาที่กระทำในชื่อตำรานั้นๆ ในลักษณะ ประธาน +กริยา ทำให้โครงสร้างของชื่อมีลักษณะเป็นประโยค และด้วยเหตุผลนี้เอง ทำให้ ปรากฏชื่อตำราแม่บทใหญ่ที่มีจำนวน 4 พยางค์มากที่สุด รองลงมาคือ ชื่อตำราที่มี 3 พยางค์ ชื่อตำราที่มีจำนวน 6 พยางค์ ส่วนตำราที่มีจำนวน 2 พยางค์ เป็นประเภทที่พบน้อยที่สุด โดยไม่พบชื่อตำราที่เป็นคำพยางค์เดียวเลย โดยมีข้อสังเกตสำหรับชื่อตำราที่มีจำนวนพยางค์มากถึง 6 พยางค์ว่าเป็นชื่อตำราที่เกิดจากการประดิษฐ์คำให้ไพเราะขึ้นกว่าอีกชื่อหนึ่ง สำหรับตำราที่มี 2 ชื่อในท่าเดียว

ลักษณะโครงสร้างของชื่อตำราที่ส่งผลต่อจำนวนพยางค์ของชื่อตำรานี้ แตกต่างกับการตั้งชื่อในกรณีอื่น ๆ ที่มักมีความต้องการให้ง่าย สดุดตา และมีความหมายผนวกกับบุคคลหรือสิ่งที่เป็นเจ้าของชื่อ แต่การตั้งชื่อตำราแม่บทใหญ่มีลักษณะของประโยค ทำให้ไม่เอื้อต่อการจดจำชื่อสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้สภการรวม

หรือไม่มีพื้นความรู้ในทางนาฏศิลป์ กลายเป็นคำเรียกเฉพาะวงการที่ไม่คุ้นชิน และมีจำนวนพยางค์ที่มากกว่าจะถูกนำมาใช้เป็นคำสแลง คำติดปาก หรือแม้แต่นำมาใช้เป็นความเปรียบอื่นในชีวิตประจำวัน ทำให้ชื่อทำรำซึ่งถือได้ว่าเป็นรูปภาษาที่มีเอกลักษณ์อย่างยิ่งของนาฏศิลป์ไทยถูกจำกัดอยู่ในวงสังคมค่อนข้างแคบ

นอกจากนี้ การศึกษาการตั้งชื่อทำรำแม่บทใหญ่ยังสะท้อนให้เห็นลักษณะทางสังคม ค่านิยม และวัฒนธรรมต่างๆ แล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการนำสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ทั้งลักษณะทางสังคม ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ค่านิยมต่าง ๆ ที่มีในสังคม เนื่องจากการตั้งชื่อทำรำนั้นเป็นรูปแบบการใช้ภาษาที่เกิดจากการกลั่นกรองความรู้ความคิดของบุคคลในวงการนาฏศิลป์ซึ่งเป็นคนส่วนหนึ่งในสังคมสมัยโบราณผนวกกับความสามารถทางภาษา สร้างเป็นชื่อทำรำและทำรำที่มีความสอดคล้องกัน จัดจำง่าย และตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน จนทำให้สามารถศึกษาความคิดความเชื่อของคนในสมัยก่อนย้อนไปได้ สอดคล้องกับข้อสรุปของการศึกษาชื่อเรือพระราชพิธี โดยนาวาหญิงเปี่ยมสุข ตันวิบูลย์ (2543, น.132) ว่า คนไทยพยายามนำความนึกคิดต่าง ๆ รวมถึงค่านิยม ความเชื่อที่มีอยู่ในสังคมไทยสะท้อนออกมาในรูปของภาษาในการตั้งชื่อสิ่งของ อีกทั้งชื่อทำรำเหล่านี้ ยังแสดงความละเอียดอ่อนช่างสังเกตของคนไทยในสมัยโบราณที่สามารถหยิบจับสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ มาสร้างสรรค์ให้มีความงดงามซับซ้อนทางภาษาขึ้นได้อีกด้วย

5. ข้อเสนอแนะ

นอกจากทำรำแม่บทใหญ่ซึ่งเป็นทำรำแม่ทำของตัวพระตัวนางแล้ว ควรศึกษากลวิธีการตั้งชื่อทำรำแม่ท่าของลิง ยักษ์ ด้วย เพื่อให้เห็นว่ามีความสอดคล้อง

หรือแตกต่างกันอย่างไร และสะท้อนลักษณะทางสังคมเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

6. เอกสารอ้างอิง

- กิตติพัฒน์ เท็ชรทองนะ. (2551). การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2546). **ละครพ่อนรำ**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- ธนิต อยู่โพธิ์. (2531). **ศิลปะละครรำหรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- เปี่ยมสุข ตันวิบูลย์. (2543). **การศึกษาชื่อเรือพระราชพิธี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจารึกภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาดอรรพพงษ์ อดุลญาโณ. (2561, กรกฎาคม-ธันวาคม). ความแตกต่างของอุปลักษณะตามแนวคิดโวหารภาพพจน์ภาษาศาสตร์ปริชานและอรรถศาสตร์ปริชาน. **วารสาร ศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. 6(2), 321-322.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วงเดือน คัยนันท์. (2547). **การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ขนมไทยโบราณของวิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Production Cost Analysis and Pricing of Traditional Thai Dessert of Community Enterprise
Product, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

ภาวินีย์ ธนาอนวัช¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต ผลตอบแทนที่ได้รับ การกำหนดราคาขายและวางแผนกำไรที่เหมาะสมให้กับวิสาหกิจชุมชน รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยการเข้าไปสำรวจภาคสนามในพื้นที่จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นแม่สุภา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2563 เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (Deep interview) และการสังเกตการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขายและการวางแผนกำไรในรูปแบบการคำนวณทางการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญมีสมาชิกจำนวน 11 คน (กองส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2563) ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตพบว่า ไม่เคยคำนวณต้นทุนการผลิต และไม่มีการจัดบันทึกบัญชี การกำหนดราคาขายใช้วิธีกะประมาณมาโดยตลอด การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต พบว่าขนมบ้าบิ่นมีต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 19.09 บาท/กล่อง ในปริมาณ 6 ชิ้นต่อกล่อง ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการผลิต 9.77 บาท/กล่อง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง 6.66 บาท/กล่อง และค่าใช้จ่ายในการผลิต 2.66 บาท/กล่อง การวิเคราะห์ผลตอบแทนการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในแต่ละวันสามารถจำหน่ายได้โดยเฉลี่ย 90 กล่องต่อวัน ราคาขายกล่องละ 30 บาท การวิเคราะห์ผลกำไร (ขาดทุน) พบว่ามีกำไรสุทธิเท่ากับ 25,457 บาทต่อเดือน หรือมีกำไรสุทธิ 305,454 บาทต่อปี การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากอัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุนเท่ากับร้อยละ 49.38 อัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายเท่ากับร้อยละ 31.43 ผู้วิจัยเสนอแนวทางในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นโดยใช้อัตราส่วนเพิ่ม 85% พบว่าราคาขายเฉลี่ยกล่องละ 35 บาทซึ่งจะทำให้มีกำไรขั้นต้นเฉลี่ยกล่องละ 15.91 บาท การวางแผนกำไรผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นจากการกำหนดราคาขายที่เพิ่มขึ้นเป็น 35 บาทต่อกล่อง จะทำให้กำไรเพิ่มมากขึ้นจากเดิม 58% เป็น 85% โดยสัดส่วนกำไรส่วนเพิ่มที่เพิ่มจาก 10.91 บาทต่อกล่องเป็น 15.91 บาทต่อกล่องและทำให้มียอดขายเท่ากับ 94,500 บาทต่อเดือน หรือมียอดขาย 1,134,000 บาทต่อปี โดยจะมีกำไรสุทธิเฉลี่ย 14.43 บาทต่อกล่อง มีกำไร 38,957 บาทต่อเดือนหรือมีกำไร 467,484 บาทต่อปี

คำสำคัญ: ต้นทุนการผลิต, ราคาผลิตภัณฑ์, ขนมบ้าบิ่น, วิสาหกิจชุมชน

¹สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Email: sakeera@hotmail.com

Abstract

This research aimed to analyze production costs, return, product pricing and profit planning that tended to appropriate to community enterprises. The research model used in this study was participatory action research by conducting field surveys in real locations to collect data. The research population was Tha Luang Yingcharoen Housewives' Farmers Group Community Enterprises, situated at Tharaw District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. Sample of the study was manufacturer of Babin Dessert Mae Supa, selected by purposive sampling. Data collection period covered from February to April 2020. In-depth interview, questionnaire, and observation form were employed as research instruments. Analysis of production cost, Product pricing and profit planning was calculated based on accounting model.

The study results found that Tha Luang Yingcharoen Housewives' Farmers Group Community enterprises comprise of 11 members (Community Enterprise Promotion Division, 2020). The enterprise had never calculated production cost and recorded any accounting journal. The selling price had been determined by estimation. The results also showed that the dessert production cost per unit equal was 19.09 baht / box with 6 pieces of dessert per box. Product costs consisted of direct material costs of 9.77 baht / box, direct labor costs of 6.66 baht / box, and production overhead costs of 2.66 baht / box. Historical daily sales volume were 90 boxes per day by average with selling price of 30 baht per box while net profit of enterprise were 25,457 baht per month, or net profit of 305,454 annually. Net profit margin was 49.38 percent calculated based on cost or 31.43 percent based on sales. Moreover, researcher proposed an alternative profit planning by increasing the selling price from 30 baht per box to 35 baht per box which was calculated based on incremental method. The new profit planning will result in an average gross profit per unit by increasing from 10.91 to 15.91 baht (from 58% to 85%). Furthermore, this plan will result in entrepreneurs having sales of 94,500 baht per month or sales of 1,134,000 baht per year, with an average net profit of 14.43 baht per box, a profit of 38,957 baht per month, or a profit of 467,484 baht annually.

Keywords: Production Cost, Product Price, Khanom Babin (Shredded Fresh Coconut Pancake), Community Enterprise

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 22 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 23 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้คนไทยเราต้องเผชิญกับความเดือดร้อนอันเกิดจากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายโดยประชาชนคนไทยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนอยู่ที่ 26,018 บาทต่อเดือน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562) ทำให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการสร้างอาชีพให้กับให้กับคนในชุมชนมากขึ้นจึงทำให้เกิดโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ขึ้น OTOP หรือ ONE TAMBON ONE PRODUCT คือ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลักเป็นของตัวเอง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาทำการพัฒนาจนกลายเป็นสินค้าที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน แต่การผลิตสินค้าในปัจจุบันได้มีการนำวัฒนธรรมและเทคโนโลยีจากประเทศต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อย่างมากมายจนทำให้บางสิ่งบางอย่างในอดีตจางหายไป ซึ่งส่งผลให้เด็กในปัจจุบันไม่รู้จักขนบธรรมเนียมประเพณีรวมทั้งอาหารและขนมของไทยที่เก่าแก่อีกต่อไป จึงทำให้รัฐบาลเล็งเห็นว่าควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในชุมชนของตนเองก่อนที่จะรับรู้สิ่งอื่น ๆ ซึ่งการผลักดันโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้าเพื่อให้ชุมชนคิดค้นสินค้าจากท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ สามารถพัฒนาคุณภาพตรงใจตลาดและเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าจนสามารถนำส่งออกไปขายยังต่างประเทศได้ ชุมชนต้องปรับเปลี่ยนตนเอง ยกระดับจากฐานะผู้ผลิตสินค้าขึ้นมาเหมือนเป็นบริษัทย่อย ๆ ครบวงจร ทั้งการบริหารจัดการดูแลระบบการเงินและระบบบัญชี ควบคุมการผลิตให้ได้มาตรฐาน ออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้มีความทันสมัย มีความคล่องตัวในการติดต่อตลาดได้ด้วยตัวเอง จึงจะทำให้รายได้จากการขายสินค้า หมุนเวียนอยู่ในชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจของชุมชนเข้มแข็ง โดยในแต่ละชุมชนได้มีการจัดทำสินค้าประจำตำบลขึ้นอย่างแพร่หลาย โดยมีการนำ

วัตถุดิบต่างๆ ในชุมชนรวมถึงความรู้ของคนในชุมชนที่มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต ไม่ว่าจะเป็นความรู้เกี่ยวกับการเกษตร ความรู้ในการทำอาหารและขนม ที่มีการคิดค้นริเริ่มให้เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นของตน ซึ่งโครงการนี้ทำให้คนรุ่นหลังมีการสืบทอดกันมาเพื่อรักษาและเผยแพร่องค์ความรู้ รวมทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนด้วย โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียงในอดีตมาสร้างรายได้ให้กับคนท้องถิ่นในปัจจุบัน ดังเช่นอำเภอท่าเรือ เป็นสถานสำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ใช้เป็นสถานที่จอดพักขบวนเรือพระที่นั่งของพระมหากษัตริย์ในอดีต อำเภอท่าเรือมีขนมไทยโบราณที่ชื่อขนมบ้าบิ่นซึ่งเป็นของอร่อยเลื่องชื่อของอำเภอท่าเรือที่มีการสืบทอดการผลิตและจำหน่ายขนมบ้าบิ่นมานานเกือบร้อยปีตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นขนมที่ทำอยู่ในวัง ซึ่งในสมัยนั้นมีขนมฝรั่งเข้ามามากมายซึ่งขนมฝรั่งจะใช้วิธีการอบแต่ขนมไทยไม่มีการอบ การทำขนมบ้าบิ่น จึงเป็นที่นิยมและสืบทอดกันมาจนถึงทุกวันนี้

จากการลงพื้นที่บริการวิชาการในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยพบปัญหากลุ่มผู้ผลิตวิสาหกิจชุมชนยังขาดความรู้ทางด้านบัญชีในการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตที่แท้จริงทำให้ผู้วิจัยมีความตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีความสำคัญในอดีตกาล จึงทำให้มีความสนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตขนมบ้าบิ่นของกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลท่าหลวง อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเพื่อเป็นประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้ผลิตได้ทราบถึงต้นทุนการผลิตที่แท้จริงว่ามีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่ได้รับหรือไม่อย่างไรซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมและการวางแผนกำไรได้อย่างถูกต้องอีกทั้งเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาชาวบ้านและเผยแพร่องค์ความรู้ให้กับคนรุ่นหลังสืบไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนในการผลิตขนมบ้าบิ่น ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อกำหนดราคาขายและวางแผนกำไรที่เหมาะสมให้กับกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคการผลิตขนมบ้าบิ่น ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยเรื่องนี้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 1) ระบบต้นทุนการผลิต ขนมบ้าบิ่นของวิสาหกิจชุมชน ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ
- 2) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนให้กับกลุ่มผู้ผลิตวิสาหกิจชุมชน
- 3) แนวทางการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมและการวางแผนกำไรให้กับผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

1.3.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

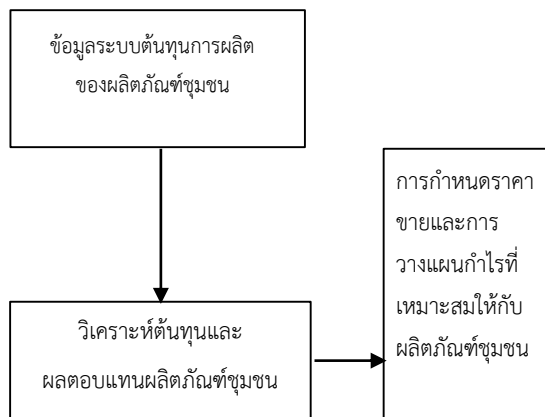
ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นแม่สุภา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่มจำนวน 3 คน

1.3.3 ด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้กำหนดพื้นที่การศึกษาเฉพาะอำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น

1.4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีการดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีสมาชิกจำนวน 11 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นแม่สุภา อำเภوتاเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนที่ใช้ในการผลิตและผลตอบแทน การกำหนดราคาขายและการวางแผนกำไรที่เหมาะสมให้กับกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิด (Close-ended question) และคำถามปลายเปิด (Open-ended question) แบ่งเป็น 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ความรู้ที่ได้รับ

จากขนมบ้าบิ่น ระยะเวลาในการประกอบอาชีพการผลิตขนมบ้าบิ่น แหล่งเงินทุน การจัดหาเงินลงทุน การจัดจำหน่าย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตขนมบ้าบิ่น ได้แก่ ค่าวัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และผลตอบแทนจากการจำหน่ายขนมบ้าบิ่น

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการผลิตและจำหน่ายขนมบ้าบิ่น

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้คือ

2.3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้คือ

2.3.1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (Deep interview) กับผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ โดยใช้เครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาสิ่งดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตขนมบ้าบิ่น ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งวัตถุดิบทางตรงในการผลิตขนมบ้าบิ่นได้แก่ มะพร้าว หินทิก น้ำตาลทรายขาว แป้งข้าวเหนียว น้ำมัน เฝือกใบเตย ค่าแรงงานทางตรงได้แก่ ค่าแรงงานที่จ่ายให้กับคนงานที่ทำการผลิตขนมบ้าบิ่น ค่าใช้จ่ายการผลิต ได้แก่ เตาอบ เตาแก๊ส มีดและขนม กะละมัง ถาด กระต่ายขูด มะพร้าว แบบพิมพ์ เครื่องปั้น กล่องบรรจุหีบห่อ ถุงมือ

2) การวิเคราะห์ผลตอบแทนในการผลิตขนมบ้าบิ่น

2.3.1.2 สังเกตการณ์ให้ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการต้นทุนโดยมีประธานกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นและสมาชิกเข้าร่วม

2.3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้มาจากเอกสารการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เก็บรวบรวมได้

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และจากการสังเกต ประกอบกับเอกสารและบทความต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาช่วยในการวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ สถิติเชิงพรรณนาและสูตรทางสถิติในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตขนมบ้าบิ่นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ ใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยใช้ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และจากการสังเกต ในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบบรรยายและสรุปผลการวิจัย

2.4.2 การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้าบิ่นซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาสินค้า และการวางแผนกำไรผลิตภัณฑ์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของกลุ่มขนมบ้าบิ่นของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ โดยการรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลมานำเสนอในรูปแบบการบรรยายและสรุปผลการวิจัย

2.4.3 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต เพื่อหาแนวทางในการการกำหนดราคาขายและการวางแผนกำไร ให้กับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ใช้การ

วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน โดยใช้สูตรทางการบัญชีในการวิเคราะห์ และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มานำเสนอข้อมูลในรูปแบบการคำนวณทางการบัญชี การบรรยาย และสรุปผลการวิจัย โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

2.4.3.1 สูตรการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (ศรีสุตา อาชวานันทกุล, 2559)

$$\text{ต้นทุนการผลิต} = \text{วัตถุดิบทางตรง} + \text{ค่าแรงงานทางตรง} + \text{ค่าใช้จ่ายในการผลิต}$$

2.4.3.2 สูตรการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (ศรีสุตา อาชวานันทกุล, 2559)

$$\text{รายได้} - \text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{กำไร} \quad \text{หรือ}$$

$$\text{รายได้} - \text{ต้นทุนผันแปร} - \text{ต้นทุนคงที่} = \text{กำไร}$$

2.4.3.3 สูตรการวิเคราะห์ราคาขายตามวิธีอัตรการบวกเพิ่ม (Markup) และการวางแผนกำไรที่ต้องการ (ธนิดา ภู่งแดง, 2557)

1) การกำหนดราคาขายจากต้นทุนรวม (Total Cost Concept) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุนรวม} + (\text{อัตรการบวกเพิ่ม} \times \text{ต้นทุนรวม})$$

$$\text{อัตรการบวกเพิ่ม} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ}}{\text{ต้นทุนทั้งหมด}}$$

2) การกำหนดราคาขายจากต้นทุนผลิตภัณฑ์ (Product Cost Concept) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุนผลิตภัณฑ์} + (\text{อัตรการบวกเพิ่ม} \times \text{ต้นทุนผลิตภัณฑ์})$$

$$\text{อัตรการบวกเพิ่ม} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ} + \text{ค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร}}{\text{ต้นทุนผลิตภัณฑ์}}$$

3) การกำหนดราคาขายจากต้นทุนผันแปร (Variable Cost Concept) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{ราคาขาย} = \text{ต้นทุนผันแปร} +$$

$$(\text{อัตรการบวกเพิ่ม} \times \text{ต้นทุนผันแปร})$$

$$\text{อัตรการบวกเพิ่ม} = \frac{\text{กำไรที่ต้องการ} + \text{ต้นทุนคงที่}}{\text{ต้นทุนผันแปร}}$$

2.4.4 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาขาย การวางแผนกำไร ผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญ ใช้การวิเคราะห์สังเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์และการจัดกลุ่มเสวนา นำเสนอข้อมูลในรูปแบบการบรรยายและสรุปผลการวิจัย

3. สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ขนมไทยโบราณของวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น มีนางสุภา แสงสว่างเป็นประธานในการกำกับดูแลกลุ่มผลิตภัณฑ์มีประสบการณ์การทำงานในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 14 ปี สมาชิกในกลุ่มมีจำนวน 11 คน ลักษณะการประกอบอาชีพของกลุ่มทำเป็นอาชีพหลักโดยทำการผลิตเอง ลักษณะการขายเป็นการขายปลีกโดยมีหน้าร้าน การทำบัญชีของกลุ่มเป็นการทำบัญชีด้วยมือ

3.2 การศึกษาด้านต้นทุนการผลิตของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญที่ใช้อยู่ในปัจจุบันพบว่า การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์จะใช้วิธีกะประมาณ ไม่มีการวิเคราะห์ต้นทุนโดยจำแนกเป็นต้นทุนวัตถุดิบทางตรง วัตถุดิบทางอ้อม ค่าแรงงานทางตรง ค่าแรงงานทางอ้อม และค่าใช้จ่ายการผลิต ไม่มีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน การกำหนดราคาขายใช้วิธีโดยการกะประมาณ และทำการเปรียบเทียบคู่แข่งรายอื่นว่าขายในราคาเท่าไรแล้วจึงมากำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม การจัดทำบัญชีของกลุ่มไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน การซื้อวัตถุดิบเข้ามาแต่ครั้งมีการจดบันทึกบ้างลืมจดบันทึกบ้างในสมุดเล่มเดียว

เอกสารประกอบการบันทึกบัญชีใช้เงินสดและใบเสร็จรับเงิน การบันทึกการขึ้นต้นจะบันทึกในสมุดรายรับรายจ่ายเพียงเล่มเดียว ไม่เคยจัดทำงบการเงินเพื่อแสดงผลการดำเนินงาน การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการจัดทำบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมตามหลักการคำนวณต้นทุนการผลิต

3.3 การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น คำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ใช้สูตรการวิเคราะห์ทางการบัญชีดังนี้ ต้นทุนการผลิต = วัสดุทางตรง + ค่าแรงงานทางตรง + ค่าใช้จ่ายในการผลิต (ศรีสุตา อาชวานันทกุล, 2559) โดยต้นทุนการผลิตขนมบ้าบิ่นมีส่วนประกอบดังตารางต่อไปนี้ แสดงต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการผลิตขนมบ้าบิ่น 1 กล่อง

ผลิตภัณฑ์	วัตถุดิบทางตรง	ปริมาณที่ใช้	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท)	ต้นทุนวัตถุดิบ (บาทต่อกล่อง)
ขนมบ้าบิ่น	มะพร้าว	0.11 / ลูก	17	1.87
	น้ำตาล	0.20 / กิโลกรัม	22	4.40
	แป้งข้าวเหนียว	0.05 / กล่อง	70	3.50
รวม				9.77

จากการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น มีต้นทุนวัตถุดิบทางตรงเฉลี่ย เท่ากับ 9.77 บาท

ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง ในการผลิตขนมบ้าบิ่นจะใช้แรงงาน 2 คนและจ่ายค่าแรงงาน 300 บาท ต่อคนการคำนวณต้นทุนค่าแรงงานในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นแสดงได้ดังนี้

$$\text{ต้นทุนค่าแรงงานต่อหน่วย} = \frac{\text{ค่าแรงงานต่อวันต่อคน}}{\text{จำนวนหน่วยที่ต้องผลิตได้ต่อวันต่อคน}}$$

ผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น มีจำนวนหน่วยที่ผลิตได้ต่อวัน เฉลี่ยเท่ากับ 45 กล่อง ต่อวัน คำนวณต้นทุนค่าแรงงานต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น ดังนี้

$$\text{การคำนวณต้นทุนค่าแรงงานต่อหน่วย} = \frac{300}{45}$$

$$= 6.66 \text{ บาทต่อกล่อง}$$

ดังนั้นในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นจะมีต้นทุนค่าแรงงานทางตรงเท่ากับ 6.66 บาทต่อกล่อง

ค่าใช้จ่ายในการผลิตในการผลิตขนมบ้าบิ่น แสดงค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อกล่องดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการผลิตต่อปี (บาทต่อปี)	บาทต่อเดือน	บาทต่อปี
ค่าไฟฟ้า	500	6,000
ค่าน้ำประปา	300	3,600
ค่าบรรจุภัณฑ์	5,500	66,000
ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	83.34	1,000
รวม	6,383.34	76,600
ปริมาณที่ผลิตได้	2,700	32,400
ค่าใช้จ่ายต่อหน่วย	2.36	2.36

ค่าใช้จ่ายในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นที่เป็นเงินสด เฉลี่ยต่อกล่อง ต่อเดือนและต่อปี เท่ากับ 2.36 บาท

แสดงค่าใช้จ่ายในการผลิตในส่วนค่าเสื่อมราคาต่อหน่วยของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์	ปริมาณการผลิต (หน่วยต่อปี)	ค่าเสื่อมราคาต่อปี	ค่าเสื่อมราคาต่อหน่วย(บาทต่อหน่วย)
ขนมบ้าบิ่น	32,400	9,750	0.30
รวม	32,400	9,750	0.30

แสดงค่าเสื่อมราคาต่อปีของสินทรัพย์ที่ใช้ในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น พบว่า ค่าเสื่อมราคาของเตาอบในการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น เท่ากับ 5,600 บาท/ปี ค่าเสื่อมราคาของกระต่ายไฟฟ้าชุดมะพร้าว เท่ากับ 1,500 บาท/ปี ค่าเสื่อมราคาของเครื่องชกเส้นมะพร้าว เท่ากับ 2,650 บาท/ปี ค่าเสื่อมราคารวมต่อปี เท่ากับ 9,750 บาท

แสดงการสรุบทันทุนการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น

พบว่าในหนึ่งเดือนสามารถผลิตขนมบ้าบิ่นได้

รายการ	บาทต่อหน่วย	บาทต่อเดือน ณ ปริมาณการผลิต 2,700 หน่วย	บาทต่อปี ณ ปริมาณการผลิต 32,400 หน่วย
ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง	9.77	26,379	316,548
ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง	6.66	17,982	215,784
ค่าใช้จ่ายในการผลิต	2.36	6,372	76,464
ค่าใช้จ่ายในการผลิตที่เป็นค่าเสื่อมราคา	0.30	810	9,750
รวม	19.09	51,543	618,546
ปริมาณการผลิตต่อปี	-	2,700	32,400
ต้นทุนต่อหน่วย (บาทต่อหน่วย)	19.09	19.09	19.09

2,700 กล่อง มีต้นทุนการผลิตรวม 51,543 บาทต่อเดือน การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วย ใช้สูตรต้นทุนการผลิตต่อหน่วยพบว่าต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 19.09 บาท/หน่วย ประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรงที่ใช้ในการการผลิต 9.77 บาท/หน่วย ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง 6.66 บาท/หน่วย และค่าใช้จ่ายในการผลิต 2.66 บาท/หน่วย

3.4 การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น พบว่า ในแต่ละวันยอดที่ผลิตเท่ากับยอดขาย การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นในแต่ละวันเท่ากับ 90 กล่อง ราคาขายกล่องละ 30 บาท ยอดขายต่อวันเท่ากับ 2,700 บาท ยอดขายต่อเดือนเท่ากับ 81,000 บาท ยอดขายต่อปีเท่ากับ 972,000 บาท

3.5 การวิเคราะห์ผลกำไร (ขาดทุน) สุทธิต่อปี

	ต่อเดือน	ต่อปี
รายได้	81,000	972,000
หัก ต้นทุนการผลิต	51,543	618,546
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	4,000	48,000
กำไรสุทธิ	25,457	305,454

จากการวิเคราะห์เพื่อหาผลกำไร (ขาดทุน) ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ

พบว่าในแต่ละเดือนจะมีกำไรสุทธิ 25,457 บาท และมีกำไรสุทธิ 305,454 บาทต่อปี

3.6 การคำนวณผลตอบแทนจากการผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่นจากอัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุนพบว่า มีอัตรากำไรสุทธิต่อต้นทุนเท่ากับร้อยละ 49.38 ค่ารวมอัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายพบว่า มีอัตรากำไรสุทธิต่อยอดขายเท่ากับร้อยละ 31.43

3.7 การกำหนดราคาขายที่เหมาะสมของผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตขนมบ้าบิ่น พบว่าต้นทุนต่อหน่วยเท่ากับ 19.09 บาท/หน่วย ราคาขายที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญขายในราคา 30 บาท/หน่วย ทำให้มีกำไรเฉลี่ยกล่องละ 11 บาทหรือมีอัตราส่วนเพิ่ม 58% ผู้วิจัยเสนอแนวทางการกำหนดราคาขายให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ โดยใช้อัตราส่วนเพิ่ม 85% จะพบว่าราคาขายขนมบ้าบิ่นเฉลี่ยกล่องละ 35 บาทซึ่งจะทำให้มีกำไรเฉลี่ยกล่องละ 15.91 บาท

3.8 การวางแผนกำไรผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้าบิ่น จากการวิเคราะห์ราคาขายโดยใช้อัตราส่วนเพิ่มที่ 85% ราคาขายเฉลี่ยต่อหน่วยกล่องละ 35 บาท โดยจะมียอดขายต่อเดือนเท่ากับ 94,500 บาท และมียอดขายต่อปีเท่ากับ 1,134,000 บาท ในการคำนวณกำไรสุทธิจะมีกำไรสุทธิเฉลี่ย 14.43 บาทต่อกล่อง มีกำไรสุทธิ 38,957 บาทต่อเดือน และมีกำไรสุทธิ 467,484 บาทต่อปี

3.9 ปัญหาและอุปสรรคของผู้ผลิตขนมบ้าบิ่น

1) ด้านการจัดหาวัตถุดิบ เนื่องจากในอำเภอท่าเรือไม่มีผู้ทำการเกษตรปลูกมะพร้าวทำให้ผู้ผลิตต้องหาแหล่งที่จำหน่ายมะพร้าว ซึ่งมะพร้าวที่ใช้นั้นคือมะพร้าวทึนทึก ซึ่งแหล่งจำหน่ายมะพร้าวทึนทึกมีจำนวนน้อย ทำให้ผู้ผลิตต้องซื้อจากผู้ขายเจ้าเดียวส่งผลให้ราคามะพร้าวมีราคาไม่คงที่

2) ด้านการผลิต คือแรงงานของผู้ผลิตมีจำนวนน้อย จึงทำให้การทำงานในส่วนของการผลิตไม่ทันกับความต้องการของลูกค้าทำให้เสียโอกาสทางด้านรายได้

3) ด้านการจัดจำหน่าย เนื่องจากสถานที่และช่องทางการจัดจำหน่ายมีน้อย อีกทั้งในปัจจุบันยังมีคู่แข่งทางการตลาดที่เกิดขึ้นมาใหม่จำนวนมากจึงส่งผลให้สินค้ามีการขายได้น้อยลงส่งผลให้ผู้ผลิตมีรายได้ลดลง

4) ด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากขนมบ้านมีวัตถุดิบหลักคือมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การเก็บรักษาได้ยากโดยมีระยะเวลาในการเก็บรักษาโดยประมาณ 3-4 วัน เท่านั้น

4. อภิปรายผล

จากการลงพื้นที่ให้บริการวิชาการ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาขายที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เพ็ญภา หวังที่ซอบ, 2561) พบว่ากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานหวาย บ้านวัดนาค ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีความสามารถในการทำระบบบัญชีต้นทุน และไม่สามารถวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ได้ ผู้วิจัยจึงเลือกพื้นที่อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในการทำวิจัย อภิปรายผลได้ดังนี้ การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตและการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ผู้ผลิตขนมบ้านมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญผู้ผลิตมีการรวมกลุ่มกันมานานเพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ขนมบ้านซึ่งเป็นขนมไทยโบราณที่หาทานได้ไม่ยากในปัจจุบันและวัตถุดิบในการผลิตหาได้ง่ายตามท้องตลาดและผลิตภัณฑ์ยังมีเอกลักษณ์เฉพาะโดดเด่น อีกทั้งอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเคยเป็นสถานที่สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เนื่องจากเป็นสถานที่จอดพักเรือพระที่นั่งของพระมหากษัตริย์และในปัจจุบันยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีนักท่องเที่ยวคนไทยและต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวจำนวนมาก

จึงทำให้ขนมไทยโบราณเป็นที่นิยมและสามารถจำหน่ายได้ตลอดเวลา ในราคาที่เหมาะสมทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มกันมีรายได้จากการขายขนมบ้านมี และได้รับกำไรอยู่ในระดับปานกลางที่พออยู่ได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพบว่าต้นทุนการผลิตค่อนข้างสูงเนื่องจากการผลิตขนมบ้านมีวัตถุดิบทางตรงคือมะพร้าวผู้ผลิตใช้เป็นส่วนประกอบสำคัญและจากสูตรเฉพาะของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญจะใส่มะพร้าวจำนวนมากในขนมแต่ละชิ้นที่ทำการผลิตและใช้เป็นวัตถุดิบที่สดและใหม่ทุกวัน การคำนวณต้นทุนการผลิตใช้สูตรการคำนวณทางการบัญชีพบว่าต้นทุนการผลิตจะต้องประกอบด้วย ต้นทุนวัตถุดิบทางตรง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต ซึ่งจากการคำนวณต้นทุนการผลิตขนมบ้านมีพบว่าต้นทุนการผลิตเท่ากับ 19.09 บาทต่อกล่อง ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 9.77 บาทต่อกล่อง ต้นทุนค่าแรงงานทางตรง 6.66 บาทต่อกล่อง ต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการผลิต 2.66 บาทต่อกล่อง ณ ระดับการผลิต 2,700 กล่องต่อเดือนหรือ 32,400 กล่องต่อปีทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญ ขายขนมบ้านมีในราคาขายปลีกกล่องละ 30 บาทให้ผู้ผลิตมีกำไรโดยประมาณกล่องละ 10 บาทซึ่งยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพบว่า การกำหนดราคาขายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญใช้วิธีกะประมาณหรือการเปรียบเทียบกับคู่แข่งรายอื่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิ่งกนก รัตนมณีและคณะ, 2560) พบว่า การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีการกำหนดราคาโดยเปรียบเทียบกับคู่แข่ง ผู้วิจัยจึงทำการกำหนดราคาขายที่เหมาะสมและการวางแผนกำไรให้กับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิงเจริญโดยใช้สูตรการคำนวณทางการบัญชี โดยใช้วิธีอัตราส่วนเพิ่มที่ 85% ได้ราคาขายที่เหมาะสมควรจะเป็นราคากล่องละ 35 บาท จะทำให้ผู้ผลิตขนมบ้านมีกำไรเพิ่มมากขึ้น จากเดิม 58% เป็น 85% โดยสัดส่วนกำไรส่วน

เพิ่มที่เพิ่มจาก 10.91 บาทต่อกล่องเป็น 15.91 บาทต่อกล่อง ราคาขายไม่ได้สูงเกินไปจนผู้บริโภคไม่สามารถซื้อได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิริรัตน์ เชิงแสงและคณะ, 2560) พบว่าการวิเคราะห์ราคาขายใช้วิธีการคำนวณจากสูตรทางการบัญชี ต้นทุนรวม + (อัตราส่วนเพิ่ม X ต้นทุนรวม) ทำให้การกำหนดราคาขายที่เหมาะสมซึ่งเป็นการกำหนดราคาขายสินค้าลักษณะเดียวกันที่มีจำหน่ายในท้องตลาดซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีในทางเศรษฐกิจของหลักการแข่งขันสมบูรณ์ ซึ่งในการเพิ่มราคาขาย จาก 30 บาทเป็น 35 บาทไม่มีผลกระทบต่อยอดขายของทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญ และทำให้ทางกลุ่มสามารถขายสินค้าได้ง่ายขึ้นโดยถ้าผู้บริโภคซื้อ 3 กล่องในราคา 100 บาท ทำให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น แนวทางการวางแผนกำไร ถ้าผู้ผลิตขนมบ้านสามารถขายได้ในราคากล่องละ 35 บาท จะทำให้มีกำไรสุทธิส่วนเพิ่มจากเดิมคือ 29,457 บาทต่อเดือนเป็น 42,957 บาทต่อเดือน และกำไรสุทธิส่วนเพิ่มจาก 353,484 บาทต่อปีเป็น 515,484 บาทต่อปี

5. ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

5.1.1 ปัญหาส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ผลิตขนมบ้านในอำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดดุธิบหลัก คือมะพร้าวที่ขึ้นทึบ ผู้ผลิตควรหาแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพและราคาที่เป็นมาตรฐาน

5.1.2 ในการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ กลุ่มผู้ผลิตควรเก็บข้อมูลให้ถูกต้องทั้งค่าวัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิตเพื่อประโยชน์ในการบริหารต้นทุนและตั้งราคาขาย

5.1.3 ในการกำหนดราคาขายจากเดิม 30 บาท เป็น 35 บาทโดยคำนวณจากสูตรอัตราส่วนเพิ่มที่ 85% ไม่มีผลกระทบต่อยอดขายของทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญ และทำให้การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคง่าย

ขึ้นเนื่องจากทางกลุ่มสามารถขายได้ในราคา 3 กล่อง 100 บาท

5.1.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านการลงทุน การโฆษณา และช่วยขยายตลาดเพื่อให้การขายผลิตภัณฑ์ขายได้มากขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับรายได้ให้กับคนในชุมชนและควรมีการสนับสนุนผลักดันในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และยกระดับผลิตภัณฑ์

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษารั้ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมและการวางแผนกำไรให้กับผู้ผลิตขนมบ้านกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรท่าหลวงยิ่งเจริญ เพียงกลุ่มเดียว ดังนั้นในการศึกษารั้ต่อไปควรทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างในผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน ผลิตภัณฑ์ที่มีจำนวนและขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึก ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ รวมถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งผลให้มีการวิเคราะห์ต้นทุน การกำหนดราคาขายและการวางแผนกำไรมีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรทำในกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ที่แตกต่างกัน

6. เอกสารอ้างอิง

- กึ่งนกน รัตนมณีและคณะ. (2560, มกราคม-มิถุนายน). การศึกษาการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดตรัง. วารสารการจัดการสมัยใหม่. 15(1).
- เฉลิมขวัญ ทรัพย์บุญยงค์, 2558. การบัญชีเพื่อการจัดการ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น
- เพ็ญญา หวังที่ซอบ. (2561). การวิเคราะห์ต้นทุนและระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา :กลุ่มจักสานหวาย บ้านวัดนาค ตำบลปากกราน อำเภอพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิทยาการ
จัดการปริทัศน์. 20(1) , หน้า 79

ศรฐา วรณกุล. (2556). แนวทางการบริหารต้นทุนเพื่อ
พัฒนาศักยภาพ กลุ่มอาชีพเครื่องเงิน
ชุมชนวัดนันทาราม. คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ศิริรัตน์ เช็งเส้งและคณะ. (2558). การวิเคราะห์ต้นทุน
และระบบบัญชีต้นทุนผลิตภัณฑ์ชุมชน:
อาหารและสมุนไพร. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศรีสุตา อาชวานันทกุล. 2559. การบัญชีเพื่อการจัดการ.
กรุงเทพฯ: ทีพีเอ็น เพรส.

สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2557). การบัญชีต้นทุน
แนวคิดการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์และ
การบันทึกบัญชี. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล
อินเตอร์เนชั่นแนล เอ็นเตอร์ไพรส์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). รายได้เฉลี่ยต่อ
ครัวเรือน. ค้นเมื่อ 20 เมษายน 2563,
จาก
<http://www.nso.go.th/sites/2014>

Chen, H., Chen, J. Z., Lobo, G. J. and
Wang, Y. (2010). Effects of Audit Quality
on Earnings Management and Cost of
Equity Capital: Evidence from China.
Contemporary Accounting Research,
28(3), 892-925. Retrieved, from
[https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?a
bstract_id=1105539](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1105539)

Ovchinnikov, A. (2011). Revenue and Cost
Management for Remanufactured
Products. Production and
Operations Management. Retrieved,
From [https://doi.org/10.1111/j.1937-
5956.2010.01214.x](https://doi.org/10.1111/j.1937-5956.2010.01214.x)

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

A Study of States and Problems of Teachers' Participation in Learning Resource Administration
of Educational Institution Administrators under Suphanburi
Primary Educational Service Area office 2

นาฏยา แสงพระอินทร์¹ และพรเทพ ฐิ์แผน²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพของครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 285 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ในส่วนของปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีปัญหาลดต่ำสุดคือ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนต่ำกว่า 10 ปี ครูเพศหญิงมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูเพศชายในด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหารแหล่งเรียนรู้, การบริหารแบบมีส่วนร่วม

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : Management_ms@hotmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

E-mail : drpornthep@aru.ac.th

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the state and problems of teachers' participation in learning resource administration of educational institution administrators, and 2) to compare the state and problems of teachers' participation in learning resource administration of educational institution administrators according to gender, age, education level, teaching experience, and size of educational institutes. The samples were 285 teachers in Suphanburi Primary Educational Service Area office 2, selected by stratified sampling. The instrument used to collect data was 5 Likert rating scale questionnaires, then were analyzed by means, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, and the LSD method of testing for the difference of mean by pairs.

The results of the research were as follows: 1) the participation of teachers in the management of learning resources of the school administrators found that overall is at a high level. The highest participation was the implementation of learning resources. The lowest teachers' participation was supervision and monitoring of the use of learning resources. Regarding the problem of participation of teachers in the management of learning resources of the school administrators revealed that the general of teachers' participation was a low level. The most problematic aspect was learning resource planning. The least problematic aspect was monitoring of the use of learning resources. 2) Teachers with more than 10 years of teaching experience were involved in the management of learning resources of the school administrators. Moreover, female teachers had a higher problem in terms of the implementation of the use of learning resources than male teachers as well as in terms of supervision and monitoring. The findings also showed that the teachers, working in the large educational institutes tended to have a higher level of involvement in the management of learning resources than teachers who have interned in small schools in terms of learning resource management, supervision, monitoring, and implementation at the .05 statistics significance level.

Keywords: Learning Resource Management, Participative Management

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 15 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความรักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีความสุขในการเรียนรู้นอกห้องเรียนอย่างสร้างสรรค์ ได้เรียนรู้ตามธรรมชาติ และเน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ดังนั้นโรงเรียนจึงจะต้องจัดสภาพแวดล้อมภายในให้กลายเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จะสนองต่อจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัว ได้เรียนรู้จากสภาพจริงภายในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้บทเรียนเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพราะได้สัมผัสจริง ทำให้การรับรู้ทำความเข้าใจง่ายขึ้น และเมื่อผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการสังเกต การทดลอง หรือลงมือปฏิบัติเอง จนเกิดประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่คงทน เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความพอใจ และมีความสุขสนุกสนานส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในทางที่ดีขึ้น (นันทนิจ เทียงพูนโกศ, 2556, หน้า 17)

ด้วยความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนดังที่กล่าวมาข้างต้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงมีบทบัญญัติที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการบริหารและการจัดการศึกษา แหล่งเรียนรู้ ดังเช่นในมาตรา 40 ซึ่งได้ระบุว่า “แต่ละสถานศึกษาต้องให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญา เพื่อจะทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมของสถานศึกษา โดยนำประสบการณ์ความรู้ ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อให้ได้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ได้ส่งเสริมและ

สนับสนุนการจัดการศึกษา” (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษา, 2545, หน้า 16-21)

การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกระบวนการเรียนรู้และสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบ โดยเริ่มจากการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระบบวางแผนการใช้ แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จึงจะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการพัฒนาและจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดห้องปฏิบัติการให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน ตลอดจนการจัดบริการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ศึกษาค้นคว้าและใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนประกอบการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รู้จักคิดศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้มีความเข้าใจในบทเรียนให้ดีขึ้นและมีความสุขสนุกสนานมีความสุขในการเรียนโดยการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, 2551, หน้า 135) โดยจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ 1) แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายในสถานศึกษาที่จัดสร้างขึ้น ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้เกิดจากธรรมชาติภายในสถานศึกษา 2) แหล่งเรียนรู้ที่อยู่ภายนอกสถานศึกษา ซึ่งมีทั้งแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง และแหล่งเรียนรู้ที่จัดสร้างขึ้น เช่น ดิก อาคาร สถานที่ต่าง ๆ (ศศิมาภรณ์ แสงโอภาส, 2558, หน้า 15) ซึ่งแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคล ไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและ

ความพร้อมที่จะไปศึกษาค้นคว้า ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เพราะผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากการได้คิดเองปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในเรื่องราวที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตจากแหล่งเรียนรู้รอบตัว ถ้าสถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดแหล่งเรียนรู้ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ จะสามารถส่งเสริมพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนหรือบุคคลได้เกิดการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ดังนั้นแหล่งเรียนรู้จึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาก (จิราภรณ์ ขยัน, 2558, หน้า 35) สมควรที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงสังคมในทุกๆฝ่าย โดยเฉพาะครูจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการจัดแหล่งเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนและหลักสูตร ซึ่งทุกปัจจัยจะต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันจึงจะผลักดันให้การศึกษามีประสิทธิภาพ และจะต้องคำนึงถึงบทบัญญัติในมาตรา 49 ที่ได้กำหนดไว้ว่า ทุกบุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดไว้ให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะลำบากจะต้องได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น ๆ ด้วย

จากการรายงานติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2562 พบว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ ดำเนินการโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานเป็นด้านหลัก โดยขาดการมีส่วนร่วมของครูอย่างกว้างขวางและเพียงพอ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ที่จัดทำมาได้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เนื่องจากครูเป็นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ โดยครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มี

ความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติวิชา สามารถจัดและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพ ประเมินผลการเรียนรู้ได้ตามสภาพความเป็นจริง สามารถสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้พัฒนาสื่อเครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของครู ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 หน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

1.3.2 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2 ประเภท คือ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินการใช้แหล่ง

เรียนรู้ การมีส่วนร่วมของครูในการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของครูในการประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้

1.3.3 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 1,162 คน ส่วน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 285 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบแบ่งชั้น

1.3.4 ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครู แบ่งเป็น 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานและ 2) ตัวแปรตาม มี 2 ตัวแปร คือ สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

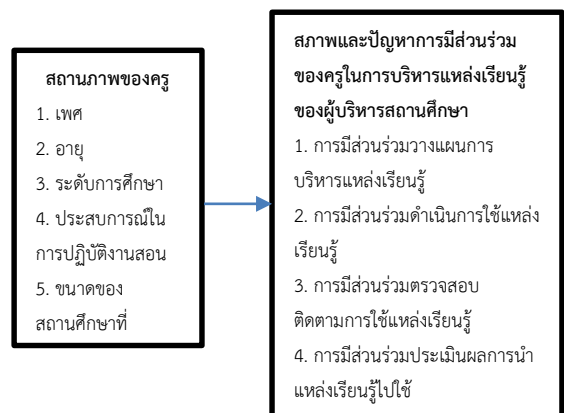
1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานสอนแตกต่างกันมีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

1.4.2 ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานสอนแตกต่างกันมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิด ในการวิจัยตามตัวแปรที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของครู แบ่งเป็น 5 ตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน และตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 1,162 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 285 คน ได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางกำหนด ขนาด กลุ่ม ตัวอย่าง ของ เครซี่ แล มอร์แกน (Krejcie&Morgan, 1970, p. 608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดของสถานศึกษา

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มี โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 5 ข้อ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 11 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ จำนวน 10 ข้อ รวมทั้งสิ้น 38 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (Best & Kahn, 1993, p.246)

2.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3.2 รวบรวมเนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนิยามศัพท์ตัวแปร กำหนดขอบเขตและการสร้างแบบสอบถาม

2.3.3 กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

โดยการวิเคราะห์และปรับให้มีความสอดคล้องกับความเหมาะสม

2.3.4 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามปลายปิด ชนิดมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิอร์ท (Rating scale) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2.3.5 สร้างข้อคำถามเพื่อสอบถามสภาพ ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.3.6 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแนะนำ ปรับปรุง แก้ไข

2.4 การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ แยกออกเป็น การหาความเที่ยงตรง (Validity) การทดสอบค่าอำนาจ (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.4.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามการวิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปดำเนินการดังนี้

2.4.1.1 เสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ตรวจสอบแก้ไขเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2.4.1.2 นำแบบสอบถามที่ผ่าน มาแก้ไข และปรับปรุง แล้วนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และครอบคลุมเชิงเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมทางภาษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4.1.3 แบบสอบถามที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอขอคำแนะนำต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์แล้วหาเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามลักษณะเฉพาะกลุ่มพฤติกรรม (IOC = Index of congruent) ผลการวิเคราะห์ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

2.4.2 การหาคุณภาพของเครื่องมือในด้านค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.4.2.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไข ไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม โดยหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson) ซึ่งหาค่าความสัมพันธ์ของแบบสอบถามระหว่างรายข้อกับผลรวม (Item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .31-.77 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ Cronbach (1990, pp.202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96

2.4.2.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

2.5.1 บันทึกเสนอขอความอนุเคราะห์ให้สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

2.5.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจัดส่งถึงผู้อำนวยการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 เพื่อแจ้งไปยังสถานศึกษาในสังกัดได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2.5.3 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามโดยดำเนินการด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 20 - 31 มกราคม พ.ศ. 2563

2.5.4 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์

2.5.5 ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ มาพิจารณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อทำการวิเคราะห์ต่อไป

2.6 การจัดกระทำข้อมูลได้ดำเนินการ ดังนี้

2.6.1 ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ

2.6.2 การให้น้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ตามระดับที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนนของ Best and Kahn (1993, p. 246) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากที่สุด

4 หมายถึง ระดับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามาก

3 หมายถึง ระดับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาปานกลาง

2 หมายถึง ระดับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาน้อย

1 หมายถึง ระดับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยที่สุด

2.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ดังต่อไปนี้

2.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard deviation) และ แปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า103) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.7.3 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard deviation) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2554, หน้า103) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.7.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และจำแนกตามอายุ และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way analysis

of variance) และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD

3. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า

3.1.1 ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

3.1.2 ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไป ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพการมีส่วนร่วม		ปัญหาการมีส่วนร่วม	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
1. การมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	4.05	0.65	1.82	0.94
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	4.10	0.62	1.74	0.94
3. การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	3.87	0.79	1.74	0.96
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	3.94	0.73	1.77	1.00
ภาพรวม	3.99	0.65	1.77	0.93

3.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอน และขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน พบว่า

3.2.1 ครูเพศชายกับครูเพศหญิง และครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีกับครูที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท รวมถึงครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่มีปัญหาการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน เฉพาะในส่วน of ครูเพศชายกับครูเพศหญิง โดยครูเพศหญิงมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูเพศชายในภาพรวม และ รายด้าน จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ของครูเพศชายกับครูเพศหญิง

ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา	ครูเพศชาย		ครูเพศหญิง		t	sig
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. การมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	1.6	0.8	1.8	0.9	2.28	.13
2. การมีส่วนร่วมดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้	1.5	0.7	1.7	0.9	6.29	.01*
3. การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	1.5	0.7	1.8	1.0	5.18	.02*
4. การมีส่วนร่วมประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้	1.6	0.8	1.8	1.0	2.35	.12
ภาพรวม	1.6	0.7	1.8	0.9	5.05	.02*
	1	7	2	7		

นอกจากนี้ผลการวิจัยยัง พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่

ปัญหาการมีส่วนร่วม ของครูในการบริหาร แหล่งเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา	สถานศึกษา ขนาดเล็ก		สถานศึกษา ขนาดใหญ่		t	sig
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
1. การมีส่วนร่วม วางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้	1.5	0.7	2.0	1.0	15.1	.00*
2. การมีส่วนร่วม ดำเนินการใช้แหล่ง เรียนรู้	1.5	0.7	1.8	1.0	21.4	.00*
3. การมีส่วนร่วม ตรวจสอบ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้	1.5	0.8	1.8	1.0	11.8	.01*
4. การมีส่วนร่วม ประเมินผลการนำแหล่ง เรียนรู้ไปใช้	1.5	0.8	1.9	1.0	11.8	.01*
ภาพรวม	1.5	0.7	1.9	0.9	17.7	.00*
	4	8	2	9	4	

3.3.2 ครูที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี ช่วงอายุ 30-40 ปี ช่วงอายุ 41-50 ปี และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป มีสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนในช่วงต่ำกว่า 10 ปี 10-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี ขึ้นไปมีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนต่ำกว่า

10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ของครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา ต่ำกว่า 10 ปี 10-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี

สภาพการมีส่วนร่วมของครูในการ บริหารแหล่งเรียนรู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา					
	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนการบริหาร แหล่งเรียนรู้	3.820	2	1.910	4.495	.012*
2. ด้านการดำเนินการใช้แหล่ง เรียนรู้	.579	2	.289	.738	.479
3. ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้ แหล่งเรียนรู้	2.363	2	1.182	1.875	.155
4. ด้านการประเมินผลการนำแหล่ง เรียนรู้ไปใช้	1.532	2	.766	1.428	.242
ภาพรวม	1.814	2	.907	2.164	.117

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบในด้านปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนในช่วงต่ำกว่า 10 ปี 10-30 ปี และ ตั้งแต่ 30 ปี ขึ้นไป มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันทั้ง ในภาพรวมและรายด้าน

4. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยตามที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้นมีข้อค้นพบสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

4.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในด้าน

การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้อยู่ในอันดับสูงสุดนั้น อาจเนื่องมาจากครูได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ จึงมีการนำนักเรียนไปใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่หลากหลายให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิดา นิ้มวงศ์ (2559 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนธัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลวิจัยพบว่า 1.การใช้ประเภทแหล่งเรียนรู้ของครูโรงเรียนธัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รวิภัทร วงศ์สรครุ, สมศักดิ์ บุญสาธ, อรรพรรณ วงษ์สมบัติ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล จังหวัดเชียงราย ผลวิจัยพบว่า สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหาการมีส่วนร่วมสูงสุดในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ นั้น อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้เห็นความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้และมีความพร้อมในทุกๆ ด้านของการบริหารแหล่งเรียนรู้อยู่แล้ว เช่น สถานที่ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ดั้งเดิมอยู่แล้ว อีกทั้งการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของหน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา (2544 : 14) ที่ได้เสนอแนวทาง การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี จึงทำให้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ระดับน้อย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูเพศหญิงมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหาร

สถานศึกษามากกว่าครูเพศชายในภาพรวม และรายด้านจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิงมีความสนใจและความสามารถในการปฏิบัติงานต่างๆ ได้อย่างเข้มแข็งมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงมีความรับผิดชอบหน้าที่ มีหลักการในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ที่ถูกต้องรอบคอบมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ผลวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี อาจเนื่องมาจากบุคลากรที่เป็นเพศหญิงให้ความสำคัญกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในเรื่องของการตัดสินใจ ความไว้วางใจกัน การร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และร่วมรับผิดชอบดำเนินการมากกว่าเพศชาย ส่วนเพศชายนั้นให้ความสำคัญกับความผูกพันและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้จากผลการวิจัยที่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทต่างๆ ของสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษาต่างกัน เช่น สถานที่ สิ่งแวดล้อม งบประมาณและผู้สนับสนุน จึงทำให้เกิดความแตกต่างกันในด้านวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พจน์ การเกษ จิรวัดน์ กิติพิเชษฐสรรค์ (2560 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ถึงแม้จะมีแหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ และแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน แต่เนื่องจากยังขาดปัจจัยในการบริหารจัดการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณในการพัฒนาและสนับสนุนการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ไม่เพียงพอ ขาดการพัฒนาครูให้มีความรู้และเข้าใจในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่มีการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิสังคมที่ตั้งของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน และขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนในช่วงต่ำกว่า 10 ปี 10-30 ปี และ มากกว่า 30 ปี ขึ้นไปมีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีสภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสอนต่ำกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่ประสบการณ์ปฏิบัติงานสอนมากจะทำให้เข้าใจในกระบวนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และยิ่งปฏิบัติงานสอนภายในสถานศึกษาเดิยวติดต่อกันนานหลายปี จะทำให้ทราบถึงบริบทของสถานศึกษา ชุมชน และสถานที่ต่างๆ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จจนบรรลุตามเป้าหมายของแหล่งเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทับทิม แสงอินทร์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยาสังหวัดสุพรรณบุรี ผลวิจัยพบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรที่มีประสบการณ์มาก มีการทำงานในฝ่ายงานที่ตนเองรับผิดชอบเป็นอย่างดี จึงทำให้ผู้บริหารเกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการมอบหมายงานและแบ่งงานต่างๆ ที่สำคัญให้รับผิดชอบดำเนินการ มีความรับผิดชอบ และสามารถดูแลตนเองได้ และยังมีความรักความผูกพัน และมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนด้วย บุคลากรกลุ่มนี้จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากกว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิกา เพชรศรี ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์เขต2 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการทำงานแหล่งเรียนรู้ไปใช้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

5.1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งรัดแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ร่วมกับ

ผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้มากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไป ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

5.1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเร่งรัดแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมของครูที่มีเพศหญิงในการบริหารแหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นสำคัญ

5.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ควรแก้ปัญหาและส่งเสริมให้ครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา

5.1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของครูรุ่นใหม่ที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี เป็นสำคัญ

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.1 ควรมีการวิจัยรูปแบบการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ของครูในการบริหารแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

5.2.2 ควรมีการวิจัยแนวทางหรือรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2

6. เอกสารอ้างอิง

- พจน์ การเกษ จิรวัดน์ กิติพิเชษฐสรรค์. (2560). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา. 11(1), 155 – 166.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยาชังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยกรมศิลปากร.

- นิดา นิมวงษ์. (2559). การใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนอัญรัตน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- รวิภัทร วงศ์สรครกร, สมศักดิ์ บุญสาธิต และอรรพรรณ วังสมบัติ. (2559). สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลตำบล จังหวัด เชียงราย. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- จิราภรณ์ ขยัน. (2558). การศึกษาบทบาทการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มาลี แวเพ็ชร. (2557). การศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อ่างทอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเรียนรู้, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- กัญญา ประเสริฐไทย. (2555). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษาเวียงเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

กรณีศึกษา เพชรศรี. (2555). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วรจักร ใจแก้ว. (2554). การศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏราไพพรรณี.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี : บั๊ค พอยท์.

กัลยา น้อยพญา. (2552). การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนทุ่งพร้าว (เพ็กกีอิทค็อก) อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ธีรนาถ อัมมทิตินันชานนท์. (2549). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2549). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมปอง รินทอง. (2549). สภาพและปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรี

สะเกษ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

หน่วยศึกษานิเทศก์. (2543). รายงานการวิจัยสภาพการจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6 พ.ศ. 2543. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

โยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

Yoga Therapy Stress using Augmented Reality Technology

กอรวิ ศิริโกคาภิรมย์¹ ชาญณรงค์ สร้อยนาค² และสจีวรรณ ปราชญ์ศรี³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง 2) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคคลที่สนใจฝึกโยคะ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพของระบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง สามารถช่วยฝึกทักษะการออกกำลังกายโยคะบำบัดความเครียดได้อย่างถูกต้อง ผลการประเมินคุณภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$, S.D.= 0.70) และผลการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่างผู้สนใจฝึกโยคะอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$, S.D.= 0.76)

คำสำคัญ : ความเครียด, เทคโนโลยีเสมือนจริง, โยคะบำบัด

Abstract

The purposes of the research were 1) to develop yoga therapy for stress with Augmented Reality technology, 2) to evaluate the quality of yoga therapy for stress with Augmented Reality technology, and 3) to evaluate the satisfaction of samples used yoga therapy for stress with Augmented Reality technology. The sample used in the research was 30 people. The research tools were 1) quality assessment form, and 2) the satisfaction form. The statistics available were the mean and standard deviation. The findings found that yoga therapy for stress practices with Augmented Reality technology help to improve exercise skills and to relief the stress appropriately. Moreover, the results of system's quality assessment from the experts indicated that the quality were at high level ($\bar{X}= 4.23$, S.D. = 0.70) and the satisfaction of samples was also at a high level ($\bar{X}= 4.06$, S.D. = 0.76).

Keyword: Stress, Augmented Reality Technology, Yoga Therapy

¹ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี E-mail : korawee.s@lawasri.tru.ac.th

² สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี E-mail : chan.s@lawasri.tru.ac.th

³ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี E-mail : sajeewan.p@lawasri.tru.ac.th

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 22 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 23 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

ในสังคมยุคปัจจุบันการดำเนินชีวิตของคนในแต่ละช่วงวัย ย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น ถ้าเป็นช่วงวัยรุ่น ก็จะเน้นการมีสังคมและการยอมรับจากเพื่อน ต้องใช้ความพยายามในการเรียน ช่วงวัยทำงานก็จะใช้เหตุผล เป็นวัยที่ต้องสร้างหลักฐานในชีวิต มีหน้าที่และความรับผิดชอบมากขึ้น ต้องประสบกับความตึงเครียดทางอารมณ์ในเรื่องต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต ซึ่งเมื่อทุกคนมีการเผชิญกับความเครียด (Lazarus and Folkman, 1984) ก็จะพยายามหาวิธีการที่จะทำให้หายไป แต่ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทุกคนก็จะรู้สึกว่าคุณค่า โดยจะต้องหาวิธีการในการจัดการกับความเครียดที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ

ความเครียด (Stress) เป็นปฏิกิริยาตอบสนองที่เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มารบกวนภาวะสมดุลของร่างกาย (Luck Man and Sorensen, 1987) ดังนั้นความเครียดจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย เช่น ปวดหัว ปวดเมื่อยตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย ความผิดปกติของหัวใจ นอนไม่หลับ เป็นต้น ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพจิต จะส่งผลทำให้สภาวะวิตกกังวล ซึมเศร้า อารมณ์ไม่มั่นคงเปลี่ยนแปลงง่าย รวมถึงอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน สัมพันธภาพต่อครอบครัวและบุคคลแวดล้อม ดังนั้นการผ่อนคลายความเครียดนับว่าเป็นเรื่องสำคัญสำหรับคนในสังคมยุคปัจจุบัน จากการศึกษาของยุพดี ชิตเดือน (2556) ได้ศึกษาผลของการใช้โปรแกรมเพื่อลดความเครียดของเด็ก และเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม โดยโปรแกรม ประกอบด้วย การออกกำลังกายแบบโยคะ และมีการวัดระดับความดันโลหิตหลังออกกำลังกาย หลัง

การทดลอง พบว่า ระดับความดันโลหิตของเด็กอยู่ในระดับปกติเหมาะสม และระดับความเครียดลดลง และการออกกำลังกายแบบแอโรบิกเพื่อลดความเครียด ความวิตกกังวล และภาวะซึมเศร้า ผลการวิจัยพบว่าการออกกำลังกายแอโรบิกช่วยลดอารมณ์ความทุกข์ที่เป็นความเครียด ความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า (Buckaloo, Krug & Nelson, 2009)

เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality) เป็นเทคโนโลยีที่ผสานเอาโลกแห่งความจริงเข้ากับโลกเสมือน โดยผ่านทางอุปกรณ์เว็บแคม หรือคอมพิวเตอร์ ร่วมกับการใช้ซอฟต์แวร์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ภาพที่เห็นในจอภาพจะเป็นวัตถุ (object) ทั้งในรูปแบบที่เป็นสามมิติ สองมิติ หรือวิดีโอ มาซ้อนทับเข้ากับฉากหลังซึ่งเป็นภาพในเวลาจริง (ศุขมา แสนปากดี, 2557) ในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ เช่น ช่วยในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากหนังสือนิทานสองภาษา (ชวนพิศ จะรา, 2556) การเรียนรู้คำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งจะช่วยสร้างความน่าสนใจและช่วยฝึกทักษะในการเรียนรู้ในรูปแบบที่ต่างไปจากเดิม (พรทิพย์ ปริญญาทิติและคณะ, 2559)

หลักการทำงานสำหรับการประยุกต์ใช้งานของเทคโนโลยีเสมือนจริง สามารถแบ่งได้เป็น 4 ส่วนดังนี้

1. วัตถุสัญลักษณ์ คือส่วนที่กำหนดมุมมองและตำแหน่งในการวางวัตถุเสมือนหรือกราฟฟิกให้กับส่วนประมวลผล

2. ส่วนรับภาพทำหน้าที่รับภาพจากวัตถุสัญลักษณ์เพื่อส่งไปยังส่วนประมวลผล อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับรับภาพ เช่น กล้องวิดีโอ กล้องโทรศัพท์มือถือ กล้องเว็บแคม ซึ่งสามารถเชื่อมต่อสัญญาณไปยังหน่วยประมวลผลได้

3. ส่วนการประมวลผลทำหน้าที่ในการวิเคราะห์วัตถุสัญลักษณ์แล้วสืบค้นข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลวัตถุเสมือนจริงหรือกราฟฟิคที่เชื่อมโยงกัน เพื่อเตรียมการแสดงผลวัตถุเสมือนหรือกราฟฟิคนั้น โดยทำการประมวลผลผ่านซอฟต์แวร์ ปัจจุบันการวิเคราะห์ภาพออกเป็น 2 ลักษณะ (พินดา ตันศิริ, 2553) ได้แก่ วิเคราะห์ภาพวัตถุสัญลักษณ์แบบที่เป็นมาร์คเกอร์ (Marker based AR) และวัตถุสัญลักษณ์แบบอาศัยลักษณะต่าง ๆ ที่อยู่ในภาพ (Marker-less based AR)

4. ส่วนแสดงผลทำหน้าที่แสดงผลสภาพแวดล้อมจริงและวัตถุเสมือนหรือกราฟฟิคที่ส่วนการประมวลผลสร้างขึ้นมาแสดง อุปกรณ์ที่ใช้แสดงผล เช่น จอคอมพิวเตอร์ จอโทรศัพท์มือถือ จอแสดงผลแบบสวมศีรษะ

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีเสมือนจริงที่จะนำมาพัฒนาสำหรับการฝึกโยคะให้ใช้งานได้ง่าย และสะดวกต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมีทั้งวิดีโออธิบายการฝึกและบอกถึงประโยชน์ของแต่ละท่า เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกต่อผู้ใช้งานโดยเฉพาะผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาว่างสามารถฝึกโยคะได้ด้วยตัวเอง

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

1.2.2 เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจในการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 รายละเอียดของเนื้อหา ประกอบด้วยท่าบริหารโยคะ จำนวน 15 ท่า ได้แก่

- 1) ท่าแห่งความสุข
- 2) ท่าบิดตัว
- 3) ท่ายืนก้มตัว
- 4) ท่าตรีโกณ
- 5) ท่าธนู

6) ท่ายืนด้วยไหล่

7) ท่าแยกขาข้ามตัว

8) ท่าสุนัขก้มหน้า

9) ท่าจักร

10) ท่าต้นไม้

11) ท่างูเห่า

12) ท่าต้นพี้น

13) ท่ายืดหลังล่าง

14) ท่าเด็ก

15) ท่าศพอาสนะ

1.3.2 นำเสนอด้วยภาพและวิดีโอของท่าโยคะ

15 ท่า โดยมีเสียงอ่านบรรยายการฝึกปฏิบัติท่าโยคะ โดยใช้การสแกน QR Code อ้างอิงตำแหน่งภาพ โดยสร้างเป็นหนังสือฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง และใช้สามารถแอปพลิเคชันบนระบบปฏิบัติการ Android หรือ IOS ในการอ่าน QR code เพื่อแสดงภาพ 2 มิติ และแสดงเนื้อหาวิดีโอ

1.3.3 ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือผู้ที่ออกกำลังกายและผู้ที่สนใจการออกกำลังกาย ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีความสนใจในการฝึกโยคะและได้ใช้ระบบที่จัดทำขึ้น จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 คุณภาพของระบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

1.4.2 ความพึงพอใจของผู้สนใจในการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 หนังสือฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง เพื่อใช้ในการสร้างจุดมาร์คเกอร์สำหรับใช้สแกนเพื่อเปิดไฟล์วิดีโอ

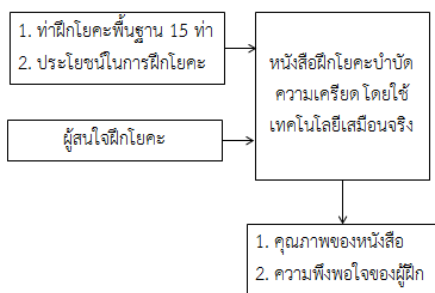
1.5.2 แบบประเมินคุณภาพของระบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิคและการออกแบบระบบจำนวน 3 คน

1.5.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ของผู้สนใจในการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งได้ผ่านการประเมินความเหมาะสมของข้อคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญทางสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 คน

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของระบบการฝึกโยคะ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง และความพึงพอใจของผู้สนใจในการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

1.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จำนวน 15 ท่า แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. วิธีดำเนินการวิจัย

2.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับท่าบริหารโยคะที่สามารถช่วยบำบัดความเครียดได้ จากเว็บไซต์ที่สอนการฝึกโยคะ ได้แก่ รูปภาพท่าฝึกโยคะ 14 ท่า (<http://health.kapook.com>) และท่าฝึกโยคะพื้นฐาน (สิริพิมล อัญชลีสังกาศ, 2547) โดยมีการขอคำปรึกษาจากครูผู้ฝึกสอนโยคะ เพื่อคัดเลือกท่าฝึกโยคะพื้นฐานจำนวน 15 ท่า

2.2 ออกแบบภาพประกอบ โดยการเขียน Story Board โดยมีภาพในแต่ละขั้นตอนและคำอธิบายประกอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการออกแบบ Story Board

ลำดับ	รูปขั้นตอนการออกแบบ	คำอธิบาย
1		หนังสือโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้ AR 2 มิติ มีทั้งหมด 15 ท่า
2		เปิดแอปพลิเคชันที่มีแบบสามารถอ่านแท็กมาร์คเกอร์เพื่อแสดงภาพ และมีเสียงบรรยาย/ข้อความอธิบาย
3		เมื่อส่องเข้าไปจะเห็นภาพโยคะท่าแห่งความสุข 2 มิติ มีเสียงและข้อความบรรยายวิธีการฝึกและบอกประโยชน์ของท่า
4		เมื่อส่องเข้าไปจะเห็นภาพโยคะท่าแยกขาแก้มตัว 2 มิติ มีเสียงและข้อความบรรยายวิธีการฝึกและบอกประโยชน์ของท่า

2.3 พัฒนาระบบ โดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) ออกแบบ Marker โดยใช้ QR Code
- 2) จัดทำ Maker ลงบนหนังสือภาพฝึกโยคะจำนวน 15 ท่า และทำการ Generator Maker
- 3) จัดทำวิดีโอ และบันทึกเสียง
- 4) Export Program AR เข้าระบบ เพื่อใช้งาน

2.4 การทดสอบระบบ

1. ทดสอบการเข้าแอปพลิเคชัน
2. ทดสอบการแสดงผลระบบภาพ โดยการสแกน QR Code ทุกภาพในแต่ละท่า
3. ทดสอบระบบเสียงของวิดีโอ
4. ทดสอบระยะเวลาในการโหลดภาพแต่ละภาพและวิดีโอ

รูปที่ 4 แสดงตัวอย่างข้อความประโยชน์ของท่าโยคะ

3. สรุปผลการวิจัย

3.1 ได้รูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จำนวน 15 ท่า โดยการสแกน QR code ดังแสดงตัวอย่างในรูปที่ 2-4

รูปที่ 2 แสดงหน้าปกหนังสือฝึกโยคะบำบัดฯ

รูปที่ 3 แสดงตัวอย่างภาพการฝึกโยคะ ท่าแห่งความสุข

รูปแบบการฝึกโยคะที่ได้พัฒนาขึ้นนั้น สามารถใช้งานได้ดังต่อไปนี้

1. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าแห่งความสุข)
2. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่ายืนก้มตัว)
3. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าตรีโกณ)
4. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าธนู)
5. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่ายืนด้วยไหล่)
6. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าแยกขา ก้มตัว)
7. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าสุนัขก้มหน้า)
8. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่ามังกร)
9. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าบิดตัว)
10. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าต้นไม้)
11. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่างูเห่า)

12. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าต้นพื้น)

13. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่ายืดหลังล่าง)

14. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าเด็ก)

15. สามารถแสดงภาพโยคะ 2 มิติ เรียกดูประโยชน์ของการฝึกและแสดงวิดีโอฝึกปฏิบัติ (ท่าศพอาสนะ)

2. ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือหนังสือฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมีมติมีเดีย จำนวน 3 คน

พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความเหมาะสมโดยรวมของสื่อ AR ($\bar{X} = 4.56$) เสียงบรรยายมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.42$) เนื้อหาที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.22$) และการออกแบบหนังสือที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ลักษณะหนังสือภาพมีความน่าสนใจ	4.10	0.72	มาก
2. การออกแบบหนังสือที่น่าสนใจ	4.20	0.76	มาก
3. ขนาดของหนังสือเหมาะสมกับผู้ใช้	4.18	0.79	มาก
4. การใช้กระดาษหรือวัสดุมีคุณภาพ	4.19	0.73	มาก
5. ภาพการ์ตูน 2 มิติ มีสีสันสวยงามเหมาะสม	4.14	0.60	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. ภาพการ์ตูน 2 มิติ ช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.10	0.76	มาก
7. วิดีโอนำเสนอได้เหมาะสม	4.16	0.76	มาก
8. เนื้อหาที่มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.22	0.68	มาก
9. เสียงบรรยายมีความเหมาะสม	4.42	0.61	มาก
10. ความเหมาะสมโดยรวมของสื่อ AR	4.56	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.23	0.70	มาก

3. ผลประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง จำนวน 30 คน ดังตารางที่ 3

พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความรู้การฝึกโยคะ ($\bar{X} = 4.68$) ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี AR ($\bar{X} = 4.55$) เอื้อต่อการเรียนรู้ และนำไปใช้ประโยชน์ได้ ($\bar{X} = 4.52$) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของผู้สนใจฝึกโยคะบำบัดความเครียด โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ข้อมูลที่นำมามีความครอบคลุม	3.52	0.67	มาก
2. รูปแบบที่ใช้มีความชัดเจน	3.94	0.84	มาก
3. เนื้อหาที่ถูกต้องและเหมาะสม	4.02	0.73	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. ขั้นตอนการใช้งาน ไม่มีความยุ่งยาก ซับซ้อน	4.00	0.66	มาก
5. เนื้อหาที่ได้มีความ ถูกต้องและเชื่อถือได้	3.46	0.73	มาก
6. ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมี ความรู้เกี่ยวกับ เทคโนโลยี AR	4.55	0.66	มากที่สุด
7. เป็นการส่งเสริมการ ออกกำลังกาย	4.32	0.51	มาก
8. ง่ายต่อการเรียนรู้	4.52	0.52	มากที่สุด
9. นำไปใช้ประโยชน์ได้	4.52	0.48	มากที่สุด
10. ความรู้การฝึก โยคะ	4.68	0.42	มากที่สุด
โดยรวม	4.15	0.76	มาก

4. อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริง (Augmented Reality : AR-Code) เป็นเทคโนโลยีที่ผสมผสานโลกแห่งความจริง และโลกเสมือนเข้าไว้ด้วยกัน โดยใช้วิธีซ้อนภาพ สองมิติหรือสามมิติ ที่อยู่ในโลกเสมือนให้อยู่บนภาพที่เห็นจริง เพื่อนำเสนอเนื้อหาการทำท่าการฝึกโยคะบำบัดพื้นฐาน จำนวน 15 ท่า เพื่อนำเสนอข้อมูลให้กับบุคคลที่สนใจฝึกโยคะเบื้องต้นจากหนังสือและผู้ฝึกทำโยคะจะสามารถเห็นเนื้อหาจากวิดีโอที่จัดทำขึ้นในการแสดงขั้นตอนการฝึกโยคะแต่ละท่า พร้อมเสียงบรรยาย ซึ่งนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสองมิติ ซึ่งจากการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจในรูปแบบการฝึกโยคะ และผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเทคโนโลยีเสมือนจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลี ผาใต้, พิเชษฐ์ จันทร์ปุม และอภิวัฒน์ วัฒนะสุระ (2561) ได้ใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษสามารถทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่าย และเนื่องจาก

นักเรียนอาจไม่เคยใช้งานแอปพลิเคชันที่เป็นบทเรียนด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง โดยการใช้งานผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่และหนังสือภาพมาก่อน จึงทำให้เกิดความสนใจและกระตุ้นความต้องการที่จะใช้งานสื่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริง ซึ่งจะหมายถึงผู้ใช้อาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีเสมือนจริงมาก่อน แต่สามารถเรียนรู้วิธีการใช้งานของเทคโนโลยีเสมือนจริงผ่านการใช้อุปกรณ์โทรศัพท์มือถือสำหรับการสแกน QR code ในการนำเสนอลักษณะดังกล่าวจึงช่วยให้เพิ่มความเข้าใจในการฝึกโยคะจากภาพ 2 มิติเพียงอย่างเดียว โดยผนวกไฟล์วิดีโอ พร้อมเสียงบรรยายให้ฝึกปฏิบัติตามได้ จัดเป็นการนำเสนอข้อมูลสมัยใหม่ในยุคปัจจุบันให้กับคนทั่วไปได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณศิลป์ ภูเด่นใส และสุนันทา ศรีม่วง (2560) ที่กล่าวว่า เทคนิคความเป็นจริงเสมือน มีความน่าสนใจ และสามารถกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี แต่ยังพบข้อจำกัดในด้านของการใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ผู้ใช้จะต้องมีการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

ผลการพัฒนารูปแบบการฝึกโยคะบำบัด โดยนำเทคโนโลยีเสมือนจริงมาประยุกต์ใช้ ซึ่งออกแบบให้ใช้งานกับอุปกรณ์เคลื่อนที่บนระบบแอนดรอยด์ จะทำให้ผู้ใช้งานสามารถเห็นภาพแสดงท่าการฝึกได้มากกว่าการแสดงภาพนิ่ง จึงทำให้ผู้ใช้งานสามารถเรียนรู้และฝึกการออกกำลังกายโยคะได้อย่างถูกต้อง ตามขั้นตอนที่อธิบายโดยวิดีโอ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ระบบการฝึกโยคะ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงไปใช้เป็นการเรียนการสอนได้
2. สามารถสร้างประสบการณ์ที่แปลกใหม่ให้แก่ผู้สนใจ ถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเข้าถึงคนที่สนใจในการฝึกโยคะและสนใจเทคโนโลยีเสมือนจริง
3. สามารถฝึกโยคะ โดยใช้เทคโนโลยีเสมือนจริงเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 การเรียนรู้การฝึกโยคะ ด้วยเทคโนโลยีเสมือนจริงสามารถเรียนรู้ได้ง่าย โดยผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีเสมือนจริงมาก่อน

5.2 ควรนำเทคโนโลยีเสมือนจริงไปพัฒนากับการเรียนรู้ทักษะในการออกกำลังกายในรูปแบบอื่นๆ เช่น กิจกรรมการเข้าจังหวะในผู้สูงอายุ กิจกรรมการแอโรบิค เป็นต้น

5.3 ควรนำเทคโนโลยีเสมือนจริงไปพัฒนาในรูปแบบการแสดงผลภาพเป็น 3 มิติ เพื่อสร้างความน่าสนใจและประสบการณ์เรียนรู้ที่แตกต่างจากภาพ 2 มิติ

6. เอกสารอ้างอิง

เกวลี ผาใต้, พิเชษฐ์ จันทร์ปุม และ อภิวัฒน์ วัฒนสุระ.

(2561). สื่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีมีติเสมือนจริง เรื่อง คำศัพท์ภาษาอังกฤษสัตว์โลกน่ารู้.

วารสารโครงการวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ. 4(1). 23-28.

ชวนพิศ จะรา. (2556). การพัฒนาการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยี

ผสานความจริง (AR) ร่วมกับหนังสือนิทานสองภาษาโดยใช้กระบวนการสุ่มเพื่อส่งเสริมทักษะทางภาษาด้านการฟังของเด็กปฐมวัย.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารจิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

พนิดา ตันศิริ. (2553). โลกเสมือนผสานโลกจริง. วารสารนักบริหาร. 30(2) : 169-75.

พรทิพย์ ปรีญาทิต และผู้แต่งคนอื่นๆ. (2559). ผลของการ

ใช้บทเรียน Augmented Reality Code เรื่อง คำศัพท์ภาษาจีนพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล ๒ วัดตานีนรสโมสร. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 27. 9-17.

ยุพดี ชิดเดือน (2556). ผลการใช้โปรแกรมเพื่อลด

ความเครียดของเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม :

วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(4). 65-78.

วรรณศิลป์ ภูเด่นใส และ สุนันทา ศรีม่วง. (2560).

รายงานการวิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันเสมือนจริง เรื่องระบบสุริยะ ด้วยเทคโนโลยีอค์เมนต์เตดเรียลริตี้. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

ศุขมา แสนปากดี. (2557). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

เสมือนจริงในบอร์ดประชาสัมพันธ์ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ฉบับพิเศษ, 257-264.

สิริพิมล อัญชลีลังกาต. (2547). โยคะเพื่อสุขภาพชั้น

พื้นฐานกองการแพทย์ทางเลือก กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. กองการแพทย์ทางเลือก.

Buckaloo, B. J., Krug, K. S. and Nelson, K. B. (2009).

Exercise and the low-security inmate changes in depression, stress, and anxiety. The Prison Journal, 89(3), 328-343.

Lazarus R.S., and Folkman S. (1984). Stress Appraisal and Coping. New York: Springer.

Luck Man, and Sorensen. (1987). Stress : Encyclopedia and Dictionary of Medicine and Nursing. New Jersey: Prentice-Hall.

โควิด - 19 : กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ

COVID - 19 and Online Teaching case study: Web Programming Course

สิริพร อินทสนธิ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (โควิด 19) กับการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ ซึ่งการระบาดของโควิด 19 ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก เนื่องจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องมีการปรับตัวในการเรียนการสอนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการสอนออนไลน์ ซึ่งมีการเลือกใช้โปรแกรมในการเรียนออนไลน์ซึ่งมีข้อดีข้อจำกัดแตกต่างกันไป ความพร้อมของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ของผู้เรียน รวมถึงความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตทั้งของผู้สอนและผู้เรียนอาจเกิดปัญหาได้ในระหว่างเรียน ซึ่งในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บนั้นอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาได้พูดคุยและปรับกระบวนการเรียนการสอนให้อยู่ในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้เครื่องมือแอปพลิเคชันในการเรียนออนไลน์หลัก ๆ ได้แก่ Line Zoom YouTube และ Google Classroom ส่วนโปรแกรม Camtasia Studio ผู้สอนใช้สำหรับตัดต่อวิดีโอเพื่อใช้ในการสอน และใช้โปรแกรม TeamViewer เข้าสู่เครื่องคอมพิวเตอร์ผู้เรียน เมื่อผู้เรียนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บเกิดปัญหาการเขียนโปรแกรมขัดข้องขึ้นในระหว่างเรียน แม้ผู้เรียนและผู้สอนจะอยู่คนละพื้นที่กัน ซึ่งจากการเรียนออนไลน์ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บไม่ค่อยพบปัญหาในการเรียนออนไลน์เกิดขึ้นมากนัก เนื่องจากเป็นรายวิชาปฏิบัติที่สามารถอัดคลิปวิดีโอและนำไปเผยแพร่บน YouTube และให้นักศึกษาสามารถเข้ามาศึกษาได้ตลอดเวลาทั้งในเวลารเรียนและนอกเวลา ซึ่งผู้สอนเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนออนไลน์สามารถที่จะแก้ไขปัญหาการเรียนที่ยังอยู่ในสถานการณ์ไวรัสโคโรนาที่กำลังแพร่ระบาดได้ดี และเหมาะกับรายวิชาที่เป็นเนื้อหาปฏิบัติผ่านทางคอมพิวเตอร์

คำสำคัญ : โควิด - 19 การเรียนการสอนออนไลน์ การเขียนโปรแกรมเว็บ

Abstract

This article aimed to explain situations of COVID-19 outbreak with online instruction and learning in the web programming course. The spreading of COVID-19 considerably affected educational system. Both learners and teachers have to adapt the teaching and learning from classroom to online learning, which composed of both advantages and limitations. Availability of computer equipment of the students, including the stability of the internet signal of both teachers and learners, there may be problems during the course. In the web programming course, the lecturer and students have discussed and adjusted an instructional and learning process in online platform instead by using main online learning applications such as Line, Zoom,

¹ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา E-mail : srp0812651@hotmail.com

YouTube and Google Classroom. Meanwhile, Camtasia Studio Program was employed by the lecturer to edit video clips in support of the instruction and Team Viewer Program was applied to access the computer of the learners when they had problems related to the programming and disruption during class. Although, the learner and the lecturer stayed in different places, online learning in the web programming course had no relatively obstacles during the course. Moreover, edited video clips could be provided and published on YouTube so that the students could access to learn anytime. From the results, the lecturer realized that the online learning process could solve educational issues during the COVID-19 outbreak and it was suitable for computer-based courses as well.

Keyword: COVID – 19, Online Learning, Web Programming

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

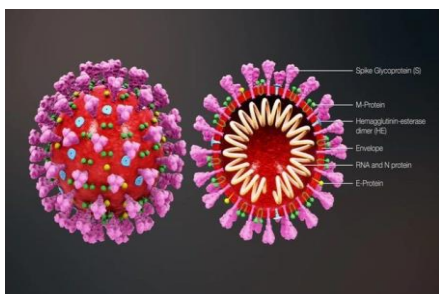
วันที่แก้ไขบทความ : 30 พฤศจิกายน 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

ในวันที่ 31 ธันวาคม 2562 ประชากรทั่วโลกได้รับรู้ว่ามีโรคติดต่อปริศนาโดยได้รับยืนยันจากทางการจีนเมื่อ 31 ธันวาคม 2562 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ต่อมาองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น “การระบาดใหญ่” หรือ pandemic และได้ประกาศชื่อที่เป็นทางการสำหรับใช้เรียกโรคทางเดินหายใจที่เกิดจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ว่า “โควิด-19” (Covid-19) "

(BBC NEWS ไทย, 2020) ซึ่งมีลักษณะของไวรัสดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลักษณะไวรัส Covid-19

ที่มา : trueid (2563)

หลักจากเชื่อมีการลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลกโดยการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานวิทยาของไวรัส (International Committee on Taxonomy of Viruses) ได้กำหนดให้ใช้ชื่อไวรัสที่ทำให้เกิดโรค Covid-19 ว่า SARS-CoV-2 หรือไวรัสโคโรนาโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรงชนิดที่สอง (Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับทางพันธุกรรมอย่างใกล้ชิดกับเชื้อไวรัสโรคซาร์ส ส่วนสถานการณ์ในไทย กระทรวงสาธารณสุขไทยได้ประกาศโรคดังกล่าวโดยใช้ชื่อว่า “โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” หรือ “โรคโควิด-19” เป็นโรคติดต่ออันตรายตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2563

กระทรวงสาธารณสุขรายงาน จำนวนผู้ติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนารายใหม่ในประเทศไทยเพิ่มอีก 30 ราย เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2563 ทำให้อยอดการสะสมของผู้ที่ได้รับการยืนยันว่าติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในประเทศไทยอยู่ที่ 2,643 ราย โดยมีผู้รักษาตัวอยู่ใน

โรงพยาบาล 1,103 ราย ส่วนผู้ป่วยอีก 1,497 ราย รักษาหายแล้ว (BBC NEWS ไทย, 2020) ส่งผลให้ประชาชนในประเทศไทยต้องกักตัวอยู่ภายในบ้าน และร่วมกันรักษาระยะห่างระหว่างกัน (Social Distancing) ซึ่งการเว้นระยะห่างทางกายภาพกับบุคคลอื่น เป็นหนึ่งในมาตรการลดการแพร่ระบาดของเชื้อที่ติดต่อทางละอองฝอยหรือการสัมผัส โดยเฉพาะ COVID-19 (รพีพรรณ รัตนวงศ์นรา, 2563) สามารถทำได้หลายวิธีคือ 1) ยืน - นั่งห่างกัน 1.5 - 2 เมตร 2) ลดการรวมตัวกันในสถานศึกษา ที่ทำงานหรือสถานบันเทิงต่าง ๆ 3) รับประทานอาหารที่เป็นชุดสำหรับคนเดียว หรือเลี่ยงการร่วมสำรับกับผู้อื่น 4) เปลี่ยนระบบการทำงานธุรกิจโดยใช้ทางออนไลน์และติดต่อทางโทรศัพท์เป็นหลักหรือปรับเวลาการทำงานให้ยืดหยุ่น 5) หันมาเรียนออนไลน์แทนการเรียนในชั้นเรียนและเลี่ยงการจัดประชุมใหญ่ที่มีการรวมคนจำนวนมาก ๆ 6) จัดให้อ่านหนังสือออนไลน์ในห้องสมุดหรืออ่านแบบอิเล็กทรอนิกส์ 7) ลดความหนาแน่นในลิฟต์เน้นการเดินขึ้นลงบันได อีกทั้งเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2563 รัฐบาลไทยได้ออกประกาศปิดสถานศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 มี.ค. 2563

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาขึ้น (marketingoops, 2020) โดย “UNESCO” ได้คาดการณ์ว่าขณะนี้มียุโรปและนักศึกษากว่า 363 ล้านคนทั่วโลกซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตการระบาดของเชื้อไวรัส “COVID-19” และประมาณการณ์ว่ามีสถาบันการศึกษาใน 15 ประเทศทั้งในภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกกลาง ยุโรป และอเมริกาเหนือ ได้ปิดการเรียนการสอนที่โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ขณะที่สถาบันการศึกษาในหลายประเทศนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ เพื่อเปิดการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ โดยที่ “ประเทศจีน” เป็นประเทศแรกที่ประกาศหยุดกิจกรรมการเรียนการสอนที่โรงเรียน และมหาวิทยาลัย ส่งผลให้ทั้ง “ครู และ

นักเรียน นักศึกษา” หันไปใช้หลักสูตรการเรียนการสอน “ออนไลน์” ส่วน “สหรัฐอเมริกา” เริ่มปิดโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส และมหาวิทยาลัยชั้นนำของโลกในสหรัฐอเมริกา เช่น “Harvard” ประกาศที่จะมีการใช้การเรียนการสอนเสมือนจริง (Virtual Education) โดยมหาวิทยาลัย Harvard เริ่มนำการเรียนการสอนออนไลน์เข้ามาใช้แทนการเรียนในห้องเรียนตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2020 เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัย Princeton มหาวิทยาลัย Stanford และอีกหลายมหาวิทยาลัยในสหรัฐฯ เตรียมใช้การเรียนการสอนรูปแบบดังกล่าวเช่นกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้จากทางไกล

มหาวิทยาลัยในประเทศไทยหลายแห่งเริ่มออกประกาศการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ นับตั้งแต่เกิดวิกฤตการณ์ไวรัส “COVID- 19” โควิด - 19 หรือ “Coronavirus” (ไวรัสโคโรนา) ได้สร้างผลกระทบในทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็วและรุนแรง หนึ่งในนั้นคือ “ภาคการศึกษา” อย่างไรก็ตามถึงแม้ไวรัส COVID-19 จะส่งผลกระทบต่อภาคการศึกษา แต่ถ้ามองในอีกมุมหนึ่งได้สร้างอัตราเร่งในการปฏิรูป “วงการการศึกษา” ทั่วโลกครั้งใหญ่เช่นกัน โดยเฉพาะมิติของการนำ “เทคโนโลยี” มาใช้กับระบบการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อทำให้ภาคการศึกษาทั่วโลกยังคงดำเนินต่อไปได้อย่างไม่สะดุด และไม่ว่าผู้สอน - ผู้เรียนจะอยู่ในที่แห่งใดก็สามารถเข้าถึงการศึกษาได้

จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ทำให้มีผู้เรียนได้รับผลกระทบกว่า 1.5 พันล้านคน (มากกว่าร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมด) ทั่วโลก ส่วนประเทศไทยสถานการณ์การแพร่ระบาดเกิดขึ้นในช่วงสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปิดภาคเรียน แต่ระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัยหลายแห่งยังมีการเรียนการสอนอยู่ จึงส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ซึ่งมูลนิธิคีนันแห่งเอเชียได้ทำการวิเคราะห์และสรุปเป็นประเด็น 3 ประการ (มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย, 2563) ดังนี้ 1) ความเหลื่อมล้ำและไม่เท่าเทียมทางการศึกษาที่อาจเพิ่มมากขึ้น ช่องว่าง

ระหว่างโอกาสเข้าถึงการศึกษา และความพร้อมทางด้านอุปกรณ์รองรับการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนบางคนอาจไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อเรียนหนังสือผ่านช่องทางออนไลน์ 2) ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนที่ยังไม่เพียงพอ ซึ่งประสิทธิภาพของระบบการเรียนการสอนออนไลน์หรืออีเลิร์นนิง (e-learning) ยังไม่เพียงพอ ผู้สอนไม่ก็ท่านที่มีความรู้ในเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน รวมถึงอาจขาดเทคนิคในการสอนออนไลน์ทำให้ผู้เรียนอาจเกิดการเบื่อได้และนักเรียนจะขาดโอกาสฝึกฝนปฏิบัติ 3) ระบบส่งเสริมและสนับสนุนการสอนออนไลน์ของครูผู้สอนยังไม่เพียงพอ ซึ่งผู้สอนไม่แน่ใจว่าจะเริ่มต้นวิธีสอนผ่านออนไลน์อย่างไร รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าการเรียนรู้และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาจะเป็นอย่างไร

ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม การเรียนรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บยังคงมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบปกติซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวได้เกิดขึ้นในช่วงเสร็จสิ้นกระบวนการในการสอบกลางภาคและได้เข้าสู่การเรียนการสอนในครึ่งเทอมหลังในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ก็ได้มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาที่ทวีความรุนแรงเกิดขึ้น ทางมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้มีการเรียนการสอนออนไลน์ในทุกรายวิชาไปจนถึงสิ้นภาคการศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้กักตัวอยู่บ้านและเว้นระยะห่างทางกายภาพ จึงส่งผลต่อการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งต้องมีการปรับรูปแบบการเรียนการสอนใหม่ มาเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งปัญหาที่พบในการเรียนการสอนออนไลน์คือการเรียนออนไลน์ยังเป็นเรื่องที่ใหม่สำหรับอาจารย์หลายท่าน ซึ่งบางท่านยังไม่คุ้นชินกับการใช้เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีเท่าที่ควร และผู้เรียนต้องมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์เพื่อรองรับการเรียนการสอนออนไลน์ มีอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียรพอสมควร และมีค่าใช้จ่ายในอินเทอร์เน็ตเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ใน

เนื้อหาบทเรียนระหว่างผู้เรียนและผู้สอนลดน้อยลงไป ซึ่งอาจส่งผลต่อความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนของผู้เรียน แต่การเรียนออนไลน์ก็มีข้อดีในช่วงสถานการณ์โควิดคือ นักศึกษาสามารถใช้ห้องนอน ห้องนั่งเล่นที่บ้านมาเป็นห้องเรียนชั่วคราวได้ การเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้นเป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง วิดีโอ และการปฏิสัมพันธ์ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่านเว็บเบราว์เซอร์ทั้งผู้สอน ผู้เรียนสามารถที่จะติดต่อ สื่อสาร ปรีक्षा แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้อีเมล แชท โซเชียลเน็ตเวิร์ค เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบออนไลน์ จึงเป็นเหมาะสำหรับทุกคน ซึ่งสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา การเรียนรู้แบบออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ที่มีความมีความยืดหยุ่นสูง แต่ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนมากกว่าปกติ เพราะจะไม่มีใครมานั่งจ้ำจี้จ้ำไช ยิ่งเรียนยิ่งได้กับตัวเอง

2. เนื้อหา

ปัจจุบันระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเรียกกันย่อๆว่า e-Learning ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในองค์กรภาครัฐ เอกชนและสถาบันการศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา ไม่จำกัดเรื่องอุปกรณ์ ระยะเวลา และสถานที่เรียนซึ่งเป็นการลดช่องว่างทางการศึกษา ทำให้ทุกคนสามารถเข้าเรียนรู้ได้เท่าเทียมกันตลอด 24 ชั่วโมง

การเรียนการสอนออนไลน์ได้มีผู้ให้ความหมายไว้คือ (โอภาส เกาไศยาภรณ์ และคณะ อ้างจาก Badrul H Khan, 2560 : 2) กล่าวว่า อีเลิร์นนิงคือนวัตกรรมที่เข้าถึงโดยสะดวกสำหรับผู้เรียน มีการออกแบบที่ดี ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการออกแบบให้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและมีสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เอื้อให้กับผู้เรียนทุกคนสามารถ

ที่จะเรียนได้ทุกสถานที่ ทุกเวลาโดยใช้ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในรูปแบบของเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ ที่มีการออกแบบสภาพแวดล้อมเอื้อและเปิดกว้างสำหรับผู้เรียน (อาณัติ รัตนธิกุล, 2558 : 26) กล่าวว่า e-Learning ย่อมาจากคำว่า Electronic Learning เป็นการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุกระจายเสียง โทรศัพท์ ซีดีรอม/ดีวีดีรอม เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เครือข่ายเอ็กซ์ทราเน็ต เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ดาวเทียม โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์พกพาหน้าจอสัมผัส โดยที่ผู้เรียนสามารถเข้าเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองได้ตามอัธยาศัยได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา ผ่านทางเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดียไม่ว่าจะเป็นข้อความ เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และวิดีโอ อีกทั้งผู้ใช้งานสามารถทำการโต้ตอบได้เสมือนการนั่งเรียนในห้องเรียนปกติ

Joshua S. กล่าวว่า การเรียนรู้ออนไลน์คือการศึกษาที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต มักจะเรียกว่า "elearning" อย่างไรก็ตามการเรียนรู้ออนไลน์เป็นเพียงส่วนหนึ่งของ "การเรียนทางไกล"

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์คือ การที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่คนละพื้นที่ ผู้เรียนสามารถเข้ามาเรียนผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีการนำเสนอในรูปแบบข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

การเรียนรู้ออนไลน์มีข้อดีคือ 1) สามารถเลือกเวลาเรียนได้ตามความต้องการ ซึ่งระบบการเรียนแบบเดิมจะต้องมีเวลาในการเข้าเรียนตายตัว ซึ่งผู้เรียนต้องเข้าเรียนให้ทันตามกำหนด แต่การเรียนออนไลน์สามารถมาเรียนตอนไหนก็ได้ 2) อยู่ในสถานที่ใดก็สามารถเรียนออนไลน์ได้ เพียงแค่มีอุปกรณ์เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ โน้ตบุ๊ค แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ เป็นต้น 3) สามารถกลับมาทบทวนการเรียนในเวลาที่ไม่เข้าใจได้ 4) ประหยัดค่าใช้จ่าย ทั้งในเรื่องของหนังสือ ค่าเดินทาง ค่าอาหาร (เว็บไซต์ TakraOnlineTraining, 2017)

ในการเรียนออนไลน์นั้นต้องมีการเตรียมตัวก่อนเข้าชั้นเรียนออนไลน์ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนจะต้องเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนถึงเวลาเรียน ในส่วนของผู้สอนจะต้องเตรียมสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการสื่อสารออนไลน์ ต้องมั่นใจว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย นอกจากปัญหาเรื่องการเรียนผ่านออนไลน์แล้วเรื่องการยึดความรู้ความเข้าใจและการประเมินผลการเรียนรู้ก็จะมีปัญหาตามมาอีก อีกทั้งการเลือกใช้โปรแกรมในการเรียนและการวัดผลประเมินผลก็มีส่วนสำคัญต่อการเรียนการสอนในช่วงที่มีสถานการณ์โควิดที่กำลังเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนออนไลน์และการวัดประเมินผลการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ควรที่จะเลือกใช้ตามความเหมาะสม ในส่วนของผู้เรียนต้องเตรียมอุปกรณ์โปรแกรมที่จะใช้ในการเรียนออนไลน์ พร้อมทั้งระบบเครือข่ายให้พร้อมใช้งานเช่นกัน ซึ่งในบางรายวิชาอาจารย์จะมีการสั่งงานให้นักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้เรียนได้พูดเป็นเสียงเดียวกันว่างานที่ได้รับมอบหมายเยอะกว่าการเรียนในชั้นเรียนแล้ว ซึ่งส่งผลต่อผู้เรียนที่ต้องทำงานพิเศษหาเงินส่งตัวเองเรียนไปด้วย

สำหรับการเรียนการสอนออนไลน์ในปัจจุบันนั้นได้มีการเลือกใช้แพลตฟอร์มหลากหลายมากทั้งในการติดต่อสื่อสารกับผู้เรียนไม่ว่าจะเป็น Zoom Cloud Meetings, Google Hangouts Meet, Webinar, Microsoft Teams, Facebook Live และ Line เป็นต้น ซึ่งแต่ละโปรแกรมมีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไปอยู่ที่ผู้ใช้นำไปประยุกต์ใช้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) Zoom Cloud Meetings เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนแต่ไม่สามารถที่จะจัดเก็บงานที่มอบหมายหรือการบ้านแต่สามารถวิดีโอคอล (VDO Call) สามารถแชร์เนื้อหาได้หลากหลาย โดยสามารถแชร์หน้าจอให้กับคนอื่น ๆ ในกลุ่มเดียวกันได้โดยที่ผู้ใช้สามารถเข้ากลุ่มประชุมได้โดยผ่านเบอร์โทรศัพท์ อีเมล สามารถรองรับการใช้งานได้ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และมือถือ ใช้งานได้ฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายรองรับการใช้งานได้ถึง 100 คน ซึ่งแอปที่ให้ใช้

งานฟรีสามารถใช้งานได้ 40 นาทีต่อการสร้างห้องประชุม 1 ห้อง จากนั้นผู้ใช้ก็เข้ามาใช้งานต่ออีกได้ (คะนิง บัวพูล, 2563) 2) Google Hangouts Meet เหมาะกับการประชุม เนื่องจากใช้แบนด์วิดท์ (bandwidth) น้อย มีเมนูน้อย ทำให้ผู้ใช้งานไม่สับสน สามารถที่จะวิดีโอ แชร์หน้าจอกันได้ สามารถบันทึกวิดีโอขณะประชุมได้ สามารถใช้ได้ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และบนมือถือ หากผู้สร้างห้องใช้ Gmail จะเป็น Hangouts จะ Call ได้ 25 คน หากผู้สร้างห้องใช้ G suite จะเป็น Hangouts Meet สามารถวิดีโอคอลได้ถึง 250 คน และเมื่อจบการประชุมระบบจะส่งประวัติการสนทนาและวิดีโอที่บันทึกไปยัง Email (ครูเชียงราย, 2563) 3) Webinar คือการสัมมนาหรือการประชุมออนไลน์ผ่านเว็บที่รวมสื่อการนำเสนอ การศึกษา การฝึกอบรมทางอินเทอร์เน็ต คล้ายกับการนำเสนอแบบเดียวกันกับของอาจารย์ผู้สอนหรือผู้พูด แต่อาจต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับการสัมมนาทางเว็บ สามารถที่จะบันทึกข้อมูลวิดีโอ และดูข้อมูลย้อนหลังได้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2563) 4) Microsoft Teams ใช้สำหรับจัดการเรียนการสอนแบบเต็มรูปแบบ มีการส่งงาน ส่งการบ้าน ครูตรวจงาน และให้คะแนน มีวิดีโอคอล แชร์หน้าจอกันได้ บันทึกข้อมูลระหว่างการสอนได้ และสามารถเข้ามาดูย้อนหลังได้ ใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์หรือบนมือถือได้ หากต้องการใช้ในการเรียนการสอนโปรแกรมนี้ถือว่าเหมาะสมอย่างยิ่งตัวหนึ่ง (ครูเชียงราย, 2563) 5) Facebook Live เป็น แอปพลิเคชันที่หลายคนค่อนข้างคุ้นเคย จะมีการสร้างกลุ่มไว้ให้ผู้เรียนเข้ามาในกลุ่ม จากนั้นผู้สอนทำกิจกรรมในกลุ่ม Live สอน มอบหมายงาน สิ่งทีพูดคุยกัน ไฟล์งานต่าง ๆ ผู้เรียนสามารถดูย้อนหลังได้ และปัจจุบัน Facebook Group มีฟังก์ชันในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ได้ ซึ่งสะดวกต่อการจัดหมวดหมู่ และเนื้อหาในการเรียนการสอน (พินดาทรงรัมย์ และคณะ, 2561) 6) Line เป็นแอปพลิเคชันที่ทุกคนน่าจะเคยใช้งาน สามารถรองรับสมาชิกได้ถึง 200 คน สามารถแสดงหน้าจอสูงสุด 4 - 10 คน และ

สามารถกดเลือกบุคคลที่อยากจะให้แสดงแบบเต็มหน้าจอได้ตามความต้องการ ขณะเดียวกันมี Feature อื่น ๆ ใน LINE Chat ที่จะช่วยเสริมให้การสื่อสารในกลุ่มเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องการแชร์ไฟล์ผ่าน LINE บนคอมพิวเตอร์ที่สามารถแชร์ไฟล์ในกลุ่มขณะทำงาน ได้มากถึง 1 GB ต่อวัน รวมถึงฟีเจอร์อื่น ๆ มากมาย เช่น “ประกาศ” เพื่อแปะข้อความสำคัญในแชตให้ทุกคนในกลุ่มได้รับทราบโดยทั่วกัน “Note” และ “Keep” ที่สามารถเก็บข้อมูลได้หลายรูปแบบทั้งอัลบั้ม รูปภาพ วิดีโอ ลิงก์ ไฟล์ ไว้ใน Group chat นั้น ๆ เป็นต้น (วัชรวิชัย นันจันที, 2558) ซึ่งสรุปข้อดีและข้อจำกัดได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์

โปรแกรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
Zoom Cloud Meeting	-เหมาะกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ -สามารถวิดีโอคอลได้ -แชร์เนื้อหาได้ -ไม่เสียค่าใช้จ่าย	-ไม่สามารถจัดเก็บงานได้ -รองรับการใช้งานได้ 100 คน -ใช้งานได้ 40 นาที
Google Hangouts Meet	- เหมาะกับการประชุม - สามารถวิดีโอคอลได้ - บันทึกวิดีโอได้	- มีแบนด์วิดท์น้อย - มีเมนูให้เลือกน้อย
Webinar	- เหมาะกับการสัมมนาหรือประชุมออนไลน์ผ่านเว็บ รวมสื่อการนำเสนอ - สามารถบันทึกวิดีโอและเรียกดูข้อมูลย้อนหลังได้	- มีค่าใช้จ่าย
Microsoft Teams	- เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบเต็มรูปแบบ	

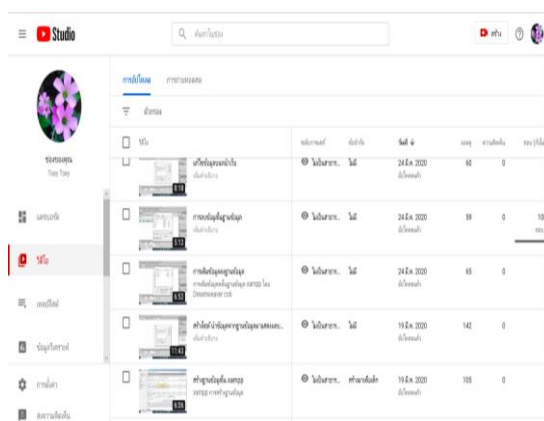
โปรแกรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
	- สามารถส่งงาน ส่งการบ้าน ตรวจงานให้คะแนนได้ - วิดีโอคอลและแชร์หน้าจอกันได้ - บันทึกข้อมูลระหว่างการสอนได้ - ดูข้อมูลย้อนหลังได้	
Facebook Live	- สามารถ Live สอนและมอบหมายงาน - ผู้เรียนสามารถดู Live ย้อนหลังได้ - มีฟังก์ชันการสร้างหน่วยการเรียนรู้	
Line	- มี Line Chat ที่ช่วยเพิ่มการสื่อสาร - สามารถแชร์ไฟล์ในกลุ่มได้มากกว่า 1 GB ต่อวัน - มีประกาศ - มี Note และ Keep ในการเก็บข้อมูลได้ทั้งอัลบั้ม รูปภาพ วิดีโอ ลิงก์ ไฟล์	

จากโปรแกรมหกข้อข้างต้น ผู้สอนและผู้เรียนในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บได้ตกลงกันที่จะเลือกใช้งานโปรแกรมหลัก ๆ สองโปรแกรมด้วยกัน คือ Line และ Zoom Cloud Meetings เนื่องจาก Line นักศึกษาได้มีการใช้งานอยู่ก่อนแล้ว จึงไม่ต้องการให้ติดตั้งและเสียเวลาในการเรียนรู้เพิ่มเติมมากนัก อีกทั้งฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่าย ส่วนแอปพลิเคชัน Zoom มีข้อดีคือ สามารถประชุมร่วมกันได้แม้จะไม่ได้เป็นเพื่อนกัน และสามารถ

แชร์ข้อมูลผ่านหน้าจอได้ นอกจากนี้ผู้สอนยังใช้โปรแกรม Camtasia Studio เพื่อทำการตัดคลิปวิดีโอใช้ในการเรียนการสอน จากนั้นทำการอัปโหลดคลิปวิดีโอขึ้นบน ยูทูป (YouTube) ซึ่ง YouTube เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนภาพวิดีโอระหว่างผู้ใช้งานผ่านเว็บเบราว์เซอร์ ให้บริการฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นข้อดีของเว็บไซต์ทำให้มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก ไม่ว่าจะใช้เพื่อการโปรโมทสินค้า ความบันเทิง และยังรวมถึงใช้ในการศึกษาและจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอีกด้วย ซึ่ง YouTube ได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากโดยถือว่าเป็นเครื่องมือที่สามารถทำให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะ YouTube เป็นสื่อที่มีการเคลื่อนไหว มีภาพ มีเสียง หรืออื่น ๆ ที่นอกเหนือจากการบรรยาย สำคัญกว่านั้นคือการใช้ YouTube เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนจะส่งผลดีแก่ผู้เรียน คือผู้เรียนสามารถเข้ามาศึกษาหาความรู้ในวันและเวลาใดก็ได้ตามที่ต้องการ และนอกจากสื่ออย่าง YouTube แล้วผู้สอนได้นำ Google Classroom มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อีกด้วย ซึ่ง Google Classroom คือ บริการที่ทุกคนสามารถเข้ามาใช้งานได้ ถูกออกแบบมาเพื่อช่วยให้ผู้สอนสร้างและเก็บชิ้นงานโดยไม่ต้องใช้กระดาษ มีความสามารถในการทำสำเนาของ Google ให้กับผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งมีการสร้างโฟลเดอร์สำหรับผู้เรียนแต่ละคนเพื่อความเป็นระเบียบของข้อมูล ผู้เรียนสามารถติดตามงานต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมายว่ามีอะไรครบกำหนดบ้าง ผู้สอนสามารถติดตามการทำงานของผู้เรียนได้ว่าใครยังไม่ส่งงาน และผู้สอนยังสามารถแสดงความเห็นเกี่ยวกับงานและให้คะแนนกับงานที่นักศึกษาส่งมาได้อย่างรวดเร็ว วิธีการเข้าคลาสเรียนแต่ละครั้งไม่ยุ่งยาก ประโยชน์ของการใช้งาน Google Classroom จะช่วยให้ประหยัดเวลา ตรวจงานได้ง่ายมากขึ้นเป็นระเบียบ และปลอดภัยเพราะ Classroom จะไม่นำเนื้อหาหรือข้อมูลของนักศึกษาไปโฆษณา อีกทั้งยังสามารถเข้าถึงได้ทุกอุปกรณ์

การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บนั้นผู้สอนและผู้เรียนจะมีการพูดคุยกันก่อนถึงเนื้อหาที่จะสอนออนไลน์รวมทั้งแนวทางการในการจัดสอบว่าจะมีแนวทางอย่างไรบ้าง และจะเลือกแอปพลิเคชันใดในการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งสรุปได้ว่าโปรแกรมที่ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีการติดตั้งเหมือนกันในการเรียนการเขียนโปรแกรมเว็บคือ โปรแกรม Dreamweaver กับระบบจัดการฐานข้อมูล XAMPP เพื่อใช้ในการจัดการฐานข้อมูลในรายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บ ซึ่งทั้งสองโปรแกรมเป็นโปรแกรมที่จะต้องติดตั้งอยู่แล้วแม้จะเรียนในห้องเรียนปกติ ส่วนโปรแกรมที่จะใช้การเรียนออนไลน์คือ 1) โปรแกรมที่ใช้ในการอัดคลิปวิดีโอผู้สอนได้เลือกใช้ โปรแกรม Camtasia Studio 8 เป็นโปรแกรมสำหรับผลิตสื่อการเรียนการสอนที่ดี และมีประสิทธิภาพโปรแกรมหนึ่งประกอบด้วยเครื่องมือในการทำงานต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เช่น การบันทึกภาพ และเสียงบนจอภาพ ดูวิดีโอ จัดการและสร้างไฟล์วิดีโอ สามารถตัดต่อ และสามารถบันทึกไฟล์ในรูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น Window Media Player, Real Player, Quick Time และ Animation Gif ในส่วนของ Studio มีฟังก์ชันการทำงานหลากหลาย ทั้งการใส่เอฟเฟกส์ Callout, Transition, Zoom and Pan และ Visual Properties เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนอาจจะใช้โปรแกรมอัดคลิปวิดีโออื่นได้ เช่น โปรแกรม Sony Vegas โปรแกรม Premiere Pro หรือโปรแกรมอื่นๆ ซึ่งการจัดทำคลิปวิดีโอของนักศึกษาหลังจากที่ศึกษาคลิปของผู้สอนเรียบร้อยแล้วนั้นการจะทำให้ผู้สอนเห็นว่านักศึกษาสามารถใช้งานเครื่องมือโปรแกรม และเรียนรู้ผ่านคลิปที่ผู้สอนสอนได้อย่างเข้าใจเพียงใดนั้น นักศึกษาจะต้องมีการอธิบายประกอบคลิปพร้อมด้วย 2) YouTube เพื่ออัปโหลดคลิปวิดีโอของผู้สอนและนักศึกษา เนื่องจากต้องมีการส่งคลิปวิดีโอของผู้เรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องใช้เนื้อที่ในการจัดเก็บคลิปเป็นจำนวนมาก ซึ่ง Google ได้กำหนดพื้นที่เพียง 15 GB ดังนั้นจึงให้นักศึกษาทำการอัปโหลดคลิปวิดีโอไว้ที่

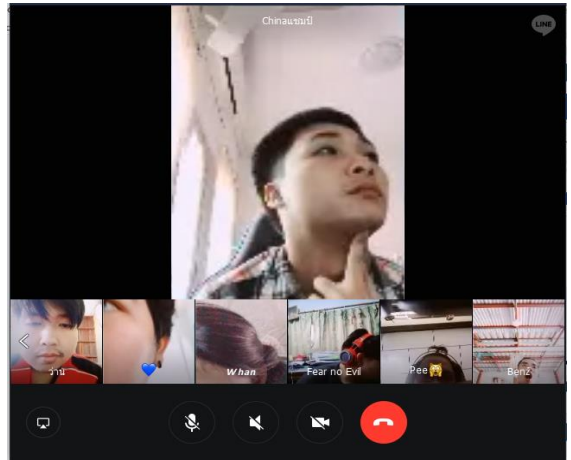
YouTube แล้วจึงทำการคัดลอกลิงก์มาไว้ที่ Google Classroom เพื่อส่งงาน ดังแสดงในภาพที่ 2 ซึ่งในการเรียนจะเริ่มตั้งแต่สร้างฐานข้อมูลใน MySQL สร้างไซต์เชื่อมต่อฐานข้อมูล การเพิ่มข้อมูลจากหน้าเว็บลงในฐานข้อมูล การลบข้อมูล การแก้ไขข้อมูล การค้นหาข้อมูล การอัปโหลดรูปภาพบนหน้าเว็บเพจ การสั่งซื้อสินค้า การคำนวณราคา การล็อกอิน-ล็อกเอาท์การใช้งานระบบ เป็นต้น ซึ่งการจะเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกคนจะทำให้เปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก Google จะให้พื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล 15 GB

ภาพที่ 2 ช่อง YouTube ในการอัปโหลดงานสอน

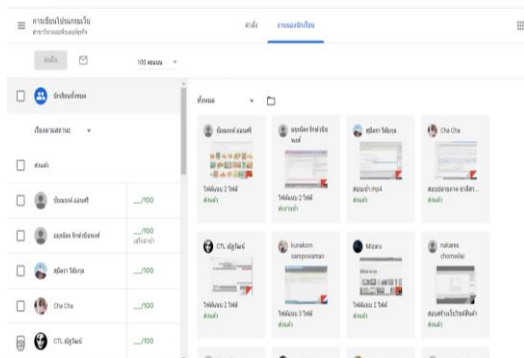
3) Google Classroom สำหรับเก็บหลักฐานการส่งงานของนักศึกษา และจะนำคลิปวิดีโอที่ได้จากการตัดต่อพร้อมทั้งอัปโหลดขึ้นบน YouTube แล้วนำลิงก์ที่ได้คัดลอกมาวางไว้ยังบล็อกใน Google Classroom โดยผู้สอนจะนำคลิปมาวางไว้ก่อนเวลาที่จะมีการจัดการเรียนการสอนในวันเวลาเรียนปกติ โดยที่รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บจะเรียนในทุกวันอังคาร เวลา 8.30 น. – 12.30 น. ซึ่งจะตั้งเวลากำหนดเวลาเปิดให้ผู้เรียนได้เห็นคลิปในเวลา 8.00 น. ของทุกวันอังคาร จากนั้นจะให้ผู้เรียนได้ศึกษาโปรแกรมผ่านคลิปที่ผู้สอนได้จัดทำขึ้นเองก่อน พร้อมทั้งมีการมอบหมายงานทุกสัปดาห์หลังจากที่ได้ศึกษางานจากคลิปวิดีโอที่อัปโหลดบน YouTube เรียบร้อยแล้ว ผู้สอนจะให้ผู้เรียนทำการอัดคลิปของ

ผู้เรียนโดยให้ทำตามคลิปที่อาจารย์ผู้สอนได้อัพโหลดไว้แล้วส่งผ่าน Google Classroom ภายในวันพุธ ก่อนเวลา 24.00 น. 4) แอปพลิเคชัน Line หรือ Zoom เวลาประมาณ 10.30 น. ผู้สอนจะใช้แอปพลิเคชัน Line หรือ Zoom ดังแสดงในภาพที่ 3 เพื่อพูดคุยสอบถามปัญหาที่พบระหว่างศึกษาคลิปวิดีโอ พร้อมทั้งอธิบายในส่วนที่นักศึกษายังไม่เข้าใจอีกครั้งหนึ่ง 5) โปรแกรม Team Viewer เป็นโปรแกรมประเภทรีโมทระยะไกล เพื่อเชื่อมต่อการทำงานระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ จะช่วยให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและควบคุมคอมพิวเตอร์ เดสก์ท็อปจากระยะไกลได้จากทุกที่ ทุกเวลาด้วยการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มี 3G หรือดีกว่า และสามารถเข้าถึงได้ทุกอุปกรณ์และมีความปลอดภัย ซึ่ง Team Viewer จะช่วยแก้ไขปัญหาระยะไกล จะสามารถเข้าถึงไฟล์บนเครื่องช่วยให้งานทำงานสะดวกยิ่งขึ้น โดยในรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ เมื่อผู้เรียนเกิดปัญหาจากการเขียนโค้ดโปรแกรมเกิดขัดข้อง ผิดพลาดจากการเขียนโค้ด ผู้สอนจะเข้าโปรแกรม Team Viewer โปรแกรมนี้จะมีการติดตั้งทั้งเครื่องผู้สอนและเครื่องผู้เรียน เพื่อให้สามารถเข้าไปดูเครื่องของอีกคนได้ ซึ่งจากการเรียนโดยส่วนใหญ่แล้วผู้เรียนจะผิดพลาดจากการพิมพ์ตัวอักษรผิด และตัวแปรที่เกิดจากตัวพิมพ์เล็กและตัวพิมพ์ใหญ่ต่างกัน และปัญหาจากการเชื่อมต่อฐานข้อมูล ที่ผู้เรียนไม่เห็นฐานข้อมูลที่ตนเองสร้างขึ้น เนื่องจากถูกนำไปเก็บไว้ในโฟลเดอร์อื่น ทำให้ไม่สามารถเชื่อมต่อได้ เมื่อผู้สอนเข้าไปดูข้อผิดพลาดที่เครื่องนักศึกษาผ่านโปรแกรม Team Viewer ก็สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงผ่านไปได้ และให้เพื่อนที่ไม่เกิดปัญหาในการระหว่างการเขียนโปรแกรมเป็นผู้ช่วยในการเข้าดูเครื่องเพื่อน ๆ เพื่อลดระยะเวลาในการศึกษาคลิปต่อ ๆ ไป

ภาพที่ 3 การเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันไลน์

จากนั้นอาจารย์ผู้สอนจะทำการตรวจงานที่ได้มอบหมายให้กับผู้เรียน และความเข้าใจในการเรียนของผู้เรียนผ่านคลิปที่ผู้เรียนส่งมา ส่วนในการสอบผู้สอนได้ทำการจัดสอบเพื่อเก็บคะแนนย่อยโดยให้นักศึกษาได้สอบปฏิบัติ ซึ่งได้แนบไฟล์แบบทดสอบไว้ใน Google Classroom โดยให้ผู้เรียนสอบปฏิบัติและทำการอัดคลิปวิดีโอส่งผ่าน Google Classroom ดังแสดงในภาพที่ 4 เช่นเดียวกับการเรียนในแต่ละคาบ แต่จะแตกต่างตรงที่มีการกำหนดระยะเวลาในการทำแบบทดสอบที่จำกัด หากเลยเวลาที่กำหนดไว้จะถูกหักคะแนน ซึ่งผู้เรียนก็จะมีทั้งส่วนที่ทำได้และทำทันเวลา และส่วนที่ทำไม่ทันเวลา แต่ทำได้ก็จะมีบล็อองานให้ส่งสำหรับคนที่ส่งไม่ทัน แต่คะแนนจะได้ไม่เท่ากับเพื่อน ซึ่งในการสอบผู้สอนไม่สามารถที่จะห้ามผู้เรียนลอกกันได้ แต่วิธีที่ผู้สอนคิดว่าดีที่สุด ณ เวลานี้และในสถานการณ์ไวรัสโคโรนากำลังแพร่ระบาดอยู่ในขณะนี้ คือ การสอบปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนทำการอัดคลิปวิดีโอแล้วอธิบายไปพร้อมกันกับการอัดคลิปวิดีโอ นั้น ๆ และเวลาที่ใช้ในการสอบที่เท่ากันจะเป็นตัวแยกความเข้าใจในการเรียนที่ผ่านมาของผู้เรียนได้อีกแนวทางหนึ่ง

ภาพที่ 4 Google classroom ช่องทางการส่งงาน

3. บทสรุป

การระบาดของโควิด – 19 เกิดการเปลี่ยนแปลงกับโลกครั้งสำคัญ ส่งผลให้สถาบันการศึกษา และบุคคลทั่วโลกต้องปรับตัว เกิดการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง รวดเร็ว และมีการสร้างสรรค์เนื้อหาการเรียนการสอนเพื่อใช้ในการเรียนทางไกลให้กับผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เข้าถึงเนื้อหา เพื่อให้การเรียนการสอนในช่วงที่ต้องมีการเว้นระยะห่างระหว่างกันได้ดำเนินต่อไปอย่างราบรื่นและเพื่อให้เกิดการเข้าถึงการศึกษาอย่างต่อเนื่องรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บได้มีการใช้โปรแกรม Line และ โปรแกรม Zoom Cloud Meeting ในการเรียนการสอนออนไลน์ เพราะโปรแกรมทั้งคู่มีการใช้งานง่าย ไม่เสียค่าใช้จ่าย สามารถที่จะสร้างเนื้อหา บันทึกข้อมูล ส่งงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงมีการใช้ Google Classroom และ YouTube มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละบทเรียน ซึ่งมีข้อดีคือผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา และลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด – 19 แต่ในระหว่างเรียนผู้สอนก็พบปัญหาที่เกิดจากการเรียนออนไลน์ คือความเสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ตของทั้งผู้เรียนและผู้สอนที่บางครั้งก็ช้า เกิดการรบกวนฟังเนื้อหาที่ไม่ต่อเนื่อง จึงต้องมีการสลับโปรแกรมไปมาทำให้เสียเวลาในการเรียนรู้ และในช่วงแรกความพร้อมของอุปกรณ์และโปรแกรมที่ใช้งานในช่วงแรกต้องมีการติดตั้งใหม่หลายโปรแกรม ซึ่งเสียเวลาในการดาวน์โหลดโปรแกรมของนักศึกษา อีกทั้งการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และผู้เรียนกับผู้เรียนซึ่งใน

รายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บเป็นวิชาปฏิบัติการเขียนโปรแกรมมีข้อผิดพลาดได้ง่าย การจะเข้าถึงอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาต้องเสียเวลาค่อนข้างมาก หากเป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อนในห้องจะเป็นผู้ช่วยผู้สอนได้เป็นอย่างมากเนื่องจากจะช่วยกันดูข้อผิดพลาดของการเขียนโปรแกรมของเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ซึ่งจะเกิดการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมากกว่าการเรียนแบบออนไลน์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาในชั้นเรียนรายวิชาการเขียนโปรแกรมเว็บ จำนวน 28 คน ทุกคนเห็นว่าการเรียนการสอนออนไลน์เหมาะกับช่วงสถานการณ์โควิด แต่ทุกคนเลือกที่จะมาเรียนในชั้นเรียนเพื่อที่จะได้มีการปฏิสัมพันธ์กันทั้งระหว่างผู้สอนและผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ซึ่งการเรียนการสอนออนไลน์เหมาะกับวิชาเนื้อหาทฤษฎี แต่ในรายวิชาปฏิบัติการจำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตที่มีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง

ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสกับการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในครั้งนี้จะเกิดการปรับตัว โดยมีการคิดค้นพัฒนาการเรียนรู้สิ่งใหม่ โควิด – 19 จะเป็นการเตือนให้เราเกิดการตั้งรับ ตื่นตัว และสร้างสรรค์นวัตกรรมทางเทคโนโลยีให้มีความยืดหยุ่น ปรับใช้ให้เข้ากับยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการเรียนการสอนออนไลน์ในอนาคตนั้นไม่ใช่เรื่องที่ไกลตัวอีกต่อไป ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบใดก็ตาม สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือการเปลี่ยนแปลง ซึ่งต้องยอมรับและเรียนรู้ไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งในการเรียนการสอนออนไลน์ผู้สอนเห็นว่าการเรียนการสอนออนไลน์ยังไม่สามารถทดแทนการเรียนการสอนแบบห้องเรียนจริง ๆ ได้ ไม่ใช่ทุกวิชาจะสามารถเปลี่ยนมาสอนแบบออนไลน์ได้ทั้งหมด ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และประสิทธิภาพของการสอน เพราะห้องเรียนออนไลน์ยังทดแทนไม่ได้ คือ "การปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน" ทั้งอาจารย์ผู้สอน ทั้งผู้เรียน และระหว่างผู้เรียน ซึ่งถือเป็นหัวใจของการเรียน

4. เอกสารอ้างอิง

- อาณัติ รัตนศิริกุล. (2558). **ติดตั้งและบริหารระบบ e-Learning ด้วย moodle**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- โอภาส เกาไสยาภรณ์, วสันต์ อติศัพท์ และ อนุชิต งามขจรวิวัฒน์ . (2560). *การออกแบบการเรียนรู้ การสอน อีเลิร์นนิ่ง : รายการตรวจสอบ*. นีโอพ้อยท์ (1995).
- คะนิง บัวพล. (2563). Zoom ทางเลือกการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19). ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://clib.psu.ac.th/km/zoom>.
- ครูเชียงราย. (2563). Google Hangout Meet สำหรับการเรียนทางไกล เปิดให้ใช้ฟรีเจอร์สำคัญฟรี. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.kruchiangrai.net>
- ครูเชียงราย. (2563). การใช้งาน Microsoft Teams สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์. ค้นเมื่อ 5 เมษายน 2563, จาก <https://www.kruchiangrai.net/>
- พนิดา ทรงรัมย์, มงคล แสนสุข และ สถิติพงษ์ เอื้ออารีมิตร. (2561). การพัฒนาระบบจัดการเรียนการสอนบนเฟซบุ๊ก. *วารสารวิทยาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม*, 5(2), 137-145
- มูลนิธิคีนันแห่งเอเชีย. (2563). การแพร่ระบาดของโควิด-19 สร้างผลกระทบต่อการศึกษาไทยที่สำคัญ 3 ประการ. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก www.kenan-asia.org/th/covid-19-education-impact.
- รพีพรรณ รัตนวงศ์นรา. (2563). 7 วิธีเว้นระยะห่างทางสังคม SOCIAL DISTANCING ต้านภัย COVID-19. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.sanook.com/health/21205/>
- วัชรวิทย์ นันจันที. (2558). Line For Instruction โลกทางเลือกใหม่เพื่อการเรียนการสอน. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <http://lineforinstruction.blogspot.com/>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2563). Webinar กับการพัฒนาชุมชนยุค New Normal. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/articles/e-Commerce/Webinar-New-Normal.aspx?feed=cb66f430-5546-4dd8-b279-3827e88d154b>
- BBC NEWS ไทย. (2020). ไวรัสโคโรนา : ที่มา อาการ การรักษาและการป้องกันโรคโควิด-19. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-51838536>
- Joshua S. Introduction to Online Teaching and Learning. Retrieved from <http://www.wlac.edu/online/documents/otl.pdf>
- marketingoops. (2020) . ‘COVID-19’ ปฏิรูปการศึกษาทั่วโลก! ใช้เทคโนโลยีเรียนรูปแบบใหม่ – ‘มหาวิทยาลัยไทย’ สอนผ่านออนไลน์. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.marketingoops.com/exclusive/business-case/covid-19-reinvent-global-education-system-with-educational-technology/>
- TakraOnlineTraining. (2017). 5 ข้อดีของการเรียน. ค้นเมื่อ 3 เมษายน 2563, จาก <https://www.takraonlinetraining.com/blog/>
- trueid. (2563). งานวิจัยชี้ไวรัสโควิด – 19 อาจแพร่อยู่ในคนมานานแล้ว. สืบค้นจาก <https://news.trueid.net/detail/MaqmgAMreY5a>

กรณีศึกษาการดำเนินนโยบายการลงทุนร่วมภาครัฐและเอกชนสำหรับกิจการท่าเรือในต่างประเทศ

A Case Study on the Public and Private Joint Venture Policy for the Overseas Port Authorities

สุพจน์ ชววีวรรณ¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความที่เขียนขึ้นเพื่อต้องการที่จะให้แนวคิดในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท่าเรือที่เหมาะสมและเหมาะสมกับนโยบายของทางภาครัฐบาลในปัจจุบันที่ต้องการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานและลดภาระทางด้านงบประมาณด้วยการเพิ่มบทบาทการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานและเพิ่มบทบาทการลงทุนของภาคเอกชนในขณะที่ต้องการให้มีการเพิ่มการมีส่วนร่วมของหน่วยงานส่วนท้องถิ่น โดยบทความนี้จะมีทั้งการนำเสนอแนวคิดทางวิชาการและการนำตัวอย่างกรณีศึกษาจากต่างประเทศที่มีโครงสร้างการบริหารใกล้เคียงกับประเทศไทยและอยู่ในภูมิภาคเดียวกับประเทศไทยรวมทั้งมีวัฒนธรรมไม่ต่างจากประเทศไทยมากนัก เพื่อเป็นแบบอย่างในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท่าเรือใหม่ที่ถูกต้อง เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ไม่เป็นภาระแก่งบประมาณของรัฐมากเกินไป และเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ

คำสำคัญ : ท่าเรือ ภาครัฐ เอกชน การร่วมลงทุน

Abstract

This article was written under the objective to present the ideas for policy of port authority development which involved to the current government policy aiming to govern effectively and to reduce the budget burden by promoting the private sector to take the role of governing and investing, together with the local government sector's investment. The ideas presented in this article are not only in the form of academic issue, but also in the form of practical case study on port authority policy in other Asian countries which have the similar government administrative system and culture to Thailand, in order to be the models for improving the proper and fair port authority policy which it did not cause too much on budget burden of the government and benefited the nation.

Keyword: Port, Public sector, Private sector, Joint venture

¹ สาขาวิชาบริหารธุรกิจระหว่างประเทศ โลกีสติศึกษา และการขนส่ง คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

E-mail : supoj@tbs.tu.ac.th

วันที่รับบทความ : 12 กันยายน 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 2 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

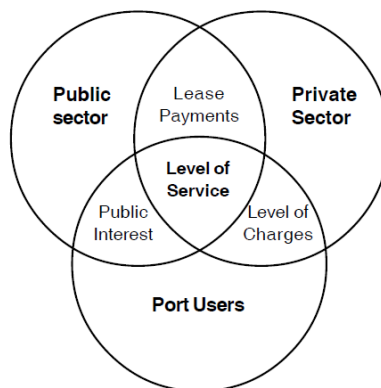
ในปัจจุบันนี้กิจการท่าเรือส่วนใหญ่มักที่จะเป็นการดำเนินการร่วมระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ผ่านโครงการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชน ซึ่งกรณีของท่าเรือในประเทศไทยก็มีการดำเนินการในลักษณะนี้เช่นกัน เพียงแต่วิธีการที่ใช้ในโครงการร่วมทุนฯของประเทศไทยนั้นเป็นเพียงการใช้วิธีการให้สัมปทานแก่เอกชน โดยรัฐมุ่งทำหน้าที่ในการเก็บค่าสัมปทานจากเอกชนเท่านั้น เจ้าหน้าที่รัฐของไทยมีบทบาทน้อยมากในการเข้าไปกำกับดูแลให้การดำเนินการกิจการท่าเรือก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากต่างประเทศอื่น ๆ ที่มีการดำเนินการให้เกิดการประสานประโยชน์ของทั้งสามฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายรัฐ ฝ่ายเอกชน และผู้ใช้บริการ การดำเนินการของต่างประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวนี้น่าที่จะเป็นแนวทางที่ถูกต้อง เนื่องจากท่าเรือเป็นกิจการสาธารณูปโภคประเภทหนึ่งใน

ระบบเศรษฐกิจที่ควรที่จะบริการผู้ใช้บริการอย่างมีคุณภาพในระดับค่าบริการที่ไม่สูงมาก บทความนี้จึงอยากที่จะนำเสนอกรณีศึกษาในต่างประเทศที่มีการดำเนินการในแนวการประสานประโยชน์ของทั้งสามฝ่ายด้วยกัน คือ ฝ่ายรัฐ ฝ่ายเอกชน และผู้ใช้บริการ ดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างแก่ประเทศไทยในการดำเนินนโยบายท่าเรือที่ถูกต้องต่อไป

2. แนวคิดการมีส่วนร่วม

ก่อนอื่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจการดำเนินการโครงการร่วมทุนภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้งสามฝ่ายก็ต้องขอให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจจุดยืนของผลประโยชน์ของแต่ละฝ่ายก่อน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วแต่ละฝ่ายก็มักจะยืนอยู่บนผลประโยชน์ที่แตกต่างกันดังภาพข้างล่างนี้

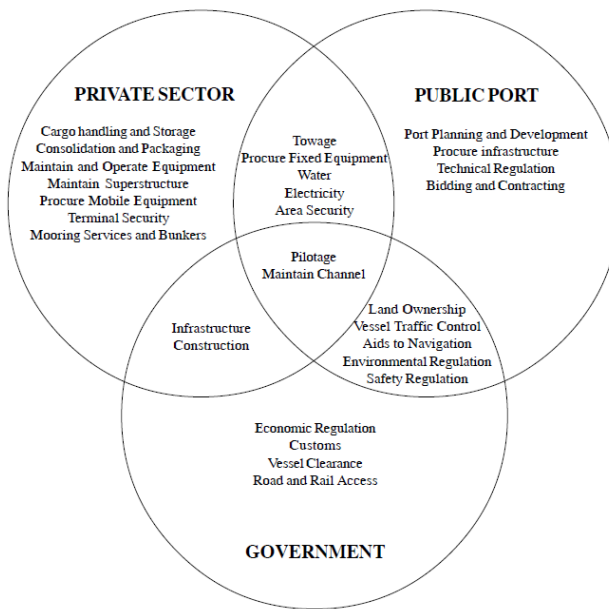
Interactions Between Public and Private Sector and Users

ภาพที่ 1 : Source: Asian Development Bank

โดยรัฐบาลต้องรักษาบทบาทของการทำให้เกิดความมั่นใจว่าบริการต่างๆ ในท่าเรือจะต้องมีอยู่ครบตามความต้องการของสาธารณชน ดังนั้นการดำเนินการโครงการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนจึงควรมั่นใจว่าผลประโยชน์สาธารณะจะต้องได้รับการตอบสนอง โดยการนำเอาความมีประสิทธิภาพของการทำงานบริการของภาคเอกชนมาประสานกับความสามารถของการดำเนินนโยบาย วางแผน ควบคุมและการประสาน

เครือข่ายกับท่าเรืออื่นๆ ของรัฐเข้าด้วยกันกับประสิทธิภาพของเอกชนข้างต้น ส่วนฝ่ายใดจะแบกรับภาระในการลงทุนมากแค่ไหนหรือควรมีส่วนร่วมในการเข้ามาให้บริการแค่นั้นนั้น ในแต่ละส่วนของกิจกรรมในท่าเรือก็มีความเหมาะสมในระดับความมากน้อยของแต่ละฝ่ายที่เหมาะสมแตกต่างกันออกไป ดังภาพที่แสดงข้างล่างนี้

หมายเหตุ วงกลมที่เป็น Public Body นั้นจะหมายถึงรวมถึง หน่วยงานรัฐ เช่น การท่าเรือแห่งประเทศไทย กรมเจ้าท่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ

ภาพที่ 2 : Source: Asian Development Bank

โดยถ้ากิจกรรมนั้นมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นสินค้าสาธารณะหรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เช่นกิจกรรมนำร่อง หรือ การควบคุมการจราจร รัฐบาลท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ เช่น การท่าเรือแห่งประเทศไทย และกรมเจ้าท่า ก็ควรมีบทบาทหลักในการดำเนินกิจกรรม แต่ถ้ากิจกรรมนั้นต้องการความร่วมมือกับหน่วยงานรัฐบาลอื่นๆ ก็ต้องเป็นภาระรัฐบาลกลางในการมีบทบาทหลักในกิจกรรมและถ้าเป็นกิจกรรม

ที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่อยู่ในสถานะแข่งขันและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแก่ผู้อื่นมากนักก็ควรให้เอกชนมีบทบาทหลักในการดำเนินการ เป็นต้น

อย่างไรก็ดีก็อาจจะมีข้อยกเว้นที่แปลกแยกจากแนวคิดข้างต้นไปบ้าง เช่น ในประเทศที่มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด ดังเช่นประเทศสหราชอาณาจักรก็สามารถให้กิจการนำร่อง (Pilotage) อยู่ในมือของเอกชนที่บริหารท่าเรือเพื่อบริการแก่เรือที่ต้องการเข้ามาใช้บริการ ขนถ่ายสินค้าในท่าเรือของตน

แม้ว่าแนวคิดการสร้างโครงการร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในท่าเรือข้างต้นนี้จะเป็นสิ่งที่น่าจะเป็นด้วยหลักการและเหตุผล แต่จากการค้นกรณีศึกษาของประเทศต่างๆในสภาพความเป็นจริงก็ยังไม่สามารถระบุท่าเรือที่มีการดำเนินการตามแนวคิดข้างต้นอย่างเต็มที่ เนื่องจากการกำหนดรูปแบบการร่วมลงทุนมักจะถูกระงับจากแนวนโยบาย กฎหมายและปัจจัยทางการเมือง อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์ของผู้เขียนก็พบว่าโดยทั่วไปแล้วการกำหนดแนวนโยบายการร่วมลงทุนของประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายก็จะมีทิศทางที่สอดคล้องกันกับแนวคิดข้างต้น

ตารางที่ 1 โครงสร้างนโยบายและการบริหารท่าเรือต่างๆ

2.1 กรณีศึกษาจากประเทศต่างๆ

ถ้าจะเลือกประเทศเพื่อเป็นกรณีศึกษาแก่กรณีของประเทศไทยสำหรับกิจการท่าเรือนั้น ที่ปรึกษาเห็นว่าควรที่จะเลือกกรณีท่าเรือในประเทศเกาหลีใต้และประเทศมาเลเซียมาเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีความใกล้เคียงกับท่าเรือในประเทศไทยในหลายๆประการที่นอกเหนือจากการที่เป็นประเทศที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันและมีวัฒนธรรมต่างๆคล้ายกันแล้ว ก็ยังเป็นท่าเรือที่ทางธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีโครงสร้างนโยบายและการบริหารที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันดังจะเห็นได้จากตารางที่ 1 ตารางข้างล่างนี้

National Port Authority	Regional Port Clusters	Provincial Municipal Ports	Separate Authorities/Trusts
Philippines ^a	Indonesia	PRC	Malaysia
Thailand ^b			Singapore
Sri Lanka			PRC
Korea			India
			Pakistan
			Bangladesh

^a There is a separate authority for Cebu and more are expected.

^b In the process of forming an authority for Laem Chabang, and two other ports under separate management.

Source: Asian Development Bank

ตารางที่ 2 รูปแบบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ท่าเรือต่างๆ

Tool	Service	Service-Landlord	Landlord	Tool-Landlord
Cebu	Singapore	Nhava Sheva	Rotterdam	Manila
Davao	Bangkok	Bombay	Laem Chabang	Hong Kong
General Santos	Tanjong Priok	Chennai	Pusan	Karachi
Balikpapan	Penang	Colombo	Kwangyang	Qasim
Banjarmasin	Calcutta	Tianjin	Kelang	Sydney
		Shanghai	Bintulu	Perth
		Chittagong	Songkla/ Phuket	Auckland
			Kaoshiung	Surabaya
				Medan

Source: Asian Development Bank

กล่าวคือ ท่าเรือของทั้ง 3 ประเทศ อยู่ภายใต้ นโยบายที่ถูกควบคุมจากรัฐบาลกลาง (Nationalization Policy) และเจ้าหน้าที่การทำเรือของประเทศมีลักษณะ การบริหารงานที่เน้นการเป็นเจ้าของที่ดิน (Landlord Port) เหมือนดังเช่น ท่าเรือ Kelang ของประเทศ มาเลเซีย และท่าเรือ Pusan ของประเทศเกาหลีใต้

ในขณะที่ท่าเรือกรุงเทพก็มีลักษณะที่เป็น Service หรือ Comprehensive Port ดังเช่น ท่าเรือ ปีนัง นอกจากนี้ก็ยังมีลำดับของการมีปริมาณสินค้าตู้ที่ ผ่านเข้าออกสูงกว่าท่าเรือของประเทศไทย โดยจาก ข้อมูลของ World Shipping Council ในปี ค.ศ. 2020 ก็มีการระบุว่า ท่าเรือBusan ของประเทศเกาหลีใต้อยู่ อันดับที่ 6 ของโลก ส่วนท่าเรือ Kelang ของประเทศ มาเลเซียอยู่อันดับที่ 12 ของโลก ในขณะที่ท่าเรือแหลมฉบังของประเทศไทยอยู่อันดับที่ 21 ของโลก (อ้างอิงจาก <https://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade-/top-50world-container-ports>)

กรณีประเทศเกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้ก็เป็นประเทศหนึ่งที่ต้องการ ขยายสมรรถนะของท่าเรือเพื่อรองรับต่อการขยาย ตัวอย่างมากของปริมาณการค้าระหว่างประเทศของตน แต่รัฐบาลขาดแคลนเงินทุนที่จะนำมาใช้ในการขยาย สมรรถนะของท่าเรือ จึงได้หันมาดำเนินโครงการร่วม ลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

ท่าเรือในประเทศเกาหลีใต้ทั้งหมดยังคงอยู่ใน ความดูแลของภาครัฐ โดยกระทรวงพาณิชย์และ การประมงเป็นผู้รับผิดชอบดูแลทางด้าน การก่อสร้างพื้นฐานของท่าเรือ โดยท่าเรือแต่ละท่าก็จะอยู่ ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ท่าเรือซึ่งจะทำหน้าที่ เป็นเจ้าของที่ดิน หรือ เป็น Landlord Port Authority โดยที่ท่าเทียบเรือคอนเทนเนอร์ก็จะอยู่ภายใต้ การพัฒนาของเจ้าหน้าที่รัฐที่แยกต่างหากที่เรียกว่า Korean Container Terminal Authority (KCTA)

ภายใต้โครงสร้างการทำงานนี้ก็ช่วยให้ ท่าเรือของรัฐที่บริการสาธารณะเหล่านี้สามารถ ปฏิบัติการทำเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ดี ในช่วงปีหลังๆนี้ ก็ได้เกิดปัญหาความยุ่งยากในเรื่องความ

ไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐานท่าเรือที่มีต่อความต้องการใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เกิดความไม่เพียงพออย่างรุนแรงที่ท่าเรือเมือง Busan จนทำให้ 1 ใน 3 ของตู้คอนเทนเนอร์ทั้งหมดในปี ค.ศ.1996 และ ค.ศ.1997 ต้องหันไปใช้ท่าเรือขนส่งสินค้าหีบห่อแทน แต่ในที่สุดปัญหาความไม่เพียงพอนี้ก็ได้ออกแก้ไขไปในที่สุด

ลักษณะการร่วมลงทุนภาครัฐและเอกชนของท่าเรือในประเทศเช่นนี้จะเป็ลักษณะผสมกันระหว่างภาครัฐและบริษัทเอกชนในการให้บริการขนถ่ายสินค้า กล่าวคือ ในเมือง Busan ท่าเทียบเรือคอนเทนเนอร์ที่ถูกปล่อยให้เช่าออกไปอยู่ในการบริหารปฏิบัติการของบริษัทเอกชนของรัฐบาลที่ชื่อว่า Busan Container Terminal Operations Corporation กล่าวคือเป็นบริษัทที่มี KCTA ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐถือหุ้นอยู่เพียงร้อยละ 25 โดยร่วม Pusan East Container Terminal และกลุ่มสายการเดินเรือ

ทั้งนี้รัฐบาลเกาหลีใต้ยังคงต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการจัดหาแหล่งเงินทุนมาก่อสร้างขยายโครงสร้างพื้นฐานของท่าเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาท่าเทียบเรือ Kwangyang Bay ที่มีความยาว ห้า กิโลเมตร ซึ่งจำเป็ที่จะต้องใช้เงินทุนจากหลายแหล่ง เช่น ในระยะแรก KCTAก็ร่วมช่วยออกเงินทุน 23% รัฐบาลร่วมออก 37% กู้จากรัฐบาล 4% กู้จากธนาคารพาณิชย์ 1% และออกพันธบัตรจำหน่ายภายในประเทศ 21% ที่เหลือก็ลงทุนโดยภาคเอกชน โดยการพันธบัตรที่ออกเหล่านี้ได้มีการนำไปจำหน่ายแก่บริษัทสายการเดินเรือที่ต้องการเข้ามาเช่าสัมปทานในท่าเทียบเรือ Kwangyang Bay และอยากได้สิทธิประโยชน์พิเศษในการเข้าถึงอำนวยความสะดวกในท่าเรือ Busan ส่วนในระยะที่สอง KCTAก็ร่วมนำเงินมาลงขันร่วมกับเอกชน ผสมกับการช่วยลงเงินจากรัฐบาล การออกพันธบัตรขายในตลาดญี่ปุ่นและเงินกู้จากธนาคารโลก โดยมีหลักว่าเงินลงทุนจากรัฐบาลจะต้องนำไปสร้างโครงสร้างพื้นฐานเท่านั้น ในขณะที่ผู้ใช้ท่าเรือในการประกอบการ

จะต้องลงทุนในสิ่งอำนวยความสะดวกเหนือพื้นดินและเครื่องมือขนถ่าย

ส่วนในกรณีที่ต้องใช้การแข่งขันประมูลเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีสิทธิในการรับสัมปทาน ประเทศเกาหลีใต้ก็จะมีการดำเนินการจำหน่าย Request for Proposal (RFP) ที่จะมีรายละเอียดเงื่อนไขต่างๆที่ต้องปฏิบัติในการยื่นประมูลและเมื่อได้สัมปทาน โดยผู้สนใจเข้ารับสัมปทานจะต้องยื่นซองประมูล 2 ซอง คือ ซองคุณสมบัติของผู้ประมูล และซองเทคนิคการก่อสร้างและการตั้งราคาแก่ผู้ใช้บริการ

ทั้งนี้ซองเทคนิคการก่อสร้างและการตั้งราคาแก่ผู้ใช้บริการของผู้ร่วมประมูลจะได้รับการพิจารณา ก็ต่อเมื่อซองคุณสมบัติของผู้ประมูลได้ผ่านการยอมรับจากกรรมการประเมิน การตัดสินผู้ชนะการประมูลก็จะตัดสินด้วยข้อมูลในซองเทคนิคการก่อสร้างและการตั้งราคา

โดยในการประมูลท่าเรือแต่ละแห่งนั้นก็จะมี การกำหนดน้ำหนักของเทคนิคและราคาแตกต่างกันออกไปแล้วแต่สภาวะการณ์ของท่าเรือแต่ละที่โดยสัญญาที่จะมีการทำกับผู้รับสัมปทานท่าเรือทุกกรณีจะมีลักษณะเป็น BTO (Build Transfer Operate) คือ เอกชนผู้รับสัมปทานจะต้องเป็นผู้ก่อสร้าง เมื่อสร้างเสร็จก็ต้องโอนความเป็นเจ้าของให้แก่รัฐ หลังจากนั้นรัฐก็จะอนุญาตให้สิทธิแก่เอกชนนั้นๆในการดำเนินการหารายได้เพื่อชดเชยเงินที่ไ้ลงทุนไป โดยในอดีตนั้นถ้าเอกชนเกิดการขาดทุนก็จะได้รับเงินชดเชยจากรัฐผ่านเงื่อนไข Minimum Revenue Guarantee หรือ MRG ซึ่งรัฐบาลชดเชยให้สูงถึงร้อยละ 90 ซึ่งก็ส่งผลให้เกิดช่องทางการแสวงหาประโยชน์ของภาคเอกชนและภาระทางการเงินต่อประเทศ จนถูกวิพากษ์วิจารณ์ในวงกว้างถึงกับต้องยกเลิกไปในที่สุด

กรณีประเทศมาเลเซีย

ท่าเรือในประเทศมาเลเซียอยู่ภายใต้การควบคุมของ Port Commissions and Authorities ที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย Port Authorities Act ในปี ค.ศ. 1963 ที่มีความ

ประสงค์ให้เป็นหน่วยงานที่มีอิสระทางการเงินของตนเอง โดยรัฐบาลให้เงินทุนเริ่มต้นบางส่วนสำหรับการพัฒนา เริ่มต้น ต่อมาประเทศมาเลเซียก็ออกกฎหมายแปรรูป Port Privatization Act ในปี ค.ศ.1990 และได้มีการเปิดประมูลสัมปทานท่าเทียบเรือ Kelang ในปี ค.ศ.1992 เพื่อลดภาระแก่ทางการ โดยกำหนดให้ผู้ประกอบการเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตการประกอบกิจการท่าเรือจากเจ้าหน้าที่ ให้สามารถประกอบการได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎข้อบังคับในเรื่องความปลอดภัยและการตั้งราคาที่เจ้าหน้าที่ท่าเรือกำหนด

แม้ว่าการแปรรูปท่าเรือ Kelang นี้จะดูประหนึ่งว่าเป็นการแปรรูปอย่างเต็มที่ แต่แท้ที่จริงแล้วก็เป็นเพียงการโอนทรัพย์สินจากภาครัฐไปให้แก่บริษัทนิติบุคคลของรัฐบาล โดยการให้สัมปทานเริ่มแรกเป็นการให้แก่ผู้ร่วมทุนระหว่างเจ้าหน้าที่ท่าเรือ Kelang ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 49 และ บริษัท Konnas Terminal Kelang Sdn Bhd ซึ่งถือหุ้นร้อยละ 51 ซึ่งบริษัท Konnas Terminal Kelang Sdn Bhd นี้เป็นบริษัทที่เกิดจากการร่วมทุนระหว่างบริษัทลากตู้คอนเทนเนอร์ของรัฐบาลที่ชื่อ Kontena Nasional กับผู้ประกอบการท่าเทียบเรือ P&O โดยผู้ประกอบการท่าเทียบเรือ P&O เป็นผู้ถือหุ้นส่วนน้อย และในปี ค.ศ.1992 ก็ได้มีการนำหุ้นร้อยละ 40 ของทั้งหมดมากระจายให้พนักงานร้อยละ 5 ส่วนที่เหลือก็เอาไปกระจายสู่สาธารณชนในรูป Initial Public Offering (IPO) ส่วนกิจกรรมท่าเรืออื่น ๆ ที่เหลือที่ไม่ได้อยู่ในสัญญาสัมปทานก็ได้มีการโอนให้แก่บริษัท Kelang Port Management ซึ่งเป็นบริษัทที่มีผู้ถือหุ้นร่วมคือ บริษัทของรัฐบาลที่ชื่อ Kontena Nasional, Malaysian Intl. Shipping Corporation, รัฐบาลท้องถิ่นรัฐ Selangor และกองทุน Pilgrim

ต่อมาปรากฏว่าการขยายตัวของปริมาณตู้สินค้าได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนเจ้าหน้าที่ท่าเรือ Kelang ต้องเริ่มการก่อสร้าง ท่าเทียบเรือแห่งใหม่ทางตะวันตก เรียกว่า Westport โดยได้มีการเปิดสัมปทานด้วยรูปแบบสัญญาที่เป็น BOT ซึ่งผู้รับดำเนินการสัมปทานนี้

ก็คือ บริษัทที่มีรัฐบาลเป็นผู้ถือหุ้นที่แปลงมาจากเจ้าหน้าที่ท่าเรือ Kelang

ส่วนท่าเรืออื่นๆในประเทศมาเลเซียก็มีการใช้วิธีการร่วมทุนที่หลากหลายเช่น ท่าเรือปีนัง ได้มีการแบ่งองค์กรของตนออกเป็น บริษัทเจ้าของที่ (Landlord) ซึ่งถือหุ้นโดยรัฐบาล และบริษัทดำเนินการบริการท่าเรือ โดยบริษัทเป็นรูปบริษัทจำกัดที่เอกชนถือหุ้น ส่วนท่าเรือ Bintulu ก็มีการใช้วิธีการเดียวกับท่าเรือปีนัง เพียงแต่สัดส่วนของสินค้าที่ผ่านเข้าออกภายใต้การดำเนินงานของเอกชนเป็นสินค้าเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์เกี่ยวเนื่องกับเกษตรกรรม นอกจากนี้ทั้งท่าเรือ Bintulu และท่าเรือ Johore ก็มีการแยกเป็น เจ้าหน้าที่ท่าเรือที่เป็นเพียงเจ้าของที่ (Landlord authority) กับบริษัทดำเนินการบริการท่าเรือที่มีรัฐบาลเป็นเจ้าของ นอกจากนี้ก็มีกระแสเรียกร้องให้การลงทุนครั้งต่อไปควรนำเงินมาจากการกระจายหุ้น แต่กระแสการเรียกร้องนี้ก็ไม่ได้รับการตอบรับแต่อย่างใด

4. บทสรุป

โดยสรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ท่าเรือในต่างประเทศที่มีลำดับท่าเรือดีกว่าประเทศไทยและมีสภาพแวดล้อม ต่างๆที่ใกล้เคียงกับประเทศไทยที่ได้มีการยกมาเป็นกรณีศึกษา ล้วนแล้วแต่มีแนวนโยบายในการดำเนินโครงการร่วมทุนภาครัฐและเอกชนที่มีแนวทางที่เข้าไปมีอำนาจบางส่วนในการกำกับประกอบการท่าเรือของผู้ประกอบการเอกชนในรูปแบบการตั้งบริษัทร่วมกัน เพื่อการสร้างหลักประกันในการดูแลการให้บริการที่ดีภายใต้ราคาที่เป็นธรรมแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ภาครัฐบาลไทยควรนำมาพิจารณาใช้เป็นแบบอย่างต่อไป อีกประเด็นที่เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจจากกรณีศึกษาของ ประเทศเกาหลีใต้ก็คือ การริเริ่มในการระดมเงินทุนสร้างท่าเรือจากกลุ่มผู้ประกอบการที่มีความสนใจในการเข้าร่วมประมูลในการประกอบการท่าเรือ วิธีการนี้เป็นวิธีที่จะทำให้ภาระทางการเงินและหนี้สาธารณะของภาครัฐและประเทศ

ในโครงการสร้างท่าเรือนั้นลดลง ในขณะที่สร้างการมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการท่าเรือที่สนใจเข้าแข่งขันในการประมูลทุกคน ดังนั้นแม้ผู้ประกอบการบางรายจะพลาดพ่ายแพ้การประมูลในการรับสิทธิบริหารท่าเรือแต่ตนก็ยังได้รับผลผูกพันประโยชน์จากโครงการท่าเรือในฐานะผู้ถือหุ้นหรือการเป็นเจ้าของกิจการแทน และอาจช่วยผู้ประกอบการที่ได้สิทธิในการบริหารท่าเรือให้สามารถบริหารกิจการให้ดีขึ้นด้วย

5. เอกสารอ้างอิง

Asian Development Bank. (2000). **Developing Best Practices for Promoting Private Sector Investment in Infrastructure.**

Manila, Philippines: Author.

Kim, Jay-Hyung., Kim, Jungwook. and Choi, Seokjoon. (2011). **Public-Private Partnership Infrastructure Projects: Case Studies from the Republic of Korea : Volume 2.** Manila, Philippines: Asian Development Bank.

Toledano, P., Thomashausen, S., Maennling, N. and Shah, A. (2014). **A Framework to Approach Shared Use of Mining-Related Infrastructure.** Columbia: Columbia University.

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). (1998). **Guidelines for Port Authorities and Governments on the privatization of port facilities** , Geneva , Switzerland.

World Bank. (2009). **Beyond the Bottlenecks: Ports in Africa.** Retrieved from <https://ppp.worldbank.org/public-private->

[partnership/library/beyond-bottlenecks-ports-africa](https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/beyond-bottlenecks-ports-africa)

World Shipping Council. (2020). Retrieved , from <https://www.worldshipping.org/about-the-industry/global-trade-/top-50world-container-ports>.

ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้อนุสัญญา UPOV 1991

Thai Food Security under the Convention of UPOV 1991

วันเฉลิม จันทรากุล¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการ เรื่อง ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้อนุสัญญา UPOV 1991 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาถึงที่มาของอนุสัญญา UPOV 1991 2. ศึกษาผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร และ 3. ทางออกในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า 1) ที่มาของ UPOV 1991 เป็นความตกลงเพื่อให้สิทธิผูกขาดพันธุ์พืชใหม่แก่บริษัทและนักปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันใน "ปัจจัยการผลิต" ให้แก่ทุนเพื่อการทุจริต และกอบโกยมูลค่าส่วนเกินจากเกษตรกร 2) จะกระทบต่อประเทศไทย คือ 2.1) กระทบต่อการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และการแลกเปลี่ยนพันธุ์ของเกษตรกรรายย่อย 2.2) กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกร 2.3) เพิ่มระยะเวลาการผูกขาดพันธุ์พืชเพิ่มขึ้น 2.4) จะทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพันธุ์พืชใหม่ได้ยากขึ้น 2.5) จะทำให้เมล็ดพันธุ์พืชใหม่มีราคาแพงขึ้น และ 2.6) บริษัทขนาดใหญ่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพโดยไม่ต้อง แบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตรองค์ความรู้และขีดความสามารถด้านการปรับปรุงพันธุ์ของประเทศ 3) ทางออกในการแก้ปัญหาคือภาคประชาชนควรต่อสู้ผ่านเวทีสาธารณะในประเด็นสิทธิเกษตรกร การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงด้านอาหาร

คำสำคัญ : ยูโปฟ1991, ความมั่นคงด้านอาหาร, สิทธิเกษตรกร, ปรับปรุงพันธุ์, เกษตรกร

Abstract

The purposes of this study were to study the origin of the UPOV 1991 Convention, to study the effects on Thai food security and to discover for appropriate solutions. The results of the study indicated that UPOV 1991 was the agreement to provide a monopoly on new plant species to companies and breeders which confirmed about the factors of production to capitals for exploitation and surplus value to farmers. In terms of effects on Thailand were the effects on seed storage and breeding exchange of small farmers, the effects on biodiversity and food security of agriculturist, the effects on long term of plant monopoly, the effects on difficulty to access to new plant varieties of farmers, the effects on more expensive seeds, and the effects on convenience for large corporations to access to biological resources without benefit sharing causing food and agriculture insecurity and

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศและการพัฒนา) มหาวิทยาลัยรังสิต

E-mail : Wanchalemchan2017@gmail.com

ability to develop the plant bleeding. Lastly, the appropriate solution was the population should publicly dispute in terms of farmer right, biodiversity and food security.

Keyword: UPOV1991, food security, farmers rights, breeding, farmers

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 7 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

อนุสัญญาว่าด้วยสหภาพระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (Convention on International Union for the Protection of New Varieties of Plants) หรืออนุสัญญา UPOV (ยูพอฟ) วัตถุประสงค์ของอนุสัญญานี้ คือ ประเทศสมาชิกต้องให้ความคุ้มครองแก่พันธุ์พืชใหม่ด้วยการให้สิทธิเด็ดขาดแก่นักปรับปรุงพันธุ์ โดยมีเหตุผล คือ เพื่อให้โอกาสแก่นักปรับปรุงพันธุ์ในการที่จะได้ค่าตอบแทนจากการลงทุนในการปรับปรุงพันธุ์พืช เพื่อสร้างแรงจูงใจให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชในการพัฒนาพันธุ์พืชใหม่และเพื่อเป็นการรับรู้ถึงสิทธิในทางศีลธรรมของนักปรับปรุงพันธุ์ที่ได้ใช้ความวิริยะ อุตสาหะในการปรับปรุงพันธุ์พืช ขึ้นมาใหม่ (สุรไกร สังขสุบรรณ และคณะ,ออนไลน์)

อนุสัญญานี้ได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ความคุ้มครองสิทธิของนักปรับปรุงพันธุ์พืช (Plant Breeder's Rights) ให้มากขึ้นตามลำดับ คือ ใน พ.ศ. 2515 2521 และ 2534 (ค.ศ. 1932 1978 และ 1991) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแก้ไขปรับปรุงเป็นอนุสัญญาUPOV ฉบับค.ศ. 1991 ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงล่าสุดในขณะนี้ เป็นการปรับปรุงแก้ไขหลังจากที่มีอนุสัญญานี้ ใช้บังคับแล้ว 23 ปี ภายหลังการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีชีวภาพและการเปิดกว้างของระบบการค้าเสรีจากการจัดตั้งองค์การการค้าโลก โดยมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มสิทธิในพันธุ์พืชใหม่ของ นักปรับปรุงพันธุ์พืชให้มากขึ้นจนมีระดับใกล้เคียงกับสิทธิตาม

กฎหมายสิทธิบัตร ซึ่งจะทำให้ประเทศที่มีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูงกว่าสามารถหาประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาชดเชยรายได้จากการจำหน่ายผลิตผล และยังทำให้นักปรับปรุงพันธุ์พืชสามารถแสวงหาประโยชน์จากพันธุ์พืชใหม่ที่นักเทคโนโลยีชีวภาพนำไปต่อยอดสร้างพันธุ์พืชที่ต่างไปได้ (สุรวิช วรรณไกรโรจน์,ออนไลน์)

หากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญา UPOV จำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ให้สอดคล้องกับอนุสัญญา UPOV (ประเทศไทย,ออนไลน์) สำหรับร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. เป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพันธุ์พืช (พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีมาตรฐานสากลระหว่างประเทศเนื้อหาในร่างกฎหมายฉบับใหม่มีเนื้อหาสอดคล้องกับอนุสัญญา UPOV 1991 (อานันท์ เกียรติสารพิภพ,2560,หน้า 10)

ดังนั้น จึงมีคำถามในการวิจัยเรื่องนี้ว่า 1) ที่มาและเป้าหมายที่แท้จริงของอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) คืออะไร มีลักษณะอย่างไร จะส่งผลดีผลเสียอย่างไร 2) ผลกระทบจากอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) ที่มีต่อความมั่นคงทางด้านอาหารของไทยจะเป็นอย่างไร 3) แนวทางออกใน

การแก้ปัญหาการสร้างความมั่นคงทางอาหารของไทย ภายใต้เงื่อนไขสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV 1991) ควรเป็นอย่างไร

2. เนื้อหา

2.1 แนวคิดทฤษฎี

1) แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมือง

เศรษฐศาสตร์การเมืองคือ เศรษฐศาสตร์แบบอื่นที่ไม่ได้เป็นเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก หรืออาจเรียกเศรษฐศาสตร์การเมืองว่าเศรษฐศาสตร์กระแสรอง หรือเศรษฐศาสตร์ทวนกระแส ทั้งนี้มีสำนักคิดที่หลากหลายกว่า 10 สำนักคิดด้วยกัน ที่สำคัญ เช่น เศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์ (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ.2550,หน้า (3)) สำหรับการรับรู้ทั่วไปในวงการระดับหนึ่งนั้นมรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมืองก็คือเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบแบบมาร์กซ์นั่นเอง ทั้งนี้ มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์อาจสรุปได้ดังนี้1.เศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นที่จะศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลทั้งหลายและใช้วิธีการศึกษาหาสาเหตุที่แท้จริงในประวัติศาสตร์ 2.การศึกษาของเศรษฐศาสตร์การเมืองจะพยายามศึกษาและสังเกตการพัฒนาของสังคมทั้งสังคมในแง่ที่เป็นหน่วยรวมโดยมุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆของสังคมในด้านความสัมพันธ์ทางการผลิต และความสัมพันธ์ทางด้านการเมือง 3.การศึกษาเศรษฐกิจการเมืองแบบนี้จะเป็นการศึกษาเชิงวิพากษ์ ซึ่งมองวิธีการผลิตแบบทุนนิยม ทรัพย์สินส่วนบุคคล แรงงาน กำไร ในแง่ที่เป็นปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ และมุ่งชี้ให้เห็นถึงลักษณะความเป็นไปได้แนวโน้มของระบบทุนนิยม ทั้งนี้ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่ามรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ที่สำคัญ 3 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ส่วนรวมทั้งหมด 2) การวิเคราะห์ในเชิงประวัติศาสตร์ และ 3) การวิเคราะห์ที่เน้นความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงโดยมีมโนทัศน์เรื่องชนชั้น

เป็นแกนกลางของการวิเคราะห์ (กนกศักดิ์ แก้วเทพ. 2550,หน้า 3-8)

ในทัศนะของมาร์กซ์ มีความเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างชนชั้นต่างๆ นั้นเป็นความสัมพันธ์ในเชิงกดขี่ขูดรีดเอารัดเอาเปรียบ ในสังคมศักดินาการเอารัดเอาเปรียบมักจะอยู่ในรูปแบบของการถ่ายทอดผลผลิตจากชาวนาไปยังเจ้าที่ดินโดยตรง แต่ในสังคมทุนนิยมแหล่งที่มาของการเอารัดเอาเปรียบมีความชัดเจนน้อยกว่า มาร์กซ์กล่าวว่า ชนชั้นกรรมาชีพนั้นผลิตได้มากจนเกิดเป็นมูลค่าส่วนเกิน (Surplus Value) ซึ่งเป็นกำไรอันมากมายของชนชั้นนายทุน แต่ชนชั้นกรรมาชีพก็ไม่ได้ประโยชน์จากสิ่งที่ดินผลิตได้มากนัก (วินัย ผลเจริญ. (ม.ป.ป.),หน้า 43, อ้างถึงใน Giddens, Anthony. 2009: 439-440)

ในทัศนะของมาร์กซ์ ยังระบุด้วยว่า การผลิตจะกำหนดชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ในขณะเดียวกันพลังการผลิต ยังเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ในการผลิต และการแลกเปลี่ยนระหว่างมนุษย์ที่ทำการผลิตด้วยกันอีกด้วย ความสัมพันธ์ทางการผลิต (Production relation) ในที่นี้ได้แก่ความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบเจ้าที่ดินกับชาวนาที่ดินหรือระหว่างนายทาสกับทาสหรือระหว่างนายทุนกับกรรมกร พลังการผลิตกับความสัมพันธ์ทางการผลิต ประกอบเข้าด้วยกันเป็นโครงสร้างทางเศรษฐกิจของสังคม ซึ่งเรามักจะเรียกกันง่าย ๆ สั้น ๆ ว่าโครงสร้างส่วนล่างนั้นจะไปกำหนดโครงสร้างส่วนบน อีกทีหนึ่ง โครงสร้างส่วนบนแบบนี้ได้แก่ ระเบียบกฎหมาย การเมือง ศาสนา อุดมการณ์ ตลอดจนโลกทัศน์ ชีวิตทัศน์ของมนุษย์ หรือสภาพทางวัตถุของมนุษย์ เป็นตัวกำหนดวิธีคิดคนและสถาบันทางสังคมของมนุษย์ (กนกศักดิ์ แก้วเทพ และคณะ. 2550, หน้า 3-4)

2) แนวคิดทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ

เลนิน (V.I.Lenin) นักปฏิวัติชาวรัสเซียผู้ก่อตั้งสหภาพโซเวียตได้ขยายแนวคิดของมาร์กซ์ (Marx)

ไปสู่เศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ เพื่ออธิบายลัทธิจักรวรรดินิยม (imperialism) และสงคราม เลนินระบุว่า นายทุน (capitalists) จะพยายามแก้ปัญหาของตนโดยส่งออกทุนไปต่างประเทศ เนื่องจากทุนนี้ต้องการการปกป้องจากผู้ทำลายทั้งในและต่างประเทศ รัฐบาลจึงตั้งอาณานิคมในภูมิภาค (colonize regions) เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของการลงทุนในต่างประเทศ (Jeffrey A. Frieden, David A. Lake. 2014.p.11) เลนินพิจารณาว่าการแข่งขันกันของทุนทำให้เกิดการผูกขาด (Monopoly) และรวมตัวเป็นทุนขนาดใหญ่ในรูปแบบของทรัสต์ (Trusts) คาร์เทล (Cartels) แต่เมื่อทุนมีขนาดใหญ่ขึ้น ทุนก็มีความต้องการสะสมทุนและขยายตัวเพิ่มมากขึ้นตามตรรกะของทุน แต่ตลาดและแหล่งวัตถุดิบภายในประเทศมีขอบเขตจำกัด จึงทำให้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเกิดวิกฤตการณ์ได้ถ้าไม่สามารถขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้ทุนต้องทำการขยายตัวไปหาตลาดและแหล่งวัตถุดิบจากภายนอกในรูปแบบของอาณานิคมเพื่อแสวงหาตลาดและแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ ประเทศชายขอบ (Peripheral Countries) ต่างๆ จึงถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของระบบทุนนิยมในรูปแบบของอาณานิคมประเทศอุตสาหกรรมจึงทำการครอบงำประเทศอาณานิคมในรูปแบบของจักรวรรดินิยม (Imperialism) (กุลลณี มุทธากุล, 2547, หน้า (3-16).

โดยในการศึกษาเรื่อง ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้อนุสัญญา UPOV 1991 นี้ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบการศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์และทฤษฎีจักรวรรดินิยม (Imperialism) ตามรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไปนี้

2.2 วิเคราะห์ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้อนุสัญญา UPOV 1991

1) ที่มาของ UPOV 1991 : อนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (International Convention for the Protection of New Varieties of

Plants : UPOV 1991) เป็นอนุสัญญาที่จัดให้มีการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในรูปแบบเฉพาะลักษณะเฉพาะ (sui generis) ซึ่งได้รับการดัดแปลงโดยเฉพาะสำหรับกระบวนการปรับปรุงพันธุ์พืชและได้รับการพัฒนาโดยมีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมให้นักปรับปรุงพันธุ์ (breeders) พัฒนาพันธุ์พืชใหม่ๆ (ec.europa.eu.online) หากวิเคราะห์ในแนวเศรษฐศาสตร์การเมืองแนวมาร์กซิสต์ จะเห็นว่าเป็นความตกลงเพื่อให้สิทธิผูกขาดพันธุ์พืชใหม่แก่บริษัทและนักปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันใน "ปัจจัยการผลิต" ให้แก่ทุนเพื่อการขูดรีด (the exploited) และกอบโกยมูลค่าส่วนเกิน (surplus value) จากเกษตรกร ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในการผลิตระหว่างนายทุนกับเกษตรกร

ซึ่งทุนเมื่อมีขนาดใหญ่ขึ้นก็มีความต้องการสะสมทุนและขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทุนต้องทำการขยายตัวไปหาตลาดและแหล่งวัตถุดิบจากภายนอกในรูปแบบของอาณานิคมเพื่อแสวงหาตลาดและแหล่งวัตถุดิบใหม่ๆ จึงเกิดความสัมพันธ์ในการผลิตในรูปแบบของประเทศศูนย์กลาง (บริษัทข้ามชาติ) กับประเทศชายขอบ (เกษตรกรประเทศชายขอบ) ระบบทุนนิยมได้ส่งต่อการขูดรีดในระดับประเทศไปสู่ระดับระหว่างประเทศ โดยบริษัทข้ามชาติ ได้ร่วมกับรัฐและกลุ่มทุนท้องถิ่นของประเทศนั้นๆ ในการสร้างกฎหมายที่สอดคล้องกับอนุสัญญา UPOV 1991 เพื่อสร้างกลไกในการผูกขาด (Monopoly) กระบวนการผลิตอาหาร เพื่อการขูดรีดมูลค่าส่วนเกินจากปัจจัยการผลิตเพื่อผลิตอาหาร

ซึ่งรูปแบบปัจจุบันของโลกาภิวัตน์ได้สร้างระบอบอาหารที่ปิดกั้น ขึ้นมาภายใต้การนำของกลุ่มทุนเกษตรกรรมข้ามชาติ และส่งผลให้เกิดกระบวนการพรากปัจจัยการผลิตในภาคเกษตร (สุธี ประศาสน์ เศรษฐ. 2557, หน้า 59) ซึ่งจะทำให้มีปัญหาด้านความมั่นคงด้านอาหารตามมา ดังนั้นจากประเด็นข้างต้น จึงชี้ให้เห็นว่าอนุสัญญา UPOV 1991 เป็นเครื่องมือของทุนสำหรับการแย่งชิงปัจจัยการผลิตจากเกษตรกร โดยเฉพาะจากเกษตรกรประเทศชายขอบ

2) ผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารของไทย

จากการวิเคราะห์ด้วย ทฤษฎีจักรวรรดินิยม พบว่า ความสัมพันธ์ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศศูนย์กลางและประเทศชายขอบจะเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ใช้อำนาจ อิทธิพล และการบีบบังคับเหนืออีกฝ่าย เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ตามที่ตนเองต้องการ เช่น กรณีการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญา UPOV 1991 ที่สหรัฐฯ ใช้เป็นเงื่อนไขให้คู่เจรจาเขตการค้าเสรี(FTA) กับตนเองให้ยอมรับ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

นอกจากนี้ บริษัทของประเทศศูนย์กลาง ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากประเทศของตน ใช้อำนาจที่เหนือกว่านี้ในการร่วมมือกับทุนท้องถิ่น และรัฐบาลประเทศชายขอบให้ดำเนินการตามที่ต้องการ

เช่น เมื่อปี พ.ศ.2556 สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย ซึ่งมีสมาชิกของสมาคมประกอบไปด้วยบริษัทเมล็ดพันธุ์รายใหญ่สัญชาติไทยและต่างชาติ ได้ร่วมกับกรมวิชาการเกษตร ยกร่างกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาเหมือนกับ UPOV 1991 (ไพลิน กิตติเสรีชัย, 2557: 34) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย คือ 1) สร้างความเดือดร้อนแก่เกษตรกร เพราะการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และการแลกเปลี่ยนพันธุ์พืชซึ่งเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของเกษตรกรของเกษตรกรรายย่อย 2) กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกรรายย่อย ชุมชนท้องถิ่น และของประเทศในระยะยาว 3) เพิ่มระยะเวลาการผูกขาดพันธุ์พืชเพิ่มขึ้นจากพืชทั่วไปซึ่งเดิม 12-17 ปี เป็น 20- 25 ปี ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพันธุ์พืชใหม่ได้ยากขึ้น 4) ภายใต้ข้อจำกัดของสิทธิเกษตรกรและการขยายสิทธิของบริษัทเมล็ดพันธุ์จะทำให้ผลกระทบกรณีการเข้าเป็นภาคี UPOV 1991 25 ปี ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพันธุ์พืชใหม่ได้ยากขึ้น 5) ภายใต้ข้อจำกัดของสิทธิเกษตรกรและการขยายสิทธิของบริษัทเมล็ดพันธุ์จะทำให้เมล็ดพันธุ์พืชใหม่มีราคาแพงขึ้นประมาณ

3-4 เท่าตัว และ 6) บริษัทขนาดใหญ่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพโดยไม่ต้องแบ่งปันผลประโยชน์คิดเป็นมูลค่าเศรษฐกิจมหาศาล (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ,ออนไลน์) ซึ่งจะทำให้ประเทศสูญเสียความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร องค์ความรู้และขีดความสามารถด้านการปรับปรุงพันธุ์ของประเทศ

3) ทางออกในการแก้ปัญหา

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น สะท้อนถึงความสัมพันธ์ในการผลิตของทุนจากประเทศศูนย์กลางกับเกษตรกรของประเทศชายขอบ ภายใต้การต่อสู้แย่งชิง "ปัจจัยการผลิตอาหาร" โดยทุนจากประเทศศูนย์กลาง ภายใต้การสนับสนุนขององค์การระหว่างประเทศ ได้ร่วมสร้างเครื่องมือขึ้นมา คือ อนุสัญญา UPOV เพื่อบีบให้รัฐและเกษตรกรของประเทศชายขอบยอมจำนน

แต่อย่างไรก็ตามแม้จะอ้างว่าอนุสัญญา upov 1991 มีประโยชน์ ในการสร้างหลักประกันให้กับนักปรับปรุงพันธุ์โดยทั่วไปได้พัฒนาพันธุ์พืชใหม่ แต่ในความเป็นจริง เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไป ไม่สามารถที่จะประโยชน์จากเรื่องนี้ เนื่องจากต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการพัฒนา ดังนั้นประโยชน์จะตกอยู่กับกลุ่มทุนในประเทศชายขอบ หรือ กลุ่มทุนหรือบริษัทขนาดใหญ่ของประเทศศูนย์กลางมากกว่า ซึ่งในที่สุดเกษตรกรในประเทศชายขอบก็จะตกอยู่ภายใต้การครอบงำของประเทศศูนย์กลาง เพราะต้องซื้อปัจจัยการผลิตจากประเทศศูนย์กลางอยู่ตลอดและต้องอยู่ภายใต้การผลิตซ้ำการกดขี่ขูดรีดของประเทศศูนย์กลางอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ซึ่งการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ตามแนวคิดของมาร์กซ์ คือ ต้องการมีการต่อสู้โดยเกษตรกรสามารถต่อสู้ผ่านทั้งเวทีระดับประเทศ หรือ ระดับนานาชาติ โดยควรหยิบยก 2 ประเด็นหลักมาโต้แย้งกับสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชคือ 1) สิทธิเกษตรกร 2) อธิปไตยทางอาหาร

1. เรื่อง “สิทธิเกษตรกร” ตามแนวทางของการประชุมขององค์การอาหารโลกแห่งสหประชาชาติ (FAO) ในปี ค.ศ. 1985 ได้มีการกล่าวถึงสิทธิเกษตรกรเป็นครั้งแรกจากที่ประเทศกำลังพัฒนาเสนอสิทธิเกษตรกรเพื่อถ่วงดุลกับสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชที่ประเทศอุตสาหกรรมใช้เพื่อปกป้องพันธุ์พืชที่ปรับปรุงพันธุ์ด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ (สมชาย รัตนเชื้อสกุล, 2557, หน้า 140) ซึ่งเป้าหมายประการหนึ่งของสิทธิเกษตรกร คือ วิธีชีวิตของเกษตรกรมีส่วนช่วยอนุรักษ์และพัฒนาพันธุ์พืชให้ยังคงความหลากหลายต่อไป (สมชาย รัตนเชื้อสกุล, 2557, หน้า 141-142 อ้างถึงใน Christensen, E., 1987: 279)

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ยังได้ร่างสนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร” (*International Treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture: ITPGRFA*) และที่สำคัญในสนธิสัญญานี้ให้การยอมรับสิทธิเกษตรกร และส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคีสมาชิกกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิเกษตรกร (มาตรา 9) ตามความเหมาะสม 1. การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวข้องกับทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร 2. สิทธิอันชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมพืชเพื่ออาหารและการเกษตร 3. สิทธิอันชอบธรรมที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจระดับชาติ ในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์พันธุกรรมพืชอย่างยั่งยืน (สงกรานต์ จิตรากร, 2552, หน้า 2-3) ซึ่งประเด็นนี้ กลุ่มเกษตรกรองค์กรพัฒนาเอกชน และนักวิชาการ สามารถใช้ต่อสู้เรียกร้องสิทธิทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ เพื่อต่อสู้กับสิทธินักปรับปรุงพันธุ์พืชได้ ซึ่งควรทำกิจกรรมต่อสู้เรียกร้อง และกดดันให้หน่วยงานระดับชาติ และระดับนานาชาติ เช่น องค์การอาหารและเกษตรแห่ง

สหประชาชาติ (FAO) เร่งดำเนินการเรื่องนี้อย่างจริงจัง

2. "อธิปไตยทางอาหาร" หรือ Food Sovereignty ซึ่งหมายถึง สิทธิของประชาชนที่จะกำหนดนโยบายเกษตรและอาหารของตนเองที่จะปกป้องและควบคุมการค้าและการผลิตทางการเกษตรภายในประเทศเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ศยามล เจริญรัตน์ และคณะ, 2556 ,หน้า 48)

ซึ่งทั้ง 2 ประเด็นนี้ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงด้านอาหารที่แท้จริง เนื่องจากความมั่นคงด้านอาหารในแง่ของอนุสัญญา upov 1991 จะเป็นความมั่นคงด้านอาหารอาหารของกลุ่มทุน แต่ความมั่นคงด้านอาหารในแง่ของสิทธิเกษตรกร และอธิปไตยทางอาหาร จะเป็นสิทธิของคนส่วนใหญ่ในการเข้าถึงอาหาร และจะช่วยสร้างความหลากหลายทางพันธุ์พืช ซึ่งจะนำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง ในทางกลับกันการให้สิทธิแก่นักปรับปรุงพันธุ์พืชเหนือพันธุ์พืชจะเป็นการทำลายหลักพื้นฐานการสร้าง ความหลากหลายทางพันธุกรรม เพราะเกษตรกรไม่สามารถนำไปขยายพันธุ์ หรือแจกจ่ายในหมู่ของเกษตรกรเองตามวิถีวัฒนธรรมที่มีมาแต่เดิมของมนุษย์ได้ เนื่องจากเป็นเรื่องผิดกฎหมาย

4. บทสรุป

4.1. สรุปผล

ความมั่นคงด้านอาหารของไทยภายใต้ อนุสัญญา UPOV 1991 นั้น จากการศึกษาพบว่า

1) ที่มาและเป้าหมายที่แท้จริงของ UPOV 1991 เป็นความตกลงเพื่อให้สิทธิผูกขาดพันธุ์พืชใหม่แก่บริษัทและนักปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นการสร้างหลักประกันใน "ปัจจัยการผลิต" ให้แก่ทุนเพื่อการขูดรีด (the exploited) และกอบโกยมูลค่าส่วนเกิน (surplus value) ต่อเกษตรกร

2) สิ่งที่จะกระทบต่อประเทศไทย คือ

2.1) กระทบต่อการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์และการแลกเปลี่ยนพันธุ์ของเกษตรกรรายย่อย
2.2) กระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงทางอาหารของเกษตรกร 2.3) เพิ่มระยะเวลาการผูกขาดพันธุ์พืชเพิ่มขึ้น 2.4) จะทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงพันธุ์พืชใหม่ได้ยากขึ้น 2.5) จะทำให้เมล็ดพันธุ์พืชใหม่มีราคาแพงขึ้น และ 2.6) บริษัทขนาดใหญ่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพโดยไม่ต้องแบ่งปันผลประโยชน์ ซึ่งทำให้ประเทศสูญเสียความมั่นคงด้านอาหารและการเกษตร องค์ความรู้และขีดความสามารถด้านการปรับปรุงพันธุ์ของประเทศ

3) ทางออกในการแก้ปัญหาคือภาคประชาชนควรต่อสู้ผ่านเวทีสาธารณะในประเด็นสิทธิเกษตรกร และอธิปไตยทางอาหาร เพื่อการรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและความมั่นคงด้านอาหาร

4.2 ข้อเสนอแนะ

1) รัฐต้องเร่งให้ความรู้ที่ถูกต้องตรงไปตรงมา แก่ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับเรื่อง อนุสัญญา UPOV 1991 และเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 ทั้งข้อดีข้อเสีย เพื่อนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมในปกป้องผลประโยชน์ และสร้างประโยชน์จากทรัพยากรพันธุ์พืชให้กับประชาชน

2) การสร้างฐานข้อมูลทรัพยากรพันธุ์พืชของไทยในลักษณะ BIG DATA เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้ของประชาชน ตลอดจนจะเป็นฐานนำไปสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับคนไทย โดยเฉพาะพันธุ์พืช ที่จะได้รับกระทบจาก อนุสัญญา UPOV 1991

3) ควรรณรงค์การสร้างการเรียนรู้ และความตระหนักให้แก่คนไทยในเรื่องสิทธิเกษตรกร สิทธิด้านอาหาร อธิปไตยทางอาหาร และความมั่นคงด้านอาหาร ซึ่งนอกจากช่วยในการสร้างความมั่นคงด้าน

อาหารแล้ว ยังช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพได้อีกด้วย

4) การส่งเสริมด้านเงินทุนและช่องทางกฎหมายที่มีความสะดวกให้แก่เกษตรกรไทยหรือคนไทยในการปรับปรุงพืช ทั้งในเชิงการเกษตร และเชิงพาณิชย์อื่นๆ เช่น การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ เพื่อเป็นการยกระดับปรับปรุงพันธุ์ไทย ซึ่งปกติคนไทยจะมีความเชี่ยวชาญด้านการปรับปรุงพันธุ์พืชอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากประเทศไทยมีสายพันธุ์ข้าวจำนวนมาก

5. เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. (2550). มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมืองแบบมาร์กซ์. ใน **มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมือง (1)**. กนกศักดิ์ แก้วเทพ, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุลลิณี มุทธากลิน. (2547). ประเทศไทยกับเศรษฐกิจการเมืองระหว่างประเทศ. ใน **เอกสารการสอนชุดวิชาไทยในเศรษฐกิจโลก**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไพลิน กิตติเสรีชัย. (2557, กรกฎาคม - ธันวาคม). มหาอำนาจอาหาร. **สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, 40(2).
- วินัย ผลเจริญ. (ม.ป.ป.). วิชาทฤษฎีสังคมและการเมือง. ใน **เอกสารประกอบการสอน**. (หน้า 43). มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศยามล เจริญรัตน์ และคณะ. (2556). การศึกษาเพื่อการสร้างความมั่นคงทางอาหารและวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่อนุรักษ์: กรณีชุมชนกะเหรี่ยงในผืนป่าตะวันตก. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธี ประศาสน์เศรษฐ. (2557). เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยปัญหาเกษตรกรรมและการเปลี่ยน

- ผ่านด้านเกษตรกรรม: บทสำรวจเบื้องต้น.
เศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 2(2).
 สมชาย รัตนเชื้อสกุล. (2557). สิทธิเกษตรกร:
 ผลกระทบจากร่างแก้ไขกฎหมายคุ้มครอง
 พันธุ์พืช. **แก่นเกษตร**, 42(2). หน้า.
- สงกรานต์ จิตรกรกร. (2552). สิทธิเกษตรกรเกี่ยวกับ
 พันธุ์กรรมพืช. ใน **เอกสารประกอบการ
 บรรยายการประชุมวิชาการข้าวและธัญพืช
 เมืองหนาว ปี 2552**. กรุงเทพฯ :
 กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อานันท์ เกียรติสารพิภพ. 2560. ร่างพระราชบัญญัติ
 คุ้มครองพันธุ์พืชฉบับใหม่: เกษตรกรได้หรือ
 เสียประโยชน์, **เอกสารวิชาการ**. สำนัก
 วิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภา
 ผู้แทนราษฎร.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ.
 (2550). มาศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง
 กันเถิด. ใน **มรรควิธีเศรษฐศาสตร์การเมือง
 (1)**. กนกศักดิ์ แก้วเทพ, บรรณาธิการ.
 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประชาไท. (2563). เปิดรายงานผลการศึกษาเบื้องต้น
 อนุฯ กมธ. CPTPP ด้านเกษตร-พันธุ์พืช
 เศรษฐกิจ และสาธารณสุข. ค้นเมื่อ 2
 ตุลาคม 2563, จาก
<https://prachatai.com/journal/2020/07/88754>
- วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ. (2563). การยกเลิกกฎหมาย
 คุ้มครองพันธุ์พืช 2542 และร่างกฎหมาย
 ใหม่ตามแนวทาง UPOV1991. ค้นเมื่อ
 3 ตุลาคม 2563, จาก
http://www.biothai.net/sites/default/files/2013_food-doc_15witoon.pdf
- สุรไกร สังขสุบรรณ และ คณะ. (2563). ศึกษา
 ผลกระทบจากการใช้กฎหมายคุ้มครองพันธุ์
 พืช Study on Impacts of Plant
 Varieties Protection Law. ค้นเมื่อ
 4 ตุลาคม 2563, จาก
<http://www.doa.go.th/research/attachment.php?aid=1938>
- สุรวิษ วรรณไกรโรจน์. (2563). โครงการศึกษาวิจัย
 ผลกระทบและข้อเสนอแนะต่อการเข้าเป็น
 ภาคีอนุสัญญา UPOV และการแก้ไข
 พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2552.
 ค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2563, จาก
https://www.biothai.net/sites/default/files/2013_pvp_surawithdocument03_research.pdf
- สำนักข่าวสิ่งแวดล้อม. (2563). นักวิชาการรุมถล่ม
 พ.ร.บ. คุ้มครองพันธุ์พืชยับหลักการ UPOV
 เอื้อรายใหญ่-เนตติคกฎหมาย. ค้นเมื่อ 5
 ตุลาคม 2563, จาก
<https://greennews.agency/>
- Frieden, J. A. And Lake, D.A. (2014).
**International political economy
 perspectives on global power and
 wealth**. (4 th ed.). New York:
 Routledge.
- Jordens, R. (2005). Progress of plant variety
 protection based on the International
 Convention for the Protection of New
 Varieties of Plants (UPOV
 Convention). World Patent
 Information 27.
ec.europa.eu.Summary of Treaty.
 Retrieved September 10, 2020, from:
<https://ec.europa.eu/world/agreements/prepareCreateTreatiesWorkspace/treatiesGeneralData.do?step=0&redirect=true&treatyId=6821>

แนวทางการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรของสำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ State Enterprise Development Guidelines for the Agricultural Branch of the State Enterprise Policy Office

นภัทร ภัคศิรวิชัย¹

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร (สำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ของประเทศไทย ประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา โดยการศึกษาเอกสารข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้องรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของต่างประเทศ ได้แก่ บริษัท เวียดนาม เซาท์เทิร์น ฟู้ด จำกัด (ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม) และองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย ได้แก่ บริษัท ซี พี อินเตอร์เทรด จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี.จำกัด เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจรของประเทศไทย ที่มีการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่เหมือนกับภาคเอกชนของทั้งในและต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งทั้งหมดควรมี 3 องค์ประกอบ กล่าวคือ (1) ระดับต้นน้ำ ได้แก่ การศึกษาวิจัยพัฒนา วิเคราะห์ปริมาณสินค้า การผลิตและเพิ่มปริมาณสินค้าเกษตร (2) ระดับกลางน้ำ ได้แก่ การจัดเก็บรักษา การแปรรูปและการเพิ่มมูลค่า (3) ระดับปลายน้ำ ได้แก่ การพัฒนาวิเคราะห์ระบบผลิตภัณฑ์และตลาดสินค้าเกษตร ธุรกิจต่อเนื่องและนวัตกรรมสินค้าเกษตร การขนส่งและกระจายสินค้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มาพัฒนาร่วมกับระบบการบริหารจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานทุกภาคส่วนขององค์กรภาครัฐ ซึ่งส่งผลทำให้องค์กรภาครัฐดังกล่าวมีการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบและครบวงจร และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และจะนำไปสู่การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้แก่รัฐวิสาหกิจ และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ทรัพย์สินของรัฐตามยุทธศาสตร์ของประเทศไทย

คำสำคัญ : รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร (สำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) , การบริหารจัดการสินค้าเกษตร ,
องค์กรภาคเอกชน

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขากฎหมายและการบริหาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก

Email: toptthree3@hotmail.com

Abstract

The purpose of this article was to study the guidelines for the development of state enterprise in the field of agriculture (State Enterprise Policy Office) of Thailand consist of Rubber Authority of Thailand, Marketing Organization for Farmers, Public Warehousing organization, Dairy Farming Promotion Organization of Thailand, Fish Marketing Organization which studied about the relevant academic documents of the foreign management model of agricultural products including Vietnam Southern Food Company Limited (Socialist Republic of Vietnam) and private sector organizations of Thailand including CP Intertrade Company Limited and CP Rice Company Limited so as to guide the development of a systematic and comprehensive organization of Thailand that has the management of agricultural products like the successful domestic and foreign private sector which contains 3 components; start with upstream including conducting a research and development , analyzing a quantity of production and increasing the agricultural products; next, midstream including storing, processing and increasing the value; last, downstream including the analyzing development of product system and the agricultural products, the business continuity and the innovation of agricultural products, the transportation and the distribution of products to both domestic and international markets, also bringing the modern technology to develop together with the resource management system related to all sectors of government organization. As a result, the government organization has become more systematic, comprehensive and effective agricultural product management which will lead to the potential competition of state enterprise and increase the value of state property based on the strategy of Thailand.

Keywords : Agricultural enterprise (Office of the State Enterprise Policy Board), Management of agricultural products , Private organization

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และระบบสารสนเทศอย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นผลมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ (จิตราวรรณ ถาวรวงศ์สกุล, 2554) ทำให้ภาครัฐต้องมีการปรับระบบการดำเนินงาน

(Re-engineering) (สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, 2543) โดยการรื้อระบบการทำงานใหม่ทั้งหมดขององค์กร ทั้งกระบวนการ แล้วนำสิ่งที่พัฒนาและปรับปรุงใหม่ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน ตลอดจนเพื่อปรับตัวขององค์กรให้ทันกับ

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งจะมาใช้กับองค์กรแบบรัฐวิสาหกิจ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศและเป็นเครื่องมือในการสนองตอบนโยบายต่าง ๆ ของภาครัฐทั้งในด้านการพัฒนาระบบบริการสาธารณะ การขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ อีกทั้งกระทรวงการคลังยังมุ่งมั่นในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของรัฐวิสาหกิจให้เท่าเทียมมาตรฐานของระดับสากลและสามารถก้าวไปสู่เวทีการแข่งขันในตลาดโลก แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาหลักในการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจไทย ก็ยังยึดการบริหารจัดการเหมือนระบบราชการ ที่มีสายการบังคับบัญชาหลายชั้นตอนและมีความซ้ำซ้อนในบางองค์กรของภาครัฐ ซึ่งหากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจก็เพื่อให้สามารถออกระเบียบการบริหารงานได้คล่องตัวกว่าระบบราชการ ตลอดจนกระบวนการที่เป็นตัวแทนจากกระทรวงการคลังบางส่วน มาจากราชการและยังคงใช้ระบบและระเบียบของทางราชการมาดำเนินงาน จึงมีส่งผลทำให้รัฐวิสาหกิจอ้างอิงและยึดติดกับระบบและระเบียบของทางราชการเป็นส่วนใหญ่ ตลอดจนการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ

จากปัญหาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องปรับปรุงองค์กรใหม่ โดยการพิจารณาและศึกษารัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจเหมือนกันหรือเกี่ยวข้องกัน โดยทำการเชื่อมโยงกันในด้านวัตถุประสงค์ที่ต่อเนื่องกัน ลดความซ้ำซ้อนของงานในแต่ละองค์กร และมีการแบ่งสาขาตามที่สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) หรือ ตามวัตถุประสงค์การจัดตั้ง หรือหน้าที่ภารกิจหลักของการปฏิบัติงานในปัจจุบัน และหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าประเทศไทยเป็นเมืองภาคเกษตรกรรม และการประกอบธุรกิจหลักของประเทศยังเป็นการ

ส่งออกสินค้าทางด้านเกษตรอีกด้วย ทำให้มีความจำเป็นที่ต้องนำเอารัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในภาคเกษตร มาพิจารณาถึงบทบาทและหน้าที่ ตลอดจนการพัฒนาแนวทางในการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจที่มีภารกิจทางด้านเกษตรให้ทันสมัยและถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวโครงสร้างภายในขององค์กร โดยการนำเอาหลักการการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management-NPM) ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการภาครัฐที่มุ่งเน้นลูกค้าและผลลัพธ์เป็นหลัก อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ โครงสร้างองค์กรและกลไกในการให้บริการที่มีความหลากหลาย ทำให้องค์กรมีลักษณะเป็นอิสระมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีทางเลือกในเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันในตลาด เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนมาใช้ในการดำเนินงานในภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับสินค้าเกษตร (สำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ) ซึ่งประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา ซึ่งเป็นองค์กรที่ดูแลสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบทบาทการดำเนินงาน รวมถึงการปรับเปลี่ยนแนวโครงสร้างโดยการนำเอาหลักการการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการภาครัฐที่มุ่งเน้นลูกค้าและผลลัพธ์เป็นหลัก ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ โครงสร้างองค์กรและกลไกในการให้บริการที่หลากหลาย และองค์กรมีลักษณะเป็นอิสระมากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้มีทางเลือกในเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันในตลาด และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งนำแนวคิดการจัดการของภาคเอกชนมาใช้ในการดำเนินงานในภาครัฐแบบการจัดการทั้งระบบอย่างครบวงจร ดังนั้น ผู้ที่ได้รับประโยชน์จาก

การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจเหล่านี้ คือ ประชาชนซึ่งเป็นผู้รับบริการต่าง ๆ จากภาครัฐ ตลอดจนพนักงานของรัฐวิสาหกิจในองค์กรเหล่านั้นเอง

2. เนื้อหา

2.1 สภาพการบริหารจัดการในส่วนของการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร

จากการบริหารจัดการของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร ประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา เห็นว่าการบริหารจัดการในส่วนของการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจในสาขาเกษตร ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะหากพิจารณาภารกิจ บทบาท และอำนาจหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรที่ผ่านมา พบว่า การบริหารจัดการสินค้าทางการเกษตรของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรเป็นการดำเนินงานตามโครงการของรัฐบาลที่กำหนดในแต่ละยุคสมัย ไม่ได้มีการพัฒนาหรือมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาองค์กรที่เป็นรูปธรรม ตลอดจนการพัฒนาและส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรที่ยังขาดความชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีองค์กรที่ดูแลในแบบครบวงจรอยู่ก็ตาม แต่ก็ขาดการบูรณาการและไม่ ประสบความสำเร็จทางธุรกิจเท่าที่ควร ประกอบกับในปัจจุบัน รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรยังไม่มีทั้งโครงสร้างการบริหารจัดการ สินค้าเกษตรที่ดีและธุรกิจเชิงพาณิชย์ต่อเนื่อง รวมถึงยังขาดการเชื่อมโยงกันในกลุ่มรัฐวิสาหกิจ เพื่อเป็นการลดต้นทุนการดำเนินงานและความซ้ำซ้อนในการบริหารจัดการสินค้าเกษตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกันทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนขาดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง งบประมาณ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการดูแลรักษาสินค้าเกษตรแต่ละชนิด อีกทั้งการดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละองค์กรรัฐวิสาหกิจ

สาขาเกษตร ยังไม่ส่วนสัมพันธ์กับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรโดยตรง เนื่องจากภาครัฐไม่ได้วางนโยบายการดำเนินงานในส่วนนี้มาให้กับองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรเพื่อดำเนินงานที่มีความต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

ฉะนั้น การดำเนินงานทั้งหมดของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา พบว่านโยบายงานประจำเป็นงานที่ได้รับสั่งการและมอบหมายให้เป็นหน่วยดำเนินงานตามโครงการของรัฐบาลด้านการแก้ไขปัญหาด้านราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะหน่วยรับซื้อและเก็บดูแลรักษาสินค้าเกษตรในโครงการจนกว่าสินค้าจะได้รับการประมวลขายออกไป และไม่มีระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรทั้งระบบที่สร้างรายได้ อย่างอื่น นอกเหนือจากรายได้ที่มาจากการดำเนินงานตามโครงการรัฐบาล ซึ่งเป็นสาเหตุให้รัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรได้รับการจัดอันดับเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีสถานะการดำเนินงานและผลประกอบการไม่ดีขึ้นกระทั่งรัฐวิสาหกิจในกลุ่มเกษตรบางแห่ง ต้องจัดทำแผนฟื้นฟูฐานะทางการเงิน และทบทวนบทบาทตามแนวนโยบายของรัฐต่อรัฐวิสาหกิจ ประกอบกับแนวนโยบายในแต่ละรัฐวิสาหกิจยังไม่มีมีการเชื่อมโยงและบูรณาการในส่วนที่เกี่ยวข้องสินค้าเกษตร เพื่อลดความซ้ำซ้อนและยังเป็นการลดต้นทุนอีกด้วย

2.2 ใช้องค์ประกอบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

ตามแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ ทฤษฎีจัดการองค์การ (दारंग वंदना, 2547) ทฤษฎี Business Model Canvas (BMC) แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (NPM) (จุมพล นิมิตพานิช , 2548) , (วสันต์ เรื่องประภัสร์, 2548) แนวคิดการบริหารสาธารณะแนวใหม่ (NPS) แนวคิดทางรัฐวิสาหกิจ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2546), (ประภาวดี ประจักษ์สุนิติ, 2531)

และแนวคิดของการจัดการโลจิสติกส์ แสดงให้เห็นว่าการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของของรัฐบาลวิสาหกิจสาขาเกษตรประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา ซึ่งเห็นว่าการบริหารจัดการองค์กรและการบริการที่ดีควรประกอบด้วย การวางแผนงานหรือภารกิจ และโมเดลธุรกิจที่ชัดเจน มีขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและทุกขั้นตอนมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกันทุกส่วนงานและมีทิศทางในการดำเนินงานไปในทางเดียวกัน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร รวมถึงการลดขั้นตอนการดำเนินงานที่ซับซ้อนและมีระบบการขนส่งที่การกระจายสินค้าอย่างทั่วถึง โดยมีต้นทุนในการขนส่งที่ถูกและรวดเร็ว จากแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าวซึ่งหากพิจารณาจะเห็นว่าการดำเนินงานและโครงสร้างการบริหารจัดการในอดีตที่ผ่านมา จนกระทั่งในปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานหลักขององค์กรเป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล รวมถึงรายได้หลักขององค์กรก็มาจากงบประมาณของรัฐบาล ตลอดจนโครงสร้างขององค์กรยังเป็นรูปแบบของทางราชการ ซึ่งมีหลายขั้นตอนและเอกสารในการดำเนินงานที่มีจำนวนมาก อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่า รัฐบาลวิสาหกิจสาขาเกษตรยังขาดการบริหารจัดการที่ดีพอ อีกทั้งไม่มีโมเดลธุรกิจเชิงพาณิชย์ที่สามารถสร้างรายได้เพียงพอต่อองค์กรและยั่งยืน ตลอดจนไม่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีดังกล่าว

ฉะนั้น จากการศึกษาครั้งนี้ เห็นว่ารัฐบาลวิสาหกิจสาขาเกษตรประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลาควรนำเอา แนวคิด ทฤษฎี แผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี เป็นยุทธศาสตร์ที่ยึดวัตถุประสงค์หลักแห่งชาติเป็นแม่บทหลัก เพื่อเป็นกรอบการกำหนดนโยบาย ทิศทางการพัฒนาด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหารจัดการภาครัฐ กล่าวคือ

1) การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีขนาดที่เหมาะสม 2) การวางระบบบริหารราชการอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร 3) การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ 4) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ 5) การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัยเป็นธรรมและเป็นสากล 6) พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ 7) การปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐที่ให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2539) ตลอดจนมีการนำเอาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2559) ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขดังกล่าว มาพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการภายใน เพื่อให้มีโมเดลทางธุรกิจในเชิงพาณิชย์ที่ประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ยั่งยืน เน้นการลดบทบาทภารกิจที่มีการทับซ้อนระหว่างหน่วยงานภายในปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานขององค์กรโดยการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาวางระบบภายในองค์กรภาครัฐให้ทันสมัย ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรให้มียอดความรู้ด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างครบวงจร เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับองค์กรภาครัฐที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศ

2.3 รูปแบบการบริหารจัดการองค์กร รัฐบาลวิสาหกิจสาขาเกษตรของประเทศไทยกับต่างประเทศ และองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย

จากศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กร รัฐบาลวิสาหกิจสาขาเกษตรของประเทศไทยประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา

กับต่างประเทศ (บริษัท เวียดนาม เซ้าท์เทิร์น ฟู้ด จำกัด) และองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย (บริษัท ซี พี อินเตอร์เทรด จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด) เห็นว่า ลักษณะการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย มีการดำเนินงานและการบริหารจัดการสินค้าอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจรในส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีการกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์หลักขององค์กร เพื่อให้กลไกการบริหารจัดการภายในองค์กร และส่วนที่เกี่ยวข้องสินค้าเกษตรสอดคล้องกัน ส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและครบวงจร ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องของการศึกษาวิจัย การส่งเสริมและพัฒนา สินค้าเกษตร การเก็บรักษาให้ยาวนาน การสร้างมูลค่า ให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนการจัดจำหน่ายทั้งในตลาด ภายในประเทศ (CP Intergrade, 2019) และต่างประเทศ รวมถึงนโยบายและแผนงานในการบริหารจัดการสินค้า เกษตรขององค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยและ รัฐบาลกิจของต่างประเทศ (Prospectus Initial Public Offering of Shares of Vietnam Southern Food Corporation Limited – Vinafood II, 2018) จะมีขั้นตอน ดำเนินการวิเคราะห์ผลผลิตที่ออกในแต่ละฤดูกาล เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดภายในประเทศและ ต่างประเทศ รวมถึงเมื่อมีปัญหาในด้านผลิตและ การตลาด อีกทั้งองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยยังมี แผนงานในการรองรับและสามารถทำการปรับเปลี่ยน นโยบายและแผนงาน รูปแบบในการบริหารจัดการสินค้า เกษตรตามสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ ตลอดจนมี แผนงานและการบริหารจัดการงาน มีการดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง ในลักษณะห่วงโซ่การผลิต (Product Chain) พร้อมทั้งยังมีการพัฒนาวัสดุคงเหลือของสินค้าเกษตร มาสร้างเป็นผลิตภัณฑ์หรือนวัตกรรมใหม่ เพื่อสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรนั้น

สำหรับโครงสร้างการบริหารจัดการ เป้าหมาย และแผนงานที่มีความชัดเจน ตลอดจนการดำเนินงานที่มี ประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย (บริษัท ซี พี อินเตอร์เทรด จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี.

จำกัด) และต่างประเทศ (บริษัท เวียดนาม เซ้าท์เทิร์น ฟู้ด จำกัด) ประสบผลสำเร็จในเรื่องของการบริหารจัดการ สินค้าเกษตรอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร ซึ่งถือว่าเป็น จุดที่มีความแตกต่างจากรูปแบบการบริหารจัดการ สินค้าเกษตรระหว่างองค์กรภาครัฐของประเทศไทย ประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์กร ตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์กรคลังสินค้า (4) องค์กร ส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์กรสะพาน ปลา ซึ่งพบว่าองค์กรภาครัฐที่ดูแลในเรื่องสินค้าเกษตรมี นโยบาย เป้าหมาย และแผนงานการบริหารจัดการสินค้า เกษตรที่ยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง มีการกระจาย การดำเนินงานอยู่ในแต่ละองค์กร และในแต่ละกระทรวง ที่มีความซับซ้อน ขาดความเชื่อมโยงข้อมูลในด้านต่าง ๆ และขาดการพัฒนาในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งองค์กรภาครัฐ ยังขาดมาตรฐานในการจัดเก็บรักษาเพื่อยืดอายุสินค้า เกษตร การเพิ่มมูลค่า นวัตกรรมใหม่ ตลอดจนธุรกิจที่ ต่อเนื่องกับธุรกิจหลักขององค์กร ประกอบกับยังมีส่วนที่ มีความแตกต่างจากองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยและต่างประเทศ คือ โครงสร้างการบริหารจัดการ สินค้าเกษตรที่ครอบคลุมการดำเนินงานแบบครบวงจรทั้ง ระบบภายใต้องค์กรเดียวกัน ซึ่งจะมีการดำเนินการ ประกอบด้วย (ก) หน่วยงาน การวิจัยและ พัฒนา วิเคราะห์ผลผลิตในฤดูกาล (ข) หน่วยงานในการเก็บรักษา เป็นเจ้าของเครือข่ายสถานที่ผลิตและคลังสินค้าที่มี มาตรฐาน เพื่อยืดอายุสินค้าเกษตร แปรรูป เพิ่มมูลค่า สินค้าเกษตรและขนส่ง (ค) หน่วยงาน การวิเคราะห์ตาม ความต้องการของตลาดและพัฒนาระบบตลาด กระจาย สินค้าทั้งในและต่างประเทศ (ง) หน่วยงานที่รองรับธุรกิจ ต่อเนื่อง (CP Intergrade, 2019 ; Prospectus Initial Public Offering of Shares of Vietnam Southern Food Corporation Limited - Vinafood II, 2018)

ฉะนั้น รูปแบบการบริหารจัดการทั้งระบบอย่าง ครบวงจร โดยมีโครงสร้าง เป้าหมาย และแผนงานที่มี ความชัดเจน ตลอดจนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

ขององค์กร ส่งผลให้องค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย (บริษัท ซี พี อินเทอร์เน็ต จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด) ประสบผลสำเร็จในเรื่องของการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร ซึ่งถือว่าเป็นจุดที่มีความแตกต่างจากการบริหารจัดการสินค้าเกษตรขององค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรของประเทศ ซึ่งพบว่าองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรที่ดูแลในเรื่องสินค้าเกษตร มีนโยบาย เป้าหมาย และแผนงานการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง มีการกระจายการดำเนินงานอยู่ในแต่ละองค์กร และในแต่ละกระทรวงที่มีความซับซ้อน และขาดความเชื่อมโยงข้อมูลในด้านต่าง ๆ ขาดการพัฒนาในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือผลิตผลทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังขาดมาตรฐานในการจัดเก็บรักษาเพื่อยืดอายุสินค้าเกษตร และการต่อยอดโดยการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรที่ตนเองดูแลหรือในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2.4 แนวทางการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรของสำนักคณะกรรมการ นโยบายรัฐวิสาหกิจ

สำหรับแนวทางการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร ประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา ผลการศึกษาพบได้ว่า ต้องเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ครอบคลุม การดำเนินงานอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร ของสินค้าเกษตร จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรจากที่แบ่งตาม Functional เข้าสู่โครงสร้างที่เป็นการบริหารจัดการสินค้าแบบการจัดการทั้งระบบ อย่างครบวงจรและมีการเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการแบ่งแยกหน่วยงานภายในให้มีความชัดเจน และการตั้งหน่วยงานภายในให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ครอบคลุมการดำเนินงาน 3 ส่วน ประกอบด้วยส่วนที่ 1 การศึกษาวิจัย พัฒนาสินค้าเกษตร การผลิตสินค้าเกษตรและการเพิ่ม

ผลผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร การวิเคราะห์ต้นทุนและกระบวนการผลิต การวิเคราะห์ผลผลิตในแต่ละฤดูการผลิต ส่วนที่ 2 การเก็บรักษาสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การขนส่งสินค้าเกษตร และส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตร ธุรกิจต่อเนื่องและนวัตกรรม การกระจายสินค้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศประกอบกับหน่วยงานภายในดังกล่าวข้างต้น ต้องมีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การวิจัยและพัฒนา การผลิตการขนส่ง การขาย ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อทำหน้าที่ด้านการบริหารจัดการสินค้าเกษตรของประเทศ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินงาน มีความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ และแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการสินค้าเกษตรภาครัฐของไทย ลดความซ้ำซ้อน อีกทั้งยังเกิดรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ทันสมัยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร และสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานขององค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย

ฉะนั้น แนวทางในการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร กล่าวคือ

ก. ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าเกษตร เนื่องจากในปัจจุบันรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตร (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์การคลังสินค้า (4) องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์การสะพานปลา ไม่มีรูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่ชัดเจนในแต่ละชนิดสินค้า ขาดหน่วยงานภายในเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทย (บริษัท ซี พี อินเทอร์เน็ต จำกัด และ บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด) ทั้งนี้ องค์การภาครัฐดังกล่าวควรมีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการสินค้าของรัฐวิสาหกิจในกลุ่มเกษตร ให้มีรูปแบบที่ครบวงจรทั้งระบบของสินค้าเกษตร ประกอบด้วยหน่วยงานภายในที่ดูแล ได้แก่ ส่วนที่ 1 การศึกษาวิจัยพัฒนาสินค้าเกษตรการผลิตสินค้าเกษตร และการเพิ่มผลผลิต การพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร

การวิเคราะห์ต้นทุนและกระบวนการผลิตการวิเคราะห์ผลผลิตในแต่ละฤดูกาลผลิต ส่วนที่ 2 การเก็บรักษาสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าและการเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร การขนส่งสินค้าเกษตร ส่วนที่ 3 การพัฒนาระบบตลาดสินค้าเกษตรและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรธุรกิจต่อเนื่องและนวัตกรรม การกระจายสินค้าสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งควรมีแผนงานที่ชัดเจนและต่อเนื่องในการส่งเสริม การสร้างมูลค่าของสินค้าเกษตร

ข. ควรมีการพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการภายในองค์กรให้สอดคล้องกับระบบการบริหารจัดการสินค้าเกษตรอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร ตั้งแต่การวิจัยและพัฒนาธุรกิจต่อเนื่องและนวัตกรรม จนกระทั่งออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ และการกำหนดบทบาทที่ชัดเจนของการดำเนินธุรกิจขององค์กร และควรมีหน่วยงานที่ดูแลเฉพาะเหมือนองค์กรภาคเอกชนของประเทศไทยและต่างประเทศ อีกทั้งมีการแบ่งแยกงานและความรับผิดชอบอย่างชัดเจนภายในองค์กรเดียวกัน ตลอดจนการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ

ค. ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่โดยใช้คุณวุฒิและประสบการณ์ให้ตรงกับสายงานที่รับผิดชอบ มีการเชื่อมโยงระหว่างฝ่ายผลิตและฝ่ายตลาด นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาในเชิงรุก และพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและทันต่อสถานการณ์ มีการประสานงานและเชื่อมโยงข้อมูลกับองค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในแต่ละกระทรวง เพื่อให้เกิดการบูรณาการการบริหารจัดการตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน

3. บทสรุป

องค์กรที่ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมในการใช้และแปรรูปทรัพยากรให้เป็นผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตามที่กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ และ

ต้องมีการจัดการที่ยึดหลักการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการใช้ทรัพยากร กำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน รวมทั้งมีแนวทางและวิธีการประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากองค์กรบริหารจัดการสินค้าเกษตรภาคเอกชนของประเทศไทย ได้แก่ บริษัท ซี พี อินเตอร์เกรด จำกัด (CP Intergrade, 2019), บริษัท ข้าว ซี.พี. จำกัด และ ประเทศเวียดนาม บริษัท เวียดนาม เซ้าท์เทิร์น ฟู้ด จำกัด (VINAFOOD 2) (Prospectus Initial Public Offering of Shares of Vietnam Southern Food Corporation Limited – Vinafood II, 2018) ที่มีโครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการสินค้าอยู่ภายใต้องค์กรเดียวกัน และมีการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่เป็นระบบและครบวงจร แต่เปรียบเทียบกับองค์กรรัฐวิสาหกิจกลุ่มเกษตรพืชไร่ของประเทศไทย ประกอบด้วย (1) การยางแห่งประเทศไทย (2) องค์กรตลาดเพื่อเกษตรกร (3) องค์กรคลังสินค้า (4) องค์กรส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย (5) องค์กรสะพานปลา สะท้อนให้เห็นว่าเมืองครุฑที่รับผิดชอบเป็นจำนวนมากแต่ขาดการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น องค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรควรกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการดูแลสินค้าเกษตรที่มีความชัดเจน และยั่งยืน ตลอดจนเป็นองค์กรหลักในการดูแลสินค้าเกษตรชนิดนั้น เพื่อความเชี่ยวชาญในสินค้าเกษตรชนิดนั้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งทางภาครัฐและภาคเอกชน การสร้างคลังสินค้าและตลาดกลางสินค้าเกษตร การแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ธุรกิจต่อเนื่องและนวัตกรรมของสินค้าเกษตร พร้อมทั้งช่องทางการกระจายและจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนในภูมิภาคของประเทศ รวมถึงมีหน่วยงานภายในดูแลภารกิจครอบคลุมตั้งแต่จัดซื้อแหล่งวัตถุดิบของสินค้าเกษตร จนกระทั่งศูนย์กระจายสินค้าออกสู่ตลาดทั้งในและต่างประเทศ

จากข้อสรุปข้างต้นในการศึกษาแนวทางการพัฒนาองค์กรรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรของสำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ เพื่อรองรับแนวทางการพัฒนาองค์กรให้มีการบริหารจัดการอย่างเป็นทั้งระบบและครบวงจร จึงควรมีการกำหนดให้การจัดการเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยจัดทำเป็นร่างพระราชกฤษฎีกาของรัฐวิสาหกิจ ดังนี้

1. ควรมีการกำหนดคุณสมบัติคณะกรรมการที่จะแต่งตั้งเข้ามาโดยการกำหนดความเชี่ยวชาญ ผลงานความโดดเด่นเป็นยอมรับในทางสังคม ในการเข้ามาบริหารจัดการองค์กรรัฐวิสาหกิจให้มากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาเพื่อเสนอร่างแก้ไข ร่างพระราชกฤษฎีกาของรัฐวิสาหกิจสาขาเกษตรที่เกี่ยวข้องขององค์กร และแผนการปรับบทบาทและหน้าที่ที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจในปัจจุบัน

3. ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการสินค้าเกษตรที่มีรูปแบบการจัดการที่ครบวงจรทั้งระบบ และโครงสร้างในแต่ละองค์กรที่รองรับให้มีแผนธุรกิจที่ชัดเจน ออกจากแผนงานด้านนโยบายของภาครัฐ ตลอดจนมีระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องรองรับการบริหารจัดการดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม

4. เอกสารอ้างอิง

จิตราวรรณ ถาวรวงศ์สกุล. (2554). **การศึกษาปัจจัยกระบวนการทัศน์ทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานระดับ 2-7 ของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สำนักงานใหญ่**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สงวน นิตยารัมภ์พงศ์, สุภสิทธิ์ พรธรรมาโณทัย, และสัมฤทธิ์ ศรีธำรงสวัสดิ์(2543). **สู่การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สุพีเรียพีชรีนติ้ง.

จุมพล หนิมพานิช. (2548). **การบริหารจัดการ**

ภาครัฐใหม่: หลักการ แนวคิด และกรณี

ตัวอย่างของไทย. นนทบุรี:

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วันดี เรื่องประภัสร์. (2548). **การจัดการภาครัฐ**

แนวใหม่กับการบริหารปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตย: สองกระแสความคิดในการ

บริหารจัดการภาครัฐลูกค้าหรือพลเมือง.

รัฐศาสตร์สาร, 7.

ดำรง วัฒนา. (2547). **ทฤษฎีองค์การ**. ในเอกสาร

ประกอบการบรรยายหลักสูตรรัฐ

ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี:

มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2546). **การปฏิรูประบบการ**

บริหารงานภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักงาน

กองทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัย.

ธงชัย สันติวงษ์. (2543). **หลักการจัดการ**.

(พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ประภาวดี ประจักษ์สุนิธา. (2531). **รัฐวิสาหกิจไทย**

ตั้งแต่ พ.ศ. 2502 ถึงปัจจุบัน. ใน เอกสาร

การสอนชุดวิชาการบริหารรัฐวิสาหกิจ.

นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์แห่งชาติ พ.ศ. 2561-2580.

(2561, 13 ตุลาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**.

เล่มที่135 ตอนที่ 83 ก, หน้า 1-74.

สมหญิง เจียมศักดิ์ศรี. (2533). **มาตรการทาง**

กฎหมายในการควบคุมรัฐวิสาหกิจ ศึกษา

เฉพาะกรณีรัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งโดย

พระราชบัญญัติ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม

แห่งชาติ สำนักงานยกรัฐมนตรี. (2559).

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ

ที่ 12 ปี พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ศาสตรา โต้อ่อน. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐวิสาหกิจในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจไทย**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายมหาชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2539). **การปรับปรุงกระบวนการงานอย่างต่อเนื่อง : กลยุทธ์ในการเพิ่มคุณภาพบริการภาครัฐ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ.

องค์การคลังสินค้ากระทรวงพาณิชย์. (2555). **รายงานสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการจัดทำยุทธศาสตร์การบริหารองค์การคลังสินค้าปี 2556-2559**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร. (2563). **รายงานประจำปี 2562**. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563, จาก <http://www.mof.or.th/view-files.php?file=-919>.

การยางแห่งประเทศไทย. (2563). **รายงานประจำปี 2562**. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563, จาก http://www.raot.co.th/download/annual_report/Annual_Report_2019.pdf

องค์การสะพานปลา. (2563). **รายงานประจำปี 2562**. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563, จาก https://www.fishmarket.co.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1270:2560-2&catid=46&Itemid=348

องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย. (2563). **รายงานประจำปี 2562**. ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2563, จาก <http://www.dpo.go.th/wp-content/uploads/2020/02/รายงานประจำปี-2562-ฉบับสมบูรณ์.pdf>

CP Intergrade. (2012). Company history.

Retrieved October 20, 2019, from <http://www.foodcpi.com/index.php?page=aboutus>

Griffin, R.W. (1999). **Management**. Boston: Houghton Mifflin.

_____. (2018). **Prospectus Initial public offering of shares of Vietnam southern food corporation limited - VINAFOOD II**. Ho Chi Minh: Vietcombank Securities.

พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Buddhism and Sufficiency Economy Philosophy

อภิรักษ์ จันตะนี¹ ชมพูนุช ช่างเจริญ²

บทคัดย่อ

ตามคำสอนพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับสัปปุริสธรรม 7 ประการคือ ความรู้จักเหตุ เป็นผู้รู้จักผล ผู้รู้จักตน ผู้รู้จักประมาณ ผู้รู้จักกาลเวลา ผู้รู้จักองค์กรและรู้จักเลือกบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้านคือ ความพอประมาณ เป็นผู้รู้จักประมาณและรู้จักตน ความมีเหตุผล เป็นผู้จักเหตุและเป็นผู้รู้จักผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว เป็นผู้รู้จักกาล รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคล โดยเป็นหลักธรรมและปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ดีมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความตระหนักในคุณธรรมศีลธรรมสุจริตและความอดทน พากเพียรและใช้สติปัญญาเพื่อดำเนินชีวิตที่ดี

คำสำคัญ: สัปปุริสธรรม 7, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

According to teaching of Buddhism about Sappuristhamma 7 are the knowledge of causes, the knowledge of results, the knowledge of oneself, the knowledge of sufficiency, the knowledge of time, the knowledge of community and the knowledge of choosing people which relate to 3 aspects of Sufficiency Economy Philosophy including, the modest that is a person who knows about the sufficiency and themselves, the rationality that is a person who knows about the causes and the results and the immunity that is a person who knows about the period of time, the community and the people in according with 3 aspect, they are the principles and philosophies to guide the way to live life, to behave in a good way based on Thai traditional life, to be able to adapt it habitually

¹ อภิรักษ์ จันตะนี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย E-mail : Aphinant2017@gmail.com

² ชมพูนุช ช่างเจริญ สำนักงานวิจัยและนวัตกรรม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา E-mail : chompoonuch.mcu@gmail.com

and to represent the systemic aspect that this world can be always changed. In addition, it is to focus on surviving so as to be secured, to concern about the principles of honest, patience, endeavor and wisdom to live life.

Keyword: Sappuristhamma 7, Sufficiency Economy Philosophy

วันที่รับบทความ : 20 ตุลาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ : 7 ธันวาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ : 18 ธันวาคม 2563

1. บทนำ

การดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในยุคปกติใหม่ (New normal) โดยเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากอดีตที่ผ่านมาหลายสิบปี ซึ่งจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตใหม่ๆ ไม่ว่าจะถูกบังคับโดยมาตรการของรัฐบาลหรือเพื่อป้องกันตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ เพื่อให้รอดปลอดภัยจากโรคโควิด (Covid-19) ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายหรือลดความเสี่ยงจากทางด้านเศรษฐกิจและป้องกันทางสังคมจากโรคโควิด-19 (Social distancing) จากภาวะการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะการต้องอยู่ในสังคมที่มีผู้คนจำนวนมาก ย่อมเกิดปัญหาต่างๆ มากมายและหลากหลายที่แตกต่างกันไป ยิ่งอยู่ในภาวะของโรคโควิด-19 จะทำให้เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจและปัญหาทางสังคมขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ดังนั้นหากได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์เพื่อการแก้ไข ปัญหา ดังเช่นหลักพุทธธรรมทางด้านสัปปุริสธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่สัมพันธ์ต่อการประพฤตินิสัยของบุคคลในสังคม หากบุคคลในสังคมประพฤติตนในทางไม่ดีหรือไม่ยึดตามศีลธรรม ย่อมก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมขึ้น และนำมาซึ่งความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น ปัญหาสังคมไทยมีทางแก้ไขอยู่หลายทางด้วยกัน

เพราะบางปัญหานั้นล้วนจะมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น และหลักพุทธธรรมเรื่องสัปปุริสธรรม 7 สามารถนำมาปรับใช้ในกระบวนการแก้ไขวิกฤติปัญหาทางสังคมได้อย่างยั่งยืน เพราะสังคมไทยปัจจุบัน เป็นสังคมที่เห็นคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ การพัฒนาด้านวัตถุยิ่งเจริญมากขึ้นจะยิ่งเกิดปัญหาในการพัฒนาด้านจิตใจมากเท่านั้น เมื่อมีวัตถุคอยสนองความต้องการมากเท่าใดยิ่งเกิดความไม่รู้จักอิ่มไม่รู้จักพอกมากขึ้นเรื่อยๆ คนไทยในยุคปัจจุบัน จึงมีปัญหาด้านจิตใจเกิดขึ้นมากมาย เมื่อปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นแล้ว หากไม่ได้รับการเอาใจใส่การดูแล การแก้ไขอย่างเร่งด่วน และถูกวิธีก็จะส่งผลกระทบต่อวงกว้างต่อไป เช่น ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ การเมือง กลุ่ม ชุมชนต่างๆ เป็นต้น ดังนั้นปัญหาสังคมจะลดน้อยลงและค่อยๆ หมดไปจากสังคมไทยได้นั้น ก็ด้วยกระบวนการผสมผสานวิธีโดยนำหลักพุทธธรรมทางด้านสัปปุริสธรรม 7 มาช่วยในการแก้ไขวิกฤติเศรษฐกิจและปัญหาการอยู่ระยะห่างทางสังคม ซึ่งผู้นำองค์กร ชุมชน และสังคม จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับเรื่องสัปปุริสธรรม 7 มาปรับใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีความมั่นคงยั่งยืนตลอดไป

2. เนื้อหา

สำหรับการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในช่วงที่เกิดโรคโควิด-19 ซึ่งจำเป็นจะต้องปรับวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถดำเนินชีวิตตามปกติใหม่ (New normal) ได้ดังนี้

โดยที่นำหลักของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการนำคำสอนทางพระพุทธศาสนา มาเป็นแนวทางในการประสานกลมกลืนกับวิถีชีวิตของชุมชนหรือหมู่บ้านที่เป็นเกษตรกรอย่างชาญฉลาดและเป็นรูปธรรม หลักจริยธรรมดังกล่าว คือหลักการเดินสายกลาง หรือทางสายมัชฌิมาปฏิปทา ในระดับโลกียธรรม เป็นหลักธรรมที่เหมาะสมกับชุมชนทั่วไป ได้แก่ ความเป็นรู้จักพอในการบริโภคใช้สอยทรัพยากรธรรมชาติ และการใช้ชีวิตแบบไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นการเน้นการลดละ เลิก อบายมุข ด้วยการประพฤติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรม ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินชีวิตแบบวิถีพุทธ ซึ่งมี 5 แนวทาง ดังนี้

1) **ประหยัด ลดละความฟุ้งเฟ้อ** ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้านที่ไม่จำเป็น ดังพระราชดำรัสว่า ความเพียงพอที่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องประหยัดไปในทางที่ถูกต้อง

2) **ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต** ดังพระราชดำรัสที่ว่า ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพชอบเป็นสำคัญ

3) **ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์** และแข่งขันกันในการค้าขายกันอย่างรุนแรงดังอดีต ดังพระราชดำรัสว่า “...ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำที่ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดเบียนจากผู้อื่น...”

4) **ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก** ขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้จนถึงขั้นพอเพียง ดังพระราชดำรัสว่า “...การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้และสร้างตนเองให้

มั่นคงนี้เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มีความสุข พอมีพอกิน เป็นขั้นหนึ่งและขั้นต่อไป ก็คือ ให้เกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...”

5) **ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป** ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทว่า “...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัวทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตนเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้นให้งอกงามสมบูรณ์ยิ่งขึ้น...”

การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาปรับในชีวิตประจำวันและผู้นำองค์กรท้องถิ่น การนำคำสอนทางพระพุทธศาสนาเรื่อง สัปปุริสธรรม 7 มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต มีดังนี้

1) **อัมมัญญตา (knowing the cause) : ความเป็นผู้รู้จักเหตุ** คือรู้จักว่าการทำความดีเป็นเหตุแห่งความสุข ความขยันเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ ความเกียจคร้านเป็นเหตุแห่งความล้มเหลว การทำความชั่วเป็นเหตุความทุกข์ และรู้ว่าเมื่อเกิดมีผลขึ้นมาแล้ว มักจะต้องมาจากสาเหตุ ไม่ใช่มีสิ่งใดที่เกิดขึ้นมาลอยๆ โดยไม่มีสาเหตุเลย เมื่อรู้ว่าอะไรเป็นเหตุให้เกิดผลดีอะไรเป็นเหตุให้เกิดผลชั่ว แล้วจึงพยายามหลีกเลี่ยงหรือลดละเหตุที่จะให้เกิดผลชั่ว แล้วหันมาทำสิ่งหรือเหตุที่จะให้เกิดผลดี ทั้งนี้เพื่อให้กิจการงานบรรลุถึงผลสำเร็จ ดังนี้ **การรู้จักเหตุ**

– รู้ว่าเรื่องที่ต้องทำมีวิธีการหรือกระบวนการทำอย่างไร

– รู้ว่าประเด็นนั้นๆ มีความเป็นมาหรือเป็นไปอย่างไร

– รู้ว่าสิ่งนั้นๆ จะมีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกันอย่างไร

– รู้ว่าผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากกระทำมีสาเหตุสิ่งนั้น ๆ หรืออื่น ๆ

ดังนั้น การเป็นผู้ที่รู้จักวิเคราะห์หาเหตุของสถานการณ์ และมีความรับผิดชอบในขณะที่ปฏิบัติงาน โดยการวางแผนปฏิบัติงานจะทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเหตุแห่งความดี

2) อุตัญญา (knowing the consequence)

: **ความเป็นผู้รู้จักผล** คือรู้จักว่าความสุขที่เป็นผลมาจากการทำความดี ทุกข์เป็นผลมาจากการทำความชั่ว การปฏิบัติงานได้สำเร็จเป็นผลมาจากความขยันความตั้งใจทำงาน หรือการทำงานไม่เสร็จก็เนื่องมาจากความเกียจคร้าน ความไม่ตั้งใจทำงานหรือไม่ขยันหมั่นเพียร ดังนั้นการพยายามแสวงหาแต่สาเหตุที่จะเกิดผลดีโดยการทำความดีก็จะนำมาซึ่งผลสำเร็จด้วยดี โดยผู้นำต้องยึดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์และวิเคราะห์ผลที่จะได้รับจากการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และมีเป้าหมาย ดังเช่น **การรู้จักผล**

– รู้ว่าเมื่อทำสิ่งนั้นไปแล้วจะเกิดผลดีต่อใคร ชุมชน สังคม หรือเกิดผลเสีย

– รู้ว่าเมื่อทำสิ่งนั้นแล้วจะเกิดผลดีแก่องค์กร ชุมชน หรือสังคม หรือเกิดผลเสีย

– รู้ว่าหากทำสิ่งนั้นไปแล้วจะเกิดผลดีกับหน่วยงาน ชุมชน สังคม หรือผลเสียมากน้อยเพียงใด

– รู้ว่าถ้าจะทำการใดจะต้องมีแผนการ วัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างชัดเจน ฯลฯ

โดยผู้นำต้องพิจารณาไตร่ตรองอย่างละเอียดรอบคอบจึงลงมือทำปฏิบัติ ซึ่งได้เข้าใจถึงผลทั้งหลายที่มีมาจากสาเหตุ ในการกระทำหรือปฏิบัติงานแต่ละครั้ง ต้องมีความรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนหรือกิจการนั้น และสามารถวิเคราะห์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

3) อัตตัญญา (knowing oneself) :

ความเป็นผู้รู้จักตน คือต้องสำนึกตัวอยู่เสมอว่าตนมีเพศ มีตระกูล ยศฐานบรรดาศักดิ์ มีญาติพี่น้องและบริวาร มีวุฒิการศึกษา มีความรู้และประสบการณ์หรือความถนัด และมีคุณธรรม จริยธรรม การรักษาศีลธรรมมากน้อยเพียงใด แล้วต้องประพฤติตนให้

เหมาะสมกับภวะนั้นๆ และรู้ว่าที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไปอย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาตนเอง ซึ่งเป็นการเตรียมตัวให้สอดคล้องกับหน้าที่การงานที่จะต้องดำเนินการ ดังเช่น **การรู้จักตน**

– รู้ว่าตนเองมีความรู้ความสามารถอย่างไร มีความถนัดในด้านใด และไม่ชำนาญในด้านใด

– รู้ว่าตนเองมีนิสัยเป็นคนรักสงบ มีจุดยืน เรียงร่า กังวลโลกส่วนตัว หรือเป็นคนธรรมดาๆ

– รู้ว่าตนเองชอบหรือไม่ชอบทำหน้าที่หรือไม่ชอบทำงานอะไร ฯลฯ

ฉะนั้น การรู้จักตัวตน ก็จะสามารถวิเคราะห์ตนเองได้อย่างถูกต้องตรงกับความเป็นจริงแล้ว ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม รู้ว่าปรับปรุงแก้ไขตนเองให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์จะเกิดผลดีต่อหน้าที่การงานได้ดี

4) มัตตัญญา (knowing how to be temperate) :

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ คือรู้จักความพอดีในการแสวงหาสิ่งที่น่าสนใจ โดยแสวงหาในทางที่ชอบธรรมประกอบด้วยความดี ไม่โลภมากเกินไปหากหาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายด้วย ไม่ใช่จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินไปและต้องไม่ประหยัดจนเกินควรด้วย โดยผู้นำองค์กรฯ จะต้องรู้จักความพอเหมาะพอดี ในการพูดจาและปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รู้จักประมาณบริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและผู้ร่วมทีมงาน โดยเน้นที่คุณภาพของผลการปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์กับส่วนรวม ดังเช่น **การรู้จักประมาณ**

– รู้จักประมาณตนว่าอยู่ฐานะ ตำแหน่งที่ต่ำกว่า เท่ากัน หรือสูงกว่า ก็ควรนอบน้อมให้ความเคารพ

– รู้จักประมาณกำลังทรัพย์หรือฐานะทางเศรษฐกิจของตนในการใช้จ่ายเพื่อซื้อสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ

– รู้จักประมาณกำลังร่างกายของตนเองขณะทำงาน ไม่ทำงานหนักจนเกิดอันตรายต่อตนเอง ฯลฯ

ดังนั้น ผู้นำต้องรู้ถึงความพอดีและเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้กิจการงานเป็นไปตามระเบียบและแผนการกำหนดไว้ มีสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ทางการปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5) **กาลัญญตา** (knowing how to choose and keep time) : **ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา** คือว่ารู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่ใช้ในการประกอบกิจการต่าง ๆ โดยปฏิบัติงานให้ตรงเวลาและทำให้เสร็จทันเวลา หรือให้พอเหมาะกับเวลา หากผิดพลาดในเรื่องของเวลาแล้ว จะทำให้ไม่ได้รับผลสำเร็จและอาจจะได้รับผลกระทบ ปัจจัยอื่นๆ ตามมาภายหลังอีกด้วย เช่น การดำเนินโครงการไม่เสร็จทันเวลา จะต้องถูกปรับเงินตามที่กำหนดไว้ในสัญญาด้วย ทั้งนี้การรู้จักกาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่ต้องใช้ในการดำเนินโครงการตามแผนหรือการกิจการนั้น ๆ ดังเช่น **การรู้จักกาลเวลา**

– การรู้ว่าเวลาเริ่มโครงการหรือเวลาเข้าทำงาน และเวลาเลิกงาน

– การรู้ว่างานใดควรทำก่อน และงานใดที่ทำภายหลังได้ หรือบางงาน/กิจกรรมอาจไปพร้อมกันได้

– การรู้ว่าเวลาใช้อ่านเอกสารเพื่อให้เข้าใจก่อนปฏิบัติงานจริง และรู้ว่าเวลาควรพูดไม่ควรพูด ฯลฯ

โดยการเป็นผู้รู้คุณค่าของเวลาหรือรู้กาลเวลาเพื่อลำดับเวลาความสำคัญของงานให้สัมพันธ์กับเวลาว่าควรทำก่อนหรือทำหลัง เมื่อถึงเวลาทำงานจะต้องทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

6) **ปริสัณญตา** (knowing the society) : **ความเป็นผู้รู้จักองค์กร** ชุมชน และสังคม รู้ว่าในสังคมใดควรที่จะเข้าไปร่วมด้วย สังคมใดควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล โดยแสดงหรือมีความประพฤติต่อชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ว่า เมื่อเข้าสังคมนั้นแล้วจะต้องประพฤติตัวอย่างไร ต้องพูดจาท่าทีอย่างไร ซึ่งมีมารยาทต่อสังคมนั้นๆ อย่างไม่เคอะเขินเวลากล่าวในที่ประชุมชน ต้องทำตัวเข้ากับสังคมได้โดยถูกต้องตามระเบียบประเพณี

และวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้ที่รู้ว่าการปรับตัวให้เข้ากับองค์กร ชุมชน สังคมได้ดี จะต้องเข้าใจในวัฒนธรรมขององค์กร เข้าใจสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคมทั้งด้านระเบียบวินัยในองค์กร และขนบธรรมเนียมหรือประเพณีในชุมชน สังคมนั้น โดยการปรับปรุงตนเองให้เหมาะสมกับชุมชนและสังคมนั้นด้วย ดังเช่น **การรู้จักชุมชน**

– การรู้ว่า ในชุมชนมีระเบียบ กฎเกณฑ์ หรือข้อตกลงร่วมกันอย่างไร เพื่อการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

– การรู้ว่า ในชุมชนมีวัฒนธรรมหรือขนบธรรมเนียมและประเพณีอย่างไร ที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างไร

– การรู้ว่า ในชุมชน สังคมท้องถิ่น มีความขาดแคลนในด้านใดและต้องการสิ่งใดที่จำเป็น ฯลฯ

ซึ่งการรู้จักประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชน สังคมท้องถิ่น จะสามารถวิเคราะห์ชุมชน สังคม ได้อย่างถูกต้อง และประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่นได้อย่างลงตัว

7) **บุคคลปโรปรัญญตา** (knowing the different individuals) : **ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล** โดยรู้ว่า บุคคลในองค์กร หรือในชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างไร สามารถเลือกคบคนที่ควรคบ หากคนไม่ดีก็ไม่ควรคบ ทั้งนี้ เพราะในชุมชน สังคมทั่ว ๆ ไปย่อมมีทั้งคนดี คนไม่ดี(คนชั่ว)ด้วยกันทั้งนั้น จึงต้องรู้จักเลือกคบคน เพราะการคบคนดีย่อมเป็นศรีแก่ตน คบคนชั่วจะพาตัวให้เสียหาย รวมทั้งความรู้และประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญของบุคคลความแตกต่างกันด้วย ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรู้วิธีการเลือกคบหาสมาคมกับบุคคลเพื่อที่จะสนทนากับบุคคลด้วยดีว่า จะใช้ถ้อยคำสุภาพยกย่อง หรือแนะนำหรือสอนอย่างไรจึงจะได้ผลดีมีประโยชน์สูงสุด เป็นต้น

สำหรับการเป็นผู้นำที่ต้องรู้จักและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากผู้นำนั้นจะต้องทำงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่าย โดยทำงานในรูปแบบของคณะกรรมการ ผู้นำจะต้องรู้จักและเข้าใจความ

แตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละบุคคลมีอัจฉริยภาพ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรม จึงจะสามารถ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่นสัมพันธ์เกี่ยวข้องจะให้เกียรติยกย่อง ตามสมควรในสถานภาพของบุคคลนั้น ๆ ดังเช่น **การรู้จักเลือกบุคคล**

– การรู้ว่า บุคคลนั้นมีนิสัยใจคอ เป็นคน สุภาพเรียบร้อย หรือโหดร้ายโมโหง่าย หรือไม่อย่างไร

– การรู้ว่า บุคคลที่จะเลือกคบนั้น มีประวัติในด้านดีมีศีลธรรม หรือเคยทำความเสื่อมเสียหรือไม่

– การรู้ว่า เป็นบุคคลเป็นคนเก่ง ทั้งความรู้ และเชี่ยวชาญสูงมาก รวมทั้ง “ใจถึงฟังได้” ฯลฯ

ดังนั้น การรู้จักเลือกบุคคล จำเป็นต้อง พิจารณาประวัติและนิสัย และต้องเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงาน ในองค์กรหรือชุมชน สังคมท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิด ประโยชน์ในการปฏิบัติงานหรือการพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่น ให้ความurance และยั่งยืนตลอดไป

จากการที่กล่าวเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม ด้านสัปปริสธรรม 7 ประการ ซึ่งธรรมที่ทำให้เป็น สัตบุรุษ เป็นคุณสมบัติของคนดี คือความเป็นคนดีที่ สมบูรณ์ เป็นธรรมที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้นำ โดยเฉพาะผู้ที่ป็นหัวหน้าคน หรือผู้นำที่จะต้องเป็นผู้รู้ จักเหตุผล รู้จักตัวเอง และผู้อื่น รู้จักกาลเทศะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการรู้จักนิสัยความต้องการ ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อจะได้เลือกใช้ คนให้ถูกกับงานหรือใช้คนให้เหมาะสมกับงาน (มักใช้คู่ กับพละ 4 ประการ) สัปปริสธรรม เป็นคุณธรรมหรือ คุณสมบัติของคนดี 7 ประการ ที่เห็นเหตุให้ผู้ปฏิบัติ เป็นคนดี เป็นผู้ควรแก่การยกย่องนับถือเป็นคนที่สามารถให้การแนะนำในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตาม ความปรารถนาดี

ที่มา : พัฒนาขึ้นตามกรอบของสัปปริสธรรม 7

สัปปริสธรรม 7 ตามแผนภาพ สรุปได้ดังนี้

ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เป็นการทำความดีเป็นเหตุแห่งความสุข ความขยันเป็นเหตุแห่งความสำเร็จ ความเกียจคร้านเป็นเหตุแห่งความล้มเหลว การทำความชั่วเป็นเหตุความทุกข์

ความเป็นผู้รู้จักผล เป็นความสุขที่เป็นผลมาจากการทำความดี ทุกข์เป็นผลมาจากการทำความชั่ว การปฏิบัติงานได้สำเร็จเป็นผลมาจากความขยันความตั้งใจทำงาน หรือการทำงานไม่เสร็จ

ความเป็นผู้รู้จักตน เป็นการสำนึกว่ามีตระกูล ยศฐานบรรดาศักดิ์ มีญาติพี่น้องและบริวาร มีวุฒิการศึกษา มีความรู้และประสบการณ์หรือความถนัด และมีคุณธรรม จริยธรรม การรักษาศีลธรรมมากนักน้อยเพียงใด

ความเป็นผู้รู้จักประมาณ เป็นความพอดีในการแสวงหาสิ่งที่นำมาเลี้ยงชีพ โดยแสวงหาในทางที่ชอบธรรมประกอบด้วยความดี ไม่โลภมากเกินไปหากหามาได้แล้วก็ต้องรู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายด้วย

ความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา คือว่ารู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาที่ใช้ในการประกอบกิจการต่าง ๆ โดยปฏิบัติงานให้ตรงเวลาและทำให้เสร็จทันเวลา หรือให้พอเหมาะกับเวลา

ความเป็นผู้รู้จักองค์กร ชุมชน และสังคม รู้ว่าในสังคมใดควรที่จะเข้าไปร่วมด้วย สังคมใดควรหลีกเลี่ยงให้ห่างไกล โดยแสดงหรือมีความประพฤติต่อชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ

ความเป็นผู้รู้จักเลือกบุคคล รู้ว่า บุคคลในองค์กร หรือในชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างดี สามารถเลือก

คบคนที่ควรคบ หากคนไม่ดีก็ไม่ควรคบ ทั้งนี้ เพราะในชุมชน สังคมทั่วไป ดังนั้น การรู้จักเลือกบุคคลจำเป็นต้องพิจารณาประวัติและนิสัย และต้องเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรู้จักเลือกบุคคลให้เหมาะสมกับงานในองค์กรหรือชุมชน สังคมท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานหรือการพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่น ให้มีความมั่นคงและยั่งยืนตลอดไป

โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นสภาวะเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ เน้นการผลิตและการบริโภคแบบพออยู่พอกินเป็นหลัก เป็นระบบเศรษฐกิจที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงดำริขึ้นมาเพื่อแสวงหาทางออกจากวิกฤตเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ "การที่พึ่งตนเองได้" เน้นให้คนในชุมชนพัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอเพียงไปจนถึงขั้นการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและเสริมทักษะทางวิชาการที่หลากหลาย ใช้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการยึดหลักแห่งความถูกต้องดีงาม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งไม่ได้เน้นกำไรสุทธิหรือความร่ำรวยเป็นเป้าหมายสูงสุดซึ่งมีส่วนประกอบด้วย **“พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน”** อยู่บนเงื่อนไข **“ความรู้และคุณธรรม”** และมี 4 มิติคือด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ดังแสดงในแผนภาพ ต่อไปนี้

ที่มา : [google.com/search?q=ภาพปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง=chrome69i5](https://www.google.com/search?q=ภาพปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง=chrome69i5)

โดยที่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน และใช้จ่ายเงินให้ได้มาอย่างพอเพียงและประหยัด ตามกำลังของเงินของบุคคลนั้น โดยปราศจากการกู้หนี้ยืมสิน และถ้ามีเงินเหลือ ก็แบ่งเก็บออมไว้บางส่วน ช่วยเหลือผู้อื่นบางส่วน และอาจจะใช้จ่ายมาเพื่อปัจจัยเสริมอีกบางส่วน สาเหตุที่แนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียงได้ถูกกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในขณะนี้ เพราะสภาพการดำรงชีวิตของสังคมทุนนิยมในปัจจุบันได้ถูกปลูกฝังสร้าง หรือกระตุ้น ให้เกิดการใช้จ่ายอย่างเกินตัว ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเกินกว่าปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น การบริโภคเกินตัว ความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ ความสวยความงาม การแต่งตัวตามแฟชั่น การพนันหรือเสี่ยงโชค เป็นต้น จนทำให้ไม่มีเงินเพียงพอเพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการกู้หนี้ยืมสิน เกิดเป็นวัฏจักรที่บุคคลหนึ่งไม่สามารถหลุดออกมาได้ ถ้าไม่เปลี่ยนแนวทางในการดำรงชีวิต

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตรงกับหลักธรรม สัปบุริสธรรม 7

- 1) ความพอประมาณ ซึ่งได้สอดคล้องกับสัปบุริสธรรม คือ มัตตัญญูตา เป็นผู้รู้จักประมาณ อตตัญญูตา เป็นผู้รู้จักตน
- 2) ความมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับสัปบุริสธรรมคือ ธัมมัญญูตา เป็นผู้รู้จักเหตุ อตถัญญูตา เป็นผู้รู้จักผล
- 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ซึ่งสอดคล้องกับสัปบุริสธรรมคือ กาลัญญูตา เป็นผู้รู้จักกาล ปริสัญญูตา เป็นผู้รู้จักองค์กร ชุมชน บุคคลัญญูตา และบุคคลปโรปริญญูตา เป็นผู้รู้จักบุคคล โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ยึดเหนี่ยวมาครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 วิสัยทัศน์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตรงกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างภูมิคุ้มกันกับเกษตรทฤษฎีใหม่ 3 ขั้น คือ จัดการตน การรวมกลุ่มและสร้างเครือข่าย

3. บทสรุป

พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้คนในชุมชนได้พัฒนาขีดความสามารถในการผลิตและบริโภคอย่างพอเพียง ไปจนถึงขั้นการแปรรูปอุตสาหกรรมครัวเรือน สร้างอาชีพและเสริมทักษะทางวิชาการที่หลากหลาย ใช้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยการยึดหลักความถูกต้องที่ตรงไป มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในชุมชน สังคม และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจุดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของเศรษฐกิจพอเพียง คือความสงบสุขของผู้คนในสังคม ประชาชนมีกินมีใช้อย่างเพียงพอตามความจำเป็น ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้ตนและผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาหลายประการ ดังกล่าวคือ

- 1) หลักธรรมการพึ่งพาตนเอง (อตตา หิ อตต โน นา โถ)
- 2) หลักธรรมความรู้จักพอประมาณ (อตตณฺญา)
- 3) หลักธรรมเรื่องราวความสันโดษ (สนตฺถุญฺญิ ปรมิ ญมิ)
- 4) หลักธรรมความเป็นผู้รู้จักใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต (ธมฺมญฺญตา อตตญฺญตา)
- 5) หลักธรรมเรื่องทางสายกลาง หรือ ความพอดี (มชฺฌิมปฏิปทา)
- 6) หลักธรรมเรื่องความไม่โลภมาก (อโลภ)

ดังนั้นเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นหลักเศรษฐกิจที่สอดคล้องหลักพุทธธรรมด้านสัปปุริสธรรม 7 หรือหลักเศรษฐศาสตร์ตามแนวพุทธ ที่มุ่งให้มนุษย์จำกัดหรือความอยากและจำกัดความต้องการของตนเอง แทนการกระตุ้นตัณหาหรือความอยาก เพื่อให้เกิดการบริโภคมากขึ้น(บริโภคนิยม) เนื่องจากพระพุทธศาสนาเห็นว่าความต้องการของมนุษย์นั้นไม่มีขีดจำกัด ในขณะที่ทรัพยากรมีอยู่จำกัด หากไม่ประหยัดสิ่งเหล่านั้นก็จะหมดสิ้นไปในที่สุด การปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงจึงต้องการแก้ไขที่ตนเองก่อน กล่าวคือจำกัดความอยาก ความต้องการ ให้รู้จักพอดี ไม่บริโภคเกินความพอดีหรือตกเป็นทาสของวัตถุตามที่ได้ปฏิบัติกันมา ซึ่งจะพบแต่ความสุขใจได้ง่ายขึ้น และยังเป็นการลดการแก่งแย่งแข่งขัน การเอารัดเอา

เปรียบซึ่งกันและกัน การเบียดเบียนเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ตลอดจนการเบียดเบียนธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติตามมามากมาย การยึดหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการทางเศรษฐกิจ คือหลักเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจมัชฌิมา ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่เป็นหัวใจที่สำคัญ หรือทรงคุณค่าทางจริยธรรมอยู่ตรงที่การดำรงชีวิตและการหาเลี้ยงชีพอย่างถูกต้องเรียกว่า สัมมาอาชีวะหรือสัมมาเศรษฐกิจก็จะทำให้การดำรงชีพมั่นคงและยั่งยืนอันยาวนานสืบไป

4. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง.

(2549). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. (พิมพ์ครั้งที่3). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ประเวศ วะสี. (2541). **ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคมและศีลธรรม**.

กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

พระทองพจน์ ธีรธมโม (พรมราช)และคณะ. (2561).

หลักสัปปุริสธรรมกับการแก้ไขวิกฤติปัญหาสังคม. ม.ป.ท: ม.ป.ท.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2547). **หลัก**

แม่บทของการพัฒนาดิน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2559).

พระพุทธศาสนากับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์. (2546). **เศรษฐกิจชุมชนกับวิถี**

ชุมชน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สนธยา พลศรี. (2545). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนา**

ชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

อนุวัติ กระสังข์. (2560). **ปรัชญาของเศรษฐกิจ**

พอเพียง : หลักการและวิธีการพัฒนา

ชุมชนตามหลักพุทธธรรมอย่างยั่งยืน.

ม.ป.ท: ม.ป.พ.

อภิชัย พันธุเสน. (2539). **พัฒนาชนบทไทย : สมุทัย**

และมรรคตอนที่ 3 ความหวังทางออกและ

ทางเลือกใหม่. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิปัญญา.

อภิรักษ์ จันทะนี. (2562). **คู่มือการเขียนผลงานทาง**

วิชาการ. พระนครศรีอยุธยา: สำนักงานวิจัย

และนวัตกรรม.

อุดมพร ชื่นไพบูลย์. (2555). **สัปปุริสธรรมหลักธรรม**

เพื่อการสงเคราะห์. วารสารรามคำแหง ฉบับ

มนุษยศาสตร์. คัณเมื่อ 15 พฤศจิกายน

2563, จาก

<https://www.tcithaijo.org/index.php2h>

[uru/Article/downloads/2563%208/21772/](https://www.tcithaijo.org/index.php2h).

ภาคผนวก

บทความที่จะลงตีพิมพ์ในวารสาร

1. บทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อนและต้องไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น
2. บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์ จะต้องผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ก่อนการตีพิมพ์ โดยผลการพิจารณาจากกองบรรณาธิการถือเป็นการสิ้นสุด
3. ผู้เขียนต้องยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กองบรรณาธิการวารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์กำหนด และผู้เขียนต้องยินยอมให้กองบรรณาธิการแก้ไขความสมบูรณ์ของบทความได้ในขั้นสุดท้ายก่อนการตีพิมพ์เผยแพร่

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. บทความวิชาการ/บทความวิจัย มีความยาว 8-12 หน้ากระดาษ A4 (รวมตาราง รูปภาพ และเอกสารอ้างอิง) พิมพ์ด้วย Microsoft Word for Windows การตั้งหน้ากระดาษ เว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านละ 1 นิ้ว
2. ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK
 - 1.1 ชื่อบทความวิชาการ/บทความวิจัยภาษาไทย ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา ภาษาอังกฤษ ตัวอักษร 14 หนา
 - 1.2 ชื่อผู้เขียนและหัวข้อหลัก ใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา
 - 1.3 สาขาวิชา คณะ มหาวิทยาลัย ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ
 - 1.4 หัวข้อย่อย บทคัดย่อใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวหนา
 - 1.5 เนื้อเรื่อง ใช้ตัวอักษรขนาด 14 ตัวปกติ

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. ชื่อเรื่อง ควรกะทัดรัด มีทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ต้นฉบับภาษาไทยให้พิมพ์ชื่อเรื่องภาษาไทยก่อนแล้วตามด้วยภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียนและที่อยู่ ให้ระบุชื่อเต็ม-นามสกุลเต็ม ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด
3. บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวไม่เกิน 200 คำ
4. คำสำคัญ (Keyword) กำหนดคำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อย่างละไม่เกิน 5 คำ
5. เนื้อหา
 - 5.1 บทความวิชาการ ประกอบด้วย บทนำ เนื้อหา และบทสรุป
 - 5.2 บทความวิจัย ประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย(ถ้ามี) สมมติฐานการวิจัย(ถ้ามี) วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง แบบ APA

ตัวอย่างการพิมพ์อ้างอิง และบรรณานุกรม

► หนังสือ

การพิมพ์อ้างอิง

(ชื่อผู้แต่ง./ปีพิมพ์./หน้า.)

(รัตนไชย วาสุกี, 2557, หน้า 9-10.)

การพิมพ์บรรณานุกรม

ชื่อผู้แต่ง./ปีพิมพ์./ชื่อเรื่อง./ครั้งที่พิมพ์./เมืองที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

รัตนไชย วาสุกี. (2557). พระนครศรีอยุธยาในความทรงจำของข้าพเจ้า. พระนครศรีอยุธยา:

สถาบันอยุธยาศึกษา.

► สิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นการรวมบทความ

ผู้เขียนบทความ./ปีพิมพ์./ชื่อบทความ./ใน/ผู้แต่ง./ชื่อหนังสือ./หน้า./เมืองที่พิมพ์/สำนักพิมพ์.

ดวงจันทร์ อาภาวัชรุตม์. (2547). อาการกบตัม (สูก). ใน มิ่งสรรพ ขวสะอาด และชัยชนะ ปิ่นเงิน (บก.).

นพีสี่เชียงใหม่. (หน้า 90 – 91). เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

► รายงานการวิจัย / วิทยานิพนธ์

การพิมพ์บรรณานุกรมวิจัย

ชื่อผู้วิจัย./ปีพิมพ์./ชื่อวิจัย./รายงานผลการวิจัย./เมืองที่พิมพ์/สถาบัน.

ฉันทนา บรรณ และศิริโชติ หวันแก้ว. (2535). การศึกษาสถานภาพและนโยบายเกี่ยวกับเด็กและ

เยาวชนผู้ด้อยโอกาส : เด็กทำงาน (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพิมพ์บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์

ผู้แต่ง./ปีพิมพ์./ชื่อวิทยานิพนธ์./วิทยานิพนธ์ตามด้วยชื่อปริญญา/สาขาวิชา./สถาบัน.

จิราภรณ์ ปุณณวิจิตร. (2547). การศึกษาความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการในโรงเรียนที่จัดการเรียน

การสอนระบบนานาชาติระดับชั้นอนุบาลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามความต้องการของ

ผู้ปกครอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา.

► วารสาร

ผู้แต่ง./ปีพิมพ์./ชื่อบทความ./ปีที่(ฉบับที่)/หน้าที่อ้างอิง.

ประมุข สัจจิเศษ. (2541). ปัญหาและแนวทางแก้ไขเศรษฐกิจไทย. สังคมศาสตร์ปริทัศน์, 19(2),

► หนังสือพิมพ์

ผู้เขียน.// (ปีพิมพ์.//วัน/เดือน).//ชื่อข่าว.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//หน้า.

อริชัย ต้นกันยา. (2549, 25 เมษายน). ข้ามพรมแดนไทย – พม่า – จีน สำรวจเส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
หาสู่ทางการค้าท่องเที่ยว, มติชน, หน้า 34.

► การสัมภาษณ์

การพิมพ์อ้างอิง

(ผู้ให้สัมภาษณ์.//ปี.//วัน/เดือน.)

(บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ, 2552, 8 มิถุนายน.)

การพิมพ์บรรณานุกรม

ผู้ให้สัมภาษณ์.// (ปี.//วัน/เดือน).//ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์.//หน่วยงานของผู้ให้สัมภาษณ์.//สัมภาษณ์.

บุรพาทิศ พลอยสุวรรณ. (2552, 8 มิถุนายน). อธิการบดี. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
สัมภาษณ์.

► รายงานการประชุม

ผู้แต่ง.// (ปีที่ประชุม).//หัวข้อเรื่อง.//ใน/ชื่อเอกสารการประชุม.//ชื่อการประชุม.//สถานที่.//เมืองที่ประชุม.

วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2541). ภาพรวมระบบการศึกษาไร้พรมแดน “แผน มทส”. ใน เอกสารประมวลสาระ
หน่วยประสบการณ์ที่ 1. การประชุมเชิงปฏิบัติการผลิตชุดสื่อประสมการศึกษาไร้พรมแดน.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.

► แหล่งข้อมูลออนไลน์

การพิมพ์อ้างอิง

(ชื่อผู้แต่ง.//ปีที่ผลิตหรือปีที่สืบค้น.//เว็บไซต์.)

(รัตนไชย วาสุกี, 2550, เว็บไซต์.)

การพิมพ์บรรณานุกรม

¹ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่ผลิตหรือปีที่สืบค้น).//ชื่อเรื่อง.//ค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี.//จาก/URL

²รัตนไชย วาสุกี. (2550). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นย่านหัวแหลม. ค้นเมื่อ 1 มกราคม 2557,
จาก www.ayutthayastudies.aru.ac.th/history.html

► ภาพนิ่ง ภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่ และวิดิทัศน์

การพิมพ์อ้างอิง

(ชื่อเรื่อง.//ปีที่ผลิต.//[ชนิดของวัสดุ].)

(ตลาดหัวรอ, 2550, [แผนที่].)

(เทศกาลสงกรานต์กรุงเก่า พ.ศ.2555, 2555, [ภาพนิ่ง].)

การพิมพ์บรรณานุกรม

ชื่อเรื่อง.// (ปีที่ผลิต).// [ชนิดของวัสดุ].// สถานที่ผลิต: ผู้ผลิต

ตลาดหัวรอ. (2550). [แผนที่]. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันอยุธยาศึกษา

เทศกาลสงกรานต์กรุงเก่า พ.ศ.2555. (2555). [ภาพนิ่ง]. พระนครศรีอยุธยา: รัตนไชย วาสุกี.

หมายเหตุ	/	หมายถึง ระยะเวลาวรรค 1 ครั้ง
	//	หมายถึง ระยะเวลาวรรค 2 ครั้ง